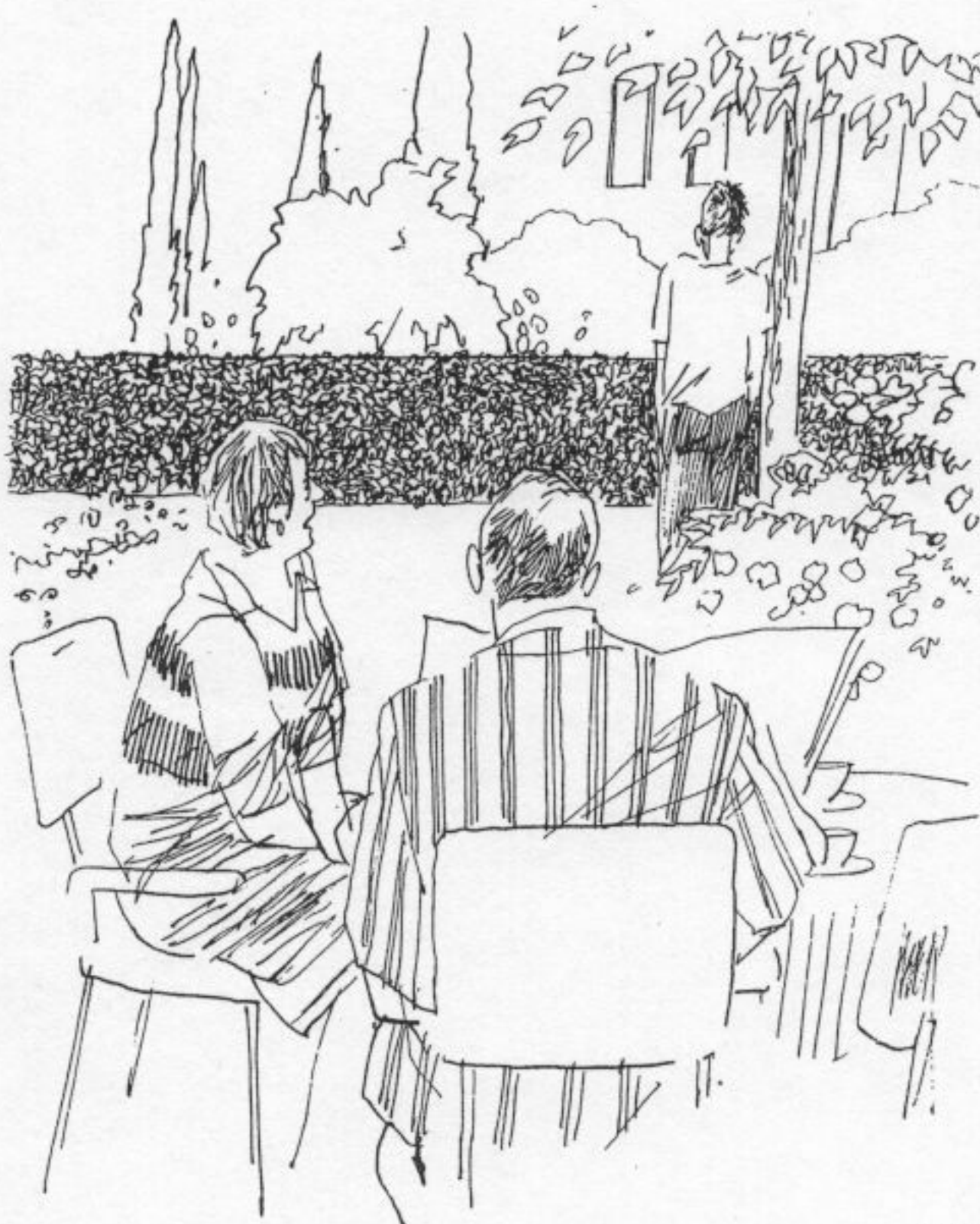

PERSFOCUS

NEGENTIENDE JAARGANG NUMMER 9 – SEPTEMBER 2003

KNIPSELKRANT VAN VERENIGING MARTIJN
OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN SEKSUALITEIT

Ver. Martijn
19/11 03

"Z'N PUBERTEIT IS BEGONNEN.
NOU, DAAR ZIJN WE DAN MOOI KLAAR MEE."

Winston
3-9-03

In dit nummer:

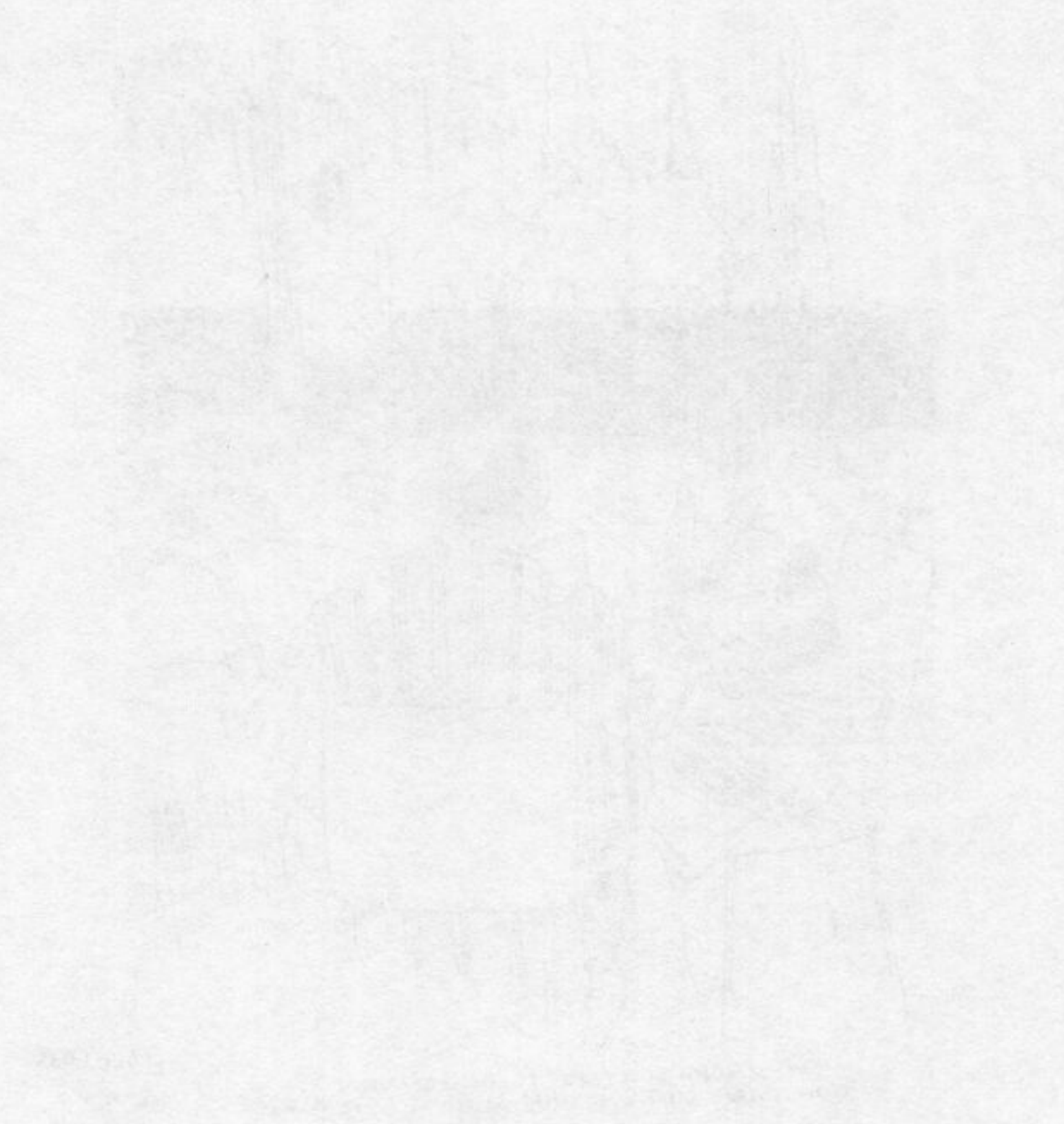
Eerste straf in affaire Fons S.	pag. 2
26.500 verdachten in kinderpornonetwerk	pag. 4
Microsoft sluit gevaarlijke chatboxen	pag. 7
Ontvoerd of weggelopen?	pag. 11
Ontvoerder Lusanne legt bekentenis af	pag. 11
De smerige methoden van zedenmisdadigers	pag. 16
Vervloesem en andere eigenrichting	pag. 18
Ontucht in kerk en school	pag. 20
Ontucht van de maand	pag. 21
Jeugd en seks: 't blijft tobben	pag. 25
Anoniem, of toch niet...?	pag. 30
De strijd tegen de terreur en ander onrecht	pag. 33
De schone kunsten (Büch, Jan Mulder en Reve)	pag. 43
Achtergrond	pag. 44

1/10/1941
1/10/1941

PERSEUS

RESEARCH REPORT NUMBER 3 - BEHAVIORAL

DEPARTMENT OF PSYCHOLOGY
UNIVERSITY OF CALIFORNIA, BERKELEY

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50

PERSFOCUS, NEGENTIENDE JAARGANG, NUMMER 9, SEPTEMBER 2003

Met knipsels uit:

Volkskrant	Vk
Telegraaf	Tel
Algemeen Dagblad	AD
NRC Handelsblad	NRC
Trouw	Tr
Het Parool	Par
Sp!ts	
Metro	
Reformatorisch Dagblad	Ref D
Nederlands Dagblad	Ned D
Deventer Dagblad	DD
Dagblad van het Noorden	DvhN
De Stentor	St
Gooi en Eemlander	G+E
VPRO-gids	VPRO
Groene Amsterdammer	GA
Panorama	PAN
Libelle	
Expreszo	
Coc.nl	
Mens & Gevoelens	
Bof.nl	
Uit Duitsland:	
Stern	
Nordwest Zeitung	NWZ
Uit België:	
Het Laatste Nieuws	HLN
Uit Engeland:	
The Guardian	Gua
BBC News	
Uit de Verenigde Staten:	
Associated Press	AP
CNN.com	

Abonnementen op Persfocus kosten € 43,- per jaar.
Losse nummers € 5,-.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 93.548
1090 EA Amsterdam

Justitie krijgt flinke dobber aan Fons Spooren

veel Roemeense schandknappen

(Van een verslaggever)
AMSTERDAM - Sinds Roemenen en Bulgaren dankzij een wetswijziging begin vorig jaar zonder visum naar Nederland kunnen komen, is het aantal Roemeense schandknappen in Amsterdam sterk toegenomen. Ook Poolse en Tsjechische jongens belanden vaak in de Amsterdamse seksindustrie. Vorig jaar zochten ongeveer 250 Oost-Europese - en dan vooral Roemeense - jongens hulp bij Amoc, het centrum voor buitenlandse drugsgebruikers dat gisteren zijn 25-jarige bestaan vierde. Duizend buitenlandse mannen werken jaarlijks in Amsterdam als schandknaap. Dat de mannen, die vaak illegaal in Nederland verblijven, niet duidelijk zichtbaar zijn, komt doordat ze vooral in homobars werken of klanten zoeken via internet.

UHERBT NIETS te klagen, zei officier van justitie M. Klinkenbij deze week hardvochtig bij de rechtbank in Den Bosch tegen Fons Spooren. De oud-directeur van PSV wordt verdacht van ontucht, al dan niet tegen betaling, met minderjarige jongens in het Eindhovense Anne Frankplantsoen. Ook wordt hem verweten dat hij geprobeerd heeft hen zwaar lichamelijk letsel toe te brengen door onbeschermd seksueel contact met hen te hebben, terwijl hij wist dat hij seropositief is.

Spooren, die de beschuldigingen ontkent, zat drie maanden in voorarrest en heeft het zwaar gehad. Zijn hele hebben en houden, inclusief de intiemste details van zijn dubbeleleven, zijn in de media breed en onsmakelijk uitgemeten. De affaire is zo pijnlijk dat hij het niet aankon zijn twee jonge kinderen in het huis van bewaring te ontvangen.

Maar Klinkenbij telde hardop Spooren

zorgelingen: hulp van twee advocaten, pakken papier, nu al twee rapporten van gedragsdeskundigen en de hulp van een reclasseringssambtenaar. En dat terwijl het eigenlijke strafproces nog moet beginnen. Het kon niet op, vond ze. Menig gevangene zou zijn vingers erbij aflikken. Dat is pas klassejustitie, aldus de aanklaagster.

Zo ferm als haar toon was, zo dun klonken de argumenten. Het leek wel alsof de officier zich ergerde aan het grondige werk van de verdediging, die haar werk goed had gedaan. Advocaat Geert Jan Knoops had zoals gebruikelijk niets laten liggen, in overeenstemming met het oude gezegde: genie is vlijt. En met succes. De rechtbank schorste de voorlopige hechtenis van Spooren, zij het op voorwaarden. Twee daarvan zijn min of meer standaard: geen misdrijven plegen en onder toezicht blijven van de reclassering. De derde voorwaarde is speciaal voor Spoorens situatie relevant: hij moet

zo snel mogelijk in relatietherapie met zijn vrouw.

Dat is minder merkwaardig dan het lijkt. Spooren heeft gezegd dat hij tot zijn Eindhovense escapades is gekomen als gevolg van stress in zijn werk. Dat werk is er niet meer. Maar een andere belangrijke reden is dat de fysieke kant van zijn huwelijk niet goed liep. Nu zijn vrouw bereid is met hem in relatietherapie te gaan, waarbij ook de (bij)seksuele aspecten aan de orde komen, en dit op korte termijn gerealiseerd kan worden, ziet de rechtbank hierin een waarborg dat Spooren niet in herhaling zal vervallen. Daarbij helpt het natuurlijk dat de gedragsdeskundigen zeggen dat Spooren niet lijdt aan een geestelijke stoornis noch seksverslaving is en dat hij ook geen pedofiele neigingen heeft.

Ongetwijfeld is de schade voor Spooren torenhoog en dat maakt de vraag des te dringender of het openbaar ministerie eigenlijk wel een sterke zaak heeft. De

aanvankelijk ernstige beschuldiging van poging tot doodslag moest het al laten vallen, daar de Hoge Raad heeft beslist dat het besmetten van een ander met het aidsvirus in beginsel het toebrengen van zwaar lichamelijk letsel oplevert.

Maar ook die beschuldiging is door het gerechtshof in Den Bosch al flink ondergraven, toen het hof enkele maanden geleden moest beoordelen of de rechtbank de voorlopige hechtenis van Spooren wel terecht had verlengd. Niet voor deze beschuldiging, zei het hof. Daarvoor waren geen 'ernstige bezwaren' aanwezig. Dat betekent zoiets als: de vermoedens zijn niet ernstig genoeg.

De beschuldiging is echter op de telelegging wel gehandhaafd en het ziet ermaer uit dat het OM daar nog een flinke dobber aan zal krijgen. Het zal daarbij onder meer draaiten om de vraag in hoeverre de gepraatseerde manier van vrijen een aanmerkelijke kans op besmetting oplevert. Een vraag die door deskun-

digen beantwoord zal moeten worden. Aangezien het volgens de dagvaarding gaat om poging tot zware mishandeling, kan worden aangenomen dat tot nu toe bij geen van de acht vermeende slachtoffers een besmetting is geconstateerd. Spooren moest van het hof destijds wel in voorlopige hechtenis blijven zittend voor de beschuldigingen van ontucht, omdat gevreesd werd voor herhaling. De verdediging zal alle aangeververmeende slachtoffers de komende weken grondig aan de tand worden gevoeld. Ook de manier waarop hun verklaringen tot stand zijn gekomen, hoe het politieonderzoek is verlopen en hoe het zit met een vermeende politie-informant, zal de verdediging tot op de bodem uitgezocht willen hebben. De rechtbank stemt in met het horen van bijna alle gevraagde getuigen, behalve burgemeester Rein Welschen van Eindhoven.

VIOLET COTTERELL

'Ik dacht: Ik doe niets verkeerd'

een schok voor mijn omgeving. Ik heb mijn vrouw alles op de dag van mijn aanhouding verteld. In deze drie maanden gevangenschap ben ik pas gaan beseffen wat ik heb gedaan. Ik realiseer me nu pas de gevolgen. Ik miste door mijn aanhouding de eerste com-munie van een van mijn kinderen en een belangrijke tijd voor PSV."

Maar er zijn geruchten geweest, enkele jaren geleden.

"Een zakelijk contact heeft mij eens bij zich geroepen. Dat was ongeveer twee jaar geleden. Die persoon zei dat mensen mij wilden chanceren. Ik ben kort daarna even wat minder vaak gegaan. Maar later kwam ik er toch weer regelmatig. Ik kan niet omschrijven hoe dat komt."

Het Anne Frankplantsoen ligt midden in het Eindhovense centrum. Heeft u echt nooit nagedacht over de kans op ontdekking?

"Nee. Ik vraag me nu ook af waarom ik dat niet deed. Ik had het beter elders kunnen doen. Maar ik was te naïef, ik dacht: 'Ik doe niets verkeerd'. Maar nu, na drieënhal-

Graag, heel graag wil oud-PSV-directeur Fons Spooren zijn verhaal kwijt. Verdacht van ontucht met vijf jongens van dertien tot zeventien. Een dagvaarding voor zware mishandeling, het willens en wetens besmetten van anderen met het HIV-virus. Gisteren kwam hij in afwachting van het proces op 19 november voorwaardelijk vrij. U bent jarenlang vaste bezoeker geweest van het als homo-ontmoetingsplaats bekendstaande Anne Frankplantsoen. Waarom bent u nooit gestopt?

"Ik vind nog steeds dat ik geen strafbare feiten heb begaan. Maar ik ben geen heilige, moreel en sociaal gezien heb ik fouten gemaakt. Ik heb bij de eerste verho-ren al direct verklaard dat ik de jongens nooit om een paspoort heb gevraagd. Ik viel niet op jongere jongens. Ik weet alleen inderdaad niet zeker of de jongens met wie ik contact had achtten waren."

Wist iemand, bijvoorbeeld uw vrouw, dat u biseksueel bent en een dubbelleven leidde?

"Nee. Niemand wist dit. Het was

Spooren mag naar huis en gaat in relatietherapie

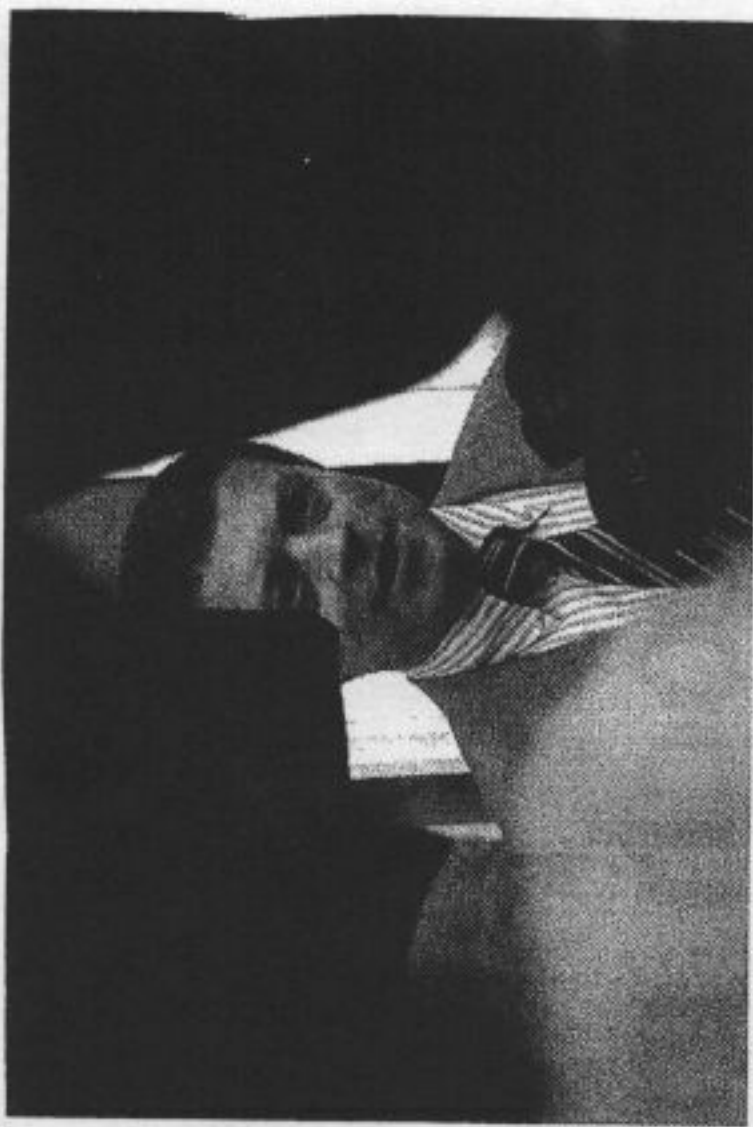
DEN BOSCH/GPD - De van ontucht verdachte oud-PSV-directeur Fons Spooren mocht vanmorgen, in afwachting van de behandeling van zijn rechtszaak, naar huis. Hij moet zich wel regelmatig bij de reclassering melden, mag geen contact zoeken met minderjarige prostituties en moet met zijn vrouw in relatietherapie. Dat heeft de rechter gisteren bij de pro forma zitting tegen Spooren besloten.

De rechtbank sluit herhaling niet uit, maar heeft er volgens de persrechter voldoende vertrouwen in dat de 39-jarige inwoner van Netersel zichzelf in de hand houdt. Zes weken geleden oordeelde de rechtbank nog wel dat de kans op herhaling te groot is. Het gisteren geuite vertrouwen is gebaseerd op het gedrag van Spooren zelf, een nieuw psychiatrisch onderzoek en aanvullende verklaringen, ook bij de zitting gisteren, van een reclasseringssambtenaar.

Spooren heeft volgens de deskundigen geen seksverslaving

of pedofiele stoornis, wel is er sprake van een 'hardnekkige gewoonte'. Hij leidde volgens de psychiater een uitgebreid dubbeleleven waarbij hij een 'groot aantal vluchtige seksuele contacten had ter compensatie van de stress op zijn werk als directeur van PSV'. Het openbaar ministerie kan zich de schorsing, zo verklaarde de plaatsvervangend hoofdofficier na afloop, 'op humanitaire gronden' voorstellen. "Ik oordeel niet over het idee om het huwelijk te redden. Dat geldt natuurlijk voor veel verdachten, maar duidelijk is dat Spooren door zijn voormalige werkgever PSV en de media hard is aangepakt."

Spooren wordt ook verdacht van het willens en wetens besmetten van anderen met het hiv-virus. Hij is een van de tien verdachten in de omvangrijke ontuchtzaak rond het Anne Frankplantsoen in Eindhoven. Het OM benadrukte gisteren dat er in geen geval sprake is van een georganiseerd verband tussen de verdachten.

Fons Spooren. Foto: GPD/Jurriaan Balke

krijgt nu door mij weer veel aandacht. Duidelijk is dat ook ik te weinig wist. Nu ben ik in de positie om anderen te waarschuwen."

Hoe gaat u nu de komende weken tot aan de rechtszitting doorbren-gen?

"Ik blijf bij mijn vrouw en kinderen wonen. Ik ga met hulpverlening aan de slag. Mijn vrouw is een hele grote steun geweest."

Fleur Besters

Celstraf van 14 maanden in ontuchtzaak

EINDHOVEN ■ Een 31-jarige Eindhovenaar is gisteren door de rechtbank in Den Bosch veroordeeld tot een gevangenisstraf van veertien maanden waarvan zes maanden voorwaardelijk. Dat is beduidend minder dan de dertig maanden celstraf die het Openbaar Ministerie twee weken geleden eiste.

De Eindhovenaar is de eerste in de omvangrijke Eindhovense ontuchtzaak die schuldig is bevonden aan seks tegen betaling met minderjarige jongens die zich prostituerden in het Anne-Frankplantsoen. De rechtbank acht bewezen dat hij in het park en in zijn woning gedurende twee jaar seksueel contact had met minderjarige jongens tussen de zestien en achttien jaar oud. Ook is de man veroordeeld voor het in het bezit hebben van bijna 28.000 afbeeldingen van kinderporno op zijn twee computers. De man heeft na zijn aanhouding in mei van dit jaar beide feiten bekend.

In totaal zijn in deze zaak twaalf verdachten aangehouden van wie er twee wegens gebrek aan bewijs niet zullen worden vervolgd. Een van de verdachten is de 39-jarige voormalig PSV-directeur F. Spooren.

14 maanden voor seks met jongenshoer

Van onze verslaggever DEN BOSCH

De rechtbank in Den Bosch heeft een 31-jarige Eindhovenaar veroordeeld tot veertien maanden celstraf (waarvan zes voorwaardelijk) omdat hij van oktober 2000 tot oktober 2002 seks tegen betaling heeft gehad met een minderjarige jongenshoer die toen tussen de 16 en 18 jaar oud was. Ook is bij de verdachte een grote hoeveelheid kinderporno aangetroffen op een pc en een laptop.

Het is de eerste veroordeling in de Eindhovense zedenzaak die de afgelopen maanden aan het licht kwam. De zaak draait om ontucht met minderjarige, voornamelijk Marokkaanse jongens in en rond het Anne Frankplantsoen, een bekende homo-ontmoetingsplaats in het centrum van Eindhoven. Volgens de wet mogen volwassenen wel seks hebben met kinderen van 16 jaar of ouder, maar niet tegen betaling. Voor betaalde seks moet de prostitué minstens 18 zijn.

In de ontuchtzaak zijn twaalf verdachten aangehouden, onder wie voormalig PSV-directeur Spooren. Deze werd vorige maand voorlopig vrijgelaten in afwachting van zijn proces in november.

Het Openbaar Ministerie had tegen de 31-jarige Eindhovenaar dertig maanden celstraf geëist. De rechtbank legde een minder zware straf op, omdat de verdachte vanwege zijn beperkte geestelijke vermogens als verminderd toerekeningsvatbaar is aangemerkt. Ook laat de rechter in de strafmaat meewegen dat de man vanwege de ontuchtzaak is ontslagen door zijn werkgever. Volgens de rechter zijn er echter ook verzwarende omstandigheden. Zo werd de Eindhovenaar al twee keer eerder veroordeeld wegens seks met kinderen.

De rechtbank beval dat de verdachte zich tijdens zijn proeftijd van drie jaar moet laten begeleiden door de reclassering.

OM: Bossche rechtbank bestraft ontucht te mild

Van onze verslaggever
Peter de Graaf
DEN BOSCH

Het Openbaar Ministerie in Den Bosch vindt dat de Bossche rechtbank te lage straffen oplegt aan ontuchtplegers. Volgens het OM vonnist de rechtbank in vergelijking met andere rechtbanken in Nederland veel milder in ontuchtzaken.

'We zien de laatste tijd duidelijk

verschillen', aldus de persofficier. Een zedendeskundige heeft diverse uitspraken in soortgelijke ontuchtzaken in Nederland naast elkaar gelegd. Daaruit is gebleken dat de straffen in Den Bosch veel lager uitvallen dan elders.

Dat opmerkelijke verschil in de strafmaat is voor het OM in Den Bosch reden om in recente ontuchtzaken in hoger beroep te gaan. Gisteren werd hoger beroep aangetekend tegen het vonnis tegen een 32-jarige man die meerde-

re keren tegen betaling seks bedreef met een jongen in het Anne Frankplantsoen in Eindhoven en ook grote hoeveelheden kinderporno op zijn computers had.

De officier van justitie had tegen de Eindhovenaar dertig maanden cel geëist, waarvan tien voorwaardelijk. Maar de rechter was milder in zijn vonnis: veertien maanden, waarvan zes voorwaardelijk.

'We vinden dat het vonnis onvoldoende recht doet aan de ernst van de door de rechtbank bewe-

zen verklaarde feiten', aldus de persofficier. Ook in twee andere Brabantse ontuchtzaken, die overigens niets te maken hadden met de Eindhovense zedenzaak, vonniste de rechtbank veel lager dan de eis van het OM. Ook daartegen heeft de officier van justitie hoger beroep aangetekend.

Het OM hoopt met de uitspraken tot jurisprudentie te komen over de gemiddelde strafmaat voor ontuchtplegers. 'We eisen niet voor niets zware straffen. Als

het hof daarin meegaat, dan kan dat door onze officier van justitie meegenomen worden in zijn requisitoir bij volgende ontuchtzaken. Het is een extra steun om tot in onze ogen gepaste straffen te komen', aldus een woordvoerder.

In de Eindhovense zedenzaak moeten nog diverse rechtszaken worden gevoerd, waaronder die van voormalig PSV-directeur Fons Spooren. Het OM zegt geen idee te hebben waarom de Bossche rechtbank milder vonnist.

OM in beroep tegen lage straf in zedenzaak

EINDHOVEN/GPD - De rechtbank in Den Bosch legt de laatste tijd in ontuchtzaken te lage straffen op. Dat is zeker het geval in vergelijking met andere rechtbanken. Dat zegt het openbaar ministerie in Den Bosch. Het OM heeft dan ook hoger beroep aangetekend tegen het eerste vonnis in de Eindhovense ontuchtzaak.

De rechtbank veroordeelde een 31-jarige Eindhovense verdachte vorige week tot acht maanden cel wegens seks met minderjarige jongens en het bezit van kinderporno. Het OM had dertig maanden geëist. Justitie heeft beroep aangetekend, omdat de opgelegde straf onvoldoende recht zou doen aan de ernst van het misdrijf, aldus een woordvoerder van het parket. Ook het feit dat de rechters in Den Bosch lager straffen dan andere rechtbanken speelt daarbij een rol. De Eindhovenaar is in de omvangrijke Eindhovense ontuchtzaak de eerste die schuldig is bevonden aan seks tegen betaling met minderjarige jongens die zich prostitueerden in het Anne Frankplantsoen.

'Informant mocht ontucht plegen'

DEN BOSCH - De begeleiders (runners) van de Criminele Inlichtingen Eenheid (CIE) van de regio-politie Brabant-Zuid-Oost lieten hun informant K. ontucht plegen met minderjarigen. K., onder meer ingeschakeld in de Eindhovense ontuchtzaak, heeft deze politiemensen jarenlang laten weten dat hij betaalde seks had met minderjarigen vanaf zestien jaar. De begeleiders hebben hem er al die tijd niet op gewezen dat hij zich daardoor schuldig maakte aan ontucht. Ze hebben ook niet ingegrepen. Het hoofd van de betrokken CIE heeft dat onlangs bij de rechter-commissaris toegegeven, laat de advocaat van K., J. Kuijpers, gisteren weten. De informant uit Weert speelt een belangrijke rol in de Eindhovense ontuchtzaak. Daarin is ook de inmiddels ontslagen PSV-directeur Fons Spooren verdachte. (ANP)

Ribbers opvolger Spooren als directeur bij PSV

EINDHOVEN - PSV heeft een nieuwe commercieel directeur. Rob Ribbers (46) is vanaf 1 november de opvolger van Fons Spooren. Hij is nu nog verantwoordelijk voor de commerciële activiteiten van het Haagse Staalbankiers, dat een van de sponsors is van de landskampioen uit Eindhoven. (ANP)

Eerste straf in ontuchtzaak Eindhoven

EINDHOVEN/GPD - Een 31-jarige Eindhovenaar is gisteren door de rechtbank in Den Bosch voor ontucht met minderjarige jongens veroordeeld tot een gevangenisstraf van veertien maanden waarvan zes maanden voorwaardelijk. Dat is beduidend minder dan de dertig maanden celstraf die het openbaar ministerie twee weken geleden eiste. Het OM overweegt in hoger beroep te gaan. De Eindhovenaar is de eerste in de omvangrijke Eindhovense ontuchtzaak die schuldig is be-

vonden aan seks tegen betaling met minderjarige jongens die zich prostitueerden in het Anne-Frankplantsoen. De rechtbank acht bewezen dat hij in het park en in zijn woning gedurende twee jaar seksueel contact had met minderjarige jongens tussen de 16 en 18 jaar oud. Ook is de man veroordeeld voor het in het bezit hebben van bijna 28.000 afbeeldingen van kinderporno op zijn twee computers. De man heeft na zijn aanhouding in mei van dit jaar beide feiten bekend.

De rechter stelt naast de celstraf als bijzondere voorwaarde dat de man zich gedurende zijn proeftijd van drie jaar moet laten begeleiden door de reclaserings en zonodig een behandeling moet volgen. Volgens raadsman Van de Laar gaat zijn cliënt niet in beroep. In de ontuchtzaak zijn in totaal twaalf verdachten aangehouden van wie er twee wegens gebrek aan bewijs niet worden vervolgd. Een van de verdachten is de 39-jarige voormalig PSV-directeur Spooren.

Eerste straf voor ontucht Eindhoven

Van onze rechtbankverslaggever

DEN BOSCH, woensdag - Veertien maanden gevangenisstraf (waarvan zes maanden voorwaardelijk) is de eerste straf die de rechtbank in Den Bosch heeft opgelegd aan een van de mannen die worden beschuldigd van ontucht met minderjarige jongens in het Eindhovense Anne Frankplantsoen.

De straf valt meer dan de helft lager uit dan de vordering van de officier van justitie: dertig maanden, waarvan tien voorwaardelijk.

De gisteren veroordeelde M.D. (31) is schuldig verklaard aan seks met jongens tussen zestien en achttien jaar, in het park, maar ook bij hem thuis. De straf is ook wegens het bezit van zo'n 27.000 kinderpornografische afbeeldingen in zijn twee computers. D. is al eerder veroordeeld. Hem is nu verplichte reclasseringsbegeleiding opgelegd gedurende de proeftijd van drie jaar.

Spooren

Half november wijdt de rechtbank zich aan rond tien soortgelijke strafzaken, onder meer tegen Fons Spooren (39), de oud-directeur van PSV die ook wordt beschuldigd van poging tot zware mishandeling omdat hij ondanks hiv-besmetting onbeschermd seks zou hebben bedreven. Vorige week is, na ruim drie maanden, zijn voorarrest geschorst om hem gelegenheid te geven 'zijn gezin te redden' en om met zijn echtgenote in therapie te gaan.

Therapie is rare straf voor homoseks

Ex-PSV-directeur Fons Spooren zat op verdenking van seks met minderjarigen in de cel. Waarom, vraagt Albert van der Vliet zich af. De kans dat hij daarbij een jonge prostitué heeft besmet, is erg klein.

'Verzekerden zijn het', riep Henk Krol op de radio en daarmee bedoelde hij mannen die seks met elkaar hebben in de bosjes. De hoofdredacteur van de *Gay Krant* was bij de Tros, terwijl Fons Spooren nog in de cel zat. Tijdens de seksuele revolutie schreef Jan Cremer: 'Niets is vies als het maar schoon is', maar die wijsheid is aan Krol voorbijgegaan.

Fons Spooren (39) zat drie maanden in de gevangenis en hij zei bij zijn voorlopige vrijlating niet te begrijpen waarom. Niemand begrijpt dat trouwens. Alle media, ook de kranten, meldden steevast dat Spooren vastzat vanwege seks met minderjarige jongens. De Journaallezer zei het en het leek wel of artikel 248bis weer in werking was getreden. Dat artikel was van kracht tussen 1911 en 1971. Minderjarig waren destijds jongeren onder de 21; de meerderjarigheidsgrens is in 1988 verlaagd naar 18 jaar.

'Voordat 248bis in 1971 uit het wetboek van strafrecht werd geschrapt, kende elke praktiserende homo het artikel uit zijn hoofd. 'De meerderjarige, die met een minderjarige van hetzelfde geslacht, wiens meerderjarigheid hij kent of redelijkerwijs moet vermoeden, ontucht pleegt, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren.' Het huidige artikel 248a, dat de verleiding van minderjarigen tot onderwerp heeft, is nauwelijks bekend. 'Hij die door giften of beloften van geld of goed (...) een minderjarige, wiens minderjarigheid hij kent of redelijkerwijs kan vermoeden, opzettelijk beweegt ontuchtige handelingen te plegen of zodanige handelingen van hem te dulden, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vierde categorie.'

Spooren had nog nooit van het artikel gehoord en welke homo wel? De Marokkaanse jongens in

het Anne Frankplantsoen zeker niet. Men zou hen de verleiders kunnen noemen omdat zij zich voor geld aangeboden hebben. Daar valt iets voor te zeggen, ware het niet dat op 1 oktober 2000 artikel 248b van kracht is geworden. Het gaat over prostitutie door minderjarigen en het is zo mogelijk nog onbekender dan art. 248a en ook minder voor de hand liggend.

Art. 248b: 'Hij die ontucht pleegt met iemand die zich beschikbaar stelt tot het verrichten van seksuele handelingen met een derde tegen betaling en die de leeftijd van 16 jaar maar nog niet de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vierde categorie.'

In de media wordt gesuggereerd dat de seropositieve Spooren onbeschermd seks heeft gehad in het Anne Frankplantsoen. Die mededeling wordt gedaan door burgemeester, officier van justitie en politievoorzitter, zonder dat zij weten welke seksuele handelingen er zijn verricht en welke veilig zijn en welke niet. Met condoom vrijen is inderdaad veilig, maar seks zonder condoom is uit oogpunt van HIV-besmetting niet altijd onveilig.

De meeste Nederlanders denken dat Spooren de jongens 'gebruikt' heeft, maar dat is een typisch heteroseksuele misvatting. Marokkaanse jongens, in Eindhoven of elders in het groen, pijpen niet en laten zich niet neuken. Zij zijn trotse hetero's, die passief homoseksueel gedrag subiet van de hand wijzen. Er bestaat niettemin een opmerkelijke congruentie tussen de seksuele behoeften van moslimjongens en homomannen.

Naar schatting 40 procent van de homoseksuele mannen valt niet op homo's maar op hetero's. Dat is een gegeven dat sluimerend bekend is in de homowereld, maar

nog nooit wetenschappelijk onderzocht. Er is wel een oud gezegde dat ernaar verwijst: 'Hout op hout zaagt niet.' Een homoseksueel die de keuze heeft tussen een homoseksuele en een heteroseksuele jongeman, geeft bijna altijd de voorkeur aan de 'echte' jongen. Hij doet liever een concessie en is dienstbaar aan de heterojongen, dan dat hij kiest voor een evenwichtige rolverdeling in het theater van de seks.

Geen man zo opgewonden - en opwindend - als een jongen van 18 jaar, zo ook de Marokkaanse arbeiderszoon. Het kan nog wel even duren voordat hij gaat trouwen. Marokkaanse meisjes zijn niet beschikbaar, want zij mogen geen seks hebben voor het huwelijk. Het aantal Nederlandse meisjes dat zich laat versieren, valt tegen en dan nog is dat een heel gedoe. Zo'n meisje wil praten en eerst een tijdje omgang zonder seks. De anonieme, vluchtige seks komt zowel de Marokkaanse jongen als de Nederlandse homo goed uit. Beide partijen hebben geen behoefte aan romantiek. Voor de Marokkaantjes geldt: klaarkomen en nog geld verdienen ook. Moslimjongens zijn trouwder met het eigen geslacht dan met het andere. Dat is de echo die naklinkt uit het land van herkomst, waar de scheiding der seksen nog bestaat.

In de islam wordt seksualiteit gepropageerd als een genotmiddel, dat alleen binnen het huwelijk geconsumeerd mag worden. De boodschap is duidelijk: seks is lekker en waarom wachten tot de trouwdag? Het maakt de jongens niet veel uit wie hen gerief, het liefst iemand die betaalt. Moslimlanden kennen een cultureel bepaalde bisexualiteit, reden waarom de imams waarschuwen tegen homoseks. Zij prediken tegen een reël 'gevaar'.

De seksuele rolverdeling tussen Marokkaanse prostitué en Nederlandse prostituut heeft ervoor gezorgd dat Fons Spooren waarschijnlijk geen enkele jongen heeft besmet met HIV. De jongens in het plantsoen hebben geen sperma van Spooren binnengekregen. Natuurlijk zijn sommige Marokkaanse jongens wel homoseksueel en zijn er allerlei variaties denkbaar, maar die uitzonderingen be-

vestigen de regel. Aan Spooren de taak te bewijzen dat hij de minderjarigheid van de jongens redelijkerwijs niet kon vermoeden. Bovendien moet hij aantonen dat de onbeschermd seks die hij met de jongens had, veilig was.

Fons Spooren kwam eind augustus vrij op voorwaarde dat hij en zijn vrouw in relatietherapie zouden gaan. Een vreemde eis, die de vlucht uit het huwelijk bestraft. Moet Spooren gefatsoeneerd worden en het weer met zijn vrouw gaan doen, met condoom? Uitkomst van een onbevange therapie kan zijn dat Spooren vooral homoseksueel is en beter met een vriendin kan trouwen. Dan kan Henk Krol ook weer lachen en een foto van Fons en zijn man op de omslag van de *Gay Krant* zetten.

Albert van der Vliet is freelance journalist.

Citaat VK 11/9

Freelance journalist Albert van der Vliet gebruikt in de inleiding van zijn artikel (Forum, 5 september) het kennelijke feit als zou ik voor de TROS-radio hebben gezegd dat mannen die in bosjes seks met elkaar hebben, viezeriken zouden zijn. Deze uitspraak blijkt vervolgens een niet te verwaarlozen kapstok te zijn waaraan hij zijn hele artikel ophangt. Met deze brief wil ik erop wijzen, dat ik de gemelde uitspraak nooit heb gedaan en dus door de freelancer verkeerd ben geciteerd. Wie mijn commentaren over affaire Spooren in de *Gay Krant* leest en mij hierover in de media heeft gevolgd, weet ook hoe genuanceerd ik - vanzelfsprekend - over deze zaak denk. Het is dan ook jammer dat Van der Vliet het vermeende citaat niet heeft gecontroleerd bij de bron.

Best Henk Krol
hoofdredacteur Gay Krant

26.500 verdachten

Kinderporno netwerken opgerold

Door onze correspondent

BERLIJN, 27 SEPT. De Duitse politie heeft in totaal 38 netwerken, waarin via internet kinderporno verhandeld en geruild werd, opgerold. Tegen duizenden verdachten uit 166 landen is een onderzoek begonnen.

De leiding van het onderzoek was in handen van politie en justitie in Maagdenburg, waar rechercheurs er een jaar geleden in slaagden een netwerk te infiltreren.

Operatie 'Marcy' was zeer omvangrijk. Alleen al in Duitsland werden 502 woningen doorzocht en 530 verdachten ondervraagd. Wereldwijd zouden 26.500 mensen worden verdacht, onder andere afkomstig uit de Verenigde Staten, Australië en Zwitserland. In Duitsland waren 1.500 ambtenaren bij het onderzoek betrokken. Tijdens de huiszoekingen werden 745 computers in beslag genomen, 35.500 cd's, 8.300 diskettes en 5.800 videobanden.

Ook in Nederland doet justitie onderzoek naar de zaak. Volgens een woordvoerder van het Landelijk Parket zijn in Nederland nog geen aanhoudingen verricht. Nadere mededelingen kunnen volgens hem in het belang van het lopende onderzoek niet worden gedaan.

Onder de Duitse verdachten bevinden zich een aantal pedofielen die al eerder met justitie in aanraking kwamen. De Duitse mannen waarbij kinderporno werd aange-

KINDERPORNORING ZERSCHLAGEN

Widerlich

VON OLAF REICHERT

Fassungslosigkeit, Wut und Übelkeit - diese Gefühle konkurrieren miteinander, wenn man das Ausmaß des jüngst aufgedeckten Kinderporno-Skandals betrachtet: 26 500 Tatverdächtige in 166 Ländern, davon 530 in Deutschland. Männer, die sich vor dem heimischen PC an geschundenen Kinderkörpern und -seelen weiden. Widerlich!

Das waren keine harmlosen Internet-Nutzer, die beim Surfen aus Versehen auf verborgene Seiten geraten sind. Diese Ausrede zieht nicht, meine Herren! Nach den Erkenntnissen der Ermittler waren die Kinderschänder in konspirativen Zirkeln organisiert, in die man nur mit Hilfe von „Empfehlungen“ aufgenommen werden konnte. Dementsprechend bescheinigen ihnen die Ermittler „erhebliche kriminelle Energie“.

Hoffentlich trägt dieser Fall dazu bei, der Gesellschaft die Augen zu öffnen. Wer Kinderpornografie konsumiert und verbreitet, unterscheidet sich nicht vom Kinderschänder, der die Fotos und Filme herstellt. Beide müssen hart bestraft werden.

Den Autor erreichen Sie unter Reichert@infoautor.de

Groot kinderporno-netwerk opgerold

MAAGDENBURG ■ De Duitse politie heeft een wereldwijd netwerk van kinderporno opgerold. Volgens recherchebronnen zijn vijfhonderd woningen in Duitsland doorzocht en is een aantal verdachten gearresteerd. Het onderzoek strekte zich uit naar nog eens 166 landen. In de deelstaat Beieren zouden dertig verdachten zijn opgepakt. Een van hen bezat 26.000 foto's van kindermisbruik. 27/9

Actie tegen kinderporno in Duitsland

Honderden verdachten

MAAGDENBURG (ANP/DPA/RTR) - De Duitse politie heeft een wereldwijd netwerk van kinderporno via internet opgerold. Tegen honderden verdachten is een onderzoek begonnen. 27/9

In Duitsland zijn vijfhonderd woningen doorzocht en is een aantal verdachten gearresteerd. Het onderzoek, met de naam Marcy, strekte zich uit naar nog eens 166 landen. Dat hebben plaatselijke autoriteiten gisteren gemeld. Politie en het ministerie van binnenlandse zaken van Saksen-Anhalt zeiden samen met internationale opsporingsdiensten 'een van de grootste successen te hebben geboekt' in de strijd tegen kinderporno. 'Een van de grootste internationaal opererende netwerken is gesloopt', aldus minister Becker van Justitie van de deelstaat.

MAAGDENBURGER

Het onderzoek kwam op gang nadat een 26-jarige inwoner van Maagdenburg op het internet kinderporno ging aanbieden. Ruim 26.500 mensen over de hele wereld logden daarna in op die sites, onder wie 530 in Duitsland. De autoriteiten wisten de meesten van hen op te sporen. Ze stonden op een distributielijst van de 26-jarige verdachte. Volgens deelstaatsminister Klaus Jeziorsky van binnenlandse zaken zijn 745 computers, 35.500

Weltweiter Schlag der Polizei gegen Kinderpornografie

KRIMINALITÄT Über 26 000 beschuldigte Internet-Nutzer in 166 Ländern - Durchsuchungen auch in Weser-Ems

NORDWEST ZEITUNG 27/9

In Deutschland stehen 530 Personen unter Kinderporno-Verdacht. Vier von ihnen leben in Oldenburg.

VON OLAF REICHERT
UND UNSEREN AGENTUREN

MAGDEBURG/OLDENBURG - Der Polizei ist einer der bisher größten Erfolge im Kampf gegen Kinderpornografie gelungen. Bei der größten weltweiten Operation unter dem Namen „Marcy“ hat sie 38 kinderpornografische Zirkel im Internet gesprengt, wie Justiz- und Innenministerium von Sachsen-Anhalt gestern in Magdeburg mitteilten. Weltweit seien 26 500 tatverdächtige Internet-User in 166 Staaten, darunter auch USA, Australien und dem Vatikan, von den Ermittlungen betroffen. In Deutschland stehen 530 mutmaßliche Täter im Verdacht, kinderpornografisches Material zu besitzen oder verbreitet zu haben. Rund die Hälfte von ihnen hat den Angaben zufolge bereits Geständnisse abgelegt. In dieser Woche wurden in allen Bundesländern insgesamt 505 Privatwohnungen und Geschäftsräume durchsucht. Dabei wurden 745 Computer, mindestens 35 500 CDs, 8300 Disketten sowie 5800 Videos beschlagnahmt. An der Aktion waren bundesweit insgesamt 1500 Beamte von Polizei und Staatsanwaltschaft beteiligt.

Das Justizministerium in Magdeburg sprach von „teilweise hochgradig pädophilen Tätern“, von denen ein großer Teil bereits polizeibekannt sei. Betroffen seien alle gesellschaftlichen Schichten, auch Lehrer, Erzieher, Trainer in Sportvereinen und sogar ein Pfarrer.

In Niedersachsen wurden 58 Häuser durchsucht, gegen 49 Beschuldigte wurden Strafverfahren eingeleitet, erklärte Frank Federau, Sprecher des Landeskriminalamtes in Hannover, der NWZ. Im Bereich des Regierungsbezirks Weser-Ems schlugen die Fahnder zwölfmal zu. Vier Beschuldigte leben in Oldenburg, drei in Osnabrück, je eine Person wurde in Edewecht (Kreis Ammerland), Ganderkesee (Kreis Oldenburg), Westoverledingen (Kreis Leer), Salzbergen (Kreis Emsland) sowie Wallenhorst (Kreis Osnabrück) ermittelt.

→ Kommentar auf MEINUNG
→ Berichte auf PANORAMA

NEDERLAND

Ook in Nederland doet justitie onderzoek naar deze zaak. Dat gebeurt onder leiding van het Landelijk Parket. Volgens een woordvoerder van het parket zijn in Nederland nog geen aanhoudingen verricht. Nadere mededelingen kunnen volgens hem in het belang van het lopende onderzoek niet worden gedaan.

Duitsers rollen groot kinderpornonetwerk op

Reuters, AFP, AP
MAAGDENBURG

De Duitse politie heeft een wereldwijd netwerk van kinderporno via internet opgerold. Tegen honderden verdachten is een onderzoek begonnen. Het onderzoek, met de naam Marcy, strekte zich uit tot 166 landen, ondermeer Nederland.

Dat hebben autoriteiten vrijdag gemeld. Politie en het ministerie van Binnenlandse Zaken van Saksen-Anhalt zeiden samen met internationale opsporingsdiensten 'een van de grootste successen te hebben geboekt' in de strijd tegen kinderporno. Het onderzoek kwam op gang nadat een 26-jarige inwoner van Maagdenburg op het internet kinderporno aanbood.

Ruim 26 duizend mensen over de hele wereld logden daarna in.

In de deelstaat Beieren zijn dertig verdachten opgepakt. Een van hen bezat 26 duizend foto's van kindermisbruik. Onder de verdachten in Duitsland bevinden zich politieagenten, een grenswachter en 'veel leraren en onderwijzers', zei de procureur-generaal van Saksen-Anhalt.

INTERVIEW

„Abschreckende Wirkung“

Der Journalist Detlef Drewes (Bild) ist ausgewiesener Kenner der Kinderpornografie-Szene. Seit 1995 recherchiert und veröffentlicht er zu diesem Thema.

VON MARKUS MINTEN

FRAGE: Herr Drewes, Sie waren einer der Ersten bundesweit, der sich mit dem Thema Kinderpornografie beschäftigt hat. Hatten Sie solche Ausmaße erwartet?

DREWES: Nein. Es ist mit Abstand das größte, was es in dem Zusammenhang gegeben hat und auch der erfolgreichste Schlag der Polizei. Der eigentliche Durchbruch besteht aber darin, dass es gelungen ist, Microsoft zur Mitarbeit zu bewegen. Zum ersten Mal hat Microsoft sich bereit erklärt, immer dann, wenn Foren eröffnet wurden, die Daten nicht mehr – wie üblich – zu löschen, sondern zu speichern. Microsoft war sogar so geschockt, dass die Schließung des gesamten Chat-Bereichs zum 14. Oktober angekündigt wurde.

FRAGE: Wie ist die Aktion zu bewerten. Ist die Szene zerschlagen?

DREWES: Die Szene ist sicherlich schwer getroffen. Was da heute aber wirklich erfolgt ist, ist die Abschreckung von Amateurtätern. Es gibt in anderen Chat-Bereichen eine Grauzone, Leute, die keine eingefleischten Pädophilen sind, sondern die sexuell einen neuen Reiz suchen. Solche Leute sind abgeschreckt worden.

FRAGE: Werden andere Provider dem Beispiel von Microsoft folgen?

DREWES: Da bin ich sicher. Erstens haben sie das Ausmaß der pädosexuellen Aktivitäten bei weitem unterschätzt. Und sie müssen immer mehr einsehen, dass sie mit den bisherigen Kontrollmechanismen immer nur einen Ränderfolg haben werden. Die Aktion hat gezeigt, dass die Polizei die Tricks kennt, technisch in der Lage ist, es mit den Pädophilen aufzunehmen und eine international koordinierte Aktion durchziehen kann.

„Bilder und Praktiken werden immer brutaler“

NWZ 27/9

KINDERPORNOGRAFIE Beschuldigte sollen wegen bandenmäßiger Verbreitung angeklagt werden – Dafür gibt es höhere Strafen

Kriminalhauptkommissar Torsten Kobow präsentierte beschlagnahmte Bücher, Videos und Datenträger. Den Fahndern ist einer der größten Schläge gegen einen weltweiten Kinderpornografie-Ring gelungen. BILD: DPA

Die Täter kommen vor allem aus dem pädagogischen Bereich. Auch ein vier Monate alter Säugling wurde missbraucht.

VON BERND KAUFHOLZ

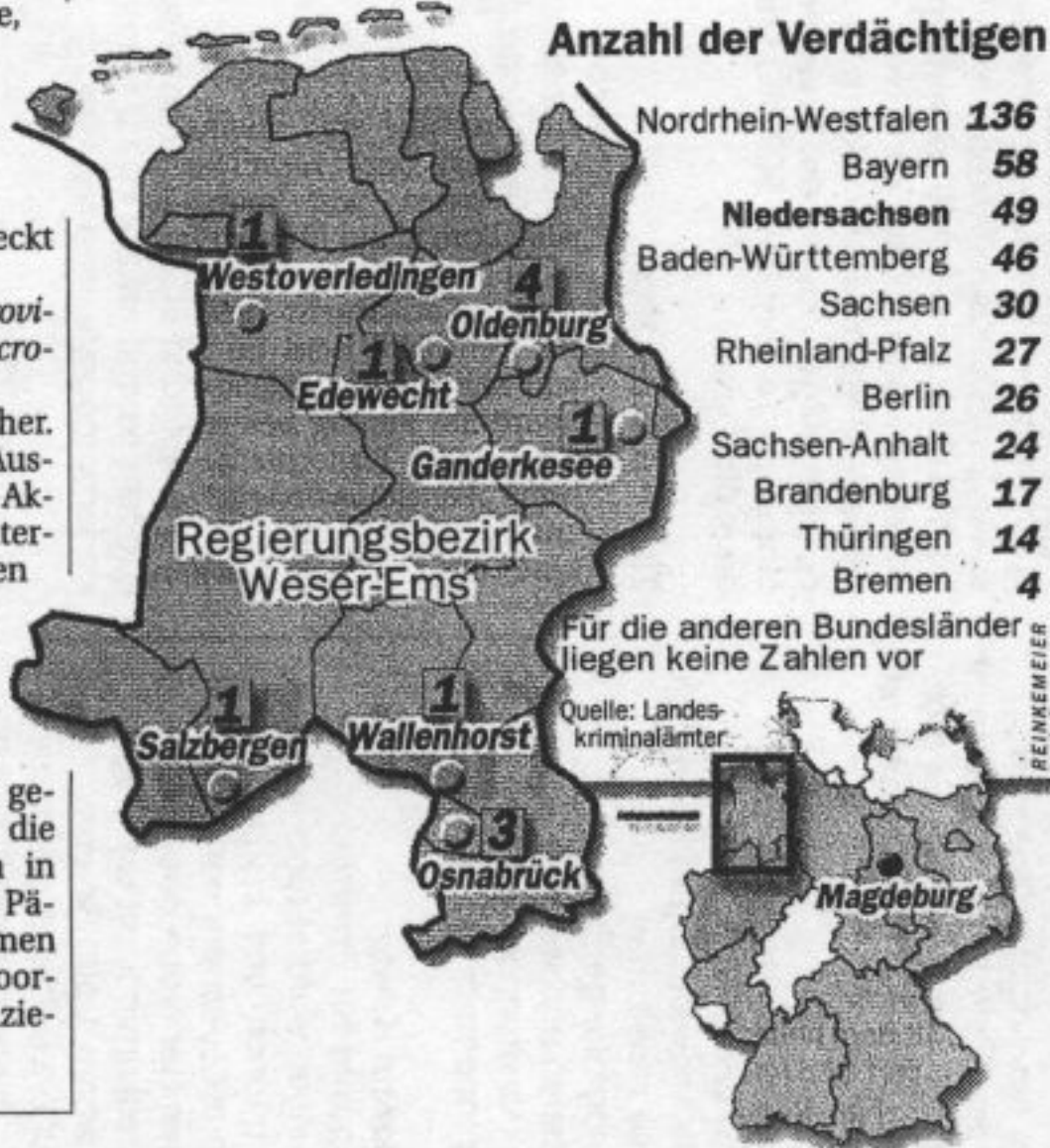
MAGDEBURG – Die Justiz in Sachsen-Anhalt – federführend im größten Schlag gegen Kinderpornografie in Deutschland – will die Verdächtigen

wegen bandenmäßiger Verbreitung von Kinderpornografie anklagen. In diesem Fall drohe ihnen ein Strafmaß von sechs Monaten bis zu zehn Jahren, erklärte Justizminister Curt Becker (CDU) gestern.

Sachsen-Anhalts Innenminister Klaus Jeziorsky (CDU) sprach gestern bei einer vielbeachteten Pressekonferenz im Landeskriminalamt von Kinderpornografie als „eine der abscheulichsten und widerwärtigsten Handlungen,

für die der Markt immer schneller wächst“. Diese Form der Kriminalität sei nicht mehr auf einzelne Staaten beschränkt, durch das globale Datennetz sei sie ein weltweites Problem, auf das ebenso reagiert werden müsse. In diesem Zusammenhang wies Jeziorsky darauf hin, dass aufgrund der LKA-Ermittlungen in den USA, in Großbritannien, Israel, Italien und Schweden eigene Ermittlungsverfahren eingeleitet worden sind.

Justizminister Becker bestätigte auf der Pressekonferenz, dass „die Bilder immer brutaler, die Praktiken immer gewalttätiger und die Kinder immer jünger werden“. So sei unter den sichergestellten Darstellungen in Rheinland-Pfalz das Opfer ein vier Monate alter Säugling gewesen. LKA-Chef Frank Hüttemann formulierte, dass es sich bei den Tätern „nicht um irgendwelche armen Irren oder Randgruppen“ handelt. Zumeist seien es nach außen seriöse Menschen – vielfach Familienväter. Besonders stark vertreten sind Täter, die im pädagogischen Bereich tätig sind: Berufsschul- und Grundschullehrer, ein Musikschullehrer, der bei sich Tschernobyl-Kinder aufgenommen hatte, ein Heilpädagoge für behinderte Kinder, ein Pfarrer. Überführt wurden zudem ein Stadtabgeordneter aus Niedersachsen, fünf Polizisten und ein BGS-Beamter.

„Härtere Strafen für Pädophile“

MAGDEBURG/DPA – Sachsen-Anhalts Justizminister Curt Becker (CDU) hat deutlich härtere Strafen für Täter aus der pädophilen Szene gefordert. „Wir müssen mit der Verharmlosung dieser Delikte aufhören“, sagte Becker. Von den Leuten gehe eine Gefahr aus. „Das sind keine harmlosen Spinner.“ Bislang werde der Besitz von Kinderpornografie mit Geldstrafe oder Freiheitsstrafe bis zu einem Jahr geahndet. Das werde der Schwere der Taten nicht gerecht. Besitz und Verbreitung müssten als Verbrechen eingestuft werden.

Auch BKA ermittelt im Netz

WIESBADEN/EB – Neben den Landeskriminalämtern verfolgt auch das Bundeskriminalamt (BKA) in Wiesbaden Kriminalität im Netz. Seit Anfang 1999 recherchiert die Zentralstelle für anlassunabhängige Recherchen in Datennetzen (ZaRD) ständig in den öffentlichen Bereichen von Datennetzen, insbesondere dem Internet, nach strafrechtlich relevanten Inhalten. Die entsprechenden Ermittlungsergebnisse werden an die zuständige Strafverfolgungsbehörden (Polizei, Staatsanwaltschaft) zur Bearbeitung überandt.

AP, 25/9
SALINA, Kansas (AP) -- Police officers and the city of Salina have been dismissed from a lawsuit filed by a woman interrogated last year about photos processed at a Wal-Mart store that included partially nude images of her 3-year-old daughter.

In the lawsuit, Tamie Dragone claims she was humiliated and her family's privacy was invaded when police called by store officials questioned her about the photos, which included a picture of her daughter playing topless in a swimming pool.

Dragone was approached by police as she waited for the photos to be developed and was questioned for about 45 minutes. She was eventually allowed to leave, but without the pictures.

Dragone is seeking damages of \$262,473 for medical expenses and pain and suffering.

Attorneys for both sides agreed to dismiss the city defendants at a hearing last Friday. Dragone's attorney, Tom Boone, said Tuesday that the suit contends negligence by Wal-Mart caused the incident.

Salina Police Chief Jim Hill said in a statement the dismissal "reinforces our strong belief that her claims ... were entirely without legal merit."

Hill said officers had a statutory duty to look into the possibility that the photographs were evidence of child abuse.

Wal-Mart lawyers have moved for dismissal of claims against the retailer, saying the photos could have led a reasonable person to conclude the child was being sexually abused. District Judge Jerome Hellmer is to rule on that motion the week of October 13.

KINDERPORNO-OPERATION „MARCY“ STARTET IN SACHSEN-ANHALT

23. Mai 2002: Der Verband der deutschen Internetwirtschaft erstattet Anzeige beim Landeskriminalamt wegen des Verdachts der Verbreitung von Kinderpornografie in einer sogenannten Community (geschlossener Internetzirkel) beim Internetanbieter yahoo.

17. Juli 2002: Die Ermittlungen führen zu einem 26-jährigen Magdeburger. Er ist Gründer einiger Communities, in denen Kinderpornos verbreitet werden.

24. Juli 2002: Beamte der Polizeidirektion Magdeburg durchsuchen die Wohnung des Verdächtigen. Sie stellen bei Marcel K. kinderpornografisches Material

und im Computer-Archiv 3000 E-Mails sicher.

23. August 2002: Auf Grund der festgestellten Nutzer-Daten erfolgen Anfragen bei großen Providern. Die Sichtung der E-Mails führt die Ermittler zu Communities bei 156 Providern in 66 Staaten – bis gestern wuchs die Zahl auf 166 Länder. Darunter Vatikanstadt, Swasiland und Seychellen. 26 500 Nutzer werden festgestellt.

5. September 2002: Das Amtsgericht Halle erlässt auf Antrag der Staatsanwaltschaft den Beschluss, dass Microsoft Nutzer- und Verbindungsdateien herausgeben muss.

17. Oktober 2002: Der US-Software-Hersteller stellt den Ermittlern umfangreiches Material für die Beweisführung zur Verfügung – 26 536 Bilddateien, 38 602 E-Mail-Adressen 12 Gigabyte LOG-Dateien (Kontrolldateien).

25. Februar 2003: Aus den Dateien werden Namen und Adressen von 530 Verdächtigen in Deutschland herausgefiltert.

Mitte Mai 2003: Eine Bundesanwältin und ein US-Zollmitarbeiter – in den USA für die Bekämpfung von Kinderpornografie zuständig – informieren sich beim LKA Sachsen-Anhalt über das Verfahren.

Bei Durchsuchungen – hier in Magdeburg – wurde umfangreiches Beweismaterial sicher gestellt. BILD: LÖCKE

22. bis 26. September 2003: Unter Federführung des LKA Sachsen-Anhalt und der Magdeburger Polizeidirektion finden in Deutschland 505 Durchsuchungen statt – die meisten in Nordrhein-Westfalen (125).

Kinderpornografie

"Unvorstellbare Perversionen und Grausamkeiten"

Stern, 26/9
Mit der Operation "Marcy" haben Ermittler unter Federführung Sachsen-Anhalts in einer weitläufigen Aktion 38 international agierende Kinderpornografische Zirkel gesprengt. In 166 Staaten wurden rund 26.500 tatverdächtige Internet-User aufgespürt, 530 davon in der Bundesrepublik, von denen rund die Hälfte inzwischen ein Geständnis abgelegt hat.

"Nur die Spitze des Eisbergs"

"Dennoch haben wir hier nur die Spitze des Eisbergs", resümierte der Direktor des Magdeburger Landeskriminalamtes (LKA), Frank Hüttemann. Er wies darauf hin, dass die Tatverdächtigen nicht etwa aus Randgruppen stammten oder "arme Ire" seien. Vielmehr seien die Pädophilen "quer durch die Gesellschaft und Bildungsstufen zu finden". So gehören zu den Tatverdächtigen unter anderem Lehrer, Betreuer von Kindersportmannschaften, ein Heilpraktiker für geistig behinderte Kinder, ein Pfarrer, der in der Kinderbetreuung tätig war, sowie fünf Polizisten und ein Beamter des Bundesgrenzschutzes. Bei einem Stadtabgeordneten sei bei der Durchsuchung zudem Kokain im Büro und Cannabis im Garten entdeckt worden, berichtete Generalstaatsanwalt Jürgen Konrad.

"Die Kinder werden für diese Menschen zur Befriedigung der sexuellen Lust wie Ware behandelt", fügte Innenminister Klaus Jeziorsky hinzu. Zudem ließen "Millionengewinne alle Hemmschwellen fallen".

Gewalttätigere Praktiker, jüngere Opfer

Justizminister Claus Becker beklagte, dass die Sexualpraktiken immer gewalttätiger und die dabei abgeleiteten Kinder immer jünger würden. Der Politiker warnte, "eine Verharmlosung der Debatte ist nicht angebracht". Die Leute, die sich in der Kinderpornografischen Szene tummelten, "geben sich zunächst mit dem Anschauen der Bilder zufrieden". Später würden viele von ihnen dazu übergehen, "sich selbst sexuell an Kindern zu vergreifen". Und: "Jeder Klick tötet eine Kinderseele", warnte Becker. Der CDU-Politiker sprach sich für eine deutliche Verschärfung des Strafrahmens aus und kündigte Unterstützung für entsprechende

Aktion "Marcy", die mit der Auswertung der Computer begann und schließlich zu dem jetzt veröffentlichten weltweiten Erfolg gegen Kinderpornografie führte.

Chronik

Fahndungserfolge gegen Kinderpornografie

Stern, 26/9
Nach Schätzungen des US-Zolls sind rund 100.000 Web-Sites weltweit in den Handel mit Kinderpornografie verwickelt. Der Kampf gegen die Internet-Kriminalität ist in den letzten Jahren immer mehr verstärkt worden. Am Freitag gaben die deutschen Ermittler bekannt, dass sie bei der bisher größten weltweiten Operation 38 Kinderpornografische Zirkel im Internet gesprengt haben. Dabei gingen die Ermittler von 26.500 tatverdächtigen Internet-Usern in 166 Staaten aus.

Nachfolgend eine Chronik wichtiger Fahndungserfolge seit 2000.

23. Juni 2000

Die griechische Polizei beschlagnahmt bei dem Inhaber einer Videothek in Athen 84 Videokassetten mit Kinderpornografischen Inhalten. Die Filme wurden aus dem Internet auf Video überspielt.

29. September 2000

Nach Angaben des Bundeskriminalamts sollen Ermittlungsverfahren gegen mehr als 1.000 Personen eröffnet werden. Sie sollen eine über T-Online ins Netz gestellte Seite mit Pornobildern von Kindern aufgerufen haben. Diese sei binnen kurzer Zeit über 500.000 Mal angeklickt worden.

28. Dezember 2000

Erstmals setzt die amerikanische Bundespolizei FBI einen mutmaßlichen Kinderporno-Händler auf die Liste der zehn meistgesuchten Verbrecher. Der Mann leitete in Bangkok eine Musikschule für Kinder.

9. Januar 2001

Bei der Auswertung des PC eines Verdächtigen stößt die Karlsruher Polizei auf rund 40.000 pornografische Bilddateien und etwa 2.000 Dateien Kinderpornografischen Inhaltes.

10. Januar 2001

Über den halben Globus hinweg ermöglicht die Zusammenarbeit eines deutschen Providers mit dem BKA die Aufdeckung eines Falles von Kinderpornografie im Internet. In Japan wird ein Mann inhaftiert, in dessen

Besitz sich 750 einschlägige Dateien befinden.

17. Januar 2001

Die schwedische Polizei deckt einen regen Internet-Handel mit Kinderpornos auf. Mehr als 50 Personen sollen darin verwickelt sein. Sieben Personen werden festgenommen.

8. März

Die Polizei durchsucht Räume des Leiters eines Hilfsprojekts für Straßenkinder in Halle wegen Verdachts der Verbreitung von Kinderpornografischen Bildern.

27. März

Amerikanische und russische Polizisten zerschlagen gemeinsam einen Kinderpornografie-Ring. Neun Personen werden festgenommen, in den USA werden außerdem 15 Haftbefehle ausgeschrieben. Die russische Web-Seite, über die das Geschäft abgewickelt wurde, war bereits im Dezember 2000 von der Moskauer Polizei geschlossen worden.

3. April 2001

Die Polizei sprengt einen Kinderporno-Ring in Sachsen-Anhalt. 1.500 Videos, Hunderte CDs und Zeitschriften sowie Computer, Kameras und Rekorder werden sichergestellt. Sechs Männer und eine Frau aus Magdeburg und dem Umland werden verdächtigt, Kinder zum Sex gezwungen und dabei gefilmt oder fotografiert zu haben. Zudem ermittelt die Kripo Niedersachsen in dem Fall gegen drei Braunschweiger.

21. April 2001

Die tschechische und spanische Polizei zerschlägt zwei Kinderporno-Ringe. In Tschechien verhaftet die Polizei insgesamt 87 Personen, darunter drei Deutsche. In Spanien verhaften die Ermittler acht Personen. Nach Angaben der Behörden gehörten mindestens 54 Händler in aller Welt zu dem Ring.

27. April 2001

Die Nürnberger Polizei leitet gegen einen 36-jährigen Mann ein Verfahren wegen des Besitzes von Kinderpornografie und des Verdachts des Vorräthaltens zum Zwecke der Verbreitung ein. Bereits im vergangenen November waren bei dem Mann mehrere CD-ROM und die Computervorrichtung sichergestellt worden.

8. August 2001

Amerikanische Ermittler fassen rund 100 Verdächtige. Im Zentrum des Geschäfts, das pornografische Bilder an

rund 250.000 Abonnenten über das Internet weiterleitete, steht eine Firma in Fort Worth/Texas.

14. November 2001

Laut BKA werden bei zeitgleichen Razzien in 14 Ländern Computer, Datenträger, Videos und schriftlichen Unterlagen beschlagnahmt. Gegen 2.200 Personen wird weiter ermittelt.

4. Dezember 2001

Die italienische Polizei durchsucht bei einer Razzia Dutzende Häuser im ganzen Land und stellt Computer, Videokassetten und Disketten sicher. Die Beamten nehmen in Venedig fünf Mitglieder eines mutmaßlichen Pädophilen-Rings fest.

23. Januar 2002

Nach einem Hinweis des BKA nimmt die australische Polizei im Bundesstaat Queensland einen Mann fest. Bei ihm werden mehr als 1.300 Textdateien und etwa 21.000 Bilddateien mit Kinderpornografischem Inhalt beschlagnahmt.

30. Januar 2002

Mehr als 50.000 Kinderporno-Bilder - größtenteils aus Asien - werden bei einem Mann im oberbayerischen Schliersee sichergestellt.

19. März 2002

Das FBI zerschlägt einen Kinderporno-Ring im Internet. Insgesamt stehen 86 Menschen aus 26 US-Staaten unter Tatverdacht. Das FBI kam den den Verdächtigen durch eine Kooperation mit dem Internetdienst Yahoo auf die Spur.

20. März 2002

Polizei und Zollbehörden in Deutschland, Großbritannien, Japan, Kanada, den Niederlanden, der Schweiz, Schweden, Spanien und den USA starten eine gemeinsame Durchsuchungsaktion wegen des Verdachts der bandenmäßigen Verbreitung von Kinderpornografie im Internet. In Deutschland werden drei Tatverdächtige festgenommen, eine Reihe weiterer im Ausland.

2. Juli 2002

Bei Razzien in Deutschland, England, den Niederlanden, Dänemark, Belgien, Italien und Spanien werden rund 50 Tatverdächtige festgenommen. Der Kinderporno-Ring nennt sich Schatten-Bruderschaft, und die meisten Tatverdächtigen agierten von Deutschland aus im Internet. Hier werden 37 Wohnungen und Büros von

34 Beschuldigten in elf Bundesländern durchsucht.

20. September 2002

Nach Ermittlungen gegen die US-Firma Landslide, die mit Kinderpornografischen Websites rund 5,6 Millionen Euro erwirtschaftete, durchsucht die deutsche Polizei in 14 Bundesländern 1.100 Wohnungen und stellt Computer, fast 47.000 Datenträger und 25.000 Videos sicher. Der Geschäftsführer der US-Firma war im August 2001 von einem US-Bundesgericht zu lebenslanger Haft verurteilt worden. Das BKA ermittelt gegen 1.400 Verdächtige. Ein 45-jähriger Verdächtiger im Landkreis Ansbach in Mittelfranken begeht Selbstmord. In der Schweiz sind rund 1.300 Verdächtige im Fall Landslide im Visier der Justiz, darunter auch Lehrer, die suspendiert werden.

8. Oktober

Die Polizei durchsucht 22 Objekte, deren Adressen sich bei einem 49-jährigen Nürnberger gefunden hatten.

4. September 2003

In der Schweiz finden Hausdurchsuchungen bei 15 Verdächtigen statt, nachdem aus den USA Beweismaterial zur Verfügung gestellt worden war.

26. September 2003

Bei der bisher größten weltweiten Operation unter dem Namen "Marcy" sprengt die Polizei 38 Kinderpornografische Zirkel im Internet. Die Ermittlungen werden von Polizei und Staatsanwaltschaft in Sachsen-Anhalt koordiniert. Es heißt, weltweit seien 26.500 tatverdächtige Internet-User in 166 Staaten, darunter auch USA und Australien, von den Ermittlungen betroffen. In Deutschland stehen 530 mutmaßliche Täter im Verdacht, Kinderpornografisches Material zu besitzen oder verbreitet zu haben.

"Wir haben einmal über das Internet gemäht", sagte Peter Vogt von der Staatsanwaltschaft Halle. Das Gestrüpp sei nur gelichtet. "Aber wir kriegen sie alle", versprach LKA-Chef Hüttemann.

Birgitt Pöttsch, AP

Internet: bron van kinderporno

Door Jon van Schilt

BEILEN/ASSEN ■ In haar strijd tegen kinderporno kan de politie in sommige gevallen op afstand in de computer kijken van mensen, die dergelijke afbeeldingen op hun harde schijf hebben staan. De persoon in kwestie moet de foto's en filmpjes dan wel met behulp van een bepaald programma van het internet halen. Als de afnemer van kinderporno de opnames in zogeheten 'gedeelde mapjes' opslaat, kan de politie meekijken.

Deze 'big brother'-achtige

werkwijze van het Interregionaal Team Digitale Expertise van de politie, in computertaal *sharen* genoemd, kwam gisteren aan het licht voor de rechtbank in Assen. Terecht stond een 50-jarige man uit Beilen. Die had een grote hoeveelheid kinderporno *ge-download* (van het internet gehaald) en in gedeelde mapjes opgeslagen.

Huiszoeking

Via de internetprovider kwamen de rechercheurs achter het adres van de Beilenaar. Een huiszoeking volgde. De afbeeldingen bleken inder-

daad op zijn harde schijf te staan. Ook werden foto's en filmpjes aangetroffen op cd-roms en diskettes. "Ik dacht dat ik ze had gewist, maar op de een of andere manier waren de afbeeldingen toch nog zichtbaar", aldus de Beilenaar. Het ging om 83 foto's en 40 filmpjes waarop kinderen waren te zien die seksueel werden misbruikt.

De man uit Beilen zei in eerste instantie niet te hebben geweten wat hij precies van het internet haalde. Bij 'toeval' en 'onbewust' kwam hij bij de verboden afbeeldingen terecht. "Ik was nieuwsgierig,

maar raakte er niet opgewonden van."

Omdat de politie kon zien wat hij op zijn harde schijf had staan, zo redeneerde de officier van justitie, konden anderen (mits zij beschikten over de juiste programma-tuur) dat ook doen. En dus achtte zij hem niet alleen schuldig aan het hebben van kinderporno, maar ook aan het verspreiden ervan. Zij eiste 240 uur dienstverlening, zes maanden voorwaardelijke celstraf en verplichte reclassering. Indien noodzakelijk moet de man in therapie. Uitspraak 8 oktober.

Werkstraf voor uitwisselen kinderporno

ASSEN - Tegen een 50-jarige man uit Beilen is gisteren voor de rechtbank in Assen een taakstraf van 240 uur en een voorwaardelijke celstraf van een half jaar geëist wegens het bezit en verspreiden van kinderporno via de digitale uitwisseldienst KaZaA. Verdachte J. v.d. W. dacht dat hij niet strafbaar was omdat hij niet voor de bestanden betaalde. De man was naar eigen zeggen uit nieuwsgierigheid op internet naar kinderporno op zoek. Om makkelijk foto's en filmpjes te vinden en te downloaden installeerde hij het uitwisselprogramma KaZaA. De verdachte realiseerde zich niet dat hij de bestanden zo ook voor derden zichtbaar en beschikbaar maakte. "Ik haalde de bestanden van internet voor eigen gebruik. Om ze later te kunnen terugzien, brandde ik ze op op cd", zei de Beilenaar.

Volgens justitie is de man wel degelijk strafbaar, omdat hij door het gebruik van KaZaA bestanden deelde met anderen.

Chatrooms van Microsoft dicht vanwege misbruik

Van onze verslaggever
Bard van de Weijer
AMSTERDAM

Softwarebedrijf Microsoft gaat zijn chatrooms sluiten. De virtuele hangplekken op internet worden zo geïsoleerd door wangedrag van gebruikers, dat Microsoft-dochter MSN niet langer verantwoordelijk wil zijn voor de service.

Chatrooms zijn voor iedereen toegankelijke gespreksruimtes op internet. De laatste jaren worden ze echter overspoeld door pedoseksuelen die in contact proberen te komen met jonge kinderen, om te praten over seks. Ook *spammers* verspreiden hun ongewenste reclameboodschappen steeds vaker via chatrooms.

MSN is de overlast beu en zegt dat sluiting van MSN Chat de enige mogelijkheid is om het misbruik uit te bannen. Op 14 oktober wordt de gratis dienst in Nederland - 200 duizend bezoekers per maand - en de rest van Europa ontmanteld. Alleen in de Verenigde Staten, Canada en Japan blijft MSN Chat bestaan, maar dan in betaalde vorm. Volgens Joost Nienhuis, directeur van MSN Nederland, is overwogen om ook hier een betaalde dienst te introduceren, maar is de animo voor betaald chatten te gering.

De problemen in chatrooms worden vooral veroorzaakt door dat gebruikers min of meer an-

niem hun gang kunnen gaan. 'Dat maakt bestrijding van misbruik lastig,' zegt Nienhuis.

Naast menselijke onverlaten worden steeds meer online fora bezocht door *bots*, programmaatjes die zich voordoen als reguliere bezoeker en die andere gebruikers naar websites met porno proberen te lokken. Volgens Nienhuis steeg het aantal bots de afgelopen maanden sterk, waardoor het babbelplezier nog meer vergald werd. MSN zegt dat sluiting is bedoeld om de gebruikers van MSN Chat te beschermen tegen deze uitwassen.

Chatrooms zijn al langere tijd berucht. In juli werd een chatter beboet voor het verspreiden van valse informatie over Cardio Control, fabrikant van medische software. De man had geprofiteerd van de koersschommelingen die zijn berichten in een chatroom van een beleggerssite hadden veroorzaakt.

Vorig jaar werd een Nederlandse chatter in de VS veroordeeld tot twee jaar gevangenisstraf wegens het praten over seks met een minderjarig meisje. Het '14-jarige' meisje bleek later een agent van de FBI te zijn.

Gebruikers van MSN Chat kunnen overstappen op MSN Messenger, een chatprogramma waarbij de gebruiker zelf kan bepalen met wie gekletst wordt. Messenger heeft een virtueel hekwerk dat iedereen buitensluit die niet als bekende is aangemerkt.

Bennieboy wil harrrrrde chat-actie

Inmiddels zijn bij Piratenhits Jakezijnvrouw1, AkaKnuffie en Puppy48482, die ook lid is van een dolfinensite, de kamer binnengekomen. In SocialTalk loopt ondertussen de spanning op, al is 6992Morpheus666 weggegaan, en hebben de gezellige babbels voor bij de koffie plaatsgemaakt voor verontwaardiging. Er vallen harde woorden als 'nope' en 'baggus' - en dat is ff vanschrikkenstein.

No Iron, die met koalattjuhbb bekvecht, is globalchatter die met een groepje naar andere werelden is geweest. Hij weet dat activeworld.com wel lachen is omdat je in een virtuele wereld rondloopt en hotels kan bouwen en iedereen die langs loopt kan aanspreken.

No Iron denkt dat MSN Messenger ook zal sneuvelen. Maar de hackers zullen het niet pikken. Die gaan de rooms overne-

men en platgooien. ErikJ76 schrijft, terwijl fonkeloogjes-brown de kamer binnenkomt, dat Microsoft geen moer verdient aan de chatrooms en dat het daarom einde oefening is. 'Ik betaal nergens voor.' Het aloude e-mailen noemt hij niet meer van deze tijd: 'Postduiven.' No Iron sluit zich hierbij aan: 'Blikjes telefoohoon.'

In de chatroom Countryroads, voor country & (on)linedans, circuleert inmiddels ook de actie-mail, postbus538@hotmail.com. Ho, noteert Whitetiger015 opeens. Er is een onruststoker de kamer voor countryliefhebbers binnengekomen, Dikkertje----- --dap wil 'kutjes verwennen' en dat mag van Whitetiger015 niet. 'Ga maar ergens anders spelen (Access ban set for Indefinite).'

Alsof het al 14 oktober is, nemen inmiddels in SocialTalk ouwe getrouwen afscheid van elkaar. Prunnella1: 'We gaan sluiten kloten he.' tjaikke: 'dag prunnella het gaat je goed hoop ik, er zullen veel doden vallen denk ik zo.' Prunnella1: 'en nu ben ik diep teleurgesteld dat msn chat gaat sluiten.' tjaikke: 'ja al die gefrust personen die nu nergens meer terecht kunnen GRAPJE.'

Sep 16 2003

> DAILYNEWS.CO.UK

> Brian gets red card at game

>

>

> A STUNNED grandad got the red card at a football match for trying to take pictures of his grandson.

>

> Brian Swinburn was forced to put down his camera after taking shots of 12-year-old Daniel Lennon.

>

> The referee said he had to stop because other children would be in the pictures.

>

> Daniel was playing in an under-13s league match.

>

> His grandad, a former professional photographer, and mum were there to cheer him on in the Cumbernauld and Kilsyth league.

>

> Brian, 60, and daughter Angela, from Torrance, Stirlingshire, wanted a picture of Daniel on the pitch to send to his father who is working in Amsterdam.

>

> <SNIP>

>

> Brian added: "Obviously, I want children to be protected from paedophiles > but you should be able to take photos of your own grandchildren."

>

> Daniel's mum, Angela, 39, said: "In this day and age, I can understand why

> there is concern. But, from a mum's point of view, it seems a bit extreme > that I can't take pictures of my own child."

>

> The Scottish Youth Football Association, who set the no photograph rule, > said there had been a misunderstanding.

>

> Association president Angus McConnell said parents had to sign consent > forms, allowing pictures of their kids to be taken.

>

> All that should have been necessary was for Brian to assure officials he > was a relative before taking his shots.

>

> He said: "Someone has not quite used common sense -possibly one of the > team officials who's maybe not aware of the information."

>

> Last year, there was an outcry when schools and nurseries in Edinburgh and > Glasgow banned parents from taking pictures of their kids in nativity

> plays.

Amerikaan lokte kinderen naar porno op internet

NEW YORK/AP - Amerikaanse politieagenten hebben woensdag een Amerikaan opgepakt die gebruik maakte van tikfouten van internetgebruikers om hen op pornosites te laten belanden. De 53-jarige John Zuccarini werd aangehouden in een motel in Florida, waar hij al enkele maanden verbleef, meldde het openbaar ministerie. Zuccarini heeft duizenden webadressen geregistreerd, allemaal lijkend op populaire adressen, maar met een letter te veel of juist te weinig. Aan deze adressen verbond hij een doorschakeling naar een pornosite. Dat leverde hem volgens het OM mogelijk een miljoen dollar per jaar op. De seksites betaalden hem per doorgestuurd internetgebruiker. Wie bijvoorbeeld naar britneyspears.com wil, maar per ongeluk bijvoorbeeld britneyspears.com of bri-

neyspears.com intikt, komt op een pagina terecht met reclame voor een pornosite die niets aan de verbeelding overlaat. Zuccarini heeft wegens dit soort praktijken al tientallen civiele processen aan zijn broek gekregen, van onder meer lingerieketen Victoria's Secret en de krant The Wall Street Journal. Hij heeft ze stuk voor stuk verloren.

Dat Zuccarini de truc heeft uitgehaald met sites die vooral bij minderjarigen populair zijn, zoals de sites van de Teletubbies en Disneyland, komt hem nu op een strafzaak te staan. Sinds kort staat in de VS een celstraf van maximaal vier jaar op het registreren van misleidende webadressen om kinderen naar seksites te lokken. Dat is een onderdeel van wetgeving die kinderen moet beschermen tegen 'de gevaren van het internet'.

Van onze verslaggever
John Schoorl
AMSTERDAM

Bigbird244 wil weten of er hardgehuil gejammerdejammerd wordt om het verdwijnen van de MSN chatrooms. Pocoloco-v heeft - olaaa - de pest er over in op Piratenhits, chat-ie. Maar bij Caafjes (voor de echte cavalieliefhebber) en Menstruatiepijn is de beroering nog niet voelbaar.

So what, schrijft Bio-crap in Metal-Rock dreigend. In Piratenhits is Pocoloco-v eruit - en Tuurs-Tiky-49 erbij gekomen. 7698Bennieboy wil actie, harrrrrde chataktie. 'We hebben een e-mail adres geopent om hier tegen in te gaan het adres is postbus538@hotmail met zijn alle staan we sterk.'

Gespreksleider ManMetDeHammer verwijdt 7698Bennieboy uit de chatruimte: geen website of e-mailadressen in deze box!! Maar 7698Bennieboy wil van geen wijken weten. 'Geef het dan door samen maken we misschien een vuist.' Pocoloco-v is terug: 'Ja hopen dat het helpt.' Mug530 is yerdrietig, al snapt tjaikke daar niks van, want er is meer dan chatten in het leven.

Door een onzer redacteurs **NM**
ROTTERDAM, 24 SEPT. Software-
 producent Microsoft sluit zijn zo-
 geheten 'chatrooms' in 28 landen,
 waaronder Nederland. De open-
 bare ontmoetingsplekken op in-
 ternet zijn volgens het Ameri-
 kaanse bedrijf verworden tot een
 verzamelaarsplaats voor porno en
 junkmail. Verder zouden pedofie-
 len contact met kinderen zoeken
 via de chatrooms.

„De belangrijkste reden om de
 chatrooms te sluiten is het toenemende
 misbruik”, bevestigt J. Nienhuis,
 in Nederland verantwoordelijk
 voor Microsoft Network (MSN),
 waaronder de chat-

Chatten op internet is niet
 langer veilig en daarom
 sluit Microsoft zijn
 openbare babbelboxen.
 Tevergeefs, zeggen critici.
 'De jeugd heeft altijd
 behoefte om op een
 dergelijke manier te
 communiceren.'

Door onze redacteur **NM**
JAN BENJAMIN

ROTTERDAM, 24 SEPT. Ze zijn
 uitgegroeid tot het riool van internet.
 De chatrooms, de plekken
 waar openlijk over van alles en nog
 wat wordt gesproken. In de praktijk
 gaat het vooral over porno. „De
 belangrijkste reden om de chat-
 rooms te sluiten is het toenemende
 misbruik”, bevestigt J. Nienhuis,
 bij Microsoft Nederland verant-
 woordelijk voor de chatrooms. „De
 vervuiling met porno en onge-
 wenste reclameboodschappen,
 spam, is fors gegroeid. Bovendien
 worden jongeren steeds vaker lastig
 gevallen met seksuele opmerkingen.”

Microsoft sluit 'chatrooms'

room valt. Nienhuis: „De vervuiling
 met porno en ongewenste reclame-
 boodschappen is de laatste jaren
 fors gegroeid. Bovendien
 worden jongeren steeds vaker lastig
 gevallen met seksuele opmerkingen.”

Microsoft sluit de chatrooms op
 14 oktober. Alleen in de Verenigde
 Staten, Japan en Canada blijft de
 dienstverlening bestaan, tegen
 betaling. Daardoor zijn gebruikers
 niet langer anoniem. Voor
 Nederland is het aantal gebruik-

kers (maandelijks 200.000) vol-
 gens Microsoft te klein voor een
 betaalde service. Volgens Nien-
 huis is het aantal chatgebruikers
 in twee jaar gehalveerd en maken
 steeds meer mensen gebruik van
 MSN Messenger. Met dit programma,
 dat wel blijft bestaan in Nederland,
 kunnen zij in een afgesloten
 omgeving berichten uitwisselen met
 bekenden.

De risico's van het chatten zijn
 de laatste tijd volop in het nieuws
 geweest. Deze zomer was er betoer-

ring in Groot-Brittannië toen een
 12-jarig meisje 'verdwenen' was
 met een 31-jarige Amerikaanse
 marinier. Ze hadden elkaar via het
 chatten ontmoet. „Het is een te-
 ken dat de vrolijke begintijd van
 internet een beetje voorbij is.
 Chatten was hippie-achtig. Het
 was vrij en open, maar een kleine
 groep heeft dat veranderd voor iede-
 reeen. Dat is triest”, aldus Geoff
 Sutton, de Europese directeur van
 de internetdiensten van Micro-
 soft.

In de financiële wereld kwamen
 de chatrooms in het nieuws toen
 via dit medium opzettelijk ge-
 rechten over beursfondsen wer-
 den verspreid om de koers te beïn-
 vlueden. Deze zomer werd zo'n
 belegger veroordeeld tot een geld-
 boete wegens verspreiding van ge-
 rechten. Het sluiten van de 'chat-
 rooms' is een van de maatregelen
 die Microsoft voorbereidt tegen
 misbruik van internet. In april
 kondigde het met de Amerikaanse
 bedrijven Yahoo! en AOL aan
 'spam' (ongewenste e-mail) te wil-
 len bestrijden.

• CHATTEN: pagina 17

Leuk geweest, het riool van internet gaat dicht

Microsoft biedt onder meer via
 de website msn.com chatruimtes
 aan voor gebruikers in 28 landen
 in Europa, het Midden-Oosten, Afri-
 ka, Azië en Latijns-Amerika. Vol-
 gens Nienhuis chatten ongeveer
 200.000 Nederlanders maande-
 lijks via de website van Microsoft.

In het openbaar babbelen via Mi-
 crosoft is de laatste twee jaar een
 stuk minder populair geworden.
 Nienhuis: „Het aantal chatgebruik-
 ers is gehalveerd. Steeds meer
 mensen, vooral jongeren, maken
 gebruik van MSN Messenger.” Met
 dit programma kunnen zij privé,
 in een afgesloten omgeving, be-
 richten uitwisselen met bekenden.
 Meer dan drie miljoen Nederlanders
 hebben MSN Messenger op hun
 computer. „Het verschil tussen
 chatten in openbare ruimten

en MSN Messenger is als het klet-
 sen in een café, waar iedereen mag
 komen, en kletsen met mensen die
 je thuis hebt uitgenodigd”, aldus
 Nienhuis.

Directeur D. Delver van de stichting
 De Kinderconsument betwijfel-
 t of sluiting van de chatrooms
 veel zin heeft. „De chatruimtes van
 Microsoft zijn niet zo populair bij
 jongeren. De meesten chatten via
 de sites van TMF, Fox Kids en
 Chatten.nl. Als zij iemand hebben
 ontmoet waarmee ze verder willen
 praten, wisselen ze eenvoudigweg
 MSN Messenger-gegevens uit.”

Delver geloofde meer in voorlichting
 dan in harde maatregelen zoals
 het sluiten van chatrooms. De
 Kinderconsument pleitte onlangs
 voor een 'veilig internet'-examen
 voor kinderen van groep 6 van de

basisschool, te vergelijken met het
 veilig-verkeersexamen. „Er moet
 gratis lesmateriaal komen voor
 kinderen, want met hun vragen
 kunnen zij vaak niet terecht bij
 hun opvoeders die vaak niet zoveel
 van internet weten.”

Ook voorlichter M. Mulder van
 TMF, een van de populairste
 chatsites van Nederland, gelooft
 niet dat het sluiten van chatrooms
 enig positief effect sorteert. „De
 jeugd heeft altijd behoefte om op
 een dergelijke manier te commu-
 niceren.”

Dagelijks zijn er circa 77.000
 chatsessies via TMF. De muziek-
 zender probeert met een aantal
 maatregelen te voorkomen dat de
 babbelboxen op de site en op tv
 worden misbruikt. Zo moeten
 chatters een 'ID-membership' aan-

vragen voor 1,10 euro. Daarbij
 wordt hun identiteit gecontroleerd
 met een sms-je naar hun mo-
 biele telefoonnummer. TMF heeft
 verder dertig mensen in dienst die
 chatsessies controleren op misdra-
 gingen, er is een automatisch filter
 op onwettig taalgebruik en een
 help-knop.

MSN Nederland gaat overigens
 geen geld vragen voor het gebruik
 van het MSN Messenger-program-
 ma, zegt directeur Nienhuis. Criti-
 casters van Microsoft suggereerden
 dat de sluiting van de gratis
 chatrooms te maken heeft met to-
 komstige, betaalde diensten. „In
 Nederland komt ook geen betaalde
 chatmogelijkheid, zoals in de Ver-
 enigde Staten, Canada en Japan.”

Het sluiten van de chatrooms be-
 tekent wel een besparing voor Mi-
 crosoft. De softwareproducent
 hoeft geen capaciteit meer te re-
 serveren voor de babbel-
 boxen, maar volgens Nienhuis
 heeft die besparing geen rol ge-
 speeld in de afweging om de chat-
 rooms te sluiten. Hoeveel geld Mi-
 crosoft met de vanochtend aange-
 kondigde maatregel bespaart, kan
 hij niet zeggen.

Op mijn elfde was alles nog gratis

Microsoft stopt met zijn
 chatrooms. Tot groot
 verdriet van de jonge
 gebruikers. 'We moeten
 eigenlijk allemaal brieven
 sturen naar de msn
 sjitzooi.'

Door onze redacteur **NM**
PETER LEIJTEN

ROTTERDAM, 24 SEPT. Chatters
 op www.msn.nl reageren gelaten op
 het nieuws dat hun chatboxen
 gaan sluiten. „Da's kut”, zegt
 -Mixs187-, „maar messenger tog

nie?” vraagt hij er meteen achter-
 aan. MSN Messenger, een popula-
 ire chatvariant waarin mensen één-
 op-één kunnen chatten, blijft ge-
 woon actief. „Oke dan!”

De vaste MSN-chatters in het kanaal
 voor tieners '!!!13-19' balen
 van het besluit van Microsoft,
 maar het is geen belangrijk onder-
 werp van gesprek vanochtend. Het
 gaat gewoon zoals altijd: babbelen
 over van alles en niets. „Heb nog
 taart van me verjaardag over”, „ow
 nog gefeliciteerd”, „lekkurr”.

„Als die gekken alle chatboxen
 wegdoen kan er niemand meer
 chatten.”

„Msn was wel de beste.”

„Ja tmf is ook zo een kut cite”

„Toen ik 11 was was alles nog
 gratis.” „We moeten eigenlijk al-
 lemaal brieven sturen naar de msn
 sjitzooi!” En is er inderdaad over-
 last van porno en junkmail?

„Ja, op de engelse chats word je
 er mee doodgegooid”

„Maar op de nederlandse chat-
 boxen niet?” „Nee, nie gemerkt”

In de chatbox 'Alles uit! Gezellig-
 heid' (onder het trefwoord Ro-
 mantiek) ondervinden de Neder-
 landse babbelers ook weinig over-
 last. Firefreak11 vindt de opgege-
 ven reden van MSN om te sluiten
 vanwege junkmail en porno wel
 „aannemelijk”. Antillanfan is het

er niet mee eens: „Daar hebben we
 hier nooit last van toch?? Is net-
 te box hier.”

Ook -Phaerion- is verbaasd over
 zoveel bezorgdheid. „Ik dacht dat
 de verzorgingsstaat juist afgebro-
 ken werd.....worden we aan de
 andere kant ineens weer betutteld.”

Op andere chatboxen wordt met
 enig leedvermaak gesproken over
 MSN. „Euh... boeiend”, zegt Its-
 _me op een van de kanalen van
 chatprogramma IRC. „Ik gebruik
 MSN nauwelijks, hooguit handig
 om te kijken of er vrienden online
 zijn voor messenger.” „Ik vind
 MSN maar een klotechatbox”, zegt
 zacq25. Its_me: „Mjah. Waarom

denk je dat ik het niet gebruik? :)”

De chatbox van muziekzender
 TMF wordt beheerst door pubers
 die over weinig anders praten dan
 uitgaan en sex. Nicks (namen die
 chatters gebruiken) als Hotboy,
 luf_sm4 en babygurl zijn nog vrij
 keurig, vergeleken bij andere na-
 men. James, die op de site van TMF
 chat, staat niet te kijken van het
 besluit van Microsoft. „Ik denk dat
 AOL en Yahoo zo ook wel gaan slui-
 ten, want ze hebben een verbond.
 En daarna gaan ze geld vragen. Dat
 zijn ze al van plan in Japan, Canada
 en VS.” Dan komt Boy16 er direct
 doorheen: „Welke meid heeft zin
 in camsex kom privé!”

Microsoft maakt eind aan de vuile praatjes

MARC LAAN

AMSTERDAM - Internet raakt
 een vrijhaven kwijt. Microsoft
 sluit per 14 oktober vrijwel al zijn
 chatrooms op het web, ook in Ne-
 derland. Het concern voert porno,
 spam en pedofilie aan als be-
 weegredenen tot het afsluiten
 van MSN Chat, een drukbezochte
 ontmoetingsplaats op het web
 voor vooral groepen scholieren.

De gratis chatrooms zijn volgens
 Microsoft verworden tot broed-
 plaats van porno en spam (on-
 gevraagde reclame-e-mails). Ver-
 der gebruiken kinderlokken
 MSN Chat voor wat het software-
 concern kuis betitelt als 'ongepas-
 te on-line-communicatie'.

Microsoft verklaart de sluiting
 van de chatrooms in 28 landen
 uit 'het streven naar een veiliger
 on-line-ervaring'. Het besluit
 heeft evenwel ook financiële ach-
 tergronden: het past in de strate-
 gie van het concern zijn verlies-

gevende internetdivisie MSN op
 korte termijn winstgevend te ma-
 ken.

De sluiting van MSN Chat zal
 weinig gevolgen hebben voor de
 gebruikers van het medium. Er
 zijn voor eerzame en minder eer-
 zame chatters ruimschoots alter-
 natieven voorhanden, zoals bij de
 grote internetaanbieders Het Net
 en Tiscali en de muziekzender
 TMF. Microsoft verwijst de twee-
 honderdduizend Nederlandse ge-
 bruikers van zijn chatrooms door
 naar een soortgelijke dienst van
 het concern, MSN Messenger.
 Daar wisselen gebruikers rechtst-
 reeks berichten uit, waardoor ze
 controle houden over met wie ze
 contact hebben.

De Messenger lijkt op een tele-
 foongesprek, maar dan met ge-
 type teksten in plaats van spraak.
 Volgens marketing-manager
 Joost Nienhuis van MSN speelt
 deze dienst 'een belangrijke strate-
 gische rol' bij het winstgevend
 maken van de internetdivisie. In

Nederland maken maandelijks al
 drie miljoen mensen gebruik van
 de Messenger.

Nienhuis zegt dat het gebruik
 van MSN Chat de afgelopen drie
 jaar is gehalveerd. Een groot deel
 van het berichtenverkeer via de
 chatboxen van Microsoft is bo-
 vendien afkomstig van spambots,
 volautomatische software die on-
 gevraagde reclameberichten af-
 vuren op internetgebruikers.

Tachtig procent van de spambe-
 richten is overigens afkomstig
 van Hotmail, de gratis email-
 dienst van Microsoft. Nienhuis
 schat dat het concern zelf dage-
 lijks in Nederland 'enkele tiental-
 len miljoenen spamberichten op
 Hotmail 'afvangt'. Wereldwijd
 zijn dat er 2,5 miljard per dag.

De hoogste baas van MSN in Eu-
 ropa, Geoff Sutton, zegt dat met
 de sluiting 'de vrolijke begin-
 dagen van internet een beetje
 voorbij zijn'. „Een kleine minder-
 heid heeft dat voor iedereen ver-
 anderd. Dat is erg jammer.”

RefD 25/9

RIJSWIJK (ANP) - Het besluit van
 Microsoft om in 28 landen, waaronder
 Nederland, zijn chatrooms op internet
 te sluiten, vindt woensdag geen
 navolging bij andere chataanbieders.
 Lycos Nederland stelt dat het sluiten
 van de chatrooms de problemen
 verplaatst, muziekzender TMF acht
 de chat op haar website goed genoeg
 beveiligd. MSN, de internettak van
 Microsoft, besloot de chat per 14
 oktober te sluiten na een stroom
 klachten over zaken als porno, spam
 en pedofielen. Andere aanbieders van
 chats vinden dat sluiten niet de
 oplossing is. Een woordvoerder van
 TMF meent dat mits goed beveiligd en
 beheerd een internetbabbelbox goed
 mogelijk is. „Bij ons moeten gebruikers
 zich identificeren en als extra controle
 hun mobiele nummer geven. Daarnaast
 wordt de chat 24 uur per dag in de
 gaten gehouden door de zogenaamde
 'moderators.' TMF heeft ongeveer
 181.510 geïdentificeerde chatters. Ook
 de chat van Lycos wordt begeleid. Deze
 84 navigatoren, zoals het bedrijf de
 begeleiders noemt, grijpen direct in als
 iets niet in de haak is. Daar zijn
 richtlijnen voor opgesteld. Die verbieden
 bijvoorbeeld porno, bedreiging en het
 onder valse naam chatten. Gebruikers
 moeten zich volgens een woordvoerder
 aanmelden. „Niets is helemaal veilig,
 maar misbruik komt weinig voor.” Een

gedeelte van de chat van Lycos is
 betaald. Microsoft biedt met messenger
 een alternatief voor de chatroom. Dit
 systeem biedt mensen die elkaar
 kennen de mogelijkheid om online te
 praten en bestanden uit te wisselen. Dit
 gaat via e-mailadressen. Volgens
 MSN-directeur J. Nienhuis is dit een
 veel veiligere manier om te chatten. Hij
 herinnert zich maar een geval van
 misbruik. „Die persoon is verwijderd.”
 Messenger wordt in Nederland door 3,1
 miljoen mensen gebruikt en is
 vooraan nog gratis.

**Chatters laconiek over sluiting MSN-
 chat**

AD 25/9

Door Yvette Benningshof
 Chatters liggen er niet wakker van dat
 software-gigant Microsoft bijna
 wereldwijd zijn MSN-chatrooms -
 babbelboxen - sluit. „Dan gaan we toch
 gewoon naar een andere chat”, meldt
 Open-mind op de MSN-chat in het
 kanaal Romantiek.

Microsoft sluit zijn chatdienst, een van
 de grotere op internet, ook in
 Nederland. De softwaregigant heeft
 genoeg van alle spam (ongewenste e-
 mail) en porno in zijn forums. De
 reacties van chatters op de sluiting zijn,
 blijkt bij een korte rondgang, over het
 algemeen laconiek. Isabelle52 - een
 bijnaam is gebruikelijk in chatrooms -
 reageert met: „Er zijn nog genoeg gratis
 ruimtes waar ik het naar mijn zin heb.”

Microsoft trekt vanaf 14 oktober definitief de stekker uit MSN Chatdiensten in 28 landen. Deze voor iedereen toegankelijke chatruimtes worden geteisterd door spammers en kinderlokken. De gratis varianten - met toezicht - blijven wel bestaan in Canada, Japan, Nieuw-Zeeland en Brazilië. In de Verenigde Staten komt er een besloten betaaldienst. In Nederland maken dagelijks ongeveer 200.000 mensen gebruik van de MSN-chat. Door de sluiting is de kans groot dat deze groep andere gratis varianten zal proberen. Microsoft had de geplaagde chatdienst weer aantrekkelijk kunnen maken door toezichthouders aan te stellen.

„Wij hebben een andere keuze gemaakt”, zegt Joost Nienhuis van MSN Nederland. „We zien meer toekomst in MSN Messenger, die is heel populair onder jongeren. Er zijn zo'n 3 miljoen gebruikers in Nederland.” De Messenger-dienst is te vergelijken met een chat, maar is gekoppeld aan een e-mailadres. De chatter maakt hier zelf uit met wie hij of zij online praat.

Concurrenten van Microsoft kunnen van deze ontwikkeling profiteren. Zoals AOL, Freeserve en Lycos Nederland. De laatste onderhoudt wel met succes een gratis chatdienst. „Dit is voor ons wel gunstig”, zegt Sabine Wagemakers van Lycos.

Het internetbedrijf beticht in een officiële reactie MSN van onverantwoord

gedrag. „We kennen allemaal de potentiële gevaren van een chatdienst. Juist de grote aanbieders zoals MSN zouden veilige en gecontroleerde chatdiensten aan moeten bieden. MSN lijkt met zijn actie het braafste jongetje van de klas te willen zijn. Met inmiddels 10 miljoen mensen online in Nederland zullen chatdiensten immers niet zomaar verdwijnen”, aldus Lycos.

Chatrooms worden vaak misbruikt door mannen die zich anders voordoen dan ze werkelijk zijn om een afspraak met een meisje los te teuteren. Deze zomer kwam een 31-jarige Amerikaanse oud-marinier in het nieuws doordat hij via een chatroom een ontmoeting had geregeld met een 12-jarig Brits meisje. Dat zorgde internationaal voor veel opschudding.

Lycos zegt er wel in te slagen de meeste ongewenste bezoekers buiten de deur te houden, dankzij een groep van 84 vrijwilligers die toezicht houdt op de woordenwisselingen. „Onze navigators doen dat vrijwillig. Ze vinden het een eer de baas te zijn van een chatroom”, beweert Wagemakers. „Zij mogen chatters blokkeren of verwijderen.”

Een ander middel om spelbrekers te weren, is het automatisch verdraaien van schunnige taal. Wagemakers: „Als een chatter het woord klootzak intikt, dan komt er bijvoorbeeld kusje op het scherm te staan. We hopen dat de boosdoener dan maakt dat hij wegkomt.”

Microsoft wil zijn chatkanalen sluiten wegens onbruikbaarheid en kinderlokkerij. Het gros van de internetgebruikers had chatten allang opgegeven: te tijdrovend en inefficiënt.

Door Francisco van Jole

Spock, Pim-F, Trotsky, Hasjroker, GOMPI, Beesje. Het zijn zomaar wat namen uit de wel erg kleine groep chatters die iedere twee weken online bij elkaar komen. Hun 'gesprekken' ogen

„Ik kan wel begrijpen dat het uit de hand is gelopen”

Chatten niet meer mogelijk via MSN

GORINCHEM – De populaire chatrooms van MSN gaan dicht. Verspreiders van ongevraagde e-mails en porno kwamen er maar al te graag. En kinderen zouden er volgens Microsoft gevaar lopen, omdat pedofielen contact met hen zochten.

Nicoline Schouten gebruikte tot een maand geleden de MSN-website vooral om te chatten. De leerlinge van de Gomarusscholen-gemeenschap in Gorinchem zei dit voorjaar op Magneet: „Ik heb vriendinnen in Apeldoorn en Zeeland. Die zie je bijna nooit, dus is het leuk als je elkaar even kunt spreken. Ik chat ook wel eens met mijn zussen, die zitten op kamers. Dat is gewoon leuk.” Haar ouders vonden het minder leuk worden en besloten

als die op ieder willekeurig chatkanaal met zijn brancieschoppers en stoorzenders. Het verschil is alleen de kwaliteit van de gesprekspartners.

Dat zijn ministers van het kabinet-Balkenende II, die zich op de site www.publiekeverantwoording.nl twee keer per maand infantiele opmerkingen naar het hoofd laten slingeren: 'hoeveel (sic) vakantie hebben de heren'.

Terwijl Microsoft deze week aankondigde zijn openbare chatkanalen te sluiten wegens onbruikbaarheid, kinderlokkerij, spam en andere ongemakken, blijven de ministers stug doorgaan. Donderdag was het de beurt aan de ministers Donner en Remkes om zich bloot te stellen aan de orgie van ordinair simplisme. Of het te wijten is aan koppigheid of aan onwetendheid blijft de vraag, maar feit is dat de ministers tot de Laatste der Mohikanen behoren.

Het gros van de internetgebruikers heeft deze vorm van communicatie namelijk allang opgegeven als te tijdrovend, inefficiënt en onaangenaam. Onderzoekers wijzen uit dat chatten voornamelijk populair is bij tieners die hun kinderkamer virtueel willen ontvluchten, en zogeheten 'zware gebruikers', een minderheid van nog geen twintig procent.

De meesten van hen beschouwen zichzelf als chatverslaafd, ontdekte onderzoeksbureau Blauw twee jaar geleden. Kortom, niet het meest geschikte publiek om verantwoording aan af te leggen.

Het besluit van Microsoft er de brui aan te geven, maakte deze week ook kritiek los. Zo oordeelden concurrenten dat het maatschappelijk onverantwoord is dat een zo machtige partij zich terugtrekt uit het schemerige gebied van het chatten. Duistere krachten zouden daardoor nog meer vrij spel krijgen.

Anderen stelden de motieven ter discussie. Kinderlokkerij was slechts een excuus om een dienst af te stoten die commercieel amper interessant is. Dat heeft onge-

twijfeld meegespeeld. Evenals de angst voor imagobeschadiging. Chatten genereert een voortdurende stroom van negatieve publiciteit. Op de dag dat Microsoft het besluit in Londen bekendmaakte, stond elders in Engeland een man

de website te blokkeren.

Nicoline: „Ik ben nu chatloos. Ik vond dat in het begin best moeilijk, omdat ik veel vrienden in het hele land heb. Nu moet ik met hen e-mailen. Maar dat is lastig, omdat het leuk van chatten is dat je tegelijk met elkaar een praatje kunt maken. Maar ook mijn zussen op de Christelijke Hogeschool in Ede kunnen niet meer chatten. Bijna iedereen zat daar alleen achter de computer om te chatten, dus heeft de leiding het programma eraf gegooid.”

Verbaasd

De Gomarusscholen-leerlinge is een beetje verbaasd over de maatregelen van Microsoft. „Ik kan wel begrijpen dat het uit de hand is gelopen. Het is gewoon makkelijk om allerlei onzin te vertellen. Zelf heb ik nooit vervelende

terecht wegens seks met een minderjarig meisje dat hij via chatten had ontmoet. Een maand eerder werd in Manchester op klaarlichte dag een 15-jarig meisje in een park verkracht door een man die haar via een chat had benaderd.

Pleitbezorgers van internet zijn erop dat het incidenten zijn, maar die verdediging verliest bij ieder nieuw geval aan overtuigingskracht. Een commentator van *The Guardian* die zich aan de kant van de internetvrijheidsbeweging schaart, stelt dat ouders hun kinderen gewoon goed moeten leren liegen, zodat ze online geen gevaar lopen.

De Britse oppositie daarentegen roept om wetten die providers aansprakelijk stellen als blijkt dat ze te weinig aan preventie doen tegen dit soort uitwassen. In Nederland pleitte minister Donner van Justitie voor een 'noodknop' op commerciële chatkanalen, om kinderlokkerij tegen te gaan.

Maar niemand betwist kennelijk het oordeel dat collectief chatten een techniek is die eigenlijk amper functioneert. Het in 1988 door de Finse systeembeheerder Jarkko Oikarinen op internet geïntroduceerde systeem is weliswaar fascinerend, en deels gangmaker voor de populariteit van internet, maar praktisch oncontroleerbaar en onbruikbaar voor andere doeleinden dan geouwehoer.

De eerste keer dat chatten als nieuw communicatiemedium doorbrak, was tijdens de eerste Golfoorlog, in 1990. Familieleden van militairen hielden zo contact met het front. Dat was nog nooit vertoond.

Daarna is het voornamelijk misgegaan. Zo wilde Michael Jackson in 1995 chatten met zijn fans. Dat lukte niet omdat het systeem acuut bezweek onder de belangstelling van duizenden chatters. En als het technisch wel blijft werken, zoals bij onder anderen de Russische president Poetin, die zijn bekering tot de moderne tijd wilde demonstreren, dan levert de uitwisseling inhoudelijk niet veel meer op dan verbale handenschudderij.

Dat geldt zelfs voor de meest opmerkelijke chat die ooit is gehouden, namelijk die tussen mensen en de gorilla Koko, in 1998. De 'antwoorden' van de beroemde aap, die een beperkte kennis heeft van gebarentaal, werden daarbij omgezet door tolk en verzorgster Penny Patterson en online ingetikt. Wie het woordelijke verslag naleest, merkt opvallend weinig verschil met soortgelijke sessies met ministers. Wat dat betreft mag het koninklijk paar prins Willem-Alexander en prinses Máxima blij zijn dat de voorgenoemen chatsessie ter ere van hun huwelijk, door hackers werd gesa-

ervaringen gehad. Als iemand die je niet kent contact met je zoekt, moet je ook altijd eerst achterhalen wie het werkelijk is. Anders moet je zo iemand uit de groep gooien. Ik heb me ook nooit voor algemene MSN-chatgroepen aangemeld.”

Nicoline chatte de laatste tijd vooral via het MSN-programma Messenger. „Dat is veiliger.” Babbel je bij MSN Chat in een ruimte waar iedereen binnen kan komen, bij Messenger klets je één op één met iemand die je zelf hebt gekozen en kan niemand zomaar binnendringen.

Vindt Nicoline het eigenlijk toch niet beter dat nu ze niet meer kan chatten? „Eerst was het wel moeilijk, maar nu ben ik er een beetje aan gewend. Al zou ik het zo weer willen doen.”

boteerd en niet in de geschiedenisboeken belandde.

De reden voor het falen van chatten als communicatiemethode is dat het te veel zelfbeheersing vereist van verder veelal anonieme gebruikers. De keuzevrijheid van schuilnamen bijvoorbeeld leidt tot een explosie aan schuttingtaal en andere weinig verheffende pseudoniemen. Het zijn de verbale maskers in een digitaal carnaval dat nooit ten einde komt. Dat leidt bijna automatisch tot een seksueel geladen, agressieve sfeer.

Voor een deel is dat ook een technisch probleem. Beeldschermcommunicatie is arm aan expressie, in vergelijking met andere middelen, en dat komt het wederzijdse begrip niet ten goede. Het blijkt verder praktisch ondoenlijk met meer dan een handvol mensen tegelijk te chatten. Daarom zitten de meeste chatters met elkaar 'apart' op privé-kanalen.

Dat laatste werkt wel goed en daaruit is een nieuw fenomeen ontstaan, het zogeheten 'instant messaging' ofwel IM. Met behulp van contactenlijstjes en speciale software zoals de MSN Messenger van Microsoft, kan gechat worden met vrienden en bekenden, zonder gestoord te worden door anonieme plaaggeesten. Die benadering leent zich ook beter voor de combinatie met andere, beter te exploiteren middelen als e-mail en mobiele telefoon.

Het besluit van Microsoft zal niet meteen overal navolging krijgen, maar past wel in de bredere tendens van bedrijven, overheden maar ook gebruikers om meer controle te krijgen over internet. Een woordvoerder van het bedrijf stelde deze week dat het vrije en blijie 'hippie-tijdperk' op internet voorbij is.

De ruwe kantjes verliezen in ieder geval hun aantrekkingskracht. In het verleden is internet in bespiegelingen veelal in verband gebracht met de romantiek van het Wilde Westen. Meer en meer lijkt het besef door te dringen dat het in het Wilde Westen eigenlijk helemaal niet zo plezierig toeven was.

Alleen de leden van dit kabinet, dat normen en waarden hoog in het vaandel zegt te dragen, moeten daar kennelijk nog achter komen. De tweewekelijkse virtuele tomatengooierij staat nog tot eind dit jaar gepland.

Bestuit Microsoft maakt weinig indruk op andere chataanbieders

van onze redactie binnenland
RIJSWIJK - Het besluit van Microsoft om in 28 landen, waaronder Nederland, zijn chatrooms op internet te sluiten, vindt geen navolging bij andere chataanbieders. *ST 25/9*

Lycos Nederland stelt dat het sluiten van de chatrooms de problemen verplaatst, muziekzender TMF acht de chat op haar website goed genoeg beveiligd. MSN, de internettak van Microsoft, besloot de chat per 14 oktober te sluiten na een stroom klachten over zaken als porno, spam en pedofielen.

Andere aanbieders van chats vinden dat sluiten niet de oplossing is. Een woordvoerder van TMF meent dat mits goed beveiligd en beheerd een internetbabbelbox goed mogelijk is. Ook de chat van Lycos wordt begeleid. Deze 84 navigatoren, zoals het bedrijf de begeleiders noemt, grijpen direct in als iets niet in de haak is.

Microsoft biedt met messenger een alternatief voor de chatroom. Messenger wordt in Nederland door 3,1 miljoen mensen gebruikt en is vooralsnog gratis.

> zie verder De Drie

Wat is chatten

ST 25/9
Wat is chatten? Chatten is kletsen met anderen via je computer. Het woord chatten komt uit het Engels en betekent letterlijk 'een praatje maken'. Chatten via bijvoorbeeld MSN messenger doe je met bekenden en het contact is 1 op 1.

Wat zijn chatboxen? In een chatbox kunnen twee tot tientallen mensen tegelijk met elkaar babbelen. Een chatbox is te vergelijken met een café of huiskamer, maar dan virtueel. Je kunt in contact komen met mensen met dezelfde interesses. Je meldt je aan bij een chatbox, bedenkt een (schuil)naam en je hebt toegang tot allerlei chatgroepen. Hierin schuilt ook het gevaar. Niemand weet of je echt bent wie je zegt. Wanneer ging het fout? In juli van dit jaar stond in Alkmaar een leraar terecht die via internet minderjarigen probeerde te verleiden tot seks. De Utrechter Menno B. werd tijdens een undercoveractie op internet door de politie naar Chicago gelokt waar hij een 14-jarig meisje dacht te ontmoeten dat hij via een 'babbelbox' had leren kennen.

Er zijn nog genoeg andere chatrooms

van een onzer verslaggevers

APELDOORN/ZWOLLE - Het geletter in de meeste chatrooms is niet van lucht.

De vraag wat de sluiting van de Microsoft-chatboxen voor hen betekent kan de kletsende bezoekers maar matig boeien. De volgende discussie is niet eens illustratief voor het niveau.

Vraag van deze kant: 'Wat vinden jullie van de sluiting van de chatrooms?' Reactie van

een chatter die zich uitteef voor een onnavolgbare letteren-cijfercombinatie: 'Lekker'. 6442Normaal vindt: 'Niet goed'. Om even later, na kennelijk enig nadenken, weer in de ether te komen met: 'Wat moeten wij dan?' De cijfer- en lettercombinatie blijkt ook nog even te hebben nagedacht: 'Kan ik weer leven'.

Waarop een Maryvon31 de discussie kundig smooit met: 'Heb je een leven dan?' Een

volgende vraag over het gebruik van de chat wordt ook direct om zeep geholpen.

'Waar kun je verder nog heen om te chatten?' 'Ik zeg niks'. Tweede reactie: 'En zo ja what the fok.' Want de chat-ers of users zijn dankzij de uitgestrektheid van het wereldwijde web echt niet voor één gat te vangen: 'Er zijn nog genoeg andere chatrooms, hoor', reageert Maryvon31. Iemand die zich 'hebweleenvriendin' noemt raadt Lycos

aan. Aan de andere kant van de plas is de sluiting, kennelijk vanwege het tijdsverschil, nog niet eens doorgedrongen. 'Bedrock935' komt even op adem voor hij vraagt: 'Dus de chatrooms gaan helemaal dicht?'

En terwijl andere bezoekers lustig doorkletsen over een andere kwestie - 'Ik kan alleen maar Mexicaanse rotzooi vinden' - dringt tot hem door: 'Ik geloof dat me hier iets helemaal ontgaat.'

• Michaela van Rijsbergen

Internet lijkt steeds meer op de grote boze buitenwereld. Met vieze mannen in chatruimtes in plaats van in de bosjes. Bedrijven en gebruikers proberen vat op die digitale wereld te krijgen en plaatsen her en der blokkades. 'Het speelkwartier is voorbij.'

Meisje (16) met Duitser verdwenen

TEL
25/9

door Jolande Westdorp

ROTTERDAM, donderdag

Een 16-jarig meisje uit Rotterdam is begin augustus waarschijnlijk ontvoerd door een 60-jarige Duitser en sindsdien spoorloos. De 'gekidnapte' Michaela van Rijsbergen staat inmiddels in de politiedatabanken van alle Schengenlanden als vermist gesignaleerd.

Haar familie maakt zich grote zorgen. Michaela zou zijn meegenomen door de uit Krefeld afkomstige Erich Heinrich, een gewapende en drankverslaafde trucker die drie keer zo oud is en in verband wordt gebracht met het criminele milieu.

Haar ontvoerder zou Michaela langzaam

aan harddrugs hebben geholpen en haar op slinkse wijze in zijn macht hebben gekregen. De vrees bestaat dat hij het meisje onder dwang in de prostitutie heeft ingezet. Volgens de Duitse politie heeft Heinrich geen strafblad, maar staat hij bekend als een liefhebber van vuurwapens.

Michaela reisde met haar vader Robert van Rijsbergen in een motorboot door Duitsland en verdween op vrijdagochtend 8 augustus uit de jachthaven in het bij Kalkar gelegen Niedermörmter. Het meisje liet op de wal haar hond uit. Haar vader vond korte tijd later alleen het hondje terug.

Heinrich, eigenaar van een motorjacht dat eveneens in Niedermörmter lag afgemeerd, bleek die dag eveneens te zijn verdwenen. Opvallend is dat hij kort tevoren ruim 50.000 euro van zijn bankrekening opnam. De Duitser rijdt in een grijsmetallisch Landrover Discovery (kenteken KR-EA-463) met caravan (KR-BI-685) van het type Knauss.

De politie van Kleef trekt momenteel sporen in Portugal na. Ondanks de dubieuze achtergronden van Heinrich behandelt de recherche de zaak nog niet als een misdrijf.

• Erich Heinrich

Lucila Wellens (14) was opeens verdwenen toen ze deze zomer met haar familie in Italië was. Vijf dagen later werd Lucila door de politie teruggevonden in Frankrijk - op zoek naar haar vakantie vriendje.

Door onze redacteur SHEILA KAMERMAN MACHAREN, 6 SEPT. Ze zitten met z'n drieën rond de tafel in de huiskamer: Lucila, haar moeder Berna Endstra (49) en haar vader Wim Wellens (50).

De moeder: „De eerste week van de vakantie stonden we op een kleine camping in de Franse Alpen. Daar vertelde Lucila dat ze Sebastiaan had ontmoet. En dat ze met hem had gezoend. Ik maakte me er nogal zorgen over. Hij was al 24.” Lucila: „Hij had bruine ogen, hij was vrij groot en best wel gespierd. Hij was gewoon heel knap. En ontzettend aardig. Ik zei tegen hem dat ik 17 was. Hij sprak een beetje Engels. Hij was alleen op vakantie.” De moeder: „Wij dachten dat hij wist dat ze pas 14 is. We hebben daar lekker gewandeld en gelezen.” Lucila: „Ik sloop 's nachts de tent uit.” De moeder: „We hadden niets in de gaten.”

Op vrijdag vertrokken ze naar Italië, de donderdag erna zou Sebastiaan weggaan. De moeder: „Lucila wilde het niet meer over hem hebben. Ze zei dat de liefde over was.” Een paar dagen later waren ze in Lucca. De moeder: „Lucila vond Lucca heel mooi. Ze was razend enthousiast over de kerk San Michele. Ze vond zelfs een bankgebouw prachtig. Achteraf dacht ik: dat klopte niet. Lucila houdt helemaal niet van architectuur. Ze was ook heel onrustig. Maar ze was ongesteld en ik dacht dat het daar aan lag. Toen vroeg ze: mag ik teruglopen om dat standbeeld nog eens te bekijken? Ik zei: natuurlijk. Misschien had ik toen alerter moeten zijn. Lucila die teruggaat om een standbeeld te bekijken. Ze kwam niet meer terug.”

Haar ouders dachten eerst dat Lucila een winkeltje in was gelopen. Of dat ze ergens was gaan plassen. Na drie kwartier sloegen we alarm. Lucila: „Toen was ik al lang weg. Binnen drie minuten was ik al buiten de stadsmuren van Lucca.” Haar vader: „Ja, wees er maar trots op.” Lucila: „Ik zit op atletiek. Ik heb 21 prijzen gewonnen.” Ze wil

naar boven lopen om de bakers te laten zien. De moeder: „Er kwam een ambulance langs. We dachten dat Lucila misschien was flauw gevallen. Het was bloedheet, veertig graden. We zijn er heen gerend. Maar het was voor iemand anders.” De vader: „Weglopen leek onwaarschijnlijk. Ze had geen geld bij zich en ze was ongesteld.” Lucila: „Ik had twintig euro bij me en een reservetampon.” De vader: „Ze had niets voor haar contactlenzen bij zich. En geen paspoort.” Lucila: „Die was ik vergeten.”

Op de camping zagen haar ouders dat de kaarten van Frankrijk en Italië weg waren. En Lucila's dagboek. Toen begonnen ze er toch aan te denken dat Lucila misschien was weggelopen. Lucila: „Net buiten Lucca heb ik een meneer op een motor aangesproken. Ik dacht: een motor gaat sneller dan een auto. Die meneer ging naar La Spezia. Daar wilde ik ook heen. Ik zei dat mijn familie daar woonde. Hij vroeg twintig euro voor die lift.” Onderweg stopten ze om wat te eten. „Toen vroeg hij of ik met hem in een hotel wilde douchen. Daar schrok ik wel van. Ik zei: ja hoor. Maar toen we in La Spezia aankwamen, ben ik afgestapt en hard weggerend. Eerst rende hij me achterna, maar zijn motor stond niet op slot.” Daarna reed ze met een vrachtwagenchauffeur mee naar Milaan. „Hij vroeg ook weer om seks, na vijf minuten al. Ik zei: nee, doe maar niet.” Haar vader: „Ze heeft zo ongelooflijk veel geluk gehad. Het lijkt wel alsof ze dat niet beseft.” Lucila: „Toen kreeg ik een lift van een man naar Turijn. Hij wilde me eigenlijk verder meenemen, maar ik ben bij een stoplicht uitgestapt. Daarna kon ik met iemand meerijsden naar Vercelli. Daar was ik om twee uur 's nachts. Een auto reed me klem toen ik op straat liep. Ik schrok me dood. Maar die man zei: rustig maar, ik wil je helpen. Ik zei dat ik op weg was naar mijn familie in Aosta. Ik heb bij hem thuis geslapen.” Haar moeder

slikt hoorbaar. Lucila: „Op de bank. De volgende dag ging ik verder, maar net voor de Mont Blanc-tunnel werd ik aangehouden door de politie. Mijn kleren waren kapot, ik zag er vies uit. Dat vonden ze raar. Ik zei dat ik uit Amsterdam kwam en ik zei zomaar een naam.” Haar moeder: „Wat voor een naam gaf je op dan? Lucila: „Dat weet ik niet meer. Om vijf uur werd ik aangehouden om negen uur mocht ik gaan. Ik moest me wel de volgende dag melden. Ze zwaaiden me nog uit met z'n allen.” Haar moeder: „Dat is toch ongelooflijk. Heb je er toen aan gedacht om ons te bellen?”

Dat had Lucila niet. Ze dacht er eigenlijk ook niet aan dat haar ouders zich zorgen zouden maken. Die hadden inmiddels Sebastiaan gebeld. De moeder, tegen Lucila: „Die zei tegen ons dat jij toen we nog in Frankrijk waren opeens op een nacht in zijn tent had gelegen. En hij zei tegen ons dat hij dat eigenlijk niet wilde.” Lucila, fel: „Dat zegt hij nu. Hij vond het heel gezellig dat ik daar lag. Hij zei: I love you.” De moeder: „Voor de vakantie had Lucila nog gezegd dat ze een heleboel jongens ging versieren. Ik dacht nog: die ruimte moet ik haar geven.”

Lucila ging terug naar Turijn, daar sloep ze 's nachts op straat, onder een stuk gordijn dat ze had gevonden. Het was al woensdag, Lucila wist dat Sebastiaan de volgende dag

Controle op chatrooms hard nodig

Speelkwartier is voorbij

door Marloes de Koning

DEN HAAG - 'Een permanent duren feest: altijd mensen en een ranzige sfeer', omschrijft internetdeskundige Francisco van Jole de gemiddelde chatruimte, een openbare 'kletskamer' op internet.

Microsoft kondigde gisteren aan dat het bedrijf per half oktober zijn gratis chatruimten sluit. Volgens Joost Nienhuis, directeur Nederland van de internetpoot van Microsoft (MSN), is er een kleine kwaadwillende subcultuur die het voor de anderen verpest, commerciële boodschappen dump, jongeren lastig valt of mensen beledigt. 'De maat is wat ons betreft nu vol, we stoppen ermee. Het 'vrijheid blijheid' is een beetje over. We nemen onze verantwoordelijkheid.' Bij die onbaatzuchtige beweegredenen hebben internetdeskundigen en concurrenten hun twijfels. Wel signaleren ook zij dat het steeds meer nodig is om chatruimten te controleren om misbruik tegen te gaan. En controle kost geld of moeite.

TMF, muziekzender én populair communicatiekanaal onder jongeren, peinst er niet over de chatruimten te sluiten. 'We hou-

den het beheersbaar doordat iedereen die bij ons chat zich aan ons bekend moet maken en doordat we in de gaten laten houden wat in de chatboxen gebeurt,' zegt channel-manager Monique Jansse. Controle en toezicht zijn toverwoorden. 'Het wordt steeds meer gekoloniseerd,' ziet internetdeskundige Francisco van Jole. 'Het speelkwartier is voorbij. Men probeert steeds meer vat te krijgen op die omgeving.' Ook Maurice Wessling van internet burgerrechtenbeweging Bits of Freedom, ziet de laatste jaren een omslag naar meer toezicht op internet. 'Chatdiensten die aan hun lot overgelaten worden zoals bij Microsoft lopen over van de troep. Daarom worden nieuwsgroepen en chatruimten tegenwoordig bijna altijd geredigeerd. Je wordt verwijderd als je scheldt of van het onderwerp afwijkt.'

Geslaagde speurtocht naar meisje

DELFT ■ Een 6-jarig meisje uit de Delftse wijk Poptahof dat gisteren de hele dag spoorloos was is 's avonds gevonden. Het meisje zorgde voor heel wat opwinding. Een team van 22 politieagenten ging op zoek naar het meisje, dat 's avonds in een woning in Rijswijk ongedeerd werd aangetroffen. De politie maakte de verdwij-

ning ook wereldkundig via het NOS-journaal en teletekst.

Het Somalische meisje, Suhur geheten, vertrok gisterochtend zonder medeweten van haar pleegmoeder uit haar woning. Ze zou op weg zijn naar een adresje in de buurt. Daar kwam zij echter nooit aan. Daarop schakelde de politie mensen in die alle

ruim duizend deuren in de frats aan de Poptahof langsingen om een foto van het meisje te tonen. De politie kon nog geen nadere mededelingen doen over de bewoners van het huis waar het meisje verbleef. Verhoor van het meisje en de bewoners moet duidelijk maken wat zich precies heeft afgespeeld. (GPD)

'Nu! Wegwezen. Zo hard als je kunt. De stad uit.' Lucila (14) ontvluchtte deze zomer haar ouders in Italië, op zoek naar haar vakantie-liefde. Ze was vijf dagen vermist. 'Wow!', dacht ze. 'Ik heb het gedaan!' **VK 13/9**

tekst en fotografie Corine Koole

doen.

Hij was gewoon heel lief.

Lucila Wellens zit op de rand van haar bed en zwaait met haar benen. Ze wil best vertellen wat ze de afgelopen zomer heeft meegemaakt, waarom ze is weggegaan van de camping in Lucca (Italië) waar ze met haar ouders en haar broertje stond.

Ze frummelt aan haar zwarte lange haar dat in tientallen vlechtjes is gedraaid.

Toen Lucilla wegliep zat het haar in één lange vlecht. Ze droeg een driekwart spijkerbroek en een wit kort t-shirtje zonder mouwen en aan haar voeten zaten stevige sandalen.

Die kon ze wel gebruiken, dacht ze.

Lucila aarzelt. 'Heb je ons mam al gezien?', vraagt ze. 'Ze is beneden.'

Haar benen zwaaien weer. De rest van haar verlegenheid zit verstopt achter een stoere grijns. Honderden meisjes van 14 fantaseren over weglopen. Weg van school, weg van hun ouders, weg uit het dorp. Weglopen spreekt tot de verbeelding. Ook nrc heeft al gebeld. 'Wow!', dacht ze. 'Ik heb het gedaan!'

Ze had eigenlijk al een dag eerder willen vertrekken, maar ze durfde niet. Maandagnacht besloot ze dat het er dinsdag van moest komen. Het gezin zou naar Lucca gaan, dus toen haar vader en broertje een toren beklommen en haar moeder op het kerkplein even de andere kant op keek, dacht ze: 'Nu! Wegwezen. Zo hard als je kunt. De stad uit.'

Van tevoren had ze de kaart bestudeerd en de route die haar terug naar haar vakantie-liefde moest leiden, uit haar hoofd geleerd. Via La Spezia, Turijn, Aosta naar het Franse Megève... Ook de plattegrond van Lucca kende ze.

Op dinsdag 29 juli, om 12.10 uur, gebeurde het. Drie minuten later arriveerde ze bij de stadsgrens van Lucca en kreeg ze een lift van een motorrijder. Donderdag 31 juli zou Sebastien vertrekken van de camping.

Lucila had 20 euro, één reservetampon en haast.

Terwijl Lucila praat, wachten haar ouders beneden in de keurig aangelegde tuin met het vijftje. De familie Wellens woont al jaren in een nieuwbouwwoning aan een lange straat, in een dorp bij Oss. Wim Wellens en Berna Endstra adopteerden Lucila en haar broertje José Luis in 1994, toen Lucila 5 was en haar broertje 4.

'Het eerste jaar dat ze bij ons was hebben we haar jonger zien worden, in plaats van ouder', zou haar moeder een uur later zeggen. Ze is een lieve vrouw met mahonierood haar die erop staat bij haar meisjesnaam genoemd te worden. Voordat Lucila uit Colombia naar Brabant kwam, was ze drie keer in de steek gelaten. Eerst door haar moeder, later door twee pleegmoeders.

'Ach, wie zal het zeggen', zucht de moeder, 'wat dat ermee te maken heeft.'

Ze zit in de tuin. Op de tafel een draagbare telefoon, een koffiepot en een flesje Nutroma. Naast haar zit vader Wim, een vriendelijke leraar economie met een grijze baard en woest haar. Wim zit dit jaar 25 jaar in het onderwijs. Als cadeau kreeg hij een half maandsalaris. Daarvan zou het gezin Wellens extra lang met vakantie gaan. Zes weken. Op het garagepad staat de Peugeot station, klaar lijkt het, om het allemaal nog eens over te

Maar een jaar geleden zei ze op eens: mama, jij bent anders.' De vader: 'Ik heb het gevoel dat het wel goed komt allemaal. Ik ben leraar economie op een middelbare school. Ik krijg vaak pubers in mijn klas van wie ik denk: daar is echt niets aan. Dan kom je ze een paar jaar later tegen en dan zijn het hartstikke leuke mensen geworden.'

Lucila staat op, kijkt de tuin in, ziet haar ouders en zwijgt even. 'Als hij me niet leuk had gevonden, dan had hij zijn stoel toch wel een andere kant op gedraaid?'

Haar ogen en mond lachen. Ze denkt aan het moment dat ze hem ontmoette op de camping in Megève, een stad in de Franse Alpen. Het was bloedheet. 's Middags en 's avonds at de familie Wellens onder een boom en keerde Lucila expres haar stoel zo, dat ze de jongen tegenover haar regelrecht in het gezicht kon kijken. 's Avonds, toen Lucila bij de washokken de afwas deed, sprak ze hem aan. 'Ik ben geen watje. Ik hou van jongens, daar sta ik om bekend', zegt ze op een toon die alles moet verklaren.

Ze draait weg van het raam, doet twee passen naar een klein, wit bureau dat tegen de muur staat. Ze pakt een fotolijstje en als ze het opent, dwarrelen zeker tien pasfoto's naar beneden. Allemaal jongens met blauwe ogen en van dat haar dat vooral populair is buiten de grote steden: kort met van gel doordrenkte pieken recht op het hoofd.

Lucila giechelt als ze de fotootjes uitspreidt op de gebloemde spreij van haar bed.

'Ik doe een wedstrijdje met Anke, mijn vriendin', zegt ze en haalt een andere foto tevoorschijn van een knap, blond meisje met een leren veter om haar nek. 'Ik heb er 21 gehad en zij twintig.'

Haar ogen dwalen door de kamer.

Tja, wat valt erover te zeggen? Hoe kan ze duidelijk maken dat deze Franse jongen meer was dan zomaar nummer 22? En wat heeft een ander er eigenlijk mee te maken? Hij was 24 jaar, tien jaar ouder dan zij, ze voelde zich veilig bij hem. Het was een lieve jongen met mooie bruine ogen. Niet eens heel mooie bruine ogen, maar wel heel lief. Een lieve jongen met gemiddeld mooie ogen die haar bovengemiddeld begreep. Dat was het zo'n beetje.

'Andere jongens zijn zo stoer. Hij, euh... begreep me!'

Haar gezicht befrist weer.

Ze grijpt achter zich en pakt twee volgeschreven velletjes papier van haar bureau, de brief voor Sebastien die haar leraar Frans vertaald heeft.

'Toen mijn vader hem belde en vertelde dat ik vermist werd en niet 17 jaar was maar 14, ontkende hij alles', zegt ze verontwaardigd. 'Tegen mij zei hij dat ie van me hield... Hij heeft me voorgelogen... dat wil ik hem laten weten.'

Haar ogen glijden langs de kleine potjes nagellak voor de spiegel, langs de Sanex deo en een flesje parfum en de doosjes oogschaduw. Lucila is groot voor haar leeftijd. Groot, met glanzende wangen. In de vakantie mocht ze geen make-up, vertelt ze. Haar ouders houden van cultuur, van Toscane, van landschappen, van stevige sandalen, niet van blauwe oogschaduw van de Hema.

Na de afwas gingen ze samen naar zijn tent. En dat bleven ze doen, elke avond, de rest van de week. Steeds glipte Lucila stiekem uit haar tent, legde haar broertje zwiijgplicht op, en vertrok naar Sebastien. Tot de dag kwam, dat haar ouders wilden doorreizen.

Lucila draagt een rood t-shirt en een spijkerbroek. Ze voelt trots noch schaamte. Verbazing, dat wel. Dat ze in staat was vijfen-enhalve dag zonder geld, schone kleren, of een slaapplek te overleven. Soms vraagt ze zich af wat ze ervan geleerd heeft, of ze er door veranderd is. Aan de andere kant, zo zwaar moet je het niet nemen.

De beslissing om weg te lopen, had ook te maken met de camping in Toscane. In het meer dat haar beloofd was, zat geen water.

Het was er warm en stoffig. Ze wilde weg. Soms zijn dingen niet zo zwart-wit als je wilt.

'Ik weet niet wat de doorslag gaf. Ik ben niet zo slim.'

Ze praat Brabants en ze kijkt weer brutaal. Ze heeft bruine ogen met blauwe lijntjes die van het ene op het andere moment van uitdrukking kunnen veranderen. Verliefd, brutaal, onzeker, onverschillig, als het moet werkt ze het hele scala er binnen een minuut doorheen. Het meest vertrouwd is ze met de onverschillige variant.

Wanneer de herinnering aan Sebastien plaatsmaakt voor het heden van dwarsfluitlessen en speelgoedbeesten, en voor de herinnering aan de nacht in Turijn, de keer dat ze middenin een hoerenbuurt op straat sliep, onder een dekentje van canvas dat ze van een terrasparasol had gescheurd, kijkt ze of ze zich moet verdedigen zonder te weten waartegen.

'Neu-heu, echt niet. Ik ben niet zo slim.' Dan haalt ze haar schouders op en lacht weer verlegen.

Ze houdt niet van praten. Haar ouders wel, zegt ze.

Even later, beneden in de stilte van dorpstuin, herhaalt haar moeder wat ze al lang weet. 'Je kunt niet net doen of er niks gebeurd is, Lucila.'

'Weet je nog', grijnst vader Wim, 'dat liedje van Bert en Ernie waarin Bert alles zelf wilde uitzoeken? Dat was helemaal jouw liedje.'

Lucila schuifelt op haar bed. Aan het hoofdende zit de beer die nog uit Colombia komt. Snel, zakelijk en gedetailleerd vertelt ze de rest van het verhaal. Hoe ze aan de rand van Lucca een ruige man met een motor over La Spezia hoorde praten en hem een lift gevraagd had. Hoe hij vroeg of ze in ruil daarvoor haar broekje uit wilde doen, hoe verbaasd ze daarover was, en hoe ze al snel merkte dat alle vijftig automobilisten die haar daarna een lift gaven iets van haar wilden, hoe ze hen allemaal wist te ontglippen door uit de auto te vluchten als ze wachtten voor een stoplicht of stopten om te tanken. Hoe moe ze was, hoe vuil, hoe ze zich bleef inprenten dat ze vooral veel moest blijven drinken, omdat het zo warm was. Hoe ze woensdag besloot door te reizen naar Sebastien's huis in Midden-Frankrijk omdat ze dacht de camping niet op tijd te halen. Hoe ze geen moment aan haar ouders dacht, zich niet schuldig voelde, alleen wilde overleven. Sebastien vinden en overleven. Daarna zou ze wel zien.

Op 2 augustus werd ze aan de snelweg in Blois door de politie aangehouden, ze was in Châtelleraut geweest, had overal gezocht, maar had Sebastien's huis niet kunnen vinden.

'Mijn ouders moesten huilen', zegt ze. Ze trekt weer aan het losse eind van een vlecht.

'Dat verbaasde me. Ik had niet verwacht dat ze zich zo zorgen zouden maken. Misschien is dat wat ik geleerd heb.'

Sinds drie weken is Lucila terug in Noord-Brabant. Zolang het vakantie is, gaat ze iedere avond naar de 'jongerenontmoetingsplek', een fors bushok bij de kerk, waar haar vriendinnen willen weten wat ze eigenlijk uitspookte met die Sebastien.

'Gewoon, kletsen', antwoordt Lucila dan.

'Gewoon kletsen?'

'Nou ja... Zoenen... en zo.'

'Wat en zo?'

'Beetje voelen. Beetje zoenen. Vél zoenen. Meer niet. Meer doe ik nooit.'

Enorme media-aandacht overrompelde ontvoerder

LEEUWARDEN - De 63-jarige man die ervan wordt verdacht Lusanne van der Gun te hebben ontvoerd, heeft spijt. Raadsman B. Korvmaker van de Ryptsjerker heeft dat dinsdag in Leeuwarden gezegd. De verdachte was geschrokken van de overweldigende media-aandacht. 'Door de grote aandacht van media en politie heeft hij na drie dagen besloten de ontvoering op te geven', aldus Korvmaker. (ANP) **VK 10-9**

'Lusanne is niet misbruikt' **NRC**

Door een onzer redacteurs
ROTTERDAM, 1 SEPT. De ontvoerder van de 11-jarige Lusanne van der Gun uit Oldeberkoop heeft het meisje niet misbruikt of mishandeld. Dat heeft burgemeester H. Lesterhuis van Ooststellingwerf, waartoe Oldeberkoop behoort, gezegd in de *Leeuwarder Courant*. Vandaag heeft directeur J. Nijboer van Lusanne's basisschool de Tjongelinge verteld dat het meisje niet naar school mag zolang haar ontvoerder nog niet is gevonden. Lusanne werd vorige week maandag ontvoerd en meldde zich twee dagen later bij een hotel in Venlo.

Eerder meisje in Oldeberkoop lastig gevallen **61E 21-9**

OLDEBERKOOP/ANP - Een onbekende man heeft afgelopen week een meisje op dezelfde wijze als de vermiste Lusanne van der Gun aangesproken. Directeur Nijboer van basisschool De Tjongelinge in Oldeberkoop liet dat vandaag weten. De politie heeft het meisje inmiddels gehoord, maar verder nog geen mededelingen gedaan.

Voordat de vermissing van Lusanne maandagochtend bekend werd, kwam een meisje bij een leraar met eenzelfde soort verhaal. Toen directeur Nijboer van de vermissing van Lusanne hoorde, heeft hij het meisje naar de politie gebracht.

De 11-jarige Lusanne is inmiddels al twee dagen zoek. Maandagochtend nam een man haar in zijn auto mee. De politie hervat vandaag de gestaakte speurtocht naar het vermiste meisje. Inmiddels gaat het normale leven in het Friese dorpje wel gewoon door. Hoe moeilijk dat soms ook is. 'Nadat 's middags alle kinderen weer met hun ouders mee naar huis zijn, gaan we met het docententeam bijeen zitten. Er komt zoveel op ons af. Niet alleen de pers, maar ook vragen van kinderen. Als een kind vraagt of Lusanne dood kan zijn, kan je dat niet ontkennen', aldus Nijboer. De stichting Kooilust Vermist heeft gisteren 25.000 euro uitgelooft voor de gouden tip die leidt tot het vinden van Lusanne. De stichting uit Montfoort is een initiatief van Anneke en Jos Geerts. Het miljonairsgezin, dat in Spanje resideert uit angst voor ontvoering, is erg begaan met Lusanne. 'Ik zag het gisteravond op televisie en heb meteen met Tros Vermist gebeld. Ik heb zelf twee dochters en zo iets maakt elke moeder bang', aldus Anneke Geert. Zij benadrukt dat alle informatie aan de politie in Friesland moet worden gemeld. Tros Vermist heeft zes tips binnengekregen.

Gevaarlijk VK 11/9

Ontvoering elfjarig meisje. De nachtmerrie van elke ouder wordt breed uitgemeten in de media, het is gebeurd! De schrik slaat ieder om het hart, zie je wel, de wereld is le-vens-gevaar-lijk. Grote collectieve opluchting als het meisje terugkomt, heerlijk. Maar geen geruststelling als het om gevaar gaat, het had heel anders kunnen aflopen tenslotte.

Het effect van dit soort berichtgeving is desastreus. Ouders en kinderen worden heel angstig voor een gevaar waar je je niet anders tegen kunt beschermen dan door draconische maatregelen,

Lusanne niet misbruikt

Van onze correspondent
OLDEBERKOOP, maandag

De 11-jarige Lusanne van der Gun uit het Friese Oldeberkoop is niet seksueel misbruikt of mishandeld door haar ontvoerder, blijkt uit medisch onderzoek.

Waarschijnlijk gaat het meisje, dat vorige week maandag in haar woonplaats werd ontvoerd, deze week weer naar school. Volgens schooldirecteur Jelke Nijboer van De Tjongelinge gaat het goed met haar. 'Ze wil heel graag weer naar school. Dat hangt echter van het politieonderzoek af.' Het kind heeft inmiddels duizenden kaarten gekregen van mensen die blij zijn dat zij weer thuis is.

Lusanne was drie dagen spoorloos totdat ze woensdagavond een hotel in Venlo binnenliep. In de dagen dat zij was vermist, is er drie keer telefonisch contact met de ontvoerder geweest. Ook hebben de ouders een keer met Lusanne zelf gesproken.

De kidnapper is nog steeds spoorloos. De politie zet alles op alles om de dader(s) te pakken. In het belang van het onderzoek worden geen mededelingen over de achtergrond van het misdrijf gedaan.

TEL 119

Utrecht Mathilde Bos

Politie: Lusanne mag nog niet naar school

Lusanne niet misbruikt door ontvoerder

Van onze correspondent
AD 1/9

De ontvoerder van Lusanne van der Gun (11) uit Oldeberkoop heeft het meisje niet misbruikt of mishandeld. Dat zegt burgemeester H. Lesterhuis van de gemeente Ooststellingwerf, waartoe het dorp behoort. Lesterhuis baseert zich op het medisch rapport dat na de ontvoering is opgemaakt. Hij heeft zijn uitspraken gedaan in de Leeuwarder Courant, maar wil ze naderhand niet bevestigen. „Dit zijn zaken die direct het opsporingsonderzoek aangaan. Daar kan ik verder niks over zeggen.”

Hij heeft in de drie dagen van de ontvoering meermalen contact gehad met de familie Van der Gun. De laatste keer sprak hij de familie donderdag, een dag na de terugkeer van het meisje. „Lusanne was heel rustig, heel nuchter”, aldus Lesterhuis. „Ze was ogenschijnlijk gezond.”

De politie wil de uitspraken van de burgemeester bevestigen noch ontkennen. „Zijn uitlatingen hebben ons verbaasd.” Lesterhuis maakte samen met de Friese hoofdofficier van justitie L. den Hollander en politiechef F. Wagenaar deel uit van het crisisteam dat voor de duur van de kidnap was ingesteld. „Bij zulke grote operaties wordt de burgemeester van de betreffende gemeente daarbij betrokken”, zegt Lesterhuis. „De hoofdofficier is voorzitter en leider van het team. Hij is verantwoordelijk voor het opsporingsgedeelte. De politie is voor het uitvoerende deel en de rol van de burgemeester bestaat vooral uit coördineren en adviseren.” Nadat Lusanne woensdagavond opdook in een hotel in Venlo, is het beleidsteam opgeheven.

Tijdens de ontvoering is er drie keer contact geweest met de ontvoerder. Op maandag, de dag waarop Lusanne verdween, belde de man 's middags naar het ouderlijk huis van het meisje. Toen werd al duidelijk dat Lusanne samen met haar ontvoerder in Limburg zat. De dag erna kregen Lusanne's ouders hun dochter tweemaal aan de lijn. Waarover is gesproken en hoe lang de gesprekken duurden, wil de politie niet zeggen.

De politie verwacht belangrijke informatie over het opsporingsonderzoek vandaag naar buiten te brengen. Met ongeveer 60 man wordt gewerkt aan het opsporen van de kidnapper. Volgens haar zit de zaak 'absoluut niet vast'.

Het verhoor van Lusanne zou nog geen scherp beeld van een dader hebben opgeleverd. Ook over de auto bestaat nog onduidelijkheid. De politie wil niet zeggen hoeveel daders zij op het oog heeft.

OLDEBERKOOP/GPD - Lusanne van der Gun mag van de politie deze week nog niet naar school. Het elfjarige meisje weet zoveel over haar ontvoerder dat de recherche wil dat ze thuis blijft zolang de dader nog niet is gevonden. De kans is groot dat het meisje in vertrouwde omgeving informatie naar buiten brengt die het onderzoek kan schaden.

Uit medisch onderzoek blijkt dat Lusanne niet seksueel is misbruikt of mishandeld door haar ontvoerder. Dit heeft burgemeester Lesterhuis van Ooststellingwerf verklaard. Lusanne maakte vanaf het moment dat ze uit handen van haar ontvoerder was een redelijk vrolijke indruk.

Lusanne van der Gun werd vorige week maandag door een man in een auto ontvoerd. Ze kwam woensdagavond bij Hotel Campanile in Venlo aanlopen, nadat zij in de omgeving uit een auto was gezet. De dader is nog steeds spoorloos. De moeder van Lusanne wilde graag dat haar dochter vandaag weer naar school ging. Maar na een gesprek met de politie is besloten dat ze voorlopig nog niet terug kan naar de school-

Ontvoerder Lusanne had direct al spijt

OLDEBERKOOP/GPD - De ontvoerder van Lusanne van der Gun uit Oldeberkoop had eigenlijk al spijt van zijn daad op het moment dat ze in zijn auto stapte, meldt zijn advocaat Korvemaker. „Ik vond het een lief en intelligent meisje. Ze hoorde bij haar ouders en niet bij mij”, verklaarde hij tegenover zijn raadsman. Vanaf het begin had de 63-jarige Siem S. uit het Friese Ryptsjerk een groeiend besef van boosheid (op zichzelf) en berouw tegenover de ouders en het meisje. Dat was uiteindelijk ook de reden om Lusanne bij het hotel in Venlo weer vrij te laten. Korvemaker: „Het was alsof hij in een was trein gestapt die ging rijden en het onmogelijk maakte om er uit te komen.”

Dit neemt, aldus de advocaat, niet weg dat het een bewuste keuze is geweest om Lusanne van der Gun te ontvoeren. Gezien de behuizing van haar ouders, dacht hij dat ze veel geld hadden. „Maar hij kende de familie niet persoonlijk.” Hij vroeg volgens het openbaar ministerie 'een flink bedrag' aan losgeld.

In de beleving van de ontvoerder ontstond er soort opakeleind-kindrelatie. Korvemaker beklemtoont dat Lusanne altijd goed is behandeld en verzorgd.

banken. „De kans dat ze dingen vertelt aan haar klasgenootjes die nog niet naar buiten mogen komen is heel groot”, zegt directeur Nijboer van basisschool de Tjongeling. „Maar Lusanne moet de draad weer oppakken en haar oude leventje hervatten.” De directeur verwacht dat Lusanne eind deze week weer naar school gaat.

In de drie dagen dat het Lusanne was vermist, is er drie keer telefonisch contact geweest met de ontvoerder. Vorige week maandag belde de man om vijf uur 's middags naar het ouderlijk huis in Oldeberkoop. Door dat telefoontje leidde op de eerste dag van de verdwijning reeds het spoor naar Limburg. Geen van de tips die tot dan toe waren binnengekomen gaf aanwijzingen in die richting.

Op dinsdag werd er twee keer contact opgenomen met de ouders. Ditmaal was Lusanne zelf aan de lijn. Waar de gesprekken over gingen, kan burgemeester Lesterhuis in het belang van het onderzoek niet zeggen. Het is nog onduidelijk of Lusanne door een of meer mensen is ontvoerd.

„Ze heeft in feite nooit in een donkere, compleet afgesloten kofferbak gezeten. Ze had onderweg altijd voldoende licht en bewegingsruimte.”

Siem S. blijft nog tien dagen in voorarrest. Dat heeft de rechter-commissaris gistermiddag bepaald. De verdachte mag tijdens zijn voorarrest geen telefonisch contact met de buitenwereld hebben. Het onderzoek zal waarschijnlijk nog een week of drie duren, verwacht Brouwer.

Siem S. heeft geprobeerd het meisje te laten geloven dat hij niet alleen handelde. Lusanne heeft altijd volgehouden dat zij door twee personen is ontvoerd, maar tijdens de verhoren in het weekeinde bleef de verdachte bij zijn verklaring dat hij alleen was. Volgens justitie lijkt het erop dat Siem S. zich tegenover haar als twee personen heeft voorgedaan. Tegenover justitie heeft hij steeds gezegd dat hij de enige dader is.

Gistermiddag ging Lusanne onder grote mediabelangstelling weer naar school. Lusanne wilde vorige week al graag terug naar haar vriendjes en vriendinnetjes op school. De politie belette dat tot twee maal toe, omdat de oplossing van de misdaad nabij was. De familie van der Gun is blij dat de rust weerkeert in hun gezin nu de dader is gepakt en Lusanne terug is naar school. De kinderen en leerkrachten van basisschool De Tjongeling hebben geld ingezameld voor een cadeau voor Lusanne: een splinternieuwe fiets.

Lusanne ontvoerd door twee daders

Van onze verslaggeefster
Greta Riemersma
GRONINGEN

Bij de ontvoering van de 11-jarige Lusanne van der Gun uit het Friese Oldeberkoop, vorige week, waren twee daders betrokken. Lusanne sliep 's nachts in een auto in een garage met groene kapteldeuren en droeg tijdens de drie dagen van haar ontvoering vrijwel constant een verband om haar hoofd dat haar ogen bedekte.

Deze details over Lusanne's ontvoering heeft de politie Friesland maandagavond bekendgemaakt in het tv-programma *Opsporing Verzocht*. De politie zegt nog niet het fijne te weten van het motief achter de ontvoering. Wel is andere informatie bekend geworden op basis van gesprekken die de politie met Lusanne had.

Vorige week maandagochtend is zij in Oldeberkoop in de auto gestapt bij een 50- tot 60-jarige man in een Ajax-trainingsjack. Hij reed vermoedelijk in een grijze stationwagen met deuken. Volgens een getuige heeft hij van tevoren met een verrekijker de weg afgetuurd. Met een zelfgemaakt

Arrestatie in zaak ontvoering Lusanne v.d. Gun

RYPTSJERK, 5 SEPT. Een arrestatieteam heeft vanmorgen in het Friese Ryptsjerk een 63-jarige man aangehouden in verband met de ontvoering van de 11-jarige

stopbordje heeft hij Lusanne tot stoppen gedwongen.

Na een tijdje kwam de auto bij een restaurant en moest Lusanne overstappen in de kofferbak van een andere auto. Een tweede ontvoerder reed met deze auto weg. Lusanne is de drie dagen van haar ontvoering bij deze tweede man gebleven. Ze zijn in Limburg, Duitsland en België geweest.

Beide daders spraken Nederlands en waren blank. De tweede ontvoerder was een man van rond 60 jaar en ongeveer één meter zeventig lang. Hij droeg een licht overhemd, een donkere broek, donkere schoenen en een bril met een goudkleurig montuur.

Aangezien Lusanne vrijwel steeds een verband om haar hoofd had, moet zij volgens de politie zijn opgevalen. Eenmaal at zij met haar ontvoerder patat in een fritestent die langs een weg lag. Ook heeft zij een paar keer in de berm naast de auto geplast. Bovendien heeft zij dinsdagavond rond kwart over zes vanuit een telefooncel bij het NS-station in Roermond gebeld. Lusanne had deze week naar school gewild, maar de politie heeft dat afgeraden in verband met informatie die zij dan zou kunnen verspreiden.

Lusanne van der Gun. Zijn aanhouding was volgens de politie mogelijk dankzij een tip. De tipgever had het kenteken van zijn auto genoteerd. Volgens de politie heeft de man bekend. In een telefoongesprek met de politie had hij losgeld geëist. Hoeveel is niet bekendgemaakt. De man is geen bekende van de politie. Lusanne werd op 25 augustus in een auto ontvoerd toen ze met een vriendin

Politie geeft blunder in zaak Lusanne toe

GRONINGEN/GPD - De politie in Groningen trekt het boetekleed aan voor het 'missen' van de gouden tip in de ontvoeringszaak van de 11-jarige Lusanne van der Gun uit Oldeberkoop. De gang van zaken 'verdient geen schoonheidsprijs', zegt woordvoerder Boomsma. De gouden tip was afkomstig van een 34-jarige inwoner van Mussel, die op woensdagmiddag 27 augustus in haar dorp een grijze auto met daarin een oudere man en een geblinddoekt meisje had gezien. De vrouw dacht meteen aan de ontvoering. Ze onthield het kenteken van de auto en waarschuwde de Groninger politie. Volgens Boomsma zijn daarna agenten uit Stadskanaal naar Mussel gestuurd. „Die konden toen ze daar waren de bewuste auto met het meisje niet meer vinden.” De Groninger politie heeft echter verzuimd om de tip van de vrouw meteen aan de Friese rechercheurs door te geven. Vol-

gens Boomsma waren er te weinig aanwijzingen dat het daadwerkelijk om de wagen van ontvoerder Simon S. met daarin Lusanne ging.

De gouden kentekentip kwam uiteindelijk vijf dagen later toch bij het researcheteam in Leeuwarden terecht. Dat gebeurde na de uitzending van het tv-programma *Opsporing Verzocht* van maandag 1 september. De rechercheurs in Leeuwarden kwamen meteen in actie en wisten via het kenteken de ontvoerder te traceren, die op vrijdag 5 september van zijn bed werd gelicht. Simon S. is overigens door een vriend overgehaald Lusanne vrij te laten. De vriend, afkomstig uit het Drentse Tweede Exloërmond, heeft op de dag van de vrijlating intensief contact gehad met de ontvoerder. Hij heeft hem er op 27 augustus toe bewogen het meisje ongedeerd vrij te laten. Beide mannen kennen elkaar vanwege de gemeenschappelijke postduivenhobby.

Lusanne zat twee nachten in auto in garage

OLDEBERKOOP/ANP - De 11-jarige Lusanne van der Gun uit het Friese Oldeberkoop, die vorige week op weg naar school werd ontvoerd, moest onderweg naar Limburg in de kofferbak liggen. Ze bracht twee nachten door in een auto, in een garage met groene kapteldeuren vlakbij een huis. Dat vertelde korpschef F. Wagenaar van de politie Friesland gisteren in het tv-programma *Opsporing Verzocht*. Het meisje is waarschijnlijk ontvoerd door twee mannen.

Lusanne verbleef al die tijd in Limburg en vermoedelijk België en Duitsland. Ze droeg verband voor haar ogen. Zo heeft ze met een van de ontvoerders ook een patatje gegeten op een terras langs de weg, vlakbij een spoorbaan. Ook heeft ze een aantal keren naast de auto in de berm geplast. „Waarschijnlijk was ze ook toen geblinddoekt”, aldus Wagenaar. De politie is op zoek naar mensen die de mannen met het geblinddoekte meisje hebben gezien in Limburg, België of

Duitsland. Ze spraken beiden Nederlands en zijn blank. Lusanne van der Gun werd vorige week maandag door een man in een auto ontvoerd toen ze met een vriendin naar school fietste. De dader had daarvoor met een verrekijker naar de weg staan turen, aldus de politie. Het meisje kwam woensdagavond bij een hotel in Venlo aanlopen, nadat zij in de omgeving uit een auto was gezet. De politie maakte eerder bekend dat de man die haar in de auto - een grijze stationcar -

lokte tussen de 50 en 60 jaar oud is en dat hij een Ajax-trainingsjack droeg. De man bij wie ze later in de auto stapte is on-

geveer zestig jaar, droeg een licht overhemd, een donkere broek en een bril met goudkleurig montuur.

Zestig nieuwe tips

De politie heeft ongeveer zestig nieuwe tips gekregen over de ontvoering van Lusanne van der Gun na de uitzending van *Opsporing Verzocht* gisteravond. Volgens een woord-

voerder zijn er tips binnengekomen over de snackbar waar Lusanne met haar ontvoerder een patatje heeft gegeten. Het aantal tips stond voor de uitzending op negenhonderd.

naar school fietste. Het meisje liep twee dagen later 's avonds een hotel in Venlo binnen.

Ontvoerder van Lusanne bekend

LEEWARDEN, 6 SEPT. De politie heeft gisteren een 63-jarige man uit het Friese plaatsje Ryptsjerk aangehouden. De man heeft inmiddels bekend dat hij de 11-jarige Lusanne van der Gun heeft ontvoerd. De aangehouden man is geen bekende van de politie. Zijn motief was geld, zo heeft hij verklaard.

De man ontvoerde Lusanne vorige week maandag in een auto, toen ze met een vriendin naar school fietste. Het meisje uit het Friese Oldeberkoop meldde zich vorige week woensdagavond bij een hotel in Venlo, nadat ze in de omgeving uit een auto was gezet. Het meisje moest onderweg naar Limburg in de kofferbak liggen. Ze bracht twee nachten in een auto in een garage met groene kanteldeuren door.

De man kon worden aangehouden na een tip van iemand die de auto had zien rijden en het kenteken had genoteerd. Volgens hoofdofficier van justitie L. den Hollander is de medewerking van het publiek belangrijk geweest voor het oplossen van deze zaak. Het onderzoeksteam sluit niet uit dat er nog andere aanhoudingen worden verricht.

Naast de aanhouding vrijdagochtend in Ryptsjerk, 25 kilometer ten noorden van Oldeberkoop, heeft de politie diezelfde ochtend ook een huiszoeking gedaan in het Drentse Tweede Exloërmond. De politie verwacht daar sporen van de ontvoering aan te treffen. Voor zover bekend zijn daar geen aanhoudingen verricht. Daarnaast is de politie nog steeds op zoek naar

de garage met de twee groene kanteldeuren waar Lusanne twee nachten heeft doorgebracht. Dat moet ergens in Limburg zijn geweest.

Direct op de eerste dag van de ontvoering heeft de ontvoerder telefonisch een geldbedrag geëist. Volgens het OM is dat geld niet betaald. Justitie wil niet zeggen hoeveel geld voor de vrijlating van Lusanne is gevraagd.

De politie wil niet bevestigen dat de aangehouden man uit Limburg komt en twee jaar geleden naar Ryptsjerk is verhuisd. Buren van de 63-jarige verdachte hebben dat verklaard. Zij vertelden ook dat de man vorige week enkele dagen in Limburg is geweest. De politie wil niet ingaan op deze informatie.

Buren van de ontvoerder zijn overigens erg verbaasd over de aanhouding van de man. „Het zijn hele aardige mensen. Mijn kinderen kwamen daar regelmatig over de vloer. Ze waren heel begaan met kinderen”, vertelde de buurvrouw over de man en vrouw die in het huis in Ryptsjerk wonen. De man was geen bekende van de politie. Maandagavond gaf de politie in het televisieprogramma 'Opsporing Verzocht' nieuwe informatie over de ontvoeringszaak vrij. Daarop volgden negentig nieuwe tips, zo meldde de politie dinsdag.

De politie vertelde eerder dat Lusanne tijdens haar ontvoering in Limburg en vermoedelijk in België en Duitsland verbleef. Ze droeg een verband voor haar ogen. Zo heeft ze met een van de ontvoerders ook een patatje gegeten op een terras langs de weg. (ANP)

Ontvoerder van Lusanne wilde losgeld van ouders

Van onze verslaggeefster LEEWARDEN

In de ontvoeringszaak van Lusanne van der Gun heeft de politie Friesland vrijdagochtend de 63-jarige Simon S. uit het Friese dorp Ryptsjerk aangehouden. Deze heeft bekend dat hij het 11-jarige meisje uit Oldeberkoop heeft ontvoerd. De man heeft verklaard dat het hem was te doen om geld. Medisch onderzoek had eerder al uitgewezen dat Lusanne niet seksueel is misbruikt.

Op dezelfde dag dat Lusanne werd ontvoerd, bijna twee weken geleden, heeft de ontvoerder via de telefoon aan de familie Van der Gun laten weten dat hij losgeld eiste. De politie liet gistermiddag tijdens een persconferentie niets

los over de hoogte van het geëiste bedrag. Wel zei hoofdofficier van justitie Leo den Hollander dat er niets is betaald.

De verdachte heeft verklaard dat hij alleen heeft gehandeld. De politie blijft voorsnag aannemen dat er sprake is van twee daders. De politie kon de man aanhouden na een tip van iemand die de ontvoerder met de geblinddoekte Lusanne had gezien. Deze getuige had een kenteken genoteerd, wat tot de aanhouding heeft geleid.

De politie zegt één verdachte te hebben opgepakt. Buren van de man in Ryptsjerk zeggen dat ook zijn vrouw is meegenomen. De verdachte is geen bekende van de politie. De politie heeft verder huiszoeking verricht in het Drentse Tweede Exloërmond.

Stichting boos over politie-inzet Lusanne

ARNHEM/ANP - De stichting Kinderontvoering in Arnhem zegt 'platgebeld' te worden door emotioneel gemiddelde moeders, die zich storen aan de enorme inzet van de Nederlandse politie tijdens de ontvoering van de 11-jarige Lusanne van der Gun uit Oldeberkoop. De moeders vragen zich af waarom een dergelijke inzet ook niet wordt gepleegd bij andere ontvoeringen van kinderen. Dat heeft woordvoerder Smits van de stichting

gisteren gezegd. De moeders hebben allemaal een kind met de Nederlandse nationaliteit dat door de vader of een ander familielid is ontvoerd en in het buitenland verblijft. De stichting noemt de inzet van de politie in die internationale ontvoeringsdrama's minimaal. De zegsman spreekt over rechtsongelijkheid. Volgens hem is er sprake van grote verontwaardiging. „Er begint een trauma te ontstaan. Deze

moeders lopen tegen een muur op.” De stichting Kinderontvoering werd twee jaar geleden opgericht. Zij behartigt de belangen van ouders met een vermist kind. Bij de stichting staan op dit moment 120 Nederlandse kinderen geregistreerd, die ontvoerd zijn naar het buitenland. Die kinderen verdwijnen volgens de organisatie vooral naar Egypte, Marokko, Tunesië en Syrië.

Het Nederlands Politie Instituut kan zich de emoties goed voorstellen, maar benadrukt dat het om een andere zaak gaat. „De zaken zijn niet te vergelijken en daarom kunnen we niet bekijken of er iets verwijtbaar is”, aldus een woordvoerder.

Lusanne is vandaag weer naar school gegaan. Dat heeft directeur Nijboer van basisschool De Tjongeling in Oldeberkoop bekendgemaakt. Het meisje werd op 25 augustus ontvoerd in haar woonplaats toen ze op weg was naar school. Drie dagen later lieten haar ontvoerders haar in Venlo vrij.

De politie zegt niet op de hoogte te zijn gebracht door de schoolleiding. „We kunnen het haar niet verbieden. Maar het verbaast mij wel. In belang van het onderzoek kan ik niet zeggen of we Lusanne nog gaan horen”, aldus een politiewoordvoerder.

De politie maakt nog steeds jacht op twee ontvoerders. De Tjongeling weert pers uit de school, maar heeft aangegeven dat buiten wel mogelijkheden tot fotograferen zijn.

Het meisje uit het Friese Oldeberkoop meldde zich vorige week woensdagavond bij een hotel in Venlo, nadat ze in de omgeving uit een auto was gezet.

Direct op de eerste dag van de ontvoering heeft de ontvoerder telefonisch een geldbedrag geëist. Volgens het Openbaar Ministerie in Leeuwarden is dat geld niet betaald. Justitie wil niet zeggen hoeveel geld voor de vrijlating van Lusanne is gevraagd.

De 63-jarige verdachte woont met zijn vriendin in het Friese Ryptsjerk. Vrijdagochtend is de vrouw bij de arrestatie van haar vriend met de politie meegegaan. Inmiddels is zij weer thuis. De politie had al bekendgemaakt dat zij geen verdachte is.

De inwoners van Ryptsjerk steunen de vriendin van Simon S. Zij willen hun dorpsgenote niet in de steek laten. „De vrouw heeft niets met de zaak te maken, dus mogen we haar absoluut niet met de nek aankijken. Zij heeft het al zwaar

LUSANNE 6/9

Zelden heeft Justitie een ontvoeringszaak zo snel en effectief opgelost als de zaak van Lusanne van der Gun. Minder dan twee weken na de ontvoering van het elfjarige Friese meisje uit Oldeberkoop en negen dagen na haar verrassende vrijlating arresteerde de politie gisteren de ontvoerder. Ouders blij, justitie tevreden en het rechtsgevoel van de burger krijgt een stevige oppepper.

Niets kan mensen zo bezighouden als de verdwijning van een kind. Het is de nachtmerrie van iedere ouder. Jonge kinderen die worden meegelokt, tieners die worden ontvoerd. Regelmatig loopt het goed af, maar soms is de afloop luguber, zoals met An en Eefje, de slachtoffers van de Belgische gruwelmoordenaar Marcel Dutroux; of met de zestienjarige Friese Marianne Vaatstra, die niet terugkeerde van een feestje en later bij Veenklooster bleek te zijn vermoord. Dutroux wacht acht jaar na zijn moorden nog altijd op berechting, de moordenaar van Marianne Vaatstra is nog onbekend. Justitie heeft in de zaak van Lusanne van der Gun vooral succes kunnen boeken door vrije publiciteit en actieve burgerzin. De ontvoerder heeft het meisje waarschijnlijk snel losgelaten onder druk van de immense publiciteit. Justitie heeft de man kunnen arresteren dankzij de 'gouden tip' van iemand die het kenteken van de auto noteerde waarin een geblinddoekt meisje werd vervoerd.

Mensen voelen zich vaak machteloos tegenover ernstige en zware criminaliteit. De zaak van Lusanne van der Gun toont aan dat oplettende burgers een machtige bondgenoot kunnen zijn van een alert opererend justitieapparaat. Die constatering moet iedere Nederlander een goed gevoel geven. In een tijd waarin cynisme en egoïsme vaak de boventoon lijken te voeren, is burgerzin een positief en hoopgevend verschijnsel.

Kees van der Malen

Gouden tip Lusanne gemist

Door onze correspondent LEEWARDEN, 11 SEPT. De gouden tip in de ontvoeringszaak Lusanne van der Gun is vijf dagen blijven liggen. Een tipgeefster meldde twee dagen na de ontvoering van de elfjarige Lusanne het kenteken van de auto waarin ze het meisje met haar ontvoerder zag aan de Groninger politie. De vrouw gaf dit door aan de meldkamer van de regiopolitie Groningen, maar die verzuumde dit te melden aan het Friese opsporings-team dat met de zaak bezig was. Lusanne werd diezelfde avond, 27 augustus, in Venlo door de verdachte vrijgelaten. Vijf dagen later meldde de tipgeefster zich opnieuw na een uitzending van Opsporing Verzocht. De man werd de vrijdag daarop aangehouden in het Friese Ryptsjerk.

Postduivenkennis belde met ontvoerder Lusanne

AMSTERDAM De 63-jarige verdachte van de ontvoering van Lusanne van der Gun is door een kennis uit de postduivenwereld overgehaald het meisje uit Oldeberkoop vrij te laten. Op de dag dat de verdachte uit Ryptsjerk werd aangehouden, 5 september, onderzocht de politie ook het huis van de kennis. De bewoner heeft diezelfde dag intensief contact gehad met de ontvoerder. Hoe dat contact is verlopen en wat er precies is besproken, wil de kennis niet zeggen. (ANP)

Simon S., de man die wordt verdacht van de ontvoering van Lusanne van der Gun, wordt vandaag voorgeleid aan de rechter-commissaris van de rechtbank in Leeuwarden. Die beslist dan of de voorlopige hechtenis met tien dagen wordt verlengd. S. heeft de ontvoering bekend.

De verdachte ontvoerde de 11-jarige Lusanne vorige week maandag in een auto, toen ze met een vriendin naar school fietste.

Ontvoerder Lusanne was zo'n vriendelijke man

door Carina Twerda

RYPTSJERK - Verbazing alom in Ryptsjerk. De altijd vriendelijke buurman van de 11-jarige Lusanne blijkt de ontvoerder te zijn van Lusanne van der Gun. Niemand kon het geloven. Toch bekende de 63-jarige inwoner van Ryptsjerk gistermiddag dat hij de 11-jarige had ontvoerd.

Duidelijk aangeslagen staan de bewoners van de 11-jarige Lusanne van der Gun voor het huis van de burens. Gisterochtend werd hun buurman met zijn vrouw door de politie van bed gelicht. „We werden wakker van de consternatie. Ze stonden bij de burens op de deur te rammen”, vertelt Antje Kempenaar duidelijk aangeslagen. Met haar man en drie kinderen woont ze twee deuren van de ontvoerder van Lusanne vandaan. „Hij werd geboeid in de auto gezet. Het leek wel televisie. Hij hield zijn hoofd omhoog.” De inwoners van Ryptsjerk kunnen nog steeds niet geloven dat hun buurman, die dol was op kinderen, de 11-jarige Lusanne van der Gun heeft ontvoerd. „Onze kinderen kwamen veel

Ontvoerder is iriscopist

De 63-jarige man, die de ontvoering van Lusanne van der Gun heeft bekend, heeft tot mei 1994 in Kerkrade een winkel gehad in Perzische tapijten. Hij zou tot eind jaren negentig in Roermond als iriscopist hebben gewerkt. Ruim twee jaar geleden verhuisde hij naar het Friese Ryptsjerk, waar hij zich ook als iriscopist profileerde. Volgens buurtbewoners heeft hij een goed lopende praktijk. Hij staat echter niet bij de Kamer van Koophandel ingeschreven en heeft ook geen vermelding in het telefoonboek. Direct op de eerste dag van de ontvoering heeft de man telefonisch een geldbedrag geëist. Volgens het OM is dat geld niet betaald. Justitie wil niet zeggen hoeveel geld voor de vrijlating van Lusanne is gevraagd.

bij het echtpaar thuis. Andersom ook wel. Op de verjaardagen van de kinderen kwamen de buurman en zijn vrouw ook.” Ontredderd zit Kempenaar op de bank. Haar zoon Sjoerd kan het nog steeds niet geloven. „Heeft hij het echt gedaan?”, vraagt de 8-jarige aan zijn moeder. Zijn moeder knikt bevestigend. „Nee, dat geloof ik niet. Dat kan niet”, aldus Sjoerd. Even blijft het stil. Dan: „Ik denk dat ik hem dan niet meer aardig vind.” Sjoerd was vaak bij zijn burens te vinden. „Op de laatste dag van de zomervakan-

tie heb ik nog een watergevecht met hem gehad. En ik kreeg altijd een snoepje van hem.” Ook anderen in het dorp zijn geschrokken. „Het zijn mensen die zich niet zoveel met het dorp bemoeiden”, weet Hammy de Jager te vertellen. „Ze wonen bij ons in de straat en lopen regelmatig langs met hun hondje. Dan zwaaien ze altijd.” De klap kwam dan ook hard aan toen hun buurman bekende de ontvoerder van het meisje te zijn. „Waarom? Hoe komt hij erbij om dat meisje mee te nemen?”, peinst Antje

Kempenaar. „Het had onze zoon Sjoerd of onze dochter Marije ook kunnen zijn”, realiseert ze zich. Dat de buurvrouw iets met de ontvoering te maken heeft, gelooft niemand. „Maar ja, we hadden het ook niet van de buurman verwacht.”

Op het verhaal dat het om het losgeld te doen was, wordt net zo verbaasd gerea-geerd. „Toen ze hier kwamen wonen, werd gezegd dat het rijke lui uit Limburg waren. Ze hebben een nieuwe auto en zien er ook altijd keurig uit.”

Ook weten de inwoners van Ryptsjerk te vertellen dat de buurman een eigen bedrijfje heeft en dat hij nog geregeld in Limburg is. „In de week dat Lusanne ontvoerd was, was hij ook weg. Hij ging 's maandags weg en was donderdagmiddag weer terug”, weet de 13-jarige Marije Kempenaar te vertellen. „Maar dat hij Lusanne ontvoerd had, was bij niemand opgekomen.”

De telefoon bij de familie Kempenaar stond gisteren roodgloeiend. „Elke journalist wil met ons praten.” De Kempenaars besluiten dan ook om een paar uurtjes onder te duiken. Weg van alle media en nieuwsgierigen.

genoeg en verdient onze steun', aldus wethouder Postma van de gemeente Tytsjerksteradiel zaterdag.

Omdat de buurtbewoners erg geschokt waren, vonden Dorpsbelang Ryptsjerk en burgemeester Polderman het nuttig vrijdagavond met de buurtbewoners te praten. De bijeenkomst werd bijgewoond door 25 buurtbewoners.

'Ze gaven aan zich toch onzeker te voelen', aldus secretaris Riemersma van Dorpsbelang. 'Ze wisten niet goed hoe om te gaan met de situatie. De man zal wel een tijd weg zijn, maar de vrouw moet gewoon onderdeel van het dorpsleven blijven. Wij blijven bij haar op de koffie gaan', aldus Riemersma.

'Ze waren zó lief voor kinderen'

Reportage | Buren kunnen niet geloven dat Simon S. Lusanne heeft ontvoerd

Buren in het Friese Ryptsjerk hebben nooit iets vreemds aan Simon S. ontdekt. Hij werd juist aardig gevonden. De politie spreekt van een atypische ontvoering.

Van onze verslaggeefster
Greta Riemersma
LEEWARDEN/RYPSTJERK

De kleine Sjoerd Kempenaar uit het Friese Ryptsjerk heeft vrijdag de hele dag gezegd dat het niet waar is: buurman Simon heeft Lusanne van der Gun niet ontvoerd. Zijn moeder Antje had naar aanleiding van die ontvoering nog zo gezegd dat hij nooit met vreemde mensen mee moest gaan. Maar wie was vreemd? Pake? Met Pake kon je mee. En met buurman Simon ook. Buurman Simon was altijd zo lief.

Maar buurman steekt vermoedelijk toch wat anders in elkaar dan Sjoerd en zijn moeder vermoedden. Simon S. is gisterochtend om zeven uur uit zijn huis gehaald, omdat hij verdacht wordt van de ontvoering van de 11-jari-

ge Lusanne uit Oldeberkoop. Lusanne dook vorige week woensdag na drie dagen op in Venlo; de verdachte is aangehouden in een klein woudhuisje op de zandgronden tussen Leeuwarden en Dokkum.

Er zijn in Ryptsjerk weinig mensen die S. en zijn vrouw goed kennen. Een jaar of wat geleden zijn ze vanuit Limburg naar Friesland verhuisd en ze bemoeiden zich niet veel met het dorp. Een praatje op de stoep, een groet, dat was het. Maar Antje Kempenaar, die twee huizen van de familie S. woont, had veel contact met ze. Haar kinderen speelden er en zij dronk er koffie.

'Hartstikke aardige mensen', zegt Antje in haar deuropening. S. is iriscopist en hij doet ook wat met zijn handen, meent Antje: 'Dan kan hij voelen of je zenuwachtig bent.' S. praatte veel over zijn praktijk, waarvoor hij soms ook naar Limburg moest. Dat hij vorige week een paar dagen weg was, viel dus niet op.

Volgens Antje en andere buren heeft de politie ook de vrouw van S. meegenomen, hoewel de politie dat ontkent. 'Ik kon het al niet geloven van hem, maar van haar al helemaal niet', zegt Antje. 'Zelf

hadden ze geen kinderen, maar zij was zó lief voor andere kinderen.' En of ze geldzorgen hadden? Het doel van de ontvoering was geld, zo heeft S. verklaard. Maar Antje heeft geen idee.

Heel langzaam trekt de mist op rond de ontvoering van Lusanne van der Gun. De politie Friesland heeft steeds maar kleine beetjes

bar in het Limburgse Echt? 'We hopen aan de daders te kunnen vragen waarom ze zulke rare dingen hebben gedaan', aldus Rambonnet, nog voor er een verdachte was aangehouden.

De politie kan nu volop vragen stellen, maar het grote publiek krijgt pas antwoorden in de rechtszaal. De politie blijft met het oog op de komende rechtszaak terughoudend, maar een belangrijk aspect werd gisteren duidelijk: het motief. Een ontvoering, zegt een justitieman uit Leeuwarden, gaat doorgaans of om seks, of om losgeld, of om afpersing, of om iets in de familie. En deze ontvoering, maakt hij duidelijk, ging om losgeld.

De politie Friesland heeft vorige week het signalement van twee daders verspreid. Lusanne zou zijn ingestapt bij dader 1, om na een tijdje op de parkeerplaats van een restaurant over te stappen in de kofferbak van dader 2. De politie wil niet zeggen welke van de twee daders Simon S. zou zijn. In de buurt van zijn kleine, witte huisje zeggen de mensen dat S. een bril met goudkleurig montuur droeg. Hij had ook een grijze auto. Het zijn kenmerken van beide daders.

'Wie gaat er nou rondrijden met ontvoerd meisje?'

informatie losgelaten: enerzijds in het belang van het recherche-onderzoek, anderzijds omdat de politie zelf soms in het duister tast. 'Het is een atypische zaak', gaf politiewoordvoerder Robert Rambonnet deze week toe.

Wie gaat nou rondrijden met een ontvoerd kind dat over de helft van haar hoofd een verband draagt? 'Misschien moesten mensen denken dat ze iets aan haar ogen had', zegt Rambonnet. En wie gaat met zo'n meisje patat eten op het terras van een snack-

Politie hoort tweede verdachte in zaak-Lusanne

Door onze correspondent

LEEWARDEN, 18 SEPT. Een man uit het Drentse Tweede Exloërmond wordt verdacht van medeplichtigheid aan de ontvoering Lusanne van der Gun (11) uit Oldeberkoop. Hij is dinsdag aangehouden en gehoord en inmiddels weer op vrije voeten gesteld. De man is een kennis van de 63-jarige verdachte Simon S. uit het Friese Ryptsjerk, die op 5 september werd aangehouden en inmiddels heeft bekend. Vaststaat dat de hoofdverdachte Lusanne op 25 augustus in zijn ceintje heeft ontvoerd. De nu gehoorde man wordt dan ook niet gezien als tweede ontvoerder. S. reed met Lusanne op 27 augustus, de dag van haar vrijlating, bij zijn vriend langs. Waarom is onbekend. De politie wil van de Drent weten wanneer hij wist dat S. Lusanne had ontvoerd en of hij hulp heeft geboden bij de verdwijning van het meisje. 'Het enkele feit dat de hoofdverdachte bij hem gestopt is, maakt hem niet automatisch tot medeplichtige', stelt het OM in Leeuwarden.

Ontvoerder Lusanne wilde tipgeld delen met vriend

Tel, 19/9

2E EXLOERMOND - De ontvoerder van Lusanne van der Gun wilde tipgeld delen met zijn vriend Jacob van Alphen uit het Drentse 2e Exloërmond. Dat zei de 2e Exloërmonder vrijdag in een vraaggesprek met het ANP over zijn ontmoeting met de ontvoerder, de 63-jarige Simon S. uit Ryptsjerk.

Van Alphen werd op 26 augustus, de avond voor de vrijlating van het meisje uit Oldeberkoop, gebeld door zijn vriend S. Die meldde dat er problemen waren. 'Hij zei: 'Je weet wel, Oldeberkoop', tegen mij door de telefoon. Dat was voor mij genoeg om te weten wat hij had gedaan', vertelt Van Alphen.

De volgende dag belde de ontvoerder opnieuw met de 2e Exloërmonder. Nu met de mededeling dat S. voor de deur stond. Van Alphen stapte de deur uit, omdat hij om 13.00 uur een afspraak had en zag de ontvoerder inderdaad naast diens auto op de oprit staan. 'Simon zei dat hij iets in de auto had.' Van Alphen negeerde de vriend omdat hij niet naar de 'plek des onheils' wilde. Toen Van Alphen bij zijn afspraak uit de

deur stapte, ontwaarde hij de vriend opnieuw naast zijn auto. 'Ze moet plassen', had de man gezegd. Dat vond Van Alphen naar eigen zeggen luguber: 'Een weerloos kind. En dan moet het ook nog plassen', zegt de 2e Exloërmonder. Hij besloot voorop te rijden, op zoek naar een geschikte plek waar het kind kon plassen.

Na de plaspauze stapte de ontvoerder bij Van Alphen in de auto. 'Hij stelde voor het kind hier los te laten. Hij vroeg mij het kind op te vangen, naar de politie te brengen en het tipgeld op te strijken. Dat geld zouden we dan verdelen.' Die dag had de stichting Kooilust Vermist 25.000 euro uitgelooft voor de gouden tip die zou leiden tot het vinden van Lusanne.

Van Alphen wilde naar eigen zeggen echter helemaal niets van geld weten: 'Ik heb daarentegen gevloekt en getierd. Ook heb ik geroepen: Simon dat JIJ dit kan doen. Ik zag hem toen breken, blik Van Alphen terug. Diezelfde dag zou de ontvoerder gezegd 'dat Lusanne liever is dan zijn eigen dochters' en stapte in de auto om via Duitsland naar Zuid-Limburg te rijden. Van Alphen wees de ontvoerder nog de weg naar Duitsland. 's Avonds hoorde de Drent dat het meisje was vrijgelaten. Hij zegt dat hij die avond 'te overstuur' was om zijn vriend aan te geven. Wel belde hij een kennis die juridisch was onderlegd. 'Die vertelde mij dat het niet strafbaar is als je iemand niet aangeeft. Daarom ben ik niet direct naar de politie gestapt. Later heb ik hem alsnog aangegeven, de dag voordat hij werd opgepakt.'

Dat was op 4 september, ruim een week na de vrijlating van het meisje. Van Alphen zegt in de tussentijd in dubio te hebben gezeten over het doen van een aangifte, 'omdat Simon altijd een aardige vriend is geweest, hoewel ik niet wil goedpraten wat hij heeft gedaan.'

Het Openbaar Ministerie (OM) in Leeuwarden wilde vrijdag 'in het belang van het onderzoek' geen commentaar geven op de uitspraken van Van Alphen. De Drent werd eerder deze week opgepakt en verhoord, waarna hij woensdagavond weer werd vrijgelaten. Donderdag zei persofficier van justitie T. Wolters van het Friese OM nog dat de Drent wordt verdacht van het verzwaren van informatie of medeplichtigheid aan de ontvoering.

Ontvoerder eiste twee ton

Door onze correspondent

LEEWARDEN, 2 OKT. De 63-jarige ontvoerder van Lusanne van der Gun (11) uit Oldeberkoop eiste 200.000 euro losgeld van haar ouders. Dit heeft de Leeuwarder persofficier van justitie O. Brouwer gisteren gezegd voor Omrop Fryslân TV. Het geld is niet betaald. Simon S. werd begin vorige maand aangehouden en heeft inmiddels bekend. Het OM heeft de rechter-commissaris verzocht S. voor psychiatrisch onderzoek op te nemen in het Pieter Baan Centrum in Utrecht. Eind deze week beslist de rechter hierover. De rechtszitting staat gepland voor 2 december.

Ontvoerder van Lusanne naar PBC

LEEWARDEN, 17 OKT. De 63-jarige ontvoerder van Lusanne van der Gun wordt onderzocht in het Pieter Baan Centrum in Utrecht. De rechter-commissaris in Leeuwarden heeft gisteren toestemming gegeven de man uit Ryptsjerk psychiatrisch te laten onderzoeken. De 11-jarige Lusanne fietsde op maandag 25 augustus in Oldeberkoop naar school, toen de ontvoerder haar dwong mee te gaan. Twee dagen later dook ze ongeschonden op bij een hotel in Venlo. De man heeft bekend het meisje te hebben ontvoerd. (ANP)

Vriendin ontvoerder Lusanne bedankt dorp

RYPTSJERK - De vriendin van de ontvoerder van de 11-jarige Lusanne van der Gun heeft in de dorpskrant van haar woonplaats Ryptsjerk haar dorpsgenoten bedankt voor de steun die ze kreeg nadat haar vriend was aangehouden. De vrouw schrijft dat ze niets van de ontvoering door haar 63-jarige vriend afwist. (ANP)

Ontvoerder Lusanne vroeg twee ton losgeld

LEEWARDEN - De ontvoerder van de elfjarige Lusanne van der Gun uit Oldeberkoop heeft twee ton losgeld geëist van haar ouders. Dat heeft het Openbaar Ministerie in Leeuwarden dinsdag bekendgemaakt. Het losgeld is nooit betaald. De ontvoerder, een 63-jarige inwoner van Ryptsjerk, moet op 2 december voor de rechtbank in Leeuwarden verschijnen. Hij wordt eerst nog psychiatrisch onderzocht. (ANP)

Advocaat: cliënt heeft spijt

OM: Lusanne is door één man ontvoerd

Door onze correspondent

RYPTSJERK, 9 SEPT. De 63-jarige man die vastzit voor de ontvoering van de 11-jarige Lusanne van der Gun uit Oldeberkoop, heeft vermoedelijk alleen gehandeld, stelt het openbaar ministerie (OM) in Leeuwarden.

De man heeft dit vanaf zijn aanhouding ook steeds volgehouden. Lusanne verklaarde echter dat er twee mannen waren. Het OM denkt dat de verdachte haar dat heeft willen doen geloven. Overigens sluit het OM een tweede verdachte niet geheel uit. 'Maar Lusanne zag de twee mannen die de verdachte noemde, nooit tegelijkertijd', aldus de Leeuwarder persofficier O. Brouwer.

De man werd gisteren voorgeleid aan de rechter-commissaris, die bepaalde dat hij tien dagen blijft vastzitten voor verhoor. De verdachte werd afgelopen vrijdag gearresteerd in het Friese Ryptsjerk (gemeente Tytsjerksteradiel) en heeft inmiddels bekend. Gisteren ging Lusanne voor het eerst weer naar haar basisschool De Tjongeling in haar woonplaats.

Het meisje werd op 25 augustus ontvoerd. Ze werd twee dagen later vrijgelaten in Venlo. Ze is twee dagen opgesloten geweest in de auto van de verdachte, die hij had gestald had in een garage in Susteren. De verdachte ging er vanuit dat er geld te halen viel bij de familie Van der Gun, gezien de grote boerderij van de mensen.

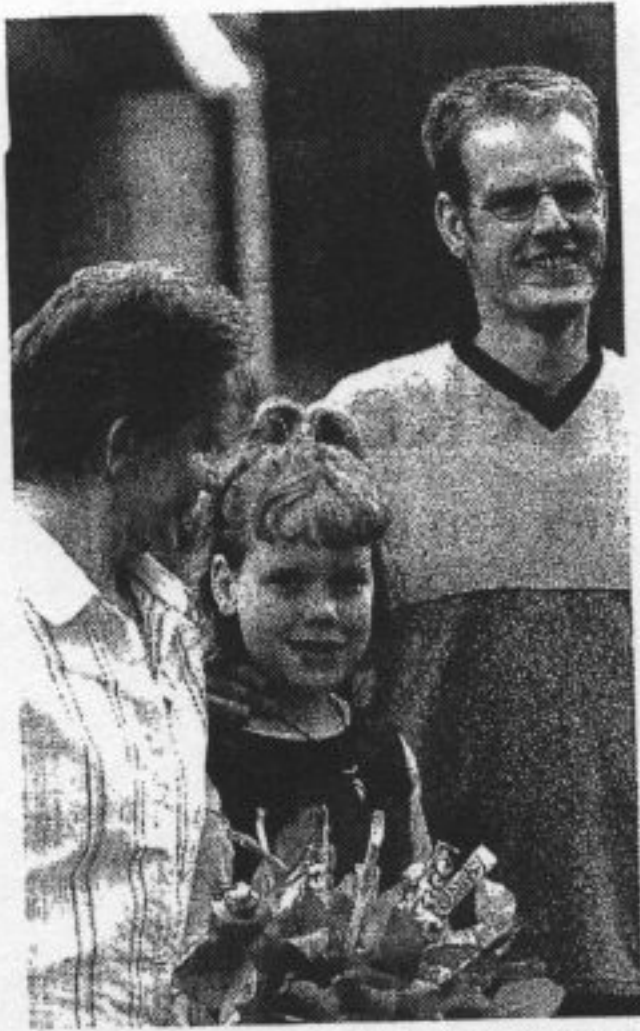
C. van Eijden, die een kaasboerderij in Ryptsjerk heeft, is een goede bekende van de verdachte en diens vriendin. De man, een iriscopist/magnetiseur, gaf enkele jaren geleden op verzoek van Van Eijden een lezing voor de Plattelandsvrouwen afdeling Gytsjerk. Volgens haar viel op dat hij een van de aanwezige vrouwen aanraaide een dokter te raadplegen. 'Ze werd

binnen twee weken geopereerd en dat heeft haar leven gered.'

Buurtbewoners hebben zich na de aanhouding ontfermd over de vriendin van de verdachte. Een buurvrouw vertelt dat de vrouw 'kapot is'. Op een afgelopen vrijdagavond door Dorpsbelang belegde bijeenkomst, waar ook ds. S. Hofstra van de Samen-op-Weggemeente en burgemeester Polderman van Tytsjerksteradiel aanwezig waren, is besloten de vrouw op te vangen. Buren zijn voortdurend bij haar en volgens predikant Hofstra heeft ze al veel kaartjes en tekeningen van dorpskinderen gekregen. 'Mensen leven oprecht mee. We hebben gevraagd haar niet te negeren.' Hofstra heeft de vrouw gesproken. 'Ze is erg geschrokken en buitengewoon in verwarring.'

De advocaat van de verdachte, B. Korvemaker, verklaarde vanmorgen voor Omrop Fryslân dat zijn cliënt zich al snel geen raad meer wist met de situatie. Hij zou zijn geschrokken van de grote media-aandacht. Dit en het feit dat hij goed overweg kon met Lusanne, zouden voor hem reden zijn geweest haar na twee dagen vrij te laten. 'Hij heeft spijt van wat hij gedaan heeft. De vraag die hem bezighoudt is: hoe kon ik die knop omzetten om dit te doen.'

De verdachte heeft een blanco strafblad. Korvemaker pleit voor een lage straf, omdat zijn cliënt Lusanne al snel vrijliet en haar niets heeft aangedaan. Op gijzeling staat een maximum celstraf van vijftien jaar.

Lusanne is weer verenigd met haar ouders. Foto: ANP/Jacob van Essen

Dolgelukkige ouders Lusanne willen nu rust

De ouders van het 11-jarige ontvoerde meisje Lusanne van der Gun uit het Friese Oldeberkoop hopen dat hun dochter haar normale leven zo snel mogelijk weer kan oppakken. Tijdens een korte ontmoeting gistermiddag met de massaal verschenen media, liet het meisje weten dat het goed met haar gaat. Toch heerst er nog angst en onzekerheid in het Friese dorpje omdat nog altijd onduidelijk is wie het kind maandag in zijn auto heeft meegenomen en wat zijn motief was.

Lusanne was maandagmorgen met een vriendinnetje op weg naar school, toen een man het tweetal onderweg aanhield. Hij maande het andere meisje door te fietsen en nam Lusanne mee in de auto. Volgens de politie ging het om een man tussen de 50 en 60 jaar met een kalend voorhoofd. Over het merk en de kleur van de auto bestaat onduidelijkheid. Aangekomen op school sloeg het vriendinnetje alarm.

Lusanne kwam woensdagavond om half acht het Campanile Hotel in Venlo binnen en meldde zich bij de receptie met de woorden: „Mag ik even mijn ouders bellen, ik

ben ontvoerd.” Dat vertelde manager Patrick van der Soest gisteren. De familie Van der Gun is dolgelukkig dat Lusanne weer thuis is. „Ons geluk over de terugkeer van Lusanne is nauwelijks onder woorden te brengen”, aldus de familie gisteren. 's Middags kwam het gezin even naar buiten bij hun boerderij om de pers de mogelijkheid te bieden te filmen en te fotograferen. Vanaf nu willen ze met rust gelaten worden, lieten ze weten. De ouders zeiden onder de indruk te zijn van alle steunbetuigingen die ze hebben gekregen. „Dit alles is voor ons een grote steun geweest in deze moeilijke dagen.”

De politie sprak gisteren uitgebreid met Lusanne. Ook werd zij medisch onderzocht. Naar omstandigheden verkeert het meisje in goede gezondheid. De politie werkt bij het zoeken naar de dader samen met de politie van Limburg. In totaal werken er honderd politiemensen aan de zaak. Vanaf het begin van de melding dat Lusanne was ontvoerd, zocht de politie met speurhonden de omgeving van Oldeberkoop af naar sporen. Ook vond een buurtonderzoek

plaats. Het televisieprogramma *Opsporing Verzocht* besteedde maandagavond aandacht aan de zaak. De politie heeft inmiddels ongeveer achthonderd tips uit het hele land binnengekregen.

Veel ouders van kinderen uit Oldeberkoop melden zich bij het speciaal ingerichte steunpunt van Slachtofferhulp Nederland. Twee medewerkers blijven in elk geval vandaag nog in dorps huis de Blughut in Oldeberkoop om mensen bij te staan. De blijdschap over de terugkeer van Lusanne maakt volgens een woordvoerder van Slachtofferhulp gedeeltelijk plaats voor onzekerheid. „Ouders hebben een ongerust gevoel. De emotie komt nu echt naar boven.” In Oldeberkoop was de sfeer gisteren nog steeds uitgelaten. De leerlingen van Lusanne's basisschool De Tjongeling vierden feest. Directeur Nijboer gaf de leerlingen de vrije hand. Ze mochten met stoepkrijt op het schoolplein tekenen en kregen patat van de plaatselijke snackbar. Bij de school stond ook een springkussen. Bloemenzaak Fleur Anne, de enige in Oldeberkoop en omgeving, was helemaal uitverkocht.

Pas op voor het 'puppy-effect'

Project moet kinderen weerbaarder maken om ontvoeringen tegen te gaan

De elfjarige Lusanne van der Gun uit Oldeberkoop is weer veilig bij haar familie op de kaasboerderij, maar talloze ouders zijn zich rot geschrokken. Je kind zou maar met een vreemde in een auto spoorloos verdwijnen. Wat kun je er tegen doen?

Neem geen snoepjes aan van vreemden. En loop weg van onbekende mannen of vrouwen met rare vragen. Ieder kind krijgt deze zinnigjes ingepeperd door bezorgde ouders, zodra het zijn eerste stappen buiten de deur zet. Maar kinderen zijn avontuurlijk, en door hun jeugdige onschuld vaak naïef. Een ontvoering voorkomen is onmogelijk. De kans op verdwijning verkleinen lijkt de enige optie. In Tilburg vertellen ouders hun kinderen nog altijd het verhaal van Marietje Kessels om ze te waarschuwen. In 1900 werd het elfjarige meisje na twee dagen vermissing verkracht en vermoord aangetroffen in een kerk. De dader werd nooit gevonden. Uit eerbetoon is een weerbaarheidsproject naar haar vernoemd: kinderen leren via oefeningen machtsmisbruik en seksueel intimiderend gedrag te herkennen. Zo weten kinderen beter hoe ze in onveilige situaties moeten handelen. Hoe zelfverzekender de jeugd is, des te kleiner de kans dat ze ten prooi valt aan ontvoerders. Maar helpt een dergelijk project nou echt of biedt het schijnveiligheid? „Het werkt echt”, zegt Andries Klompstra, projectleider van Weerbaarheid in Basisonderwijs (Wibo), één van de vele varianten op het Marietje Kessels Project. „Ik zeg niet dat het project de ontvoering van Lusanne had kunnen voorkomen, maar ze had wellicht harder 'nee' durven zeggen.”

Het project heeft voor de schoolvakantie proefgedraaid op een tiental basisscholen in de Groningse gemeenten Veendam en Zuidhorn. De kinderen van groep zeven zijn duidelijk: negentig procent geeft in een enquête aan zich 'weerbaarder' te voelen. „Moet je de deur open doen als je alleen thuis bent? En hoe wapen je jezelf op straat tegen vreemden? Dat zijn vragen waarop kinderen antwoord krijgen”, zegt Klompstra. De kinderen worden niet alleen mondiger, ze leren zich ook lichamelijk te weren. „Als ze wor-

Kinderen leren tijdens de weerbaarheidstraining hoe ze zich los kunnen maken uit de greep van een belager. Foto: GPD/Harmen de Jong

den beetgepakt, zijn ze na de cursus in staat op een zeer pijnlijke plek te trappen”, zegt hij. Veel scholen verspreid over Nederland tonen belangstelling voor het project, dat vandaag officieel wordt gelanceerd. Mooi, dat project, maar de bezorgdheid van ouders is deze week flink toegenomen. Is dat overtrokken, zo'n schokgolf na één ontvoering? Verkeerd is het niet, zo constateert massapsycholoog Henri Beunders, verbonden aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. „Stel dat het inderdaad een professionele ontvoerder is geweest, dan maakt dat iets los. Vervolgens is er meer aandacht voor preventie. En voorkomen is beter dan genezen.” Maar voorkomen begint in eerste instantie bij de opvoeding, stelt Jacques Smits van de Stichting Kinderontvoering. „Waarschuw je kinderen voor het 'pup-

py-effect'. Zeg dat ze nooit met vreemden mee moeten gaan die iets moois beloven.” Dat credo heeft Smits zijn achtjarige zoonje met de paplepel ingegoten. „Hij weet nu dat hij zo'n persoon tegen zijn enkel moet schoppen, om er vervolgens snel vandoor te gaan.” Het valt Smits op dat veel kinderonvoeringen zich in de drie noordelijke provincies voordoen. Zijn verklaring: wellicht is de bevolking daar naïef. „Ik geef mijn zoonje een westerse opvoeding. Hij moet leren van zich af te bijten.” Maar dat is moeilijk, als je dat niet gewend bent, geeft hij toe. Daarom moeten kinderen op het platteland ook nooit alleen of slechts met z'n tweeën naar school fietsen. Een groep van tien of meer is effectiever, meent Smits. Ook moeten ze leren een nummerbord te onthouden. „Uit onderzoek blijkt dat kinderen

het heel moeilijk vinden een signalement te onthouden, maar ieder kind kan vanaf zijn zesde cijfers en letters lezen. Focus je daarop.” Ook een mobiele telefoon lijkt onmisbaar in 'onveilige streken'. Een ander systeem: een kettinkje met daarin een verborgen GPS-systeem, zodat het kind te lokaliseren is. „Alleen kost je dat per jaar 250 euro om op de meldkamer aangesloten te zijn”, zegt Smits. Naast het fietsen van en naar school is er nog een ander 'zwak moment' op de dag: schoolpauzes. „Tijdens de circa 120 ontvoeringen per jaar - veelal kortdurende ontvoeringen door ruziende ouders die kinderen bij elkaar weghalen - worden er veel kinderen van het schoolplein geplukt. Leerkrachten moeten daar beter op toe zien.”

Rudi Buis

Man probeerde meisje in Zuidlaren mee te lokken

In Zuidlaren heeft vorige week vrijdag een onbekende man geprobeerd een meisje mee te nemen bij het gebouw van een kinderopvangcentrum. De man zei tegen het kind dat hij haar kwam halen omdat haar moeder niet thuis zou zijn. Het meisje weigerde echter met hem mee te gaan. De politie is van het voorval op de hoogte gesteld. Het bericht wordt naar buiten gebracht in de nieuwsbrief van basisschool De Tol, die vlakbij de kinderopvang ligt. Vanwege de ontvoeringszaak in Oldeberkoop gaf de school alsnog ruchtbaarheid aan het voorval.

Zo gehaaid gaan ze te werk KINDERLOKKERS!

(VOORPALLEN)
PAN 10/9

Hun 9 smerigste methodes

De lugubere werkwijze van...

KINDERLOKKERS

De ontvoerder van Lusanne van der Gun, Simon S., deed zich voor als verkeersbrigadier. Het overdonderde kind (11) zette haar fiets tegen een boom en stapte braaf in de auto. Kinderlokkers hanteren gehaaide methodes die de kinderen in een situatie brengen waar ze niet tegen opgewassen zijn. Panorama zet negen van de smerigste methodes op een rij.

TEKST HENDRIK JAN KORTERINK

KINDERLOKKERS

PAN 10-9

"Geen snoepjes aannemen van vreemde mannen!" Er zijn nog steeds ouders die denken dat ze hun kinderen zo moeten waarschuwen voor mannen - heel soms zijn het vrouwen - met snoepplannen. Maar zulke mannen bieden in werkelijkheid zelden snoep aan. Net zo min zijn ze meestal herkenbaar als engers of boemannen... Hieronder negen huiveringwekkende voorbeelden van hoe kinderlokkers in de harde, onvoorspelbare werkelijkheid wél te werk gaan.

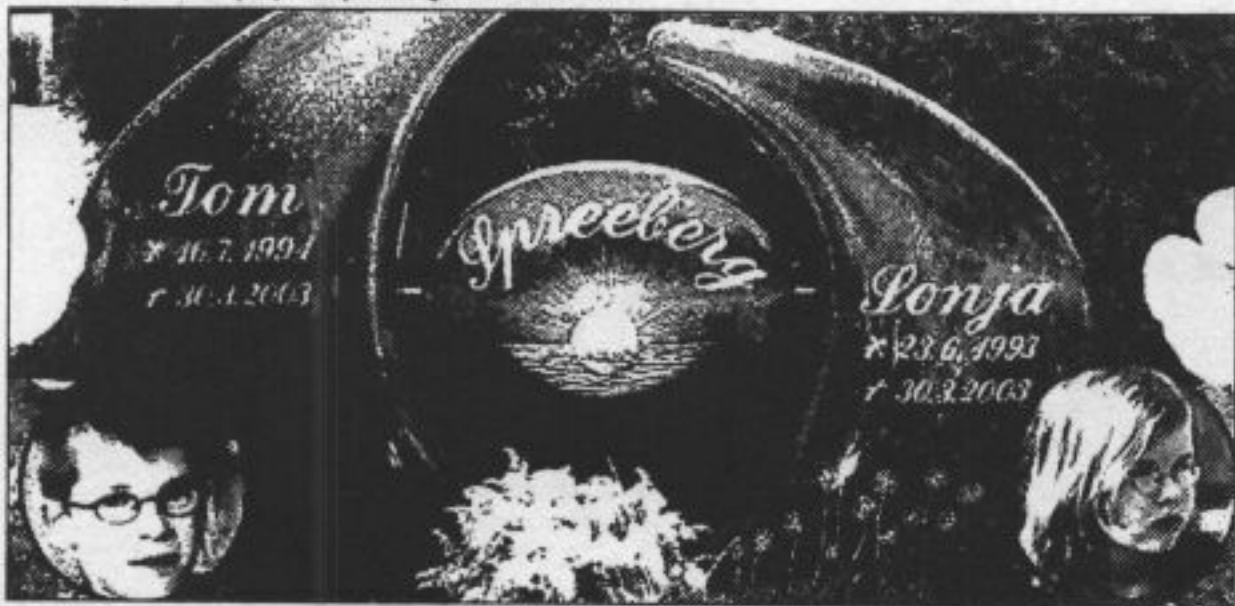
INTIMIDEREN MET EEN UNIFORM

Dat gebeurde dus met **Lusanne van der Gun (11)** uit Oldeberkoop, die op 25 augustus 2003 werd ontvoerd door een 'verkeersbrigadier' met een zelfgemaakt stopbordje. Lusanne was met een vriendin (Carin) en zo speelden hier twee onverwachte dingen: kinderen worden gewaarschuwd niet alleen te fietsen, met z'n tweeën waanden deze twee zich veilig. En de man was (naar alle waarschijnlijkheid) in een soort uniform; zo iemand gehoorzaam je.

MISLEIDEN MET EEN PASJE

Op zondagmiddag 30 maart 2003 spelen **Tom (11)** en **Sonja (9) Spreeberg** uit het Duitse Eschweiler in de buurt van hun ouderlijk huis bij een oude mijnschacht. Twee mannen die zich voordoen als agenten in burger spreken hen aan en laten een pasje van een videotheek zien. De kinderen stappen vrijwillig in. Zodra ze op de achterbank zitten, krijgen ze een deken over zich

Tom en Sonja Spreeberg gehoorzamen twee ontvoerders die zich met behulp van een pasje als politieagenten voordoen.

heen. De mannen, Markus Lewendel (33) en computertechneus Markus Wirtz (28), rijden naar de ondergrondse garage bij het appartementencomplex waar ze wonen. Tom wordt in de kofferbak opgesloten, zijn zusje moet mee. Beide mannen misbruiken haar. Terwijl in het hele grensgebied met man en macht wordt gezocht naar de twee kinderen, rijdt een van de mannen midden in de nacht met Tom in de auto naar een bosgebied, waar hij de jongen wurgt en achterlaat. Dan gaat hij terug naar de woning, waar Sonja verder wordt misbruikt, tot maandagavond laat. Dan rijden ze ook met haar weg, wurgen haar en gooien haar in een bos.

'WIL JE ONZE JONGE POESJES ZIEN?'

Niet met vreemde mannen meegaan, dat weet elk kind, maar als een vriendelijke vrouw je op straat aanspreekt en vraagt of je haar nest met jonge poesjes wil zien? Dat gebeurt bij **Digna van der Roest (9)**, op 7 juni 1982, als ze vlakbij haar ouderlijke woning aan de Kamilleweg in Groningen aan het spelen is. Misschien was ze ook nog niet meegegaan als die mevrouw met de auto was geweest, maar de 24-jarige Hanny P. is met de fiets. En ze is zó aardig: Digna krijgt meteen een prachtig mombakkes op, zodat niemand haar kan herkennen. Nog geen 24 uur later is Digna seksueel

misbruikt, vermoord en begraven in een greppel bij het Drentse Ruinen. Het duurt bijna anderhalf jaar voor haar stoffelijk overschot wordt gevonden.

Sybine moest nablijven en reed dus niet in een groepje naar huis, maar alleen...

Wroeging van Hanny P. leidt ertoe dat het lijkje in september 1983 kan worden opgegraven. Dan blijkt dat Hanny P. Digna had meegenomen naar haar woning, waar zij en haar echtgenoot Ton P. (33) haar limonade met een slaapmiddel gaven. Vervolgens werd het weerloze meisje door Ton - die al een 'verleden' had op dit punt - en zijn vriendin seksueel misbruikt en vermoord.

WACHTEN TOT ZE EVEN ALLEEN ZIJN...

De meeste slachtoffers van kinderlokkers komen van het platteland, uit rustige dorpjes, vaak in het noorden, waar vóór die tijd niemand van had gehoord. Onderzoekers denken dat kinderen in de grote stad minder argeloos zijn. Bovendien: op het platteland wordt meer gefietst van huis naar school en komt het vaker voor dat een kind even alleen is. Ouders waarschuwen hun kinderen meestal wel dat ze niet alleen moeten fietsen, maar toch gebeurt het vaak. **Andrea Luten (15)** uit Ruinen was op 15 mei 1993 na schooltijd even gaan winkelen met een vriendin en fietste alleen naar huis. Ze is hooguit een minuut uit het zicht van anderen verdwenen als een nog altijd onbekende dader haar meeneemt naar een afgelegen bospad en haar wurgt.

Sybine Jansons (13) uit Maarn, die in dinsdagmiddag 19 januari 1999 slachtoffer wordt van een kindermoordenaar, zit in de tweede klas van het gymnasium van de christelijke scholengemeenschap Revis in Doorn. Langs de drukke autoweg tussen Maarn en Doorn loopt een fietspad dat gedeeltelijk door bossen aan het zicht onttrokken wordt. Normaal gesproken fietsen de kinderen in groepjes, maar

Sybine moest nablijven: tijdens de les had ze gezwaaid naar een vriendin. Dit is overigens pas recent bekend geworden: er is altijd beweerd dat ze na schooltijd was gaan winkelen en daarom alleen fietste. Achteraf zijn er verschillende getuigen geweest die hebben verklaard dat Sybine werd gevolgd door een automobilist. Dit blijkt Martin C. (41) te zijn geweest, een berucht zedendelinquent.

Ook héél even alleen: **Nymphe Poolman (6)**. Op donderdag 28 november 1991 stapt ze bij de supermarkt in de Dorpsstraat in het Groningse

Het 'Monster van de Jura'

Niet altijd komen gevaarlijke fantasieën tot uitvoering. Zo ook in het geval van 'Het monster van de Jura', de schatrijke Zwitserse zakenman Rene O (38). Op 18 januari 1993 wordt de man samen met zijn 77-jarige vriendin Augusta S. in Amsterdam aangehouden. In zijn woning aan de Doornbak worden videobanden met kinderporno aangetroffen, alsmede medische apparatuur, een machinegeweer, kostbare opname- en montageapparatuur voor video en een apparaat met piranha's. Bij huiszoeking in zijn buitenthuis in de Jura wordt in de kelder een folterkamer met bakken zoutzuur gevonden.

"Bedoeld voor experimenten met dieren," volgens O, die bekende dat hij enkele ullen naar Veluwe dorpen (Voorhuizen, Elmelo, Koolwijk, Gaderen, Patten en Ijspeel) heeft gemaakt om er kinderen te halen, maar dat was niet gelukt. Volgens zijn advocaat vond O het opwindend rond te rijden met een koffertje met lichtgaten. Hierin lagen handboeien en een leren pop om in de mond van de kinderen te stoppen. Volgens zijn vriendin Augusta heeft O een seksuele haat tegen kinderen. Het was de bedoeling de kinderen te misbruiken, te martelen, te vermoorden en dan aan de piranha's te voeren. Het was niet doorgeslagen omdat ze geen geschikte kinderen konden vinden, omdat er niet mensen aankwamen, of omdat Augusta op beslissende momenten weigerde de auto uit te stappen om een kind aan te spreken. De advocaat van O: "Hij geeft toe dat hij bizarre fantasieën heeft, maar die zijn niet strafbaar. Gedachten zijn vrij." O is uitgeleverd aan Zwitserland en in Nederland alleen veroordeeld wegens verboden wapenbezit.

Vriescheloo uit de auto van haar vader. Ze had al vaker gevraagd of ze lopend naar huis mocht, een afstand van ongeveer 700 meter. Dit keer stemt haar vader ietwat gepikeerd toe. Als hij klaar is met boodschappen doen, rijdt hij zijn dochter voorbij. Ze zwaaien. Daarna lijkt ze van de aardbodem verdwenen. In februari 1993 bekent de 29-jarige Duitser Georg Adler uit Bunde, een plaats vlak over de grens bij Nieuweschem, dat hij Nymphe Poolman heeft opgepikt, seksueel misbruikt op een parkeerplaats, om het leven gebracht en gedumpt in een vat met chemisch afval van een ziekenhuis in Duitsland. Adler liep tegen de lamp na twee nieuwe verkrachtingen: een meisje van 15 uit Noord-Sleen en een meisje van 6 uit Musselkanaal. Hij sprak zijn slachtoffers in het Engels aan.

INPAKKEN MET VRIENDELIJKHEID...

Kinderlokkers zien er niet uit als boemannen, vaak staan ze juist als aardig en

vroendelijk bekend. Zoals seriemoordenaar Michel Stockxs, de Belgische vrachtwagenchauffeur die veroordeeld is voor de moord op de Duitse jongens **Marco Weisser (13)** en **Salim Thattil (10)** en de Nederlandse **Jessica Laven (11)**. Hij is ook hoofdverdachte in de verdwij-

nen: Stockxs had jarenlang tbs gehad wegens ontucht met kinderen. Die behandeling vond hij een gruwel, dat nooit meer... Hij zag maar één oplossing: Jessica vermoorden. Volgens de Belgische onderzoeker Carine Hutsebauts waren er in zijn vrachtwagen

bermaakt binnen reed hij meteen weg, misbruikte en vermoordde hen. De manier waarop hij Jessica Laven, in juli 1991, in zijn personenauto weet te krijgen, was uitzonderlijk sluw. In het zwembad in Zwaag, bij Hoornt, kiest hij Jessica Laven (11) uit. Hij weet haar portemonnee met fietssleutel te

vermoordde hen. De manier waarop hij Jessica Laven, in juli 1991, in zijn personenauto weet te krijgen, was uitzonderlijk sluw. In het zwembad in Zwaag, bij Hoornt, kiest hij Jessica Laven (11) uit. Hij weet haar portemonnee met fietssleutel te

Net op tijd

Op 5 september 2007 staat Frans W. (33) uit Groningen even buiten het dorpje Onderdendam met zijn auto in de berm als de 9-jarige Ellen Boekhorst aan komt fietsen. Hij vraagt haar de weg naar Bedum en of ze bij hem in de auto komt zitten. Dat wil ze niet. W. spuit haar pepperspray in de ogen en ontvoert het huilende meisje naar zijn woning in de stad Groningen. Hij knevelt haar met tape en plakt haar mond af. Om haar blik te ontwijken trekt hij een T-shirt over haar hoofd. Hij probeert sex met haar te hebben, maar ze verzet zich hevig en W. staakt zijn poging. Tijdens dit hele gebeuren staat de politie om de hoek. De zus van Ellen had het kenteken van de auto genoteerd, de politie was meteen uitgerukt. De politiemensen hebben niet gezien dat hij met het slachtoffer naar binnen was gegaan en blijven staan posten. Als hij met het meisje wegrijdt, volgen ze hem en rijden hem klem. W. blijkt in de voorgaande periode bij een groot aantal scholen in de omgeving mislukte pogingen te hebben gedaan een jong kind te ontvoeren. Door het bekijken van kinderporno op internet had hij fantasieën gekregen over sex met een kind, hij wilde dit ook eens proberen. W. krijgt vijf jaar en tbs.

wagen 200 slipjes gevonden. De recherche zou die hebben weggegooid, 'omdat er toch al genoeg in dossier stond'. Zij vermoedt dat hij veel meer kindermoordens op zijn geweten had, maar dat zal nooit meer worden opgehelderd: Stockx is enkele jaren geleden in de gevangenis bij een ongeluk om het leven gekomen.

TOESLAAN MET GEPLAND GEWELD...

Soms zijn de slachtoffers willekeurig: net wie eraan komt. Zo niet bij dader Ludo de B. (32) uit Woensdrecht. Tijdens het proces vergelijkt de officier van justitie hem met een stroper: "Hij ging zo nu en dan op jacht naar een prooi: een blond meisje dat hem deed denken aan zijn stiefdochter Else, die de relatie met hem tegen zijn zin had verbroken. Hij heeft zijn slachtoffertjes

om het leven gebracht zoals een stroper dieren doodt - koel en berekenend."

In het najaar van 1991 doet hij verscheidene pogingen

een meisje in zijn auto te trekken. Hij wacht ze op bij scholen en op stille weggetjes. In oktober grijpt hij een joggend meisje. Zij kan ontkomen doordat de achterklep van de auto niet goed is afgesloten: haar sweater zit ertussen. Op 21 december krijgt hij Inge Bruegelmans (14) uit Wuustwezel wel te pakken als ze per fiets op weg is naar haar vriend. Omdat ze al een paar keer gevolgd is door een man in een auto, fietst haar vriend haar tegemoet. Net niet ver genoeg. Aan de kant van de weg staat

Natalie zwaait nog naar haar moeder... Om de hoek, 40 meter verderop, wordt ze gegrepen

De B. met zijn auto. Met geweld trekt hij Inge in de auto. Hij gooit haar fiets in een greppel en rijdt met haar naar een afgelegen bos in Nederland, waar hij haar misbruikt, wurgt en begraaft. Op 26 april 1992 is Ines de Muyldert (17) zijn volgende slachtoffer, als ze met de fiets onderweg is van de boerderij van haar ouders naar het dorp Essen. De B. heeft zijn auto weer aan de kant van de weg geparkeerd. Hij grijpt haar vast, misbruikt haar, slaat haar dood met een schop en begraaft haar in de buurt van Inge Bruegelmans.

SLUW EN BLIKSEMSNEL HANDELEN...

Het heet: een onbewaakt moment. Soms een kwestie van seconden. Op vrijdag 20 september 1996 gaat Natalie Astner (7) uit het Duitse Epfach zoals gewoon-

lijk lopend naar school. Het is maar een klein eindje, tien minuten wandelen, in de bebouwde kom. Haar moeder zwaait haar

uit, tot ze 40 meter van huis rechts om de hoek verdwijnt. Daar staat een man haar op te wachten, de achterklep van de auto open. Als blijkt dat ze niet op school is aangekomen, wordt meteen een groot onderzoek gestart. Een buurvrouw vertelt later voor de rechtbank dat ze die bewuste ochtend een kind had horen huilen. Ze was naar buiten gelopen, had het opnieuw gehoord en zag een rode Golf met gierende banden weggrijden, de achterklep open: hij kon niet helemaal dicht omdat Natalie er zat.

bepaalde deze zomer dat zijn zaak moet worden heropend.

Uit eigen waarneming weet Louwes dat ontuchtplegers in de gevangenis de gebeten hond zijn. "Als het even kan wordt een kindermisbruiker bespuugd, uitgescholden of in elkaar geslagen. Ik denk aan ene Kees, die werd verdacht van een zedendelict. Het zou gaan om een kwestie met kinderen. De man durfde nooit naar de luchtplaats. Op enig moment heeft hij zichzelf van het leven beroofd. Hij hing met een stropdas aan de raamkruk in zijn cel."

Herriemakers

Louwes keert zich tegen het beeld dat in Nederlandse gevangenis een junglementaliteit heerst. "Het idee van de buitenwacht dat in gevangenis overdadig veel geweld heerst, klopt niet met de werkelijkheid. Er gaan verhalen de ronde dat de ene gedetineerde de andere verkracht. Ik heb er nooit wat van gemerkt. Natuurlijk zijn er opstootjes. Maar mensen passen wel op om te veel ruzie te maken. Dan lopen ze het risico in een isoleercel te belanden."

Onder gedetineerden bemerkte Louwes een zekere hiërarchie. "Onerbiedig gezegd bestaat de grote massa uit sukkel. Dan heb je het over verslaafden die vastzitten voor diefstal, inbraak of iets dergelijks. Hun aanwezigheid, vaak maar gedurende een paar weken, kan vrij storend zijn. Je ziet ze telkens weer terugkomen. Er zitten nogal wat herriemakers tussen. Daarnaast heb je de grote jongens. Drugshandelaren, huur-

Ook een tandartsassistente op weg naar haar werk zag de Golf met het kind, maar geen van beiden sloeg alarm. De dader, Armin Schreiner (32), misbruikt Natalie. Ze mag hem niet aankijken, als ze dat toch doet raakt hij in paniek, slaat haar met het hoofd tegen een boom en verdrinkt haar in een sloot.

De manier waarop Schreiner Natalie meenam lijkt op die van seriemoordenaar Christiaan van G. Als hij een kind op straat zag, reed hij er met zijn auto naast, telde het aantal passen, reed dan een eindje door, parkeerde de auto en wist precies wanneer het kind bij de auto zou zijn. Op de tweede nauwkeurig deed hij de autodeur open om het kind bliksemsnel te pakken, in een slaapzak te wikkelen en weg te rijden.

GEBRUIKMAKEN VAN KINDERLIJK VERTROUWEN

Ouders leren hun kinderen dat ze mensen in nood moeten helpen. Kinderlokkers maken schaamteloos misbruik van de goede karaktereigenschappen en het wezen van een kind: argeeloosheid en vertrouwen. Zoals de man die in het Overijsselse Beerze, in 1993, zijn auto in de berm parkeert en net zo lang wacht tot er een meisje alleen langs komt fietsen, op de terugweg van school. "Kun je mij even helpen? Ik zit vast met de auto," zegt hij. Het meisje stopt en stapt af. De man vraagt of zij even achter het stuur wil gaan zitten, dan zal hij wel duwen. Dat doet ze. De man springt bij haar in de auto en verkracht haar.

GEBRUIK MAKEN VAN DE GELEGENHEID

Soms is het gevaar veel dichterbij dan je kunt bedenken. Bij Jan H. in Kampen komt het slachtoffer aan de deur: Maartje Pieck (15) brengt folders rond. Bij de politie bekennt H. dat hij Maartje 'moest en zou hebben'. Op 11 juli 2000 trekt hij haar naar binnen, dwingt haar naar de zolder en 'daar ging een knop om'. Het seksuele misbruik gaat volgens H. niet verder dan strelen, maar als Maartje toch begint te gillen, wurgt hij haar met een koord. ■

moordenaars. Van hen heb je minder last."

Gevangenen met een dikke portemonnee hebben in de gevangenis vaak meer macht. Arme gedetineerden willen in ruil voor geld nog wel eens klusjes voor de welgestelden opknappen. Het weekloon voor twintig uur werk in de gevangenis is 13 euro. Eten is gratis, maar een week tv kijken kost 4,20 euro. Als een gevangene bovendien rookt en af en toe telefoonkaarten aanschaft, is die 13 euro er gauw doorheen.

Struikelen

Ook C. W. van Esch, sinds 32 jaar werkzaam in de gevangeniswereld, stelt vast dat zedendelinquenten binnen de gevangenis muren in de hoek zitten waar de klappen vallen. "Dat varieert van subtiel iemand neerslaan met woorden, rechtstreeks bedreigen tot iemand in elkaar slaan. Als bewaarder moet je zedendelinquenten tegen zichzelf beschermen, maar soms kom je ogen tekort. Bij sporten bijvoorbeeld. Dan wordt een zedendelinquent door de mangel gehaald. Hij struikelt bij het zaalvoetbal ineens wel erg hard. Met name woonwagenebewoners willen kindermisbruikers en verkrachters nog wel eens fysiek aanpakken. Sommige woonwagenebewoners hebben op een aantal gebieden een lage moraal, maar als het om bescherming van vrouwen en kinderen gaat, heerst er een hoge moraal."

Gedetineerden hebben gauw genoeg in de gaten waarom iemand achter de tra-

Sfeer in gevangenis steeds grimmiger

1188 in 2001 en 1000 in het jaar 2000. J. Verhagen, hoofd informatieanalyse en documentatie bij de Dienst Justitiële Inrichtingen, denkt dat de toename van geweld tussen gedetineerden te maken heeft met het feit dat steeds meer jeugdigen de cellen bevolken. "Jongere mensen kunnen minder goed omgaan met hun agressie."

Verhagen wenst niet te dramatisch te doen over de stijging van het aantal vechtpartijen tussen gedetineerden. "Ik wil de cijfers niet bagatelliseren, maar het betreft dagelijks een handvol gerapporteerde incidenten, verdeeld over zestig locaties. Ik vind dat aantal nog wel meevallen als je bedenkt dat gevangenen in een beperkte ruimte verkeren en met allerlei spanningen te maken hebben."

De sfeer achter de tralies wordt met het jaar grimmiger. Vorig jaar hadden er 2044 vechtpartijen tussen gedetineerden plaats, meldt het jaarverslag van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), onderdeel van het ministerie van Justitie.

In 2001 betrof het 1680 geweldsincidenten, in 2000 stond de teller op 1550 en in 1999 op 1300. De ongeresolvenheden hebben betrekking op de zestig gevangenislocaties in Nederland, waar ongeveer 12.000 mensen vastzitten. Het werkelijke aantal incidenten ligt waarschijnlijk stukken hoger. Gerapporteerd zijn namelijk alleen vechtpartijen waarop een sanctie is gevolgd. Overigens is ook de agressie tegen gevangenispersoneel de afgelopen jaren toegenomen. Vorig jaar betrof het aantal incidenten 1736, tegen

lies zit, weet Van Esch. Zedendelinquenten vallen doorgaans snel door de mand. "Men heeft een soort zesde zintuig om erachter te komen wat iemand heeft misdaan. Ontuchtplegers pik je er vaak wel uit. Daar komt bij dat gevangenen de krant goed lezen. Ze hebben verder immers niet zo veel te doen. Ze spelen de berichten over misdaad, ook wanneer het om stukjes gaat van een paar regels. Op grond van die nieuwsberichten hebben ze vermoedens over personen die binnen komen in het huis van bewaring. Ze tellen af. Over zoveel dagen komt er weer een transportje. Als het die en die is met die initialen, kan hij degene zijn die in dat krantenstukje stond."

Het gaat te ver om te stellen dat zedendelinquenten te allen tijde geen leven meer hebben in de gevangenis, zegt Van Esch, die jarenlang gevangenebewaker was. "De mens is een heel raar wezen. Er kunnen ook gedetineerden zijn die medelijden hebben met een ontuchtpleger en een praatje met hem aanknopen om hem uit zijn isolement te halen."

Terwijl zedendelinquenten worden geminacht, staan andere gevangenen juist hoog in aanzien. "Ik herinner me dat hier een knul uit de achterstandswijken van Helmond kwam. Hij had een andere crimineel uit de omgeving doodgeschoten. Het slachtoffer had vanaf zijn 14e mensen bedreigd, met wapens lopen zwaaien, kortom, hij had de buurt geterroriseerd. De man die het geveerde criminele kopstuk had doodgeschoten, genoot in de gevangenis een zekere waardering. Hij telde mee. Als hij wat zei, werd er geluisterd."

Knippen en plakken

Zedendelinquenten zijn soms "zeer gewiekst" om hun verleden voor de gevangenisbevolking verborgen te houden, weet Hans Barendrecht, directeur van Gevangenenzorg Nederland, een christelijke organisatie die gedetineerden terzijde staat. "Veroordeelden krijgen van de rechtbank het vonnis op papier mee. Er zijn zedendelinquenten die dan gaan zitten knippen en plakken. Ze vervalsen het vonnis en laten dat, als hun dat gevraagd wordt, hun medegedetineerden zien."

Toch komen gevangenen er via de media achter wat iemand op zijn geweten heeft. "Ik sprak pas met een man die ervan wordt verdacht dat hij zijn vrouw heeft vermoord. Misdaadverslaggever

Peter R. de Vries zou op een donderdagnavond op televisie aandacht aan de zaak besteden. De gevangenen wisten dat al dagen van tevoren. Die volgen zulke programma's massaal. Soms stellen ze elkaar via bonken op de muur op de hoogte. De man die van de moord op zijn vrouw werd verdacht, ervoer een

Trappenhuizen
In de bajes bestaat een rangorde onder

Zedendelinquenten

in gevangenis

REF D
6/9 met de nek
aangekeken

De Amerikaanse ex-priester John Geoghan, die jarenlang honderden kinderen misbruikte, was in de gevangenis geen lang leven beschoren. Twee weken geleden werd de man door een medegedetineerde vermoord. Hoe vergaat het zedendelinquenten die in Nederland opgesloten zitten? "Van kinderen en oude mensen moet je afblijven."

J. Visscher

Zonder enige twijfel staan zedendelinquenten in de gevangenis onder aan de ladder. "Deze mensen zijn niet geliefd. Noch bij gedetineerden, noch bij het personeel", zegt Ernest Louwes uit Lelystad. Hij zat de afgelopen 2,5 jaar vast in gevangenis in Zwolle, Hoogeveen en Lelystad. De boekhouder werd in december 2000 in hoger beroep veroordeeld tot twaalf jaar cel voor de moord op de weduwe Jacqueline Wittenberg uit Deventer. Zelf heeft de man altijd gezegd onschuldig te zijn. De Hoge Raad

gedetineerden, constateerde ook drs. M. Grapendaal in 1987 in een onderzoek voor het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Justitie. Hij onderscheidt drie groepen: in de eerste plaats zijn er gedetineerden die zich loyaal houden aan de heersende waarden, normen en gewoontes. Dan is er een groep die zich afzijdig houdt, maar in deze keuze wordt gerespecteerd. Vervolgens zijn er gevangenen die doelwit zijn van „spotternijen of erger.” Het betreft zedenmisdadigers of mensen die als zonderling te boek staan. Grapendaal wijst er verder op dat groepsvorming vaak naar etnische achtergrond plaatsheeft. Surinamers scholen samen met Surinamers, Marokkanen met Marokkanen. Leiderschap op grond van fysieke kracht zou weinig voorkomen. Met andere woorden: het type bodybuilder is nog niet meteen de baas.

Intimidatie van zedendelinquenten in gevangnissen is onuitroeibaar, denkt strafrechtgeleerde dr. G. de Jonge, werkzaam aan de Maastrichtse universiteit.

Hij bezocht in het verleden tientallen gevangnissen in Nederland. „Kinderen misbruiken, dat kan niet. Dan stromen de harten van de zware jongens over.” Niet zelden zal de agressie zich aan het oog van het gevangenispersoneel onttrekken, stelt De Jonge. „Reken erop dat kindermisbruikers in badgegelegenheden, liften en trappenhuizen in elkaar geslagen worden.”

Niet voor niets zijn er in Nederland speciale afdelingen waar alleen zedenmisdadigers vastzitten. Voorbeelden daarvan zijn gevangenisvleugels in Breda en Scheveningen.

Goeie bink

De Jonge kan geen enkel begrip opbrengen voor het feit dat zedenmisdadigers in de gevangenis worden afgetuigd. „Mensen die zoiets doen, reageren hun eigen frustraties af. Ze denken: Nu kan ik de goeie bink uithangen. Wij zijn slecht, maar die ontuchtpleger is nog slechter.”

Zedendelinquenten hebben het in Nederlandse gevangnissen niet makkelijk, maar daarmee zijn ze nog niet vogelvrij verklaard. „Wat dat betreft is de situatie in Nederland niet vergelijkbaar met de toestand in gevangnissen in sommige Amerikaanse staten. Daar reguleert de gevangenisbevolking zichzelf. Door geweld en afpersing. Bewakers, strenge mannen met donkere brillen, zie je alleen om de buitenste ring van het complex.”

In Nederland kunnen gedetineerden zich op diverse fronten beklagen over het regime in een gevangenis. In eerste instantie kan een gevangene zich richten tot een geestelijk verzorger of de gevangenisbewaarder. Een volgende stap is een klacht indienen bij een lid van de commissie van toezicht. Wordt een probleem niet verholpen, dan kan de gedetineerde zich wenden tot de beklagcommissie van de desbetreffende gevangenis. Laatste strohalp is de Raad voor Strafrechttoepassing. Die instantie buigt zich over naleving van regels in ge-

vangnissen. Volkert van der G. stond bij de raad op de stoep om zich te beklagen over het cameratoezicht in zijn cel.

In de praktijk komt het niet of nauwelijks voor dat belaagde zedenmisdadigers zich tot de raad wenden. „Een directeur van een gevangenis zal er alles aan doen om de rust in zijn inrichting te bewaren en de vuile was binnen te houden. Conflicten worden intern opgelost”, zegt De Jonge, die van 1998 tot 2002 lid voor de Raad voor Strafrechttoepassing was.

Ernstig ziek

Zedenmisdadigers zijn „ernstig zieke mensen”, weet gevangenispastor Willem den Hertog. Wekelijks bezoekt hij in gevangnissen in Nederland en België beruchte zedenmisdadigers. Regelmatig komt de voormalige zakenman in Merksplas, bij Antwerpen. De gevangenis staat te boek als „de vuilnisbak van België”. Er zitten lieden van het soort Marc Dutroux.

Den Hertog: „Het is van belang de maatschappij tegen deze mensen te beschermen. Ze worden soms veel te makkelijk op vrije voeten gesteld. Dat kan niet. Dat kost kindertjes. Ik sprak pas een pedofiele misdadiger van 23 jaar, hij had twee kinderen vermoord en was veroordeeld tot levenslang. Hij zei: Alleen als jouw God mij geneest, wil ik weer knokken voor terugkeer in de maatschappij. Anders kan ik beter mijn hele leven opgesloten blijven.”

Zuuk siddert voor wreker

Van onze correspondent AD 15/9

Door Bert Huisjes

Zijn vrouw rook als eerste de brandlucht, rond half een 's nachts. Direct golfde de paniek door het gezin; de rieten kap van de boerderij in Zuuk stond in lichter laaie. „Ik heb de kinderen langs een brandende trap naar beneden gebracht”, zegt de getroffen boerderijbezitter. „De brandweer was er snel. Tja, die slaapt hier al jaren maar op één oor.” De schade bleef vorige week beperkt tot het voorhuis. Ongeveer 350 inwoners van de agrarische buurtschap (gemeente Epe) leven al vijf jaar in angst voor een 'wreker' die hen terroriseert. De politie staat machteloos. Telkens worden de bewoners onverwacht geconfronteerd met terreur. Vernielingen, doorgesneden remleidingen, bekladderde ramen en de laatste jaren steeds weer branden. Huizen, schuren en veestallen moesten het ontgelden. Een jonge boer die de randen van zijn veld maait, zegt: „Elke maand is er wat. Bij ons heeft de stal in lichter laaie gestaan. We hebben het vee maar niet kunnen redden.”

Het bizarre van het verhaal is dat alles draait om één inwoner van de buurtschap: Gerrit Bosch (42). Vijf jaar geleden begonnen de aanvallen op hem, pas later koos de dader ook anderen uit. Bosch was getrouwd, had een nieuw huis en kleine kinderen. Naar verluidt - Bosch wil er niets over zeggen

- kreeg hij een liefdesaffaire met een 15-jarige oppas. Een scheiding volgde. Een gevelsteen bij zijn voordeur herinnert eraan. De naam van zijn ex is met een slijptol verwijderd.

Wie met Gerrit Bosch omgaat, wordt gestraft

Sinds Bosch' scheiding ging alles mis. Eerst werd hij zelf het slachtoffer. Dreigbrieven, nachtelijke telefoontjes. Zijn werkgever kreeg te maken met brandstichting. Bij de sportclub werden de bestuursleden bedreigd. Bosch was een pe-do-fiel, werd op borden gekalkt.

Wie met Gerrit Bosch omging, werd gestraft, vroeg of laat. Bosch kreeg ontslag, en vertrok bij de club. Later troffen de sancties ook burens en anderen. „Ik had hooi gekocht van Bosch”, zegt een van hen, „dat weekeinde stond de schuur in brand.” Een ander kocht aardappelen: ook brand. Wie durft nog op vakantie? „Ik zou maar bij Gerrit wegblijven”, is het

advies van een bewoner. „Laatst was hij bij de tandarts, voor een controle. Diezelfde avond brandde diens auto in Epe uit. Het blijft niet in Zuuk.” De politie bevestigt het incident. Brandt Keegstra van de politie Epe zegt: „Het is een lange lijst van aanslagen, in de omtrek van Zuuk. Maar of het allemaal door de wreker komt, kunnen we pas zeggen als we hem hebben.”

Bij de brandstichtingen past de wreker steeds dezelfde methode toe: hij steekt aanmaakblokjes tussen het riet, of gooit ze op het dak.

Vorige week mengde ook verzekeraar Univé zich in de kwestie. Het bedrijf looft een 10.000 euro beloning uit voor de gouden tip. Eerder had de politie al een tipgeld van 5000 euro in het vooruitzicht gesteld, beschikbaar gesteld door een bewoner. Voor de Epe-se burgemeester Leo Eland was het aanleiding vorige week nog eens nadrukkelijk de dader of daders op te roepen zich te melden. „Past er zoveel kwaad in het hoofd van een persoon? Dan moet hij wel een heel erg groot hoofd hebben”, zei Eland. Hij sprak van 'achterbakse acties in het donker' die werden gepleegd door 'een zieke geest' met één criminele inborst'.

Tien rechercheurs werken al jaren aan de opsporing van 'de wreker'. Tweemaal was er een verdachte, tweemaal greep de politie mis. De bewoners van Zuuk geloven nauwelijks nog dat de politie het onderzoek tot een goed eind brengt. „Ze zijn er al zo lang mee bezig, terwijl het zich toch allemaal afspeelt rondom Gerrit”, zegt er een. Iedereen is ermee bezig. Is het zijn ex? Is het zijn vroegere minnares? Haar familie? Sommigen in de buurtschap geloven zelfs dat het Gerrit best zelf kan zijn. Want hoe kan een buitenstaander zo precies weten met wie hij omgaat?

Volgens de politie hebben eerdere sporen, zoals een aansteker, nooit geleid naar een serieuze verdachte. „We denken dat er in die kleine gemeenschap kennis over de motieven aanwezig is”, zegt Keegstra. „Misschien dat de beloning mensen naar voren doet stappen. Het onderzoek biedt nog tal van aanknopingspunten. We zitten zeker niet op dood spoor.”

Gerrit Bosch zegt niet te twifelen aan de goede afloop. „Ik denk het goed komt, de politie lost dit op”, zegt hij. „Verder kan ik er niet op ingaan.”

«Hooguit kan de minister wat druk uitoefenen, maar we men- gen ons nooit in onderzoeksdos- siers. Ik kan enkel zeggen dat de schending van de privacy, zoals hier gebeurd is, onaanvaardbaar blijft.»

ONGELUKKIG
Het gerecht heeft ook zware ver- moedens tegen Marcel Vervloesem zelf. Volgende week behan- delt de kamer van inbeschuuldi- gingstelling het dossier waarin Vervloesem beschuldigd wordt van de aanranding van zeven minderjarige jongens. Later zal de leider van de vzw Morkhoven zich ook moeten verantwoor- den voor het bezit van kinder- porno, wat in de ogen van Ver- vloesem enkel «bewijslast tegen derden» is. De solocampagne van de vzw zet ook kwaad bloed bij Child Focus, dat in de publicatie van foto's een schending van de pri- vacy én de rechten van de verde- diging ziet. Johannes Thuy, woordvoerder van minister Verwilghen, is «on- gelukkig» met de gang van za- ken, maar wil het gerecht zijn werk laten doen.

OPSPORINGSONDERZOEK
Als er via de website informatie over de daders binnenkomt, wil Vervloesem die doorgeven aan het parket. Maar daar zit procu- reur Herman Janssens niet op te wachten. «Ik ben op de hoogte van de nieuwe ontwikkelingen», zegt de Turnhoutse procureur kort. «Ik heb opdracht gegeven een opsporingsonderzoek op te starten naar de personen die de foto's op het net hebben gezet.» Of Vervloesem, die zelf bekend dat hij de foto's in naam van de vzw online bracht ook vervolgd of minstens verhoord wordt, laat Janssens in het midden. «We zullen zien, geen verder com-

we denken dat iemand hem de hand boven het hoofd houdt. Maar veroordeeld of niet, al deze mannen zijn schuldig. Dat we- ten we zeker, aan de hand van de foto-bestanden die we konden inkijken.»

Sommige foto's zijn zwartwit- kopies, andere beelden werden duidelijk van een videoband ge- haald. Het maakte bovendien aan van de mannen doet vermoeden dat ze bij een seksuele daad be- trokken zijn. De meeste gezich- ten zijn herkenbaar, maar na- men staan er (nog) niet bij. Mar- cel Vervloesem verbergt de bron van de foto's ook niet: «Al deze mannen staan internationaal geseind bij de Belgische politie. De foto's komen rechtstreeks uit hun archieven. Ik 'help' het ge- recht alleen maar, de onder- zoekrechter zou me dankbaar moeten zijn.»

De foto's die nu een week online staan, hebben de vzw nog niet veel wijzer gemaakt. «Er komen regelmatig steunbetuigingen binnen, maar concrete aanwij- zingen naar de verblijfplaats van de pedofielen hebben we nog niet. We weten dat één van hen een Franse magistraat is, maar

gedetineerden (maar niet-veroor- deelde) pedofielen eigenhan- dig aan de schandpaal te nage- len. «Vijf jaar geleden heb ik sem zich vermoeven om ver-

Groningers willen geen zedenmisdadigers in wijk

GRONINGEN (ANP) - Bewoners in en rond het Zuiderpark in Groningen verzetten zich tegen de komst van ex-zedendelinquenten in een opvanghuis van de stichting Exodus in die buurt.

In het opvanghuis worden ex-ge- detineerden voorbereid op de te- rugkomst in de samenleving. De buurtbewoners willen dat Exo- dus garandeert dat er geen ze- dendelinquenten in de kinderrij- ke buurt worden opgevangen. De stichting kan alleen niet won- den verplicht gevolg te geven aan het verzoek van de buurtbe-

woners, zegt coördinator J. Pie- ters van Exodus: 'Buurtbewo- ners wilden bij de opening van het opvanghuis in 2001 al een garantie hebben dat er geen ze- dendelinquenten in het huis zouden komen. Toen konden we die garantie niet geven, nu ook niet, want wij sluiten geen groepen uit voor opvang.' De buurtbewoners, verenigd in de werkgroep Veilig Wonen, proberen de garantie met hulp van de politiek alsnog te verkrij- gen. Stichting Exodus beheert negen opvanghuizen door heel Neder- land.

HERENTALS - Na een paar maanden dreigen heeft Marcel Vervloesem, leider van de om- streden vzw Morkhoven, dan toch zijn voorne- men uitgevoerd om pedofielen met gelijke munt terug te betalen. Sinds 6 juni publiceert de zelfverklaarde kinderpornojager foto's van vermeende pedofielen op zijn website. Het parket van Turnhout startte een opsporings- onderzoek naar de webmaster van de site we- Vervloesem is er gerust in: «Láát ze me maar vervolgen. Ik daag hen zelfs uit. Wie is de grootste schuldige? De kinder- misbruikers of de aanklagers van het misbruik?»

PETER VERBRUGGEN
HLN 14/6

Na het Britse tabloidblad News of the World en de Luxemburg- se journalist Jean Nicolas, voelt nu ook Marcel Vervloesem zich vermoeven om ver-

Maria's man werd ten onrechte beschuldigd van seksueel misbruik

"Ik heb nooit aan hem getwijfeld. Ik ken hem toch?"

Stel je voor: na een scheiding ontmoet je eindelijk je

grote liefde. Het leven lijkt perfect, totdat ineens de politie

op de stoep staat: hij wordt verdacht van seksueel

misbruik. Niks rustig samen oud worden: je wereld staat

stil. Maria (73) vertelt haar aangrijpende verhaal.

Het is ongelooflijk hoeveel zedenzaken er zijn, tegenwoordig. Ik heb die verhalen altijd gelezen en dan dacht ik: er zal vast wel iets van waar zijn. Waar rook is, is vuur. Dat denk je toch? Maar nu weet ik hoe die dingen kunnen gaan. Er zijn rechters die de dossiers niet eens lezen. Zo'n rechtszitting is een simpel spel voor ze. Ze denken niet aan de mensen. Het interesseert ze niet. Ze kunnen zich niet voorstellen hoe het voor je is, als je ineens wordt aangeklaagd, terwijl je niets hebt gedaan. Ik heb mijn man acht jaar geleden leren kennen. Ik was geschieden, mijn twee zoons waren volwassen en ik ging op reis. En daar stond hij: een leuke man, goed bij. Ik kon fijn met hem praten. En ik stond er open voor. Ik was een tijd alleen geweest, had hard gewerkt. Het ging me financieel heel goed. Maar toch dacht ik: het zou leuk zijn als ik iemand had. Toen kwam ik hem tegen en het klikte enorm. We gingen veel uit, we maakten uitstapjes: het was een fantastische tijd. Hij had geen kinderen en mijn kinderen vonden het heerlijk voor me, dus er leek geen vuilje aan de lucht. Na een tijdje heb ik mijn huis verkocht. We zijn samen opnieuw begonnen. En we zijn getrouwd, officieel getrouwd.

Twee jaar geleden stond mijn man 's morgens onder de douche en ik was een beetje

"Er stonden twee rechercheurs op de stoep.

Met een aanhoudingsbevel"

aan het rommelen, toen er werd aangebeld. Er stonden een man en een vrouw voor de deur. Ik vond het erg vroeg, het was net negen uur. Ze hadden een pasje in de hand en wilden naar binnen. Ik zei: 'U komt er niet in, wat wilt u?' Ik heb twee keer de deur voor hun neus dichtgedaan. Mijn man had

onderrussen gehoord dat ik erg tekeer ging en had zich aangekleed. En hij liet ze binnen. 'We hebben hier een aanhoudingsbevel voor incest', zeiden ze. Wat er dan door je heen gaat... Ik ging achter mijn man staan, met mijn handen op zijn schouders. Dat was het enige. Ik heb geen woord gezegd. En mijn man zei ook niets.

Het aanhoudingsbevel kwam uit de plaats waar mijn man vroeger woonde. Hij had toen een relatie met een jongere vrouw, dat wist ik. Dat had hij me verteld. Ze was echt jaren jonger en ze had kinderen waar hij erg op gesteld was. De oudste dochter, Marleen, beschuldigde hem van seksueel misbruik. Ze was, denk ik, vijf jaar toen mijn man bij dat gezin kwam. Hij had haar moeder leren kennen op een cursus. Ze konden goed met elkaar praten en al gauw bleek dat haar man zelfmoord had gepleegd. Vreselijk natuurlijk, het hele gezin was van de kaart. Marleen is zelfs opgenomen geweest. Ze kregen een relatie en zijn gaan samenwonen. En met zijn komst kwam er ook weer rust in het gezin. Maar na een jaar of twaalf... Ach, hoe eindigt een relatie? Dat gaat geleidelijk, natuurlijk. En net op de dag dat Marleen vol verhalen terugkwam van een uitstapje met de kerk, vertelde haar moeder doodleuk: 'Pappa en ik gaan uit elkaar'. Hij heeft zo vaak verteld dat hij dat zo erg heeft gevonden, zo tactloos. Juist voor haar, omdat ze toch niet zo sterk was. Dat heeft hem veel pijn gedaan. Hij is er nog wel een tijdje blijven hangen, sliep gewoon beneden op de

stus van mijn man. Ik belde haar op en zei: 'Ik kan niet meer. Ik heb hulp nodig'. Ze kwam onmiddellijk. 'Had eerder gebeld', zei ze. 'We zijn toch familie?' En ook bij haar was er geen spoor van twijfel. Samen met haar en haar man heb ik mijn man na drie dagen opgehaald. We vlogen elkaar in de armen. Hij was eindelijk doorgezaagd. 'Beken nou maar, dan komt dat meisje tot rust. Het is goed voor haar als je bekent.' Maar hij heeft standgehouden. Toen we onderweg even stopten om iets te eten, is hij

"Het was alsof de wereld verging. Dit kon toch niet?"

in elkaar gezakt. Hij heeft een paar dagen in het ziekenhuis gelegen, hij werd helemaal onderzocht. De artsen vroegen: 'Is er iets schiet?' Uiteindelijk hebben we het aan de internist verteld. Samen. Elke stap heb ik samen met hem gedaan. Ik kon niets anders. Samen sta je sterker en ik wilde dat iedereen wist dat ik helemaal achter hem stond.

Toen we thuis waren, begonnen de voorbereidingen voor de rechtszaak. Ik heb het dossier gelezen. Mijn man kon het niet. Ik was er kapot van. Al die vreselijke dingen die hij gedaan zou hebben, daar lusten de honden geen brood van. Je moet echt seksfilms gekkeken hebben, anders kun je dat niet allemaal verzinnen. Zo'n meisje als Marleen, best heel beschermd opgevoed, kan toch niet allemaal weten wat er op de wereld te koop is? Uiteindelijk bleek, dat nadat mijn man bij dat gezin was weggegaan, de kinderen het thuis ook niet meer konden vinden. Marleen ging op kamers en kwam daarna bij een vriendin in huis. Ze begon heel vreemd te doen. De moeder van

die vriendin was pastoraal werkster in haar kerk en die heeft haar aan het denken gebracht. Samen met nog een pastoraal werkster. Nachtenlang, urenlang, hebben ze met Marleen gepraat. Dat hebben ze zelf ook verklaard in het dossier. Soms zei Marleen: 'Maar er is helemaal niets gebeurd'. En dan zeiden zij: 'Dat kun je wel zeggen, maar je gedrag wijst het gewoon uit. Het is toch logisch dat het gebeurd is?' Zo hebben ze op haar ingepraat. Als absoluut niet-gekwalificeerde hulpverleners hebben ze een enorm kwalijke invloed uitgeoefend. Echt ongeloflijk. En op het laatste geloofde Marleen het zelf ook.

In het najaar kwam de zaak voor. Hoewel onze toenmalige advocaat dacht dat het een peulenschillette zou zijn, werd mijn man toch veroordeeld. Eén jaar gevangenisstraf. Het was alsof de wereld verging. Dit kon toch niet? We hebben onmiddellijk hoger beroep aangevraagd. De advocaat had het volledig verkeerd ingeschat. Via via kwamen we uiteindelijk terecht bij advocaat Chris

Veraart. Die heeft zich gespecialiseerd in valse beschuldigingen van seksueel misbruik op grond van zogenaamde hervonden herinneringen. Hij is ziek en komt daardoor niet meer in de rechtszaal, maar hij heeft ons doorverwezen naar zijn collega-advocaat meneer De Granada. Die heeft het dossier doorgelezen en hij kon alle beschuldigingen ondergraven. Dat was een enorme opluchting, hoewel de spanning natuurlijk bleef. Bij het hoger beroep eiste de advocaat-generaal ijskoud gezien maanden. Terwijl hij alleen met Marleen had gesproken. Hij had zich totaal niet in de zaak verdiept. Toen werd ik angstig. Vreselijk angstig. We moesten nog veertien dagen op de uitslag wachten. Vre-se-lijk! Maar we kwamen erdoorheen en toen kwam de vrijspraak. Wat een opluchting! Mijn man liep zingend

door het huis. Maar we waren het natuurlijk nog niet kwijt. Na die eerste juichstemming kreeg ik een enorme reactie. Ik stortte in. Ik kon geen geluid verdragen, niets. Ineens kwam alles naar buiten. De spanning, de teleurstelling. Want ik had het mijn kinderen verteld, iets wat ik achteraf nooit had moeten doen. Zij kenden mijn man niet zoals ik hem ken. En zij twijfelden. Dat vond ik erg. Heel erg. Oh, ze bleven wel aardig tegen hem, maar ze zeiden eindelijk dat ze twijfelden. Nog steeds zit het me niet lekker. Dat ze zoiets hebben kunnen denken...

We hebben de afgelopen twee jaar een dubbelleven geleid. We waren blij dat mijn man al 79 is en dat hij niet meer werkt. Hier in de buurt is het niet uitgelekt. We zijn erg op onszelf gebleven. Visite konden we niet meer verdragen. We hebben onszelf moeten beschermen. Pas de laatste tijd vertellen we het af en toe. Aan de beste vrienden van mijn man, aan mijn familie. Iedereen reageert eigenlijk heel leuk en

"Ik vind het heel erg dat mijn kinderen aan hem hebben kunnen twijfelen"

dat is een opluchting. Tegelijkertijd zijn we steeds heel bang voor wat de mensen wel niet zullen denken.

Wat er gebeurd is, is vreselijk, maar het heeft ons niet uit elkaar gedreven. Het heeft onze relatie alleen maar verdiept. We hebben zoveel respect voor elkaar. Dat hadden we altijd al, maar het is alleen maar meer geworden. Geen vezel in mij heeft getwijfeld. Ik ken hem toch. Dit jaar wordt een beter jaar. Hoop ik. Want mijn man voelt zich nog vaak niet goed. Ik hoop maar dat hij nog een poosje meegaat.

Maria wilde niet met haar echte naam in Libelle.

Interview: Susan Havenan.

Irish sex abuse probe in crisis

Victims of alleged sexual abuse by priests in Ireland have reacted angrily after a major inquiry into the claims was suspended and its chairman resigned. Justice Mary Laffoy, who was overseeing the investigation into claims of abuse at institutions run by the Roman Catholic Church, said she was stepping down a day after the Irish Government announced plans to speed up the inquiry. The Government said the commission of inquiry could take up to 11 years to reach its findings and run up costs of 200 million euros (\$220m). Victims' groups have warned that the inquiry might never be revived and have called on the Irish Education Minister Noel Dempsey to resign. The inquiry was set up to examine nearly 2,000 cases of alleged abuse going back to the 1930s.

'Interference'

Justice Laffoy did not offer any explanation for her resignation, which she said would take effect after her commission published its interim report in November. The judge had previously accused the government and religious orders of interfering with her work.

I hoped to get a sense of relief and acknowledgement from them, and because this has happened, I just won't get it

Alleged victim Patrick McCarthy Mr Dempsey said he had discussed his proposed review of the commission's work with Justice Laffoy and her decision to quit had "come out of the blue". The commission, which was set up four years ago, announced an immediate, indefinite halt to its work. Only 40 out of 1,800 cases of alleged abuse have been completed to date, Mr Dempsey said.

Victims dismayed

Victims' groups blamed Mr Dempsey for the crisis and said the inquiry might be abandoned. "Going to the Laffoy commission would have given me the chance to face the perpetrators," said alleged victim Patrick McCarthy. "I hoped to get a sense of relief and acknowledgement from them, and because this has happened, I just won't get it." Colm O'Gorman, who represents hundreds of alleged victims of abuse by priests, said the commission appeared "dead in the water". Opposition groups have called for the Irish parliament to return early from its summer break to discuss the matter. The inquiry was set up after the Irish Prime Minister Bertie Ahern apologised in 1999 to victims for Ireland's "collective failure to intervene" in cases of abuse by priests.

Story from BBC NEWS:
http://news.bbc.co.uk/go/pr/fr/-/2/h/europe/3079364.stm

Published: 2003/09/04 02:56:43 GMT

Seksueel misbruik:

leraar opgepakt PAK 16-9

HAARLEM - Een leraar van het Eerste Christelijk Lyceum (ECL) in Haarlem wordt verdacht van seksueel misbruik van een leerlinge. De politie heeft hem vandaag gearresteerd. De betrokken leerlinge deed in juli aangifte tegen de leerkracht. De politie begon daarop een onderzoek. De man werd uitgenodigd voor een gesprek op het politiebureau vandaag, waarna hij direct is aangehouden. Tegen dezelfde docent is vijftien jaar geleden ook al aangifte gedaan van seksueel misbruik. Die zaak is toen geseponeerd. (ANP)

Van ontucht verdachte leraar vrij TEL 20/9

Van onze correspondent HAARLEM, zaterdag Justitie heeft de van ontucht verdachte economieleeraar uit Haarlem, die dinsdag werd gearresteerd, vrijgelaten. Volgens persofficier mr. Ed Hartjes van justitie Haarlem was er „geen aanleiding” de man in voorlopige hechtenis te houden.

De leraar van het Eerste Christelijk Lyceum in Haarlem werd gearresteerd op verdenking van seksueel misbruik van een leerlinge. De verdachte leraar ontkent.

Volgens de aangeefster, een toenmalige havo-5-leerlinge, heeft de leraar zich aan haar vergrepen in het schoolgebouw aan de Zuider Emmakade.

Het meisje deed afgelopen juli, na het verlaten van de school, aangifte. De man is door de school onlangs op non-actief gezet.

Aartsbisdom: 85 miljoen dollar voor slachtoffers D' / H N 10/1

BOSTON ■ Het aartsbisdom Boston in de Verenigde Staten heeft ermee ingestemd 85 miljoen dollar (ongeveer 78 miljoen euro) te betalen aan 540 slachtoffers van seksueel misbruik door priesters en mannelijke religieuzen in het bisdom. De overeenkomst is gesloten tijdens twee zittingen, waaraan ook de nieuwe aartsbisschop van Boston, Patrick O'Malley, deelnam.

Als geen ander bisdom werd dat van Boston geteisterd door het pedofiëschandaal, dat terugging tot de jaren '50. De vorige aartsbisschop, kardinaal Bernard Law, bleek knoeiende priesters de hand boven het hoofd te hebben gehouden door ze naar een andere parochie over te plaatsen. Eind vorig jaar trad hij onder zware druk van slachtoffers en de publieke opinie af.

Vorig jaar besloot het bisdom 10 miljoen dollar te betalen aan 86 slachtoffers van de inmiddels uit het ambt gezette priester John Geoghan, die tot tien jaar gevangenisstraf werd veroordeeld. Enkele weken geleden werd Geoghan, die zich vooral aan jongetjes had vergrepen, in de gevangenis vermoord door een homohater. (AP)

Arrestatie na misbruik van havo-leerlinge TEL 19

Van onze correspondent HAARLEM, woensdag De politie Haarlem heeft gisteren een leraar economie van het Eerste Christelijk Lyceum in Haarlem gearresteerd op verdenking van seksueel misbruik van een havo-5-leerlinge.

Volgens de aangeefster heeft de leraar zich aan haar vergrepen in het schoolgebouw aan de Zuider Emmakade. Het meisje deed afgelopen juli, na het verlaten van de school, aangifte. De man is door de school onlangs op non-actief gezet. De betrokken leraar is gisterochtend uitgenodigd voor verhoor op het politiebureau door rechercheurs van de afdeling jeugd en zeden. Tijdens dat verhoor is hij aangehouden.

Tegen dezelfde docent is vijftien jaar geleden ook al aangifte gedaan van seksueel misbruik. Die zaak werd toen geseponeerd, bevestigt rector Lidy Thiele.

Muskens: concilie over celibaat NEL

Door een onzer redacteuren **VLISSINGEN, 8 SEPT.** Bisschop Tiny Muskens van Breda heeft gisteren gepleit voor een derde Vaticaans Concilie, waar het celibaat ter discussie kan worden gesteld. Muskens deed dat op het festival *Film by the Sea* in Vlissingen, waar hij na de film *Conspiracy of silence* werd ondervraagd door de theoloog Rolf Deen.

Muskens zei dat hij van oordeel is dat het mogelijk moet zijn te trouwen én priester te zijn. Hij noemde het „prachtig” als dat onderwerp in Rome aan de orde zou komen. Muskens zei „geen bezwaar” te hebben tegen getrouwde priesters. Priesters verrichten volgens hem maatschappelijk werk in gezinnen en hebben te maken met huwelijken. „Dan moet het toch mogelijk zijn te trouwen én priester te worden?”

De bisschop van Breda zei dat priesters die een gelofte hebben afgelegd zich ook aan het celibaat moeten houden. Hij wil het celibaat voor kloosterlingen verplicht laten. Maar de celibaatsbelofte wordt vaak al gedaan op 22-jarige leeftijd, verduidelijkte Muskens, en dat vond hij te vroeg. Hij zei dat zo'n priester „een langere proeftijd” moet krijgen om daarover te beslissen.

De Ierse film *Conspiracy of silence* laat zien hoe moeilijk het voor priesterstudenten is de gelofte na te komen. Ze toont jonge mensen die overtuigd 'geroepen' zijn tot het priesterambt, maar tegelijkertijd verliefd worden en worstelen met het celibaat.

Muskens was door de organisatie van het festival gevraagd naar *Conspiracy of silence* te komen kijken. De bisschop vroeg of het mogelijk was na afloop over de film te discussiëren met de mensen in de zaal. Interviewer Deen zegt dat Muskens de film „heel spannend” vond en dat de discussie erover na afloop „tamelijk rustig” verliep. „Dat kwam”, aldus Deen, „doordat Muskens zulke open antwoorden gaf op mijn vragen en die van anderen.”

Eén bezoeker vroeg of er binnen de kerk een machtsstrijd aan de gang is over het celibaat. Deen: „Muskens zei ja, maar hij zei niet te kunnen aangeven wie in de kerk precies waar staat.”

Leraar maakte dansafspraken met leerlingen

Overigens is het toeval dat de betreffende docent ontslag nam in dezelfde week als waarin de klachten naar boven kwamen, aldus bestuursvoorzitter Kortooms. „Hij heeft zelf ontslag genomen. Hij was niet tevreden over zijn rooster.” De zedenpolitie is op de hoogte van de kwestie. Afgesproken is dat de school haar onderzoek voltooit, waarna het bestuur eventueel aangifte doet. Pas daarna wordt een officieel politie-onderzoek ingesteld, aldus woordvoerder Dick Bakker.

WEESP - Onderzoek moet uitwijzen of een voormalige leraar van het Casparus College aan de Amstellandlaan buiten zijn boekje is gegaan. De docent wordt beticht van 'ongewenst gedrag'. Verder wil de school niet inhoudelijk op de klachten ingaan, maar het is intussen een publiek geheim dat de betreffende leraar buiten schooltijd contact met leerlingen zocht. Hij belde meisjes op of benaderde ze via MSN op internet om een 'dansafpraakje' met ze te maken. Sommige leerlingen zouden hierop in zijn gegaan, maar wat er tijdens die afspraken is gebeurd, is onbekend. Wel is duidelijk dat enkele meisjes de hulp van een psycholoog is aangeboden.

Wat is gewenst gedrag en wat is ongewenst gedrag? Toevallig heeft het Casparus College in december 2002 nog een studiedag aan dit onderwerp besteed. Alle tachtig docenten hebben toen uitgebreid gediscussieerd over wat wel en wat niet kan. Het antwoord is allermee eenvoudig. Waar het aankomt op afhankelijkheidsrelaties ligt de scheidslijn tussen gewenst en ongewenst gedrag in een schemergebied. Amstellandlaan-rector Erik Schmall: "Denk aan het troosten van een leerling. Kun je daarbij

je arm om iemand heen slaan? En kan een docent buiten schooltijd een leerling bellen? Er zijn voorbeelden waarbij dat wel kan en zelfs gewenst is. Als een leraar ziek is, zal zijn eerste klas van die dag zeker prijs stellen op een telefoontje." Je kunt dus stellen dat contacten tussen leraren en leerlingen buiten schooltijd alleen wenselijk is als dat contact een zakelijke insteek heeft. En hoe controleer je dat? Zelfs binnen de schoolmuren lijkt dat lastig. "Een leraar is koning in zijn eigen koninkrijk. Tijdens de les is de deur dicht en het is voor anderen niet waarneembaar wat er achter die deuren gebeurt", erkent Schmall. Uiteindelijk moet een docent zelf inschatten hoe hij met een leerling om kan gaan. Gezien de ingediende klachten lijkt het er op dat de eerdergenoemde docent geen goede inschatting heeft gemaakt. Wat dit voor hem voor gevolgen heeft, is nog even afwachten. Eerst moet het onderzoek worden afgerond en pas daarna beslist het bestuur van de Gooische Scholenfederatie of er een officiële aanklacht bij de zedenpolitie wordt ingediend. Overigens is de leraar niet meer werkzaam op het Casparus College. Hij heeft ontslag genomen omdat zijn werk niet te combineren was met een nieuwe studie.

Leraar belde meisjes voor een afspraakje GT 19

Weesper Casparus College start onderzoek naar mogelijke ontucht

kwijt wil, is dat er mogelijk sprake is van 'seksuele intimidatie'. Ernstige zedenmisdrijven zijn nog niet aan het licht gekomen. Inmiddels heeft de voormalige leerkracht een advocaat ingeschakeld om zijn belangen te behartigen. Dat heeft de school

former en een ongewenste geruchtenstroom te vermijden. De schooldirectie heeft inmiddels gesprekken afgerond met een tiental leerlingen. De school houdt de lippen stijf op elkaar over wat zich precies zou hebben voorgedaan. Het enige wat rector Schmal hierover

ronden", aldus bestuursvoorzitter Yvonne Kortooms van de school. De zaak kwam aan het rollen toen verscheidene leerlingen zich over de man beklagden bij een andere docent. Daarop is besloten een brief aan alle ouders te sturen om hen te in-

zijn activiteiten zich in het gebied bevinden van niet echt strafbare feiten. In ieder geval mogen leerkrachten geen misbruik maken van de afhanke-

heeft gemaakt aan strafbare feiten, moet nog blijken. "We zoeken uit wat er is gebeurd, hoe ver het is gegaan en hoe erg het allemaal is. Dat moet uiterst zorgvuldig gebeuren, want we moeten voorkomen dat de betroukkene ontrect wordt beschuldigd. Het kan goed dat

door Bart Vuijk

WEESP - Een tiental meisjes van rond de zestien jaar van het Casparus College in Weesp zou oneerbare voorstellen hebben gekregen van een voormalige leraar. Hij belde ze op hun privé-telefoons om afspraken met ze te maken, en sommigen zijn daar op ingegaan. Wat er precies tijdens die afspraken is voorgevallen, is onbekend. De school is daarom bezig met een onderzoek, zoals deze krant gisteren meldde. Of de leerkracht zich schuldig

Filippijnse bisschoppen NEL

MANILA, 20 SEPT. De rooms-katholieke kerk in de Filippijnen heeft 34 priesters geschorst die worden verdacht van seksueel misbruik. Het gaat om priesters uit twee Filippijnse bisdommen die zich zouden hebben vergrepen aan minderjarigen. Eerder dit jaar kwamen twee Filippijnse bisdommen in opspraak eveneens wegens seksueel misbruik. Sinds begin dit jaar in de VS het misbruik door priesters aan het licht is gekomen, zijn overal ter wereld vermeende slachtoffers van pedofiële priesters naar voren getreden. De Filippijnen hebben nieuwe regels opgesteld om misbruik in de toekomst harder aan te pakken. (AFP)

Man vast na brute verkrachting van meisje (10)

Door Mick van Wely

Dv/nH
27/9

EERDERE DELICTEN

DELFIJL ■ De politie heeft gisteravond een 58-jarige Delfzijlster opgepakt wegens de gewelddadige verkrachting van een 10-jarig meisje. De man werd aangehouden in een woning in Delfzijl-Noord. De verkrachting vond donderdagmiddag plaats. De politie was met man en macht op zoek naar de verdachte.

Volgens een bron die goed ingevoerd is in de Antilliaanse gemeenschap van Delfzijl, heeft de man zich in het verleden op Curaçao meerdere malen schuldig gemaakt aan verkrachting. "F. is zeer gewelddadig, maar hield zich de laatste tijd rustig."

De politie doorzocht gisteravond na een tip van deze krant een tuinhuisjescomplex bij Delfzijl-Noord. De man zou zich daar schuilhouden. Volgens politiewoordvoerder Pieter Boomsma

vluchtte F. toen hij merkte dat de politie hem daar zocht. De politie hield hem daarop aan in een nabijgelegen woning.

De Antilliaanse F., een achterbuurman van het slachto-

fertje, verkrachtte volgens de politie het meisje donderdagmiddag in zijn woning in de Zandplatenbuurt. De moeder was op dat moment op zoek naar haar dochtertje. Toen de politie bij haar huis kwam om de vermissing op te nemen, rende het meisje ontkleed de woning binnen. De man had de benen genomen. Een arts constateerde later dat het meisje ernstig letsel had op-

gelopen. De politie bracht gisteravond de zaak naar buiten en gaf meteen de volledige naam en het signalement vrij van de dader. Dat is zeer opmerkelijk. "Dat doen we normaal gesproken nooit, maar gezien de ernst van de zaak dit keer wel. De manier waarop het meisje is verkracht is zeer ernstig", verklaart Boomsma.

(Zie verder pagina 3)

'Hij probeerde het eerst bij moeder'

Door Mick van Wely

Dv/nH
27/9

DELFIJL ■ Het zag donderdagmiddag zwart van de politieagenten in de Zandplatenbuurt, nadat daar een 10-jarig meisje was verkracht. Maar bewoners konden op dat moment slechts gissen wat er aan de hand was. Pas gistermiddag gingen de eerste verhalen in de buurt rond dat een meisje zou zijn verkracht.

Bewoner E. van der Laan van De Mennert, enkele straten verwijderd van de woning waar het delict plaatsvond, wijst op de velden achter zijn huis. "Daar zocht de politie

donderdag met speurhonden. Vanaf dat moment reden hier veel rechercheurs rond in de wijk."

Een paar straten verderop vertelt een bewoonster die anoniem wil blijven meer. Ze woont schuin tegenover het huis waar het kind woont. "Ik zag de moeder van het meisje paniekerig rondlopen. Ze was haar dochter kwijt. Eerst was er één politiewagen, een tijdje later waren het er vier. Aan het eind van de middag liep het kind met een deken over zich heen en een knuffel in de arm naar een politiewagen."

De dader kent ze niet goed.

"Hij woont vlakbij de woning van het meisje en heeft haar waarschijnlijk uit de gang achter het huis meegenomen." Volgens een straatgenoot had de dader R.F. zich eerst opgedrongen bij de moeder van het meisje. "Mischien dat de moeder daarom zo in paniek raakte toen ze merkte dat haar dochter weg was."

De beide vrouwen zijn diep onder de indruk van de verkrachting. "Nu in Delfzijl-Noord veel woningen worden gesloopt, komt er steeds meer gespuis naar deze buurt. Er woont daar raar volk."

Kinderverkrachter voorgeleid

DELFIJL ■ Het verhoor van de 58-jarige Delfzijlster R.F. die donderdag in Delfzijl een 10-jarig meisje verkrachtte en een dag later werd gearresteerd, is nog niet afgerond. Volgens politiewoordvoerder Pieter Boomsma 'verlopen de gesprekken goed'. Of de man heeft bekend, wil de politie niet zeggen. F. wordt vandaag voorgeleid.

De man, een achterbuurman van het slachtoffer, nam het kind donderdag mee naar zijn woning, waar hij haar op brute wijze verkrachtte. Het meisje wist vervolgens te ontkomen. De poli-

tie maakte vrijdag de naam van de man bekend, nadat een zoektocht naar hem niets had opgeleverd. Vrijdagavond werd F., die was ondergedoken in een tuinhuisjescomplex, in een woning in Delfzijl-Noord aangehouden.

Het slachtoffer maakt het naar omstandigheden goed. Ze is donderdag in het ziekenhuis behandeld aan haar verwondingen, meldt een woordvoerder van de regio-politie Groningen. "We hebben vrijdag uitgebreid met haar gepraat en we zorgen ervoor dat ze in contact komt met Slachtofferhulp."

Dv/nH
29-09-00

Antilliaan gepakt voor verkrachting buurmeisje (10)

TEL 27/9

Van onze correspondent

DELFIJL, zaterdag De Groningse politie heeft gisteravond de brute verkrachter van een 10-jarig meisje uit Delfzijl gearresteerd. Het kind werd donderdagmiddag door haar 58-jarige Antilliaanse achterbuurman Randolph F. in zijn woning seksueel misbruikt. De man die geboren is op Curaçao kon na een tip worden aangehouden in een woning van kennissen in Delfzijl-Noord.

Het slachtoffer werd donderdagmiddag door F. zijn woning binnengehaald waar hij haar op ernstige wijze seksueel misbruikte. De moeder van het meisje maakte zich ernstige zorgen toen haar kind niet van school thuis was gekomen en alarmeerde de politie. Toen agenten bij de woning van de vrouw in Delfzijl-Noord waren, kwam het meisje naakt het huis binnen lopen. Het kind vertelde seksueel te zijn misbruikt door de buurman. Het slachtoffer wist de woning te ontvluchten en naar huis te rennen. Het meisje werd direct onder behandeling van een arts geplaatst waarbij bleek dat zij ernstig lichamelijk letsel had opgelopen.

Sporen

De politie stelde direct een onderzoek in de woning van de verdachte in. Onder leiding van de rechter-commissaris werd in de woning een huiszoeking gedaan, waarbij diverse sporen van het misdrijf werden veilig gesteld. F. bleek inmiddels de woning te hebben verlaten en op zijn zwarte herenfiets te zijn wegge-

reden. De politie heeft man en macht naar de man gezocht. Dankzij de publiciteit kreeg de politie een tip dat F. zich ophield in een volkstuincomplex in Delfzijl. Toen de agenten arriveerden, was de man echter alweer verdwenen. Het spoor leidde toen echter al snel naar de woning in Delfzijl-Noord, waar de man zich had verscholen. F. is gear-

resteerd en zal door de politie worden verhoord.

Overigens is F. volgens politiewoordvoerder Boomsma eerder veroordeeld geweest voor een zedenmisdrijf.

Verkrachting 10-jarig kind

ROTTERDAM, 27 SEPT. De politie heeft een 58-jarige inwoner van Delfzijl aangehouden die ervan wordt verdacht donderdag een 10-jarig buurmeisje te hebben verkracht. Dat heeft de politie gisteren meegedeeld. De man kon gisteravond in een woning in Delfzijl-Noord worden opgepakt nadat de politie 's middags een uitgebreid signalement had verspreid. De moeder van het slachtoffer had donderdag de politie gebeld toen het meisje tussen de middag niet van school was thuisgekomen. (ANP)

Man opgepakt na verkrachting meisje (10)

Van onze verslaggeefster AMSTERDAM

Dv/nH
27/9

De politie van Delfzijl heeft een 58-jarige man gearresteerd, die donderdag op brute wijze een tienjarig achterbuurmeisje zou hebben verkracht. De man verdween na de verkrachting op een fiets.

De man is jaren geleden veroordeeld voor een zedenmisdrijf. In Delfzijl, waar hij na zijn gevang-

nisstraf ging wonen, is hij ook een bekende van de politie.

Het meisje was door de buurman van straat gehaald en in zijn woning misbruikt. Zij wist op eigen kracht te ontsnappen en bereikte, naakt en zwaargewond, het huis van haar moeder.

De moeder had zojuist de politie ingeschakeld, nadat haar dochtertje niet uit school was thuisgekomen.

Het meisje is direct onder be-

handeling van een arts gesteld. Zij maakt het naar omstandigheden goed.

Toen de politie bij de woning van de verdachte aankam, bleek hij te zijn gevlucht. De politie doorzocht de woning. De politie zocht vervolgens naar een in het zwart en grijs geklede man met donkere huidskleur, in een shirt met een rode stierenkop erop. De achterbuurman werd enige uren na de verkrachting opgepakt.

Gewelddadig verleden verkrachter Delfzijl

Dv/nH
27/9

DELFIJL ■ De 58-jarige Delfzijlster R.F. heeft zich in het verleden op Curaçao schuldig gemaakt aan ernstige geweldsmisdrijven en zeker één zedendelict. Dat melden bronnen binnen de politie van het eiland en kennissen van de man uit de Antilli-

aanse gemeenschap in Groningen. In Delfzijl verkrachtte F. begin jaren negentig een meisje.

F. werd vrijdagavond aangehouden, wegens de verkrachting van een 10-jarig meisje in Delfzijl. Volgens de journalist C. Daantje van het

Curaçaose blad Nobo is F. een bekende crimineel op het eiland.

Het slachtoffer uit Delfzijl maakt het volgens haar vader redelijk. De familie wil verder geen mededelingen doen.

Buurman verdacht van verkrachting 10-jarige

AD, 27/9

Van onze correspondent

De politie heeft gisteren een 58-jarige man uit Delfzijl opgepakt voor de 'erg grove' verkrachting van een 10-jarig buurmeisje.

De moeder van het meisje alarmeerde donderdag de politie, nadat haar dochter niet was thuisgekomen van school. Terwijl de agenten de vrouw bezochten, kwam het kind de woning in Delfzijl binnen. Ze was naakt en had ernstig lichamelijk letsel. Het meisje verklaarde dat ze door de achterbuurman naar binnen was gelokt en verkracht. Ze wist na het misdrijf te ontsnappen.

De Antilliaanse man, Randolph F., was bij aankomst van de politie al per fiets gevlucht. In zijn woning is huiszoeking gedaan. Daarbij vond de politie diverse sporen. De politie ontketende onmiddellijk een klopjacht. Die resulteerde gisteren in zijn arrestatie. De verdachte was op dat moment bij een kennis thuis. F. was 10 jaar geleden al veroordeeld voor een zedenmisdrijf.

'Politie mag komst pedo niet melden'

TEL 30/9

door Johan van den Dongen GRONINGEN, dinsdag

De politie mag een buurtbewoner met een zedenverleden en hoort dat ook niet te doen. Dat beklemtoont de Groningse korpschef drs. Bernard Welten naar aanleiding van het verkrachttingsdrama in Delfzijl-Noord.

Na de tragedie van afgelopen week - een 58-jarige man verkrachtte zijn tienjarige buurmeisje - werd duidelijk dat de buurt niet wist dat de man had vastgezeten voor een zedendelict.

Volgens Welten mag de politie niet doorspelen wie een zedendelict achter zijn naam heeft. „Wetgeving verzet zich hiertegen."

Volgens de korpschef 'weet niemand het antwoord' op het informatieprobleem.

Een dergelijk keuze betekent dat iemand ten opzichte van wie recht is gedaan toch 'vervolgd' blijft. En ik heb ook geen illusie dat de buurt rustiger zal slapen als men weet dat iemand met een dergelijk verleden in de buurt is komen wonen. Ik denk ook dat het niet zover komt, want voor die tijd is er vermoedelijk een klein volksoproer uitgebroken en is de voormalige gestrafte met pek en veren de buurt uitgedragen. Als er daarentegen niets bekend wordt gemaakt, loopt eenieder het mogelijke risico slachtoffer te worden van recidive. Als we de samenleving daartegen willen beschermen, zit er niets anders op dan geen zedenmisdadiger meer vrij te laten. Dat kan natuurlijk ook weer niet."

Politie verzweeg komst van kinderverkrachter

TEL 2919

Van onze verslaggevers

AMSTERDAM, maandag

Hoewel de afgelopen jaren talrijke zedenmisdadigers na hun gevangenisstraf opnieuw slachtoffers maakten, keren ze nog altijd gewoon weer terug in de samenleving, zonder dat de buurt ervan op de hoogte is.

Ditmaal is Delfzijl-Noord in rep en roer door het bericht dat een 58-jarige Antilliaan met een zedenverleden zijn tienjarige buurmeisje heeft verkracht.

De buurt was niet op de hoogte van het strafblad van de 58-jarige Randolph F. De Groningse politie was dat volgens politiewoordvoerder Pieter Boomsma wel. „We hadden echter geen indicatie”, zegt Boomsma. „De man is al meer dan tien jaar geleden veroordeeld geweest voor een zedenmisdrijf. Wij wisten dat hij dit verleden had, maar het is nu eenmaal zo dat mensen na hun veroordeling weer de maatschappij in komen. De buurt hoeft dan ook niets van het verleden van de man te weten.”

Bandolph F. haalde donderdagmiddag het buurmeisje in zijn woning in Delfzijl-Noord, waar hij haar met grof geweld seksueel misbruikte. Het slachtoffer wist later naakt de woning te ontvluchten en naar huis te rennen. Het meisje werd direct onder behandeling van een arts geplaatst waarbij bleek dat zij ernstig lichamelijk letsel had opgelopen.

De verdachte was zijn woning ontvlucht. Na een tip kon de politie de man vrijdagavond in een woning van kennissen in Delfzijl-Noord aanhouden. De politie had vrijdagmiddag een zeer uitgebreid signalement van F. verspreid en ook zijn naam bekendgemaakt. Dit is zeer ongebruikelijk, maar volgens de politie moest gezien de ernst van de zaak alles worden gedaan om hem op te pakken.

Randolph F. is de nieuwste naam in een lange lijst zedendelinquenten die opnieuw in de fout zijn gegaan. Zoals Jan S. uit Assen, die in 1999 bekende dat hij het 7-jarige meisje Chanel Naomi Eleveld had verkracht, vermoord en in de kruipruimte onder zijn huis had gedumpt. Het 45-jarige 'Monster van Assen' was drie jaar eerder veroordeeld wegens verkrachting van een minderjarig meisje. Hij moest toentertijd 10.000 gulden schadevergoeding betalen en kreeg vier jaar gevangenisstraf. Zonder tbs, want het Pieter Baan Centrum achtte de kans op herhaling klein. Yvonne Eleveld, de moeder van Chanel Naomi, reageerde gisteravond onthutst op het drama in Delfzijl.

Man moet na straf maatschappij in, maar Delfzijls kind voor leven getekend

Iemand die zich schuldig heeft gemaakt aan zedenmisdrijven komt te wonen als hij uit de gevangenis is ontslagen. Die informatie is dan afkomstig van de reclassering.

Door steeds een oogje in het zeil te houden, kan veel beter worden voorkomen dat iemand opnieuw op het verkeerde pad belandt, zo vindt PvdA-Kamerlid Wolfsen.

„Vooral bij dit soort delicten is de kans dat iemand opnieuw de fout ingaat, heel groot. De begeleiding en het in de gaten houden van deze mensen moet dan ook veel beter. De politie en reclassering moeten hier samen mee aan de slag gaan”, aldus Wolfsen, die daarom ook vindt dat er op de reclassering niet mag worden bezuinigd, zoals het kabinet van plan is. Uit internationaal onderzoek blijkt dat je juist meer dan minder in de begeleiding van ex-gedetineerden moet investeren. Vooral bij de veelplegers kun je dan veel beter toekomstige misdrijven voorkomen”, aldus Wolfsen die daarom vindt dat minister

Donner (Justitie) zijn plannen om tientallen miljoenen minder uit te geven aan de reclassering in de prullenbak moet gooien.

Volgens de PvdA kan het geld om deze bezuiniging ongedaan te maken, zo worden gevonden. „Donner mag 1 miljard euro extra uitgeven aan het verbeteren van de veiligheid, maar dat bedrag heeft hij nog niet helemaal verdeeld. Het geld is dus geen probleem”, aldus Wolfsen.

„Ik ben hartstikke kwaad. Is het weer raak! Het gaat maar door met dit soort lui. Ik ben niet alleen kwaad op die vent, maar ook op de overheid. We hebben er in dit land kennelijk niets van geleerd. Die gasten worden in de gevangenis gezet, komen eruit en slaan weer toe. Wat we met ze moeten doen? Spuitje geven. Afmaken.”

De PvdA vindt dat zedendelinquenten die hun straf hebben uitgezeten, intensief door de reclassering en de politie in de gaten moeten worden houden. De politie moet in een register gaan bijhouden, waar

D'v/h N 30/9

'Scholen moeten ouders informeren'

Ouders die in de Zandplatenbuurt wonen vinden dat scholen ouders op de hoogte moeten stellen van zedendelinquenten die in de omgeving wonen. „Je kunt je kinderen er dan op voorbereiden. Zeggen dat ze op moeten passen met die betreffende persoon. Een verkrachting moet met elk mogelijk middel vermeden worden”, aldus een bewoner van de Horskornplaat, die anoniem wil blijven omdat ze de dader kent. Zuidema ziet niets in het informeren van ouders over zedendelinquenten in de wijk. „Je zaait vooral angst in een wijk.”

Directrice Ciska Zuidema: „We hebben een brief gestuurd naar alle ouders waarin we hen hebben geïnformeerd over de verkrachting.”

Sommige bewoners van de Zandplatenbuurt vinden dat mensen geïnformeerd moeten worden als een zedendelinquent in hun wijk komt wonen. H. Arbeider uit de Huibertplaat: „Het is niet de eerste keer dat iemand in herhaling vervalt. Een wijk moet geïnformeerd worden door de politie als er een zedendelinquent komt wonen. Mensen kunnen dan extra oplettend zijn.”

De meeste kinderen op Meerpaal hadden al gehoord van de verkrachting. De stichting Slachtofferhulp en de GGD waren aanwezig op school voor

DELFZIJL ■ In de Zandplatenbuurt van het tienjarige meisje nog het gesprek van de dag. Buurtbewoners zijn geschokt dat zo iets in hun wijk heeft kunnen plaatsvinden. Op basisschool De Meerpaal, waar het meisje onderwijst wordt, is veel gepraat met de klasgenoten van het slachtoffer. De meeste kinderen op Meerpaal hadden al gehoord van de verkrachting. De stichting Slachtofferhulp en de GGD waren aanwezig op school voor

Politie: Geen toezicht op ex-gedetineerden

hierin wel degelijk een rol moet spelen.

„Als politie kennen we natuurlijk de criminele achtergronden van mensen. Die staan in onze systemen. Maar het is voor ons ondoenlijk op iedereen toezicht te houden. Er zijn nogal wat mensen met een crimineel verleden. Maar wij kunnen niet de hele wereld in de gaten houden.”

Wordvoerder Boomsma: „Als politie kennen we natuurlijk de criminele achtergronden van mensen. Die staan in onze systemen. Maar het is voor ons ondoenlijk op iedereen toezicht te houden. Er zijn nogal wat mensen met een crimineel verleden. Maar wij kunnen niet de hele wereld in de gaten houden.”

Gegevens 'sexoffenders' voor iedereen te raadplegen

■ In de Verenigde Staten wordt niet moeilijk gedaan over het met naam en adres noemen van veroordeelde zedenmisdadigers. In 47 staten kunnen burgers (op internet) lijsten raadplegen om te kijken of er zo'n persoon na zijn

of haar vrijlating in de buurt woont. In Groot-Brittannië zijn zedendelinquenten verplicht hun adresgegevens voor een (niet openbaar) register op te geven. De politie houdt dit bij en maakt er indien nodig bij de opsporing gebruik van.

Opnieuw in de fout

Hoe om te gaan met zedendelinquenten, die hun straf hebben uitgezeten? Die vraag is opnieuw actueel na de verkrachting van een tienjarig meisje door de 58-jarige Delfzijlster Randolph F. De man blijkt zich op Curaçao al eerder aan zedenmisdrijven schuldig te hebben gemaakt. De zaak roept herinneringen op aan de Assenaar Jan S., die in 1999 werd veroordeeld omdat hij de zevenjarige Chanel Naomi Eleveld had verkracht en vermoord. Na die daad bleek hij drie jaar eerder te zijn veroordeeld wegens verkrachting van een minderjarig meisje. Jan S. en Randolph F. zijn helaas niet de enige voorbeelden van veroordeelde zedendelinquenten die opnieuw in de fout zijn gegaan. Het is klip en klaar dat het risico op recidive bij zedenmisdrijven moet worden beperkt. De vraag is alleen hoe. Natuurlijk moet de bescherming van de samenleving tegen zedendelicten voorop staan. Dat uitgangspunt leidt echter al gauw tot maatregelen, die ex-delinquenten in hun vrijheid beperken. Een voorbeeld daarvan is de veelgehoorde roep om hun namen bekend te maken, zodat ouders hun kinderen uit de buurt kunnen houden.

Zo'n maatregel zou misdadigers ook na hun straf nog ernstig in hun vrijheid beperken. Dat zou voor hen een dubbele straf impliceren, die te meer discutabel is omdat het gros van de zedendelinquenten niet opnieuw in de fout gaat. Vooralsnog lijkt een intensieve begeleiding door politie en reclassering, zoals het PvdA-kamerlid Wolfsen bepleit, om die reden te verkiezen. Mocht zo'n maatregel niet effectief blijken, dan dient een hardere aanpak een kans te krijgen. Het belang van kwetsbare, potentiële slachtoffers als kinderen hoort voorop te staan.

■ REAGEREN?

■ hoofdredactie@dvhn.nl

The screenshot shows the official website of the Eulex Police Department. The page title is 'Sex Offender List'. It displays a list of offenders, with one entry highlighted: Brittain, Douglas Vaughn. The entry includes a mugshot and personal details: Address: 2300 W. Eulex Blvd, DOB: 11-20-67, Race/Sex: White/Male, Convicted of: Indecency/Fondling, Conviction Date: 10-13-00, Victim/Age: Female/4, Sentence: 0 year, Registration Date: 10-13-00, Re-registration Date: 10-1-02.

PvdA en LPF willen strengere beleid na verkrachting 10-jarig meisje

Door Sjoerd Jansen D'v/h N 30/9 door politie en reclassering in de gaten worden gehouden. Dat stelt het PvdA-Tweede Kamerlid delinquenten moeten gedu-Aleid Wolfsen naar aanleiding rende een groot aantal jaren van de verkrachting donderdag

Verdachte Delfzijl eerder veroordeeld

DELFZIJL, 29 SEPT. De man, die vrijdag in Delfzijl werd aangehouden op verdenking van de verkrachting van zijn 10-jarig buurmeisje, blijkt eerder te zijn veroordeeld voor een dergelijk misdrijf. Dat heeft de politie zaterdag gezegd. Over de toedracht van de eerdere verkrachtingszaak wil de politie niets zeggen. (ANP)

van een tienjarig meisje in Delfzijl. De 58-jarige dader was al eerder voor een zedendelict veroordeeld.

Bewoners in Delfzijl-Noord reageerden verontwaardigd omdat ze niet op de hoogte waren dat er een veroordeelde zeden-crimineel bij hun in de buurt woont. Dat was ook in 1999 het geval in Assen, waar Jan S. (45) zijn zevenjarige buurmeisje Chanel Naomi Eleveld verkrachtte en vermoordde. De man was drie jaar daarvoor veroordeeld wegens de verkrachting van een minderjarig meisje en kreeg vier jaar gevangenisstraf. Na zijn voortijdige vrijlating streek hij zonder dat omwonenden iets van zijn daden wisten in de Asser buurt neer.

PvdA'er Wolfsen wil dat zedendelinquenten na hun straf langdurig door politie en reclas-sering gevolgd worden. "En dan niet twee jaar, zoals nu vaak, maar tien jaar. Op die manier kun je hopelijk voorkomen dat hij weer in de fout gaat." Omdat mogelijk te maken moeten de door de regering voorgestelde bezuinigingen op het reclas-seringswerk volgens de PvdA van tafel. De politie moet, stelt Wolfsen, in een register bijhouden waar een vrijgelaten zedenkrimi-

neel komt te wonen. "En iemand die verhuist moet zelf bij de politie zijn nieuwe adres opgeven. En als hij dat niet doet moet hij worden gestraft."

Het Kamerlid vindt niet dat bewoners op de hoogte moeten worden gesteld dat er een veroordeelde pedofiel of verkrachter bij hun in de buurt woont. Ook is hij er op tegen dat er openbare registers komen met adresgegevens van zedendelinquenten, die door buurtbewoners geraadpleegd kunnen worden, zo-

als in de Verenigde Staten. "Dat geeft alleen maar onnodige onrust in de buurt en kan vervelende gevolgen hebben. Zo'n iemand kan op grond van z'n verleden worden mishandeld, ook al heeft hij verder niets meer gedaan. Ook kunnen omwonenden woningcorporaties aanklagen wanneer die aan een veroordeelde pedofiel of verkrachter verhuren. Dat gaat me allemaal te ver."

LPF-collega Joost Eerdmans is wel voor een openbaar register.

"Belanghebbenden, zoals buurtbewoners, moeten kunnen nazi-zen of er een zedendelinquent bij hen in de buurt woont. Dat vind ik van groter belang dan de privacy van deze crimineel. Ook moeten er geen kinderverkrachters in een kinderrijke buurt mogen wonen. Dat is de kat op het spek binden."

Marleen de Pater (CDA) voelt niets voor de plannen van Wolfsen of Eerdmans. "In ons rechtssysteem heeft iemand na zijn vrijlating zijn straf gehad. Burge-

meesters worden op ons voorstel nu al op de hoogte gehouden van zedendelinquenten in hun gemeenten. Zodat voorkomen wordt dat deze mensen op een school gaan werken. Ze krijgen dan geen verklaring van goed gedrag. Rechters laten deze daders nu soms al langer door de reclas-sering volgen dan een paar jaar." VVD-ster Laetitia Griffith vindt dat eerst de bestaande regels over hoe er met deze criminelen wordt omgegaan geëvalueerd moeten worden.

Kind zwanger van moeders vriend

LEEUWARDEN - Al op twaalfjarige leeftijd kreeg een meisje uit Leeuwarden haar eerste kind. Dna-onderzoek wees de nu 33-jarige vriend van haar moeder, die haar op elfjarige leeftijd drie maal had misbruikt, aan als de biologische vader. Hij misbruikte het meisje opnieuw toen ze dertien was. Wederom kreeg zij een kind. Gisteren werd tweeënehalf jaar cel, waarvan zes maanden voorwaardelijk, geëist tegen de man die erkende met het kind gemeenschap te hebben gehad. Naar zijn zeggen wist hij niet dat dit strafbaar was. Gedragdeskundigen achten hem verminderd toerekeningsvatbaar.

Meisje (13) twee keer zwanger gemaakt door stiefvader

LEEUWARDEN - Een 33-jarige man uit Leeuwarden heeft de dochter van zijn ex-vriendin twee keer zwanger gemaakt. Het meisje was daardoor al op 13-jarige leeftijd moeder van twee kinderen. De rechtbank in Leeuwarden veroordeelde de man gisteren tot een celstraf van vijftien maanden, waarvan vijf

maanden voorwaardelijk.

Gedragdeskundigen achten de man verminderd toerekeningsvatbaar. In rapporten wordt hij omschreven als een kinderlijke, verweerde man, die verstandelijk licht gehandicapt is. De man krijgt na zijn gevangenisstraf dan ook begeleiding van de reclas-sering.

Vrouw in zwembad bespied met gsm

DOKKUM - Dat er tegenwoordig foto's gemaakt kunnen worden met de mobiele telefoon pakte zondag voor een 44-jarige vrouw uit Dokkum verkeerd uit. Een 18-jarige stadsgenoot bespiedde de vrouw in het zwembad. Hij stak zijn gsm onder het pashokje door en maakte foto's terwijl de vrouw zich omkleedde.

De jongen is uit het zwembad gehaald en aangehouden. Tegen de Dokkumer is proces-verbaal opgemaakt. (ANP)

Noorden bolwerk van zedenmisdrijven?

Achtergrond | Het lijkt wel of alle verkrachters uit Groningen, Friesland en Drenthe komen

Marianne Vaatstra, Chanel Naomi Eleveld, en nu weer een 10-jarig meisje in Delfzijl. De vraag dringt zich op of het Noorden meer zedenzaken telt dan de rest van het land.

Van onze verslaggeefster Greta Riemersma GRONINGEN

Lopen er in Noord-Nederland meer verkrachters rond dan in de rest van het land? Een 58-jarige man uit Delfzijl verkrachtte donderdag zijn 10-jarige buurmeisje, dat daarbij ernstig letsel opliep. De man werd een dag later gepakt. Hij heeft intussen bekend.

Zet alle recente zedenmisdrijven in het Noorden op een rij en je snapt waarom de vraag of er iets mis is met het Noorden wordt besproken aan keuken- en borreltafel. In de zomer van 2001 wordt een Groningse peuterleider opgepakt omdat hij ontucht zou heb-

ben gepleegd met elf meisjes tussen anderhalf en drie jaar. In acht gevallen acht de rechtbank de aanklacht bewezen.

Diezelfde zomer wordt een pedofiel in het Groningse Zuidwolde aangehouden, op verdenking van ernstig seksueel misbruik van vijf jongens. Voor alle vijf gevallen wordt hij veroordeeld. Eind 2001 haalt de politie Willem van E. uit zijn huis in het Groningse Harkstede, die wordt verdacht van moord op drie prostituees. Het hoger beroep in deze zaak diende vorige week.

Twee zaken die veel ophef veroorzaakten, tellen in de rij zeden-delicten niet mee, maar hebben ongetwijfeld bijgedragen aan de beeldvorming rond het Noorden. Eind 2002 zegt een 13-jarig meisje uit Hoogezand dat ze is verkracht door acht Turken en achtergelaten in een brandend huis. Het verhaal blijkt later te zijn verzonnen.

Wanneer Lusanne van der Gun (11) uit het Friese Oldeberkoop eind augustus wordt ontvoerd, wordt alom gevreesd voor verkrachting en moord. Na de terug-

keer van Lusanne en de aanhouding van de ontvoerder zegt de politie dat van seksueel misbruik geen sprake was. Voor twee andere meisjes werd het zwarte scenario in 1999 wel werkelijkheid: voor Chanel Naomi Eleveld (7) uit Assen en voor Marianne Vaatstra (16) uit het Friese Zwaagwesteinde.

'Dit is wel opvallend veel', be-

Zaak-Lusanne bevestigt vooral imago van Noorden

vestigt Jos Frenken, emeritus-hoogleraar forensische seksuologie uit Utrecht. Ook Tina Tragter, plaatsvervangend hoofdofficier van justitie in Groningen, zegt: 'In het Noorden hebben we verhoudingsgewijs veel zaken met een aspect van een zedendelict.'

Tragter voegt eraan toe dat zij deze conclusie 'zuiver gevoelsma-

tig' trekt. Frenken baseert zijn opmerking evenmin op cijfers, maar hij zou ze graag eens uitgezocht zien. Is er een significant verschil tussen het Noorden en andere delen van Nederland op het gebied van zedendelicten?

Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) is in 2000 in de provincie Groningen 65 keer aangifte gedaan van verkrachting, 74 keer van aanranding en 131 keer van andere seksuele misdrijven. De provincies Drenthe, Zeeland en Flevoland telden dat jaar minder aangiftes van zedenzaken, de provincie Friesland telde er ongeveer evenveel, maar alle andere provincies kwamen hoger uit, en sommige beduidend hoger.

Nu is in deze statistiek het aantal aangiftes niet afgezet tegen het aantal inwoners. Evenmin zijn bij het CBS cijfers bekend van de jaren na 2000, waarin het aantal zedenzaken in Noord-Nederland begint op te vallen. Maar woordvoester Annemarie van het Erve van het parket generaal in Den Haag meent dat er geen enkele aanleiding is te veronderstellen

dat de cijfers de laatste jaren zijn veranderd. Volgens het parket generaal schommelt het aantal zedendelicten ten opzichte van overige rechtbankzaken tussen 1998 en 2001 zowel landelijk als in de provincie Groningen rond 1,5 procent. Van het Erve heeft de vraag over zedendelicten in bepaalde gebieden vaker gekregen: 'Wel eens voor zo'n biblebelt-gebied, de Alblasserwaard. Een keer voor Assen. Wat bleek? Het week helemaal niet af.'

Hoe kan het dan dat menigeen denkt dat het in sommige streken, zoals nu in Noord-Nederland, een Sodom en Gomorra is? 'Als je eenmaal iets ziet dat opvallend is, kijk je alleen die kant op', zegt sociaal-psycholoog Hans van de Sande van de Rijksuniversiteit Groningen. 'Als u één muggenbeet heeft, bent u alert op alles wat jeukt.'

Is dat alles? Tina Tragter: 'We hebben achter elkaar wel een paar spectaculaire zedenzaken gehad, zoals de moord op Marianne Vaatstra. Zulke zaken blijven hangen, die blijven nagalmen.'

Profs Engelse club beschuldigd van verkrachting

LONDEN - Een 17-jarig meisje beweert dat zij dit weekeinde is verkracht door zeven voetballers van een club uit de Engelse Premier League. De naam van die club is niet bekend, de identiteit van de spelers evenmin. De politie heeft gisteren bevestigd dat zij de aanklacht van het meisje onderzoekt. Vooralsnog zijn er geen arrestaties verricht.

Het meisje deed haar onthut-

sende relaas in de Engelse tabloid The Sun. Ze vertelde dat ze in een Londens hotel had afgesproken met een voetballer, die bij een andere club speelde. Ineens kwamen de zeven ongenode voetballers binnenvallen, die haar dwongen tot seks met de hele groep. Ook The Sun noemde geen namen, maar vermeldde wel dat er in ieder geval een international bij was.

De politie is tot dusver terug-

houdend met mededelingen. Ze heeft alleen nog maar bevestigd dat ze de aanklacht van het meisje serieus neemt en haar uitgebreid zal verhoren. Bij welke club de betrokken voetballers horen, blijft gissen. Dit weekeinde waren zes ploegen uit de Premier League actief in de Engelse hoofdstad: Arsenal, Newcastle United, Chelsea, Aston Villa, Charlton Athletic en Liverpool. (ANP)

Zedenzaak Almere op tv

ALMERE - Het televisieprogramma Opsporing Verzocht besteedt vanavond op Nederland 1 aandacht aan een recente zedenzaak in Almere, waarbij een 9-jarige meisje seksueel misbruikt is.

De uitzending wordt in twee delen uitgezonden; om half acht en om tien uur. In welk deel de Almeerse zaak aan bod komt is nog onbekend. Morgenmiddag om kwart over een wordt de uitzending herhaald. Politie en justitie hopen op voldoende tips om de zaak op te lossen.

Geen kinderlokker in Hardinxveld

HARDINXVELD-GIESSENDAM - De politie Zuid-Holland-Zuid heeft gistermiddag de geruchten ongegrond verklaard dat er in Hardinxveld-Giessendam een man met verdachte belangstelling voor schoolkinderen actief zou zijn. Vanaf afgelopen woensdag zijn er bij de politie diverse meldingen binnengekomen dat

zich een verdacht persoon zou ophouden bij een school aan de Stationsstraat. Toen de politie deze tips natrok, bleek echter dat het om de oom ging van een 5-jarig meisje uit de buurt. Deze oom volgde het meisje uit voorzorg, omdat ze steeds wegliep van huis. De man was voor een korte vakantie in Nederland en is inmiddels vertrokken.

Man charged in U.S. for child sex crimes abroad
Wednesday, September 24, 2003
CNN.com

(CNN) -- Marking the first case of its kind, a federal grand jury in Seattle, Washington, indicted a 69-year-old man Wednesday for traveling abroad to engage in illicit sex with young boys.

Prosecutors charged Michael Lewis Clark with traveling from Seattle to Phnom Penh, Cambodia and engaging in sexual activities with boys aged 10 and 13. Although the indictment lists only two explicit sexual episodes, federal authorities said Clark may have molested as many as 40 to 50 children over the past several years.

Australiër vangt kinderen met net

SYDNEY - De Australische politie is op zoek naar een man die scholieren met een net probeert te vangen. De man stopte eerder deze week met een busje bij een school in Sydney naast een groep van zeven scholieren en hij gooide er een net overheen. De geschrokken jongens konden allemaal ontsnappen. Volgens een zegsman van de politie wordt de zaak zeer hoog opgenomen.

Cel voor ontucht en kinderporno

DEN HAAG - Een 38-jarige man uit Wassenaar is veroordeeld tot 28 maanden gevangenisstraf voor ontucht met een negenjarig jongetje, het bezit van kinderporno, en het tonen van zijn geslachtsdeel aan kinderen. Ook moet hij zich verplicht laten behandelen in een kliniek.

KORT

Ontuchtpleger de cel in

EMMEN/ASSEN - De 58-jarige Anton J. uit Emmen is gisteren door de rechtbank in Assen veroordeeld tot vijftien maanden cel, waarvan vijf maanden voorwaardelijk en verplichte reclas-sering. Hij is schuldig bevonden aan ontucht met en het seksueel binnendringen van zijn 13-jarige buurmeisje. Hij moet het slachtoffer duizend euro smartengeld betalen.

The legal significance of the case is the government's first use of a provision of the "Protect Act" signed into law by President Bush just five months ago.

The legislation received much fanfare because it expanded the Amber Alert system, which enables travelers to assist in spotting kidnapped children. But another part of the law makes it a federal crime to engage in illegal sexual conduct in foreign countries. (Full story)

The Bureau of Immigration and Customs Enforcement, which investigated the case, credited Cambodian authorities with fully cooperating in the case and making the arrest.

Clark is described as a former U.S. military veteran who had made several trips to Cambodia. His last trip was in May; he was arrested in June.

Clark, whose hometown was not known, remains in custody in Seattle pending trial.

The growing issue of combating international sex trafficking and exploitation of women and children has become a priority for many Democratic and Republican lawmakers, as well as the Bush administration.

In his address to the United Nations Tuesday, Bush called for global cooperation to stop international sexual trafficking and sexual predators.

"Those who create these victims and profit from their suffering must be severely punished," Bush said.

Taakstraf voor ontucht met meisje

HILVERSUM - Veel tranen en boosheid gisteren bij de politierechter in Hilversum bij de veroordeling van een 64-jarige Hilversummer die tussen 1986 en 1989 ontucht pleegde met een minderjarig meisje. De Hilversummer werd veroordeeld tot een taakstraf van zestig uur en een voorwaardelijke gevangenisstraf van zes maanden. Het inmiddels 21-jarige slachtoffer kreeg van politierechter G. Janssen het 'symbolische' bedrag van vijfhonderd euro toegewezen als schadevergoeding. Een man die met het slachtoffer meekwam, kon zijn boosheid bij het voorlezen van het vonnis niet beheersen en sloeg bij het uitstorten van de rechtszaal een ruit kapot. De factor tijd maakte de rechtszaak lastig voor alle betrokkenen, het meisje kon zich niet precies herinneren wanneer de ontucht met haar gepleegd was. Dat ze als zes- of zevenjarige loog bij haar oom en tante was bekend, dat ze bij hun in bed had geslapen ook, maar de datum of jaartal konden niet gereproduceerd worden. Haar verklaring was verder glashelder, de ene keer dat het meisje bij de oom en tante in bed lag werd ze betast door haar oom. De verdachte koos ervoor om 'wegens medische redenen' niet aanwezig te zijn tijdens de zitting. Zijn advocaat E. de

Groot voerde het woord. De man werd eerder al berecht voor ontuchtpleging met een minderjarige. In zijn verklaringen wilde de Hilversummer doen alsof hij in zijn slaap het meisje betast had 'net alsof zijn vrouw naast hem lag waarbij hij dat ook wel eens deed'. De Groot probeerde met voorbeelden van de onrustige leefomgeving van het slachtoffer en dat sommige kinderen een rijke fantasie hebben, de verklaringen in twijfel te trekken. De rechter slikte dit niet en achtte de man schuldig, de gedetailleerde verklaring zonder 'aandikkingen' van het slachtoffer vond hij geloofwaardig. Mede door de gevolgen van het seksuele misbruik lijdt de jonge vrouw nu aan een posttraumatische stressstoornis. Ze werd drie en halve maand opgenomen en kan volgens haar advocaat 'amper adequaat handelen' in het dagelijks leven. Door de relatief 'lichte' vorm van ontucht zoals de rechter het eenmalige incident betitelde kreeg de man een taakstraf van zestig uur. Door de zes maanden voorwaardelijke gevangenisstraf daaraan toe te voegen werd er kracht bij het vonnis gezet. „Hij zal zich ieder uur dat hij werkt realiseren dat hij met zijn poten van kinderen af moet blijven”, aldus de politierechter.

Eis drie jaar cel voor misbruiken kleinkind

NIGTEVECHT - Voor de rechtbank in Utrecht is gisteren drie jaar gevangenisstraf geëist tegen een 64-jarige inwoner van Nigtevecht. De man zou zijn nu elfjarige kleindochter jarenlang seksueel hebben misbruikt. De zaak kwam aan het rollen toen het meisje begin dit jaar op school aan een vriendinnetje vertelde dat ze door haar opa was verkracht. Later vertelde ze dit ook aan de schooldirecteur, een vertrouwensarts en aan haar moeder. Na lichamelijk onderzoek in het ziekenhuis

Vrijspraak opa van misbruik kleindochter

NIGTEVECHT - De rechtbank in Utrecht heeft gisteren een 64-jarige inwoner van Nigtevecht vrijgesproken van het jarenlang seksueel misbruiken van zijn nu 11-jarige kleindochter. Tegen de man was vorige week drie jaar gevangenisstraf geëist. De Nigtevechter werd begin dit jaar aangehouden nadat zijn kleindochter op school tegen een vriendinnetje had verteld dat ze door haar opa was verkracht. Het meisje vertelde de politie later dat de verdachte haar jarenlang had misbruikt als ze in Nigtevecht bij haar grootouders op bezoek was. De rechtbank achtte echter niet bewezen dat de verdachte de dader was. Daarvoor waren volgens de rechtbank de verklaringen van het meisje over de wijze waarop en de omstandigheden waarin het misbruik plaats had gevonden, te onduidelijk en te tegenstrijdig. De rechtbank deed vervroegd uitspraak, omdat de Nigtevechter al acht maanden in voorarrest zit. De man heeft altijd ontkend. „Ik accepteer niks, ik heb niks gedaan”, zei hij vorige week meermalen luidkeels.

bleek dat er inderdaad sprake was geweest van een penetratie. Bovendien waren volgens de kinderarts ook andere tekenen van seksueel misbruik aanwezig. Het meisje begon in 1997 gedragsstoornissen te vertonen en veranderde in een opstandig en agressief kind. Ook heeft ze last van nachtmerries en lichamelijke klachten. Het kind noemde in alle gesprekken, ook tijdens een speciaal studioverhoor bij de Utrechtse politie, haar opa als de dader. De man zou haar van februari 1995 tot december 2002 geregeld hebben misbruikt als ze in Nigtevecht bij haar grootouders op bezoek was en hij met haar in huis verstopte speelde. De Nigtevechter zou zijn klein-

dochter tijdens het misbruik hebben geblinddoekt. Volgens het slachtoffer gebruikte de verdachte ook geweld en uitte hij bedreigingen, maar dat achtte officier van justitie H. van Festen niet bewezen omdat het meisje daar wisselende verklaringen over had afgelegd. De Nigtevechter heeft de beschuldiging van meet af aan ontkend, en ook op de zitting hield hij met stemverheffingen zijn onschuld vol. Raadsman H. Brouwer vroeg om vrijspraak wegens gebrek aan bewijs. Brouwer vond dat zijn cliënt genoeg was gestraft. Zijn vrouw overweegt een echtscheiding en de Nigtevechter zou al door zijn dorpsgenoten zijn verstoten. De rechtbank doet vrijdag 19 september uitspraak.

Ontuchtig gedrag ontkend

door Gerrit Wolters

DEVENTER/ZWOLLE - Zijn huis in Deventer was een soort liefdadigheidsinstelling. Kinderen uit de buurt liepen in en uit en werden door J. T. (38) getraakteerd, mochten tv kijken en computeren, en kregen soms ook geld. Maar volgens drie van de buurmeisjes (13 en 14 jaar) heeft T. ook ontucht gepleegd.

Voor de rechtbank in Zwolle ontkende de uit Irak naar Nederland gevluchte man alles. Van in de nek zoenen, betasten en masseren is volgens hem geen sprake geweest. Ook hadden de meisjes) zijn geslachtsdeel niet hoeven aan te raken. Daarover

had hij tegen de politie gezegd: 'Dat doen we in onze cultuur niet. We pakken zo'n meisje meteen.' De ontucht zou zich hebben afgespeeld tijdens stoeipartijtjes. Die zouden een vast onderdeel zijn van de bezoeken aan het huis van de man. Maar ook dat ontkende de verdachte. Er zou hooguit één keer zijn gestoeid. 'Ik heb geen fouten gemaakt. Ik beschouwde de meisjes als mijn dochters.' T. ontkende pedoseksuele voorkeuren te hebben. De officier van justitie noemde het gedrag van T. 'walgelijk' en eiste 18 maanden, waarvan 6 voorwaardelijk, plus 3000 euro smartengeld. Uitspraak 11 september.

Ontuchtige Deventenaar moet de gevangenis in

ZWOLLE/DEVENTER - De Deventenaar die ontuchtige handelingen pleegde met drie buurmeisjes, is veroordeeld tot twaalf maanden cel, waarvan vier voorwaardelijk. Er was achttien maanden geëist, waarvan zes voorwaardelijk.

De ontuchtige handelingen speelden zich vooral af tijdens stoeipartijtjes. Die maakten volgens de meisjes vast onderdeel uit van de bezoeken aan het huis van de man, dat eigenlijk dienst deed als een soort liefdadigheidsinstelling.

Kinderen uit de buurt liepen in en uit en werden door de 38-jarige J.T. getraakteerd op eten en drinken. Ze mochten tv kijken en computeren. Soms kregen ze ook geld.

DOCHTERS

De man ontkende tijdens de zitting twee weken geleden alle beschuldigingen. Van in de nek zoenen, betasten en masseren is volgens hem geen sprake geweest. 'Ik heb geen fouten gemaakt. Ik beschouwde de meisjes als mijn dochters', beweerde hij tegen de rechters.

Genemuidenaar dreigde met rampspoed

ARNHEM - Een 58-jarige man uit Genemuiden is gisteren door het gerechtshof in Arnhem veroordeeld tot zes jaar gevangenisstraf. De man maakte ruim tien jaar lang seksueel misbruik van zijn dochter. De ontucht begon toen het meisje twaalf jaar oud was. De man verklaarde dat hij nu eenmaal op jonge meisjes valt en dat hieruit voor een deel te verklaren valt waarom hij zich aan zijn dochter vergreep.

Enkele maanden nadat de seksuele relatie tussen hem en zijn dochter ophield, omdat ze zwanger en getrouwd was, begon hij opnieuw een relatie met een jong meisje, een 16-jarige die hij bij het chatten op internet heeft leren kennen. Die relatie houdt hij nog steeds stand. Hij zegt dat hij hier geen kwaad in ziet. „Ze is nu achttien en studeert, het is een verstandige vrouw, ze valt gewoon op oudere mannen.”

De rechtbank in Zwolle veroordeelde de koordirigent begin dit jaar tot een gevangenisstraf van vijf jaar. Het openbaar ministerie had negen jaar geëist en vindt de opgelegde straf veel te laag. Daarom ging de officier van justitie in hoger beroep. De Genemuidenaar stelde ook beroep in, omdat hij niet nog zwaarder gestrafd wil worden. Zijn advocaat stelt dat de eis van het OM veel te zwaar is, omdat haar cliënt nooit geweld heeft gebruikt en omdat er wel degelijk periodes waren dat de toenadering van beide kanten kwam.

De koordirigent zelf, die de hele zitting op een vrij luchtige toon over de incest sprak, barstte tijdens zijn laatste woord in huilen uit en zei: „Ik schaam mij diep. Ik zal zo iets echt nooit meer doen. Ik hoop dat God mij hiervoor behoedt.”

Uitspraak over twee weken.

Genemuidenaar vijf jaar in cel wegens misbruik

Van onze correspondent

ARNHEM - Een 58-jarige man uit Genemuiden is gisteren door het gerechtshof in Arnhem veroordeeld tot zes jaar gevangenisstraf.

De man maakte ruim tien jaar lang seksueel misbruik van zijn dochter. De ontucht begon toen het meisje twaalf jaar oud was.

De man verklaarde dat hij nu eenmaal op jonge meisjes valt. De Zwolse rechtbank veroordeelde hem begin dit jaar tot vijf jaar cel, maar het OM ging tegen dat vonnis in hoger beroep. De advocaat-generaal eiste twee weken geleden acht jaar celstraf.

Schools to test for sex diseases

Pilot scheme follows sharp rise in infection rate

**James Meikle, health correspondent
Thursday September 11, 2003
The Guardian**

Secondary school pupils are to be screened for sexually transmitted diseases to curb sharply rising infection rates.

Testing of teenagers for chlamydia, an infection thought to occur in one in 10 sexually active British women, will be offered in two mixed schools in York in a scheme which, if successful, will be encouraged across the country.

The experiment, provisionally backed by the head teachers but not yet formally approved by governors, follows recommendations by the Commons select committee on health which wanted more done to ensure young people receive sexual advice and help. Colleges, nightclubs and sports clubs will also be invited to become test screening sites as ministers prepare to gamble that they can stem sexual diseases in young people through controversial schemes, even in schools where simple sex education can cause furious rows.

One in a hundred girls aged 16 to 19 is diagnosed with chlamydia, the highest rate for women, while in men the age group at most risk is 20- to 24-year-olds. It is easily spread through unprotected sex.

The number of known cases in England, Wales and Northern Ireland rose by 14% last year to 81,680 - after more than doubling in the five years before that - but most cases go undetected because up to five in 10 men and seven in 10 women carrying the infection have no symptoms.

Women with untreated chlamydia can develop pelvic inflammatory disease, leading to infertility or lower chances of conception. Babies may be born with conjunctivitis or pneumonia. Official advice recommends people diagnosed with chlamydia should also undergo checks for other sexually transmitted diseases, although chlamydia tests, increasingly using urine samples, are simpler to administer outside formal clinics.

The move in York is part of the expansion of chlamydia screening, trialled in conventional clinics, into a national programme. Other experiments are also planned. In Cornwall college students are to be included in "Peel in a Pot" days, and screening will also be

She had previously absconded 36 times from a children's home and was released by the court to the care of a social worker.

Psychiatrist cleared of prompting girl to claim sexual abuse
By Richard Alleyne
(Filed: 09/09/2003)

A child psychiatrist accused of leading a suicidal teenager into thinking that her depression was due to sexual abuse as a child was cleared of serious professional misconduct yesterday. While the General Medical Council found John Eastgate's conduct had "fallen short" of the principles of good practice, it decided that it amounted to only "limited failings" and he should be allowed to continue to work as a psychiatrist.

The decision came after a six-day hearing in which Mr Eastgate was accused of "leading" the 13-year-old into thinking she had been abused by a fellow doctor when she was nine.

While a brief investigation by police and social services found the allegations to be unfounded, her parents claimed that it laid the "seed" for her to make other similar allegations against three men, including her father.

These latter charges led to the girl, known as Miss A, spending three years in care and banned from seeing her father, until she retracted the allegations. Now 20 years old, she is reconciled with her parents, studying at Oxbridge and living at home during the holidays.

The professional conduct committee, which also described Mr Eastgate's note-taking as "inadequate", said his questioning of the 13-year-old was unprofessional and inappropriate because it "strengthened" her impression she had been abused. But it felt that the errors were not serious in light of the difficult circumstances surrounding her case. Prof Peter Richards, the chairman of the committee, said: "The doctor has to have the courage of his or her own convictions."

"My view is that there is no right way, that there are just better ways and worse ways and that we have to try to do our best in these difficult cases."

"The committee has found that the errors would be insufficient to support a finding of serious professional misconduct."

Joanna Glynn, QC, for the family, who have fought a seven-year campaign to hold the hearing, said Mr Eastgate, 53, a consultant working mainly with

looking forward to continuing my work unimpeded."

Christopher Coffin, a solicitor acting for the family, said they were disappointed with the result but had no regrets.

He said: "Although we are disappointed in some aspects of the decision made by the committee today, with which we fundamentally disagree, we have no regrets at what we have done if it helps to save other children and families from a similar fate through the tightening of professional standards in child and adolescent units."

"The family love their daughter very much but feel there is no further action that can be taken."

Blunkett wants to jail teen lovers - gay and straight

MPs lobbied in bid to amend Sexual Offences Bill

London - UK

The Sexual Offences Bill comes before the House of Commons Standing Committee this Tuesday, 9 September.

"This Bill is one of the gravest attacks on the sexual human rights of young people for 50 years. It is child abuse masquerading as child protection", said gay human rights campaigner Peter Tatchell.

Mr Tatchell has written to all 19 MPs on the Standing Committee, urging them to amend the Bill to "decriminalise sex involving the under-16s where both partners consent and where there is no more than three years difference in their ages".

"This amendment would strike a balance between sexual rights and sexual protection", said Mr Tatchell.

Further information: Peter Tatchell 020 7403 1790

Peter Tatchell's letter to MPs

To all members of Standing Committee B on the Sexual Offences Bill 2003

5 September 2003

DearMP,

Sexual Offences Bill 2003 - Standing Committee B

There follows a critique of the Sexual Offences Bill 2003, which you will be considering in Standing Committee B

from 9 September; together with a proposed amendment for your consideration.

Although purporting to be a child protection measure, this Bill is a grave attack on the sexual human rights of young people. It explicitly criminalises even the most innocent and trivial sexual contact between under 16-year olds of the same or similar ages.

Hopeloos verliefd (1910)

Ik ben een jongen van 18 jaar en ik zit met een groot probleem. Een probleem waar ik vroeger niet over durfde te praten omdat ik bang was voor de reacties van mensen. Maar omdat ik er zelf niet uitkom, hoop ik nu dat anderen me misschien kunnen helpen. Ik ben namelijk verliefd. Op een meisje van 13 jaar. Daar zeg ik meteen bij dat ik geen seks met haar wil en dat ik geen seksuele fantasieën over haar heb en dat ik dus geen pedofiel ben. Alleen een jongen die hopeloos verliefd is, in het begin heb ik het voor mezelf ontkend, maar dat hielp me niet. Ook wanneer ik bij haar ben, helpt het niet. Ik blijf van haar houden, of ik dat wil of niet. Het gevoel is heel tegenstrijdig en dat maakt dat ik er niet meer tegenkan. Aan de ene kant hoop ik later met haar te kunnen trouwen wanneer ze volwassen is. Aan de andere kant hoop ik dat mijn liefde voor haar gauw overgaat, omdat het niet normaal is. Maar dat hoop ik nu al bijna twee jaar en het gevoel wordt alleen maar heviger. Ik denk ook de hele dag aan haar.

Zo hopeloos verliefd ben ik al. En tegelijk ook heel onzeker. En hiervan zou zeggen. En mijn familie. En anderen die het dan te horen krijgen. Het is ook heel moeilijk omdat ik veel contact met haar heb en we hele goede vrienden zijn. Dat is ook de reden dat ik nu lieg over mijn en haar leeftijd. Ik ben verschrikkelijk bang herkend te worden. Ik hoop heel erg op helpende reacties van mensen die ook zoiets hebben meegemaakt en opgelost. Ik weet alleen dat ik dringend hulp nodig heb, want ik weet niet hoe lang ik dit nog volhoud.

Een jongen van 18

hebt het in elk geval geprobeerd. En voor hetzelfde geld krijgen jullie een fantastische relatie en komt het allemaal goed! Dus ik zou zeggen: ga ervoor en blijf niet met een stom gevoel rondlopen. Ik hoop dat je hier wat aan hebt!

Een meisje van 13

Some newspapers pull 'Doonesbury' installment that mentions masturbation

AMY SHAFER, Associated Press Writer
Wednesday, September 3, 2003
©2003 Associated Press

(09-03) 15:06 PDT KANSAS CITY, Mo. (AP) --

It's OK to portray the president as a wimp, a waffle or a reckless Roman emperor. But if you're "Doonesbury" creator Gary Trudeau and you mention the "M" word - as in masturbation -- editors will pull your strip.

Characters in Sunday's strip discuss a recent study by Australian scientists who found that men who masturbate often in their 20s are 30 percent less likely to get prostate cancer later. Some U.S. newspapers have chosen to run a substitute offered by Kansas City-based Universal Press Syndicate.

"We felt it was something our readers would not like, and we did not have a good reason for running it," said Diane Bacha, assistant managing editor for Milwaukee Journal Sentinel.

Bacha posted a query about the comic on an industry e-mail message board and received responses from 34 newspapers. Nineteen said they would not run the strip, 12 said they planned to and three did not know what they would do.

"To me this boils down to a taste issue," Bacha said.

This is not the first time newspapers have refused to run "Doonesbury." Just before the 2000 presidential election, at least two newspapers pulled an installment that accused George W. Bush of cocaine abuse. In February 1998, at least four newspapers refused to run "Doonesbury" strips about accusations that President Clinton had sex with a White House intern.

Newspapers do not have to notify the syndicate when they pull a strip, so it would be impossible to know how many of about 1,400 subscribers will decide to run Sunday's installment, said Kathie Kerr, a spokeswoman for the distributor. Normally, Trudeau doesn't allow Universal Press Syndicate to offer substitute strips when newspapers have "editorial concerns," Kerr said. This time, however, he agreed to let the

Ander niveau (18) 'Hopeloos verlied', je zit best wel in een verwarringssituatie. En ik begrijp wat je bedoelt, ik heb iets soortgelijks gehad. Ik ben zelf 16 en heb twee keer iets met een jongen gehad die ouder was dan ik, de ene was 23 en de andere 25. Voor mijzelf was dat niet zo'n probleem, want als je als meisje een oudere jongen als vriend hebt dan vinden veel mensen dat stoer.

Maar als jongen kijken sommigen je raar aan en als jongen heb je het er denk ik ook moeilijker mee. Natuurlijk deden m'n ouders moeielijk over de leeftijd in het begin, maar ze vertrouwen me, dus lieten ze me m'n gang gaan (alleen zelden ze de hele tijd dat zo'n jongen aan niets anders denkt dan aan seks). Alleen is het probleem dat je soms echt merkt dat je op een ander niveau zit, en dat je in andere dingen geïnteresseerd bent, en je tijd anders indeelt. Maar het kan wel werken, want ik zie ook vaak in m'n omgeving dat meisjes met oudere jongens hebben. Volg gewoon je gevoel, en praat met haar, als je echt van haar houdt en zij van jou dan zullen anderen dat gewoon moeten accepteren, maar dat kan een tijdje duren.

Een meisje van 16

Fantastische relatie

Hoi jongen van 18 ('Hopeloos verlied', #36), ik ben zelf een meisje van 13. Ik zit nu in de tweede, vorig jaar werd ik ineens hevig verliefd op een jongen van onze school. Hij zat al in de zesde (hij is dus 18), ik was echt ongelofelijk verliefd. Ik dacht dat hij nooit wat met me zou willen, dus ik hield het maar als een fantasie. Maar een vriendin van mij spoorde me aan om actie te ondernemen. Ik was superzenuwachtig en ook best bang dat hij me zou uitdachen als ik wat tegen hem zei. Maar dat viel heel erg mee. Het was winter, dus ik ging vaak schaatsen. En hij oevallig ook. En we gingen samen schaatsen. En we werden steeds closer, en op een gegeven moment kregen we echt wat.

Een meisje van 16

Italiaanse relatie

De laatste 60 kilometer kreeg hij een lift van de Zweedse politie. Nadat hij zijn geliefde had gezien, ging de jongen dezelfde dag nog terug naar Milaan, al dus de Zweedse radio donderdag.

Het liefdesverhaal begon toen hij het 17-jarige meisje op een vakantie in Amerika leerde kennen. Toen de jongen terug in Milaan was, hield hij het niet meer uit van verlangen en hij vertrok. Zijn ouders wisten van niets en gaven hem op als vermist.

Zweedse agenten vonden de jongen in een wegrestaurant. Hij zag er verwaarloosd uit. De agenten wilden hem eigenlijk rechtstreeks naar huis sturen, maar streken met de hand over hun hart. In de politiewagen belden ze de vader van het meisje op.

De vader vond het goed dat de jongen langskwam. De agenten brachten de jongen naar de grens van hun district. Daar werd hij overgedragen aan collega's die hem om vier uur 's morgens naar het huis van zijn geliefde in Stockholm brachten.

where there is no more than three years difference in their ages.

Mutually agreed sex would, for example, be lawful between a 13-year and a 14-year old, but not between partners aged 13 and 30. This amendment would strike a balance between rights and protection.

Similar clauses already exist in the German, Israeli and Swiss age of consent laws. If there, why not here?

Peter Tatchell 5 September 2004

* Peter Tatchell is a contributor to Teenage sex: What should schools teach children?, Hodder & Stoughton, £5.99

REP03010

Italiaan lift 2500 kilometer voor vriendin

STOCKHOLM - Een 15-jarige Italiaanse jongen heeft uit een diep en vurig verlangen naar zijn vriendinnetje in Zweden 2500 kilometer dwars door Europa gelift.

De laatste 60 kilometer kreeg hij een lift van de Zweedse politie. Nadat hij zijn geliefde had gezien, ging de jongen dezelfde dag nog terug naar Milaan, al dus de Zweedse radio donderdag.

Het liefdesverhaal begon toen hij het 17-jarige meisje op een vakantie in Amerika leerde kennen. Toen de jongen terug in Milaan was, hield hij het niet meer uit van verlangen en hij vertrok. Zijn ouders wisten van niets en gaven hem op als vermist.

Zweedse agenten vonden de jongen in een wegrestaurant. Hij zag er verwaarloosd uit. De agenten wilden hem eigenlijk rechtstreeks naar huis sturen, maar streken met de hand over hun hart. In de politiewagen belden ze de vader van het meisje op.

De vader vond het goed dat de jongen langskwam. De agenten brachten de jongen naar de grens van hun district. Daar werd hij overgedragen aan collega's die hem om vier uur 's morgens naar het huis van zijn geliefde in Stockholm brachten.

Even if the SOB is rarely enforced, it will - like Section 28 - create a repressive legal framework that could be exploited by morality campaigners like Brian Souter and Victoria Gillick. A private prosecution may not succeed, but it could provoke fear and anxiety among the under-16s, and inhibit their guardians, teachers, counsellors and advice givers.

The SOB is the latest example of how a justified concern about child sex abuse has given way to a moral panic concerning teenage sexuality. A century after Freud revealed the reality of young people's sexual desires, the Home Office is in deep denial.

The SOB is premised on the assumption that sex is nasty and bad, that all under-age sex is abusive and damaging, and that the pre-16s have no sexual feelings and no ability to make wise, responsible decisions. This head-in-the-sand attitude ignores the facts.

Young people typically reach puberty between the ages of eight to 11. That is when their hormones switch on and they develop a natural curiosity about each other's bodies and sex. This sexual exploration and experimentation is a spontaneous, innocent part of growing up. The government believes it should be a crime.

The National Survey of Sexual Attitudes & Lifestyles (1994) found the median age of first sexual experience among 16-24 year olds was 14 for girls and 13 for boys (sexual experience includes everything from kissing to caressing, mutual masturbation, oral sex and intercourse). A survey in 2000 for the Channel 4 television programme, 'Sex from 8 to 18', revealed the average age of first intercourse is now 15.

The SOB says all these young people are criminals. Hell-bent on repressing their sexuality, it denies them the right to sexual pleasure and rejects the idea that they have sexual human rights.

The Home Office justifies its stance in the name of child protection, claiming it is impossible to draft legislation to distinguish between consensual underage sex involving people of comparable ages and abusive relations perpetrated by much older adults. This is not true.

The SOB could be easily amended to decriminalise sex involving the under-16s where both partners consent and

"Sexual" is defined as any activity a reasonable person considers "may" be sexual. Mutual consent, analogous ages and tender caresses within the context of a long-term, loving teenage relationship will be no defence.

With regard to sexual behaviour between people just under and just over the age of consent, a small age difference between partners will be equally criminal as a large one, and sexy cuddles are lumped together with penetrative sex. Any dalliance with a 15-year old - whether kissing or intercourse, and whether the perpetrator is 18 or 48 - will risk the same top penalty of 14 years. The SOB treats a three-year age difference the same as an age gap of 33 years.

The Family Planning Association has condemned the legislation for its blanket criminalisation of all consenting sexual activity involving the under-16s. It fails to distinguish between abusive relations and desired sexual behaviour, according to the FPA's chief executive, Anne Weyman.

The Home Office says consenting under-age partners are "unlikely" to be prosecuted. Why, then, are they being criminalised?

Even in the absence of prosecution, the mere fact of criminalisation sends the wrong signal. It brands the sexually-active under-16s (more than half the under-16 population) as sex criminals. It signals that the sexual human rights of pre-16-year olds are not respected; and that those who are mature enough have no right to make a decision about when they are ready for a sexual relationship.

Parents are also at risk under Clause 15, which prohibits the "arranging or facilitating" of under-age sex. Most mums and dads would understandably prefer their children to delay sex. But if young people are sexually active, many parents would rather they had sex in the safety and security of their home, where they can keep an eye on them. That is no excuse, according to the government. A mother who knowingly allows her 15-year old son to have sex with his 15-year old girlfriend in the family home could, in theory, face a jail term of 14 years. The same penalty could apply to parents, teachers or agony aunts who suggest to under-age youths that sex is fun and that it is okay to explore their sexuality.

I would urge you to propose an amendment to decriminalise sex involving the under-16s where both partners consent and where there is no more than three years difference in their ages.

Such an amendment would strike a balance between sexual rights and sexual protection.

Please advise me of your decision. Thank you.

Yours with appreciation, Peter Tatchell

Sexual Offences Bill - A Critique

Peter Tatchell

Under the Sexual Offences Bill, modern-day Romeos and Juliets will be threatened with five years jail for a mere kiss or caress. For the first time in British law, all forms of consenting sexual behaviour between two people below the age of consent will be explicitly criminalised.

Up to now, criminalisation has been by default. The current law dictates the fiction that everyone under 16 is incapable of consenting to sex and that any sexual act involving a pre-16 year old is therefore "sexual assault" - even if both partners say they consented.

This repressive puritanism is bad enough. But it is about to get much worse. The Sexual Offences Bill (SOB) creates the specific new crime of "child sex offences committed by children or young persons" under the age of 18 with partners under 16.

Fifteen-year olds who kiss and fondle each other behind the bike sheds will, under Clause 14, face a maximum sentence of five years imprisonment. Two 12-year old child sweethearts who do the same thing will be committing an even graver offence. According to Clause 8, the most trivial and innocent sexual contact with a person under 13 is punishable by up to 14 years jail. If both partners are under 13 they will not be exempt from potential prosecution. Clause 8 classifies them as major sex criminals, on a par with a 60-year old abuser.

Under the SOB, "touching" anyone less than 16 years old will become an explicit crime if "the touching is sexual".

cartoon's distributor offer a substitute "Doonesbury" from Sept. 22, 2002, she said.

In a written statement released Friday by Universal Press, Trudeau said the comic "isn't really about masturbation or the cancer study as such, but about the shifting nature of taboos and the inability of two adults to have a certain kind of serious conversation."

"Still," Trudeau said, "I understand that the mention of certain words per se will not be acceptable to some family newspapers."

In a letter to newspaper editors, Lee Salem, editor and executive vice president of Universal Press, referred to masturbation as the "m-word."

"For some papers, the use of the m-word per se, no matter how deftly it is referenced, may cross the line," Salem wrote.

Trudeau said his decision to allow the syndicate to offer an alternative strip did not signal his intention to start supplying replacements "every time there's a chance someone might be offended."

"It's a 'South Park' world now, and younger readers are unlikely to be shocked or confused by anything they find in 'Doonesbury,'" he said. "Besides our general experience is that most children don't understand 'Doonesbury' in any event, and thus sensibly avoid it."

Bruid (12) op de vlucht

SIBIU, maandag

Het twaalfjarige dochtertje van een zigeunerking, Ana Maria Cioaba, is zaterdag voor het altaar in de Roemeense plaats Sibiu gevlucht, nadat ze was uitgewelikt aan een 15-jarige jongen.

Voor het huwelijk waren kosten noch moeite gespaard. Zo waren er 400 genodigden, was er een driedaags feest gepland en had de bruid een peperdure jurk aan. Aangekomen in de kerk liet Ana echter weten niet te willen trouwen en holde de kerk uit. Na een kwartier wisten familieleden haar over te halen om terug te keren. Na de ceremonie verliet het meisje zonder haar echtgenoot aan te kijken de kerk.

TEL 29/9
• Huilend en tegen haar wil in loopt een 12-jarig zigeunermeisje naar de kerk voor haar huwelijk met een 15-jarige jongen.

FOTO: EPA

Verkering met een loverboy eindigt in de prostitutie

Reportage | Weinig zicht op omvang misbruik tienermeisjes

Van de circa vijftienhonderd minderjarige prostituees in Nederland zijn er 750 daartoe gedwongen door hun 'vriendje'. Wat te doen tegen het verschijnsel loverboy?

Van onze verslaggeefster ROTTERDAM

Jan is de schaamte voorbij. Zoveel mogelijk mensen moeten weten wat zijn dochter is overkomen in handen van haar loverboy. Heel hulpverlenend Rotterdam heeft zich donderdag verzameld om zijn verhaal te horen en te beraamen hoe de loverboy kan worden uitgeroeid.

Vertegenwoordigers van politie, OM, kindbescherming, vrouwenopvang en lokale politiek zijn daarvoor met honderd man sterk bij elkaar gekomen.

'Loverboy is een eufemisme.

Achter de koosnaam gaat een constructie schuil van emotionele manipulatie, intimidatie, mishandeling en gedwongen prostitutie van minderjarige meisjes, zegt organisatrice Irma Bolhuis. Het zijn pooiers die onder het mom van een relatie jonge meisjes voor zich laten werken.

Jan heeft het aan den lijve ondervonden. Sinds zijn dochter begin 2001, op haar vijftiende, haar drie jaar oudere vriendje mee naar huis nam, staat zijn wereld op zijn kop. 'De mishandelingen begonnen na een maand of drie. Een blauw oog en een beet in haar wang van deze Turkse meneer kon ze niet verbergen, maar er is genoeg dat we niet gezien hebben. Ze bleef soms weken weg om zich te verstoppen voor ons en de hulpverlening.'

Ondertussen isoleerde de jongen haar steeds meer van haar omgeving. Vriendinnetjes en leraren werden bedreigd, waardoor de situatie op school niet meer te houden was. De tatoeage met zijn

naam bewees dat hij haar bezat. Om haar te beschermen was zij uiteindelijk degene die een jaar geleden achter slot en grendel verdween.'

De dader zit inmiddels ook vast, maar omdat alleen mishandeling en opsluiting bewezen konden worden, komt hij waarschijnlijk eerder vrij dan zijn slachtoffer. 'Zij geeft aan los van hem te zijn, maar ik ben bang dat het psychisch nooit meer helemaal goed zal komen.'

Er is weinig zicht op de omvang van het verschijnsel loverboy. Onderzoek uit 1998 spreekt van vijftienhonderd minderjarige hoertjes in Nederland. Van wie minstens de helft daartoe is aangezet door hun geliefde.

Uit de loverboy-gevallen die aan het licht komen blijkt dat de daders vaak van Marokkaanse en Turkse afkomst zijn. Eenderde van hun slachtoffers is dat ook, eenderde is Nederlands en de rest is geronseld in centra voor minderjarige asielzoekers.

Homoseksualiteit op School - Onderwijsminister Maria van der Hoeven ontvangt drietal publicaties - 25 september Den Haag

24-09-2003, 20:06 - COC.NL

Homoseksuele en lesbische docenten hebben vaker last van ongepaste nieuwsgierigheid naar hun privé-leven dan hun heteroseksuele collega. Ook krijgen zij hierover vaker spottende opmerkingen te horen. Van collega's, maar vooral van leerlingen. Dit begint al op de basisschool en komt het meest voor op VMBO scholen. Op scholen met duidelijke regels over omgangsvormen en een gericht diversiteitsbeleid wordt homoseksueel onderwijspersoneel aanmerkelijk minder vaak gediscrimineerd. Dit zijn enkele uitkomsten van het onderzoek 'Beter voor de klas, beter voor de school', uitgevoerd in opdracht van de AOb, het APS en het COC.

Minister Van der Hoeven ontvangt dit rapport donderdag 25 september uit handen van AOb-voorzitter Walter Dresscher en COC-voorzitter Henk Beerten. Vervolgens biedt de Inspecteur-Generaal van het Onderwijs, Kete Kervezee, de brochure 'Iedereen is anders' aan. Het onderzoek vond plaats in het kader van Enabling Safety for LesBiGay Teachers, een project dat mede mogelijk gemaakt wordt door het Europees Sociaal Fonds en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Homoseksuele leraar verbergt geaardheid

TEL 26/9

door Arianne Mantel

DEN HAAG, vrijdag

Colleg's en leerlingen van homoseksuele leraren zijn vaak hinderlijk nieuwsgierig naar het privé-leven van de homoseksuele. Daarom houdt een groot deel van deze groep docenten de seksuele voorkeur verborgen.

In toenemende mate melden homoseksuele leraren een verhard klimaat met flauwe grappen, negatieve opmerkingen of spottende uitingen over hun geaardheid.

Al op de basisschool zijn leerlingen ongepast nieuwsgierig, maar op het vmbo worden homodocenten het meest gehinderd.

Ruim de helft van de homoseksuele leraren en 58% van de lesbische leraressen heb-

ben minstens één nare ervaring meegemaakt met collega's of leerlingen.

Dat blijkt uit het gisteren verschenen onderzoek 'Beter voor de klas, beter voor de school' dat is verricht door de onderwijsbond AOb, het onderwijsadviesbureau APS en de homobelangenorganisatie COC. Hierin staat dat één op de zes homoseksuele werknemers in het onderwijs bewust nooit over hun geaardheid praten.

Homodocent heeft ook last van medeleraren

Van onze verslaggeefster AMSTERDAM

VK 25/9

Homoseksuele docenten in het vmbo worden niet alleen vaak gepest door leerlingen, maar hebben ook veel negatieve ervaringen in de omgang met hun collega-docenten.

Er is echter geen aanwijzing dat de werkbeleving van homoseksuele docenten in het algemeen minder positief is dan die van heteroseksuele docenten. Wel krijgen zij veel ongepaste vragen over hun privé-leven.

Dat blijkt uit het onderzoek 'Beter voor de klas, beter voor de school' dat de RutgersNissoGroep heeft uitgevoerd in opdracht van COC Nederland, de Algemene Onderwijsbond en het Algemeen Pedagogisch Studiecentrum APS.

Dit onderzoek, het eerste in zijn soort, brengt de werkbeleving van homoseksuele en lesbisch onderwijspersoneel in kaart en vergelijkt dit met de werkbeleving van hun heteroseksuele collega's. Het onderzoek toont aan dat homoseksueel onderwijspersoneel op scholen met een duidelijk seksueel diversiteitsbeleid beter functioneert en minder last heeft van discriminatie, dan het personeel op scholen waar dit beleid ontbreekt.

Vijftien procent van de homoseksuele werknemers in het onderwijs praat nooit over persoonlijke zaken die met homoseksualiteit te maken hebben. Bisexuelen blijken helemaal niet te praten over hun seksuele geaardheid. Docenten die wel 'uit de kast' gekomen zijn ervaren het toch nog als bijna onmogelijk om er in de klas over te praten of om op het schoolplein de partner een afscheidskus te geven. Ook geven zij aan dat hun gezagsrol in de klas nogal eens belemmerd wordt door de houding van de leerlingen tegenover hun seksuele voorkeur. Twaalf procent van de mannen en vier procent van de vrouwen geeft aan vanwege hun seksuele geaardheid wel eens voor een baan in het onderwijs geweigerd te zijn.

Duidelijk beter gaat het op scholen die een gericht diversiteitsbeleid voeren. Voor leerlingen is het van belang dat er heldere regels zijn omtrent omgangsvormen en dat onacceptabel gedrag direct aangepakt wordt. Verder heeft het positieve invloed op de werkbeleving van homoseksueel onderwijspersoneel als naast de leerlingen ook de ouders en de collega's direct aangesproken worden als zij zich intolerant, kwetsend of discriminerend gedragen. Op scholen die zorgdragen voor bovengenoemde aspecten hebben niet alleen homoseksuele mannen en vrouwen een betere psychische en lichamelijke gezondheid, maar blijkt ook heteroseksueel personeel een positievere werkbeleving en een betere psychische en lichamelijke gezondheid te hebben.

De Inspectie van het Onderwijs onderstreept het belang van een veilig schoolklimaat. Zij gaat dan ook het toezicht op het veiligheidsbeleid en specifiek op homodiscriminatie verscherpen. Alle scholen krijgen hierover van de inspectie de brochure 'Iedereen is anders' toegestuurd.

Naast het rapport bieden de AOb, de APS en het COC ook de brochure 'Een regenboog van kansen' aan de minister aan. Hierin committeren onderwijsorganisaties zich aan de bestrijding van homodiscriminatie.

(RvS)

Homo-docent 'beleeft werk' nog als onveilig

door onze redacteur Jan Willem Veenhof ND, 25/9

UTRECHT - De bejegening van homo's voor de klas kan beter, vindt een rapport. Vanmorgen krijgt

minister Van der Hoeven (onderwijs) het aangeboden van de voorzitters van de Algemene Onderwijsbond en het COC.

Een paar uitkomsten. Homoseksuele en lesbische docenten hebben vaker last

van „ongepaste nieuwsgierigheid" naar hun privé-leven dan hun heteroseksuele collega. Homoseksuele docenten krijgen daarvoor vaak spottende opmerkingen te horen. Maar op scholen die aandacht hebben voor de positie van homoseksuele leraren, wordt deze categorie onderwijspersoneel minder gediscrimineerd. Scholen zouden er daarom goed aan doen duidelijke regels over omgangsvormen op te stellen en een „gericht diversiteitsbeleid" te voeren.

Het rapport heet Beter voor de klas, beter voor de school, en is uitgevoerd in opdracht van de Algemene Onderwijsbond (AOB), het Algemeen Pedagogisch Studiecentrum (APS) en de belangenorganisaties voor homo's, het COC. Het vond plaats in het kader van een project ('Enabling Safety for LesBiGay Teachers') dat ervoor moet zorgen dat homo's in het onderwijs zich veiliger gaan voelen en dat mede mogelijk gemaakt wordt door het Europees Sociaal Fonds en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Vanmorgen krijgt minister Van der Hoeven het rapport aangeboden. Daarna biedt Inspecteur-Generaal van het onderwijs, K. Kervezee, de brochure iedereen is anders aan, een voorlichtingsbrochure die daarna ook naar alle scholen gaat. De Inspectie doet dat, omdat ze het belang van een veilig schoolklimaat wil onderstrepen.

Minderheid
Het onderzoek, het eerste in zijn soort, brengt de „werkbeleving" van homoseksueel en lesbisch onderwijspersoneel in kaart en vergelijkt dit met de werkbeleving van hun heteroseksuele collega's. Wat blijkt? Vijftien procent van de homoseksuele werknemers in het onderwijs praat nooit over persoonlijke zaken die met homoseksualiteit te maken hebben. Biseksuelen blijken helemaal niet te praten over hun seksuele geaardheid. Docenten die wel „uit de kast" komen, ervaren het toch nog als bijna onmogelijk om er in de klas over te praten of om op het schoolplein de partner een afscheidskus te geven. Ook geven zij aan dat hun gezagsrol in de klas nogal eens belemmerd wordt door de houding van de leerlingen tegenover hun seksuele voorkeur.

Is dit schokkend? Scholieren zijn pubers. Pubers zoeken naar grenzen en houvast. Ze willen weten wat 'normaal' is, wat de norm is. En ze willen rolvoorbeelden die daarbij passen. Een man die een man een kus geeft op het schoolplein, is vragen om moeilijkheden.

„Wij vinden het al normaal als je homo bent", reageert Marc Mathies van de Algemene Onderwijsbond. „En ook dat je daar voor uitkomt. Als ik mijn vriendin een kus geef bij het afscheid, waarom mag een homo zijn partner dan niet zoenen? Alleen: het gaat bij homoseksuelen om een minderheidsgroep, net als bijvoorbeeld allochtonen of mensen met een zwarte huidskleur. En het is ook goed erbij te zeggen dat in het onderzoek nadrukkelijk gevraagd is naar de werkbeleving van de homoseksuele docent; en niet naar die van de leerling." Maar leerlingen horen niet aan te trappen tegen iets dat anders is dan zij, tegen iets dat niet de meerderheid is, vindt Mathies. „Voor andere minderheidsgroepen als vrouwen, zwarten of allochtonen is die les inmiddels aardig geleerd, maar in het onderwijs worden homoseksuele leerkrachten nog steeds structureel gediscrimineerd. Kort door de bocht: als je iemand uitscheldt omdat hij jood is of een zwarte huidskleur heeft, ga je de klas uit. Maar 'hé vuile homo' geldt toch nog meer als een geaccepteerd

scheldwoord." Kwetsend Er zijn nu te veel leerlingen die in hun bejegening van homo's over de schreef gaan, stelt het onderzoek, en dat gebeurt relatief vaak op VMBO-scholen. Voor (die) leerlingen is het van belang dat er heldere regels zijn omtrent omgangsvormen en dat onacceptabel gedrag direct aangepakt wordt. Het heeft verder een positieve invloed op de 'werkbeleving van homoseksueel onderwijspersoneel' als naast de leerlingen ook de ouders en de collega's direct aangesproken worden als zij zich intolerant, kwetsend of discriminerend gedragen. Op scholen die zorgdragen voor bovengenoemde aspecten hebben niet alleen homoseksuele mannen en vrouwen een betere psychische en

lichamelijke gezondheid, maar blijkt ook heteroseksueel personeel een positievere werkbeleving en een betere psychische en lichamelijke gezondheid te hebben. Kortom, een plezierig schoolklimaat is fijn voor iedereen, homo of niet. Wat is dan nog het verschil? Mathies: „Exact. Dat is precies waar we naar toe willen. Maar om zo'n plezierig klimaat voor iedereen te bereiken, is nu juist aandacht nodig voor de specifieke problemen waarmee homoseksueel personeel te maken hebben. En zij zeggen zich nog niet veilig te voelen. Als je dat benoemt en aanpakt, gaat het welbevinden van iedereen omhoog."

Vrolijke verhalen voor beginnende homo's

hadden gezegd dat homo-zijn een ziekte was, ben ik als 'ziek' op het Binnenhof gaan liggen. De politiek moest zich er maar eens mee bemoeien, was mijn boodschap. Het blad is politieker geworden onder Merijn, zegt hij zelf, minder glossy en lifestyle, maar nog steeds met veel ruimte voor grappen. Van de pagina met moppen: waarom hebben homo's graag lesbavriendinnen? Antwoord: iemand moet de klusjes toch doen. En: hoe krijg je vier homo's op een barkruk? Antwoord: even de kruk omdraaien.

Ook de dj-zanger Gordon werkt mee aan het blad. Bij hem kun je terecht als je problemen hebt. Verwacht niet een al te serieus antwoord. Ene Natasja schrijft hem dat ze er problemen mee heeft dat haar vriendin haar benen niet scheert. Antwoord Gordon: 'Yak dat vind ik nou zo smerig. Een meisje dat haar op de benen drinkt. Maar pas op zeg, ik er dan hoor.' En David vraagt Gordon wat hij moet doen met zijn naar zijn eigen inzichten te grote geslachtsdeel. Gordon doet de vraag af met 'gezeik'. 'Beter te groot dan te klein. Frank Sinatra scheen ook zo'n groot apparaat te hebben en die liet speciaal onderbroeken voor hem maken. Misschien is dat een oplossing.'

seropositieve Erik, student aan de UvA, is niet somber. Erik: "Er zijn zelfs leuke grappen te maken over hiv. Vraag ik pesterig als ik op een terras zit aan iemand naast me of hij een slokje uit mijn glas wil drinken. Maar pas op zeg, ik er dan hoor." Hoofdredacteur Merijn Henfling vindt het belangrijk dat het positieve overheerst in het blad. "Je moet niet doen alsof homojongeren geen problemen hebben. Die hebben ze wel. Maar die moeten niet overheersen. Expresso wil laten zien dat je meer bent dan je geaardheid. Je moet doorgaan met leuke dingen doen, leven. De mensen die wij in ons blad laten zien, zijn niet zo bezig met de roze strijd. Ze hebben gewoon vrienden en vriendinnen (lesbo, bi, hetero) en staan midden in het leven."

Homojongeren voelen zich gediscrimineerd

Amsterdam Bijna 40 procent van de homojongeren heeft last van discriminatie wegens hun geaardheid. Dat is volgens hoofdredacteur Henfling van Expresso "de meest schrikbarende conclusie" uit een enquête die het homojongerenblad met BNN heeft gehouden. De discriminatie uit zich in pesten, schelden, naropen, roddelen en fysiek geweld. Veel jonge homo's, lesbiennes en biseksuelen voelen zich onveilig op straat. Bijna de helft van de homojongeren tot dertig jaar noemt in zijn antwoorden dat allochtone leeftijdsgenoten de bron zijn van de pesterijen. (ANP)

AGAATH GARSCHAGEN

Merijn is trots op het jubileumnummer. Maar hij wil niet alleen achterom kijken tijdens deze vijftienjarige verjaardag. Het oplagecijfer kan ook nog best omhoog. Ook wil hij dat meer hetero's het blad leren kennen, zodat zij in het geval van een coming-out in de omgeving Expresso kunnen aanraden. "Nu krijgen jonge homo's vaak de Gaykrant aangeraden en die is echt voor dertigplussers."

Expresso signaleert het, schrijft het op, maar lardeert het verhaal met een vrolijk sfeerverslag van de maandelijkse donderdagavond voor Turkse jongeren in het COC. En zelfs het interview met ene

tact hebben. Allochtone homojongeren hebben het ook verre van gemakkelijk. Ze krijgen stokslagen en moeten verplicht preken van El Moumni lezen. Expresso signaleert het, schrijft het op, maar lardeert het verhaal met een vrolijk sfeerverslag van de maandelijkse donderdagavond voor Turkse jongeren in het COC. En zelfs het interview met ene

beleid achter, kennelijk moet je Expresso ook gewoon in de trein kunnen lezen of aan je (hetero) ouders kunnen laten zien. Portretten van geïnterviewden wisselen elkaar af met strips en graphics. De jongens van Di-rect sieren de cover van het jubileumnummer. Het is vooral lekker lezen. Voor hojo's ongetwijfeld herkenbare verhalen hoe je omstreeks je vijftiende ontdekt dat je homo, lesbo of bi bent en hoe je daarmee omgaat, waar je uit moet gaan, welke nieuwe boeken zijn verschenen, welke bands in zijn.

Meestal zijn de verhalen vrolijk, hebben de hoofdpersonen in de verhalen het allemaal al uitgedokterd, maar soms levert zo'n coming-out toch nog steeds erg veel problemen op. Zoals bij Peter (15) die van zijn ouders huisarrest kreeg, zijn gsm moest inleveren en niet meer op internet mocht. "Mijn ouders willen professionele hulp voor me zoeken. Ik hoef helemaal geen hulp, die hebben ze zelf nodig," zegt hij. Met zijn beste (homo)vrienden mag hij geen con-

Homoseksuelen zijn een interessante doelgroep voor uitgever en adverteerders, zo lijkt het op het eerste gezicht. Homostellen en -singles hebben vaak niet de lasten van kinderen en hebben de naam geïnteresseerd te zijn in mode, kunst, uitgaan en reizen. Toch staan adverteerders niet te waterdansen van dit profiel. De homobladen balanceren continue op de rand van de financiële afgrond. Enerzijds door amateurisme, maar ook doordat het gros van de adverteerders zich liever niet specifiek associeert met homoseksualiteit en wellicht ook omdat niet iedere homoseksueel zoduidig een homo- of lesboblade wil lezen.

Bladen als *Diva* en *Madam* sneuvelden de afgelopen decennia en het huidige lesboblade *Zij* aarzelt te weinig met weinig advertentie-inkomsten en een oplage van krap tienduizend exemplaren en moeizaam bestaan. Homoglossy *Squeeze* lijkt voorlopig in veilige haven sinds uitgeverij NTG zich enkele jaren geleden over het blad heeft onttrokken, maar bij het tweemaandelijks *Expresso* is het al vijftien jaar pompen of verzuipen.

De - volgens eigen zeggen - nobudget glossy voor lesbo-, homo- en bi-jongeren overleefde zonder een vermogende doelgroep, een hoge oplage (2500 exemplaren) en een wagonlading adverteerders. Dat is al een hele prestatie op zich.

Expresso wisselde regelmatig van uitgever en zelfs COC Nederland, de belangvereniging voor homoseksuelen, wilde twee jaar geleden de stekker uit het blad trekken. Met de actie S.O.S. Expresso haalt de redactie 34 duizend euro op en kon het blad weer even verder.

Het chronische geldgebrek is aan reguliere Expresso's al niet af te zien, maar met het jubileumnummer legt de redactie van vrijwilligers aan de dag als of een van hen de Staatsloterij

dubbeldik jubileumnummer

vraag het aan ome Gordon

ik ben 16, hij 25

Tim (16): Ik ben stapelverliefd. Leuk, zul je denken. Nou, nee. Ik ben namelijk verliefd op een jongen van 25, en ik ben zestien. Kan dat, kunnen we daar problemen mee krijgen? Zestien is net legaal volgens mij, maar negen jaar is wel een groot leeftijdsverschil. Als jij nou 24 was en hij 33, dan was er nog een goede kans dat jullie op één level komen. Omdat jij zestien bent, moet je nog van alles meemaken, leren en proeven. Het is voor jezelf belangrijk dat je geen dingen doet die je eigenlijk niet wilt. Je doet dingen - ook op seksgebied - omdat jij het leuk vindt en omdat je vriend

het leuk vindt. Niet omdat hij meer ervaring heeft. Kijk voor tips over veilige seks op www.homoseks.nl. Geniet ervan zolang je verliefd bent. Dus ga een keer seksen met die jongen of zo, maar denk goed na over een relatie. Als je het mij vraagt: it's never gonna work, baby, luister nou maar naar Ome Gordon!

tekst Arthur Laumann
beeld Gerben Pul

Laat die mannen op straat maar fluiten, in gedachten ligt Sanne uit Dronten (NL) in de armen van haar droomprinses. "Haar vriend weet niet dat we geknuffeld hebben."

"Misschien heb ik binnenkort een vriendin. Ik ken al best wel een tijdje een meisje van wie ik weet dat ze bi is. Zij weet van mij dat ik lesbisch ben en we vinden elkaar leuk, maar er is één probleem: ze heeft een vriend. Ik leerde haar kennen op een verjaardagsfeest van een vriend. Op de terugweg zei ik in de auto tegen een andere vriendin: 'Wow, wat een kanjer, hè.' Die vriendin vertelde dat het meisje bi is en dat ik wel een kans zou maken."

kinderachtig "Op een middag gingen we met een groepje zwemmen. Toen hebben we geknuffeld, maar ik durfde echt helemaal niks te doen. We hebben beloofd dat we elkaar snel weer zullen zien. Haar vriendje weet er niks van. Dat zal hij wel merken als hij ons ooit hand in hand door de stad ziet lopen."

"Ze is zeventien, dus iets ouder dan ik. Met oudere meisjes kan ik beter praten, meisjes van mijn eigen leeftijd vind ik vaak zo kinderachtig. Hiervoor ben ik nog niet echt met meisjes geweest, op wat flirts na. Ik denk ook wel dat het voor mij moeilijker is om iemand te vinden dan voor heteromeisjes. Die vinden zo een leuke jongen."

internet "Als ik langsloop, word ik altijd nagefloten door mannen. Als ik daarop zou ingaan, dan had ik vast snel

een relatie. Helaas fluiten de vrouwen niet naar mij, jongeren zouden ook gewoon meer moeten showen dat ze lesbisch of homo zijn: het is altijd makkelijker als zij het even laten weten."

"Een vriendin zoeken in een dorp op je vijftiende is erg moeilijk. Zelf heb ik vaak gezocht op internet, maar ik heb niemand gevonden. Mijn lesbische vriendinnen zijn dan ook allemaal meisjes die ik via internet ken en die ver weg wonen. En ik mag nog niet vaak uitgaan. Als ik een keer naar Amsterdam wil, dan moet ik een heel goed excuus hebben. Mijn ouders willen dan precies weten wat ik daar ga doen."

disco "Over vijftien jaar ben ik lerares Engels en heb ik een leuke vriendin. Als het dan nog steeds hetzelfde is in Dronten, ga ik er persoonlijk wat aan doen. Desnoods open ik een discotheek in mijn eigen huis."

Sanne (15):
'Mannen fluiten naar mij, vrouwen helaas niet'

Mediageniek waren ze allemaal, de relletjes van de afgelopen vijftien jaar. Want BN'ers speelden stevast de hoofdrol. Een affaire zou tien jaar aanslepen. In 1991 schreef *Expreszo* een alternatief, 'roze' script voor *Goede Tijden Slechte Tijden*. Daarom maakte de huilfotograaf een coverfoto van een jongen met één hand in zijn broek en in de andere hand een Brits homopornoblad. Met dáárop een foto van Antónie Kamerling. Bloot. Ooit geschoten toen nog niemand van de soap had gehoord. Niets aan de hand, loek het. De narigheid begon pas toen de soapnikkel opnieuw opdook in een artikel over het tienjarig bestaan van *Expreszo*. Antonies fotograaf boos, want niemand had hem toestemming gevraagd. Door de rijdende rechter werd *Expreszo* veroordeeld tot 1500 gulden boete. Bonje was er al eerder geweest met Jo De Poorter, Paul de Leuw en Marc Overmars. En met de Rijksvoorlichtingsdienst: Want voor een advertentie was een foto gebruikt van een verlegen, glimlachend jong prinsje.

"Constantijn mag lid worden. Maar jij ook!" Ach, de RVD had kunnen weten dat *Expreszo* dol was op de prinsjes: al in jaargang 1, nummer 1 prijkt een foto van Friso. In niets meer dan een minuscuul goudkleurig stringetje.

Vlaamse verovering

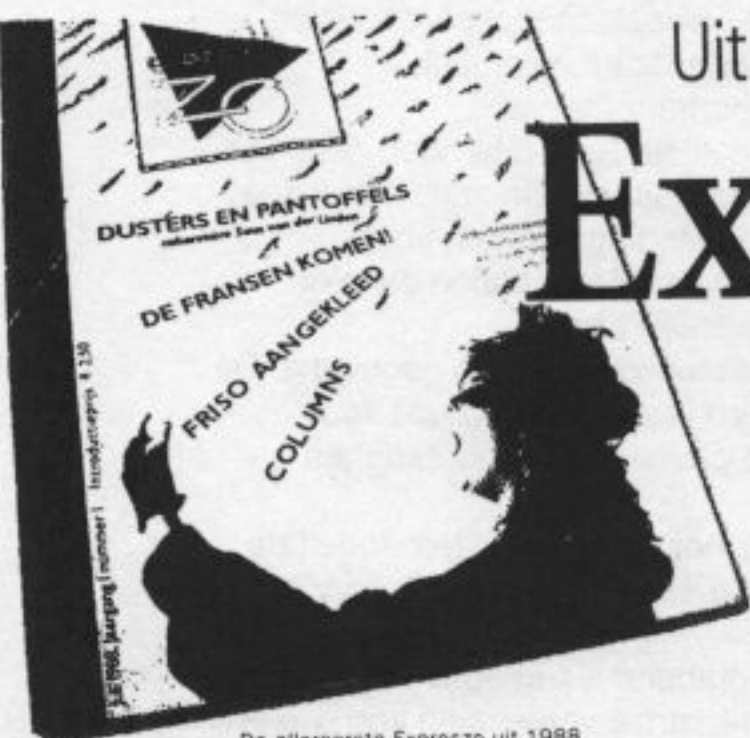
Jonge Vlaamse janetten en pralines moeten het aan het eind van de vorige eeuw stellen zonder eigen tijdschrift. Daarin komt verandering als *Expreszo* voortaan ook te koop is in Vlaamse gazettenwinkels. Maar de Belgische distributie sterft een stille dood als de uitgever bedenkt dat het te duur is. Een nieuwe poging boekt twee jaar later wel succes. Het blad ligt opnieuw in de Vlaamse rekken. Ook wordt de redactie versterkt met vrijwilligers met een wel heel zachte g. is de website ineens bereikbaar via expreszo.be en wordt het populaire woord 'hojo' afgelost door het politiek correcte 'holebi-jongere'. Meer Vlaamse termen komen in zwang, zoals 'outing' (voor een gedwongen coming-out), 'fuij' (feest) en 'Minister van Gelijke Kansen'. Een keerzijde heeft het internationale succes ook. In Vlaanderen verkoopt de cover met het Hollandse popidool Jamai belabberd en andersom raken we de in Vlaanderen megapopulaire zangeres Yasmine in Nederland aan de straatstenen niet kwijt. Een pan-Europese *Expreszo* laat dan ook op zich wachten.

Uit de pampers, uitgepuberd en bijna volwassen

Expreszo 15 jaar out!

Rellen, ontslaggolven en bestaansangst bij ieder nummer. *Expreszo* heeft het overleefd. Van nieuwsbrief tot no-budget glossy in vijftien jaar.

tekst Sander Groen en Paul Wouters

De allereerste *Expreszo* uit 1988

Ach, dan kunnen we er net zo goed een echt blad van maken, bedenkt de nieuwsbriefredactie van de Rotterdamse homojongerenvereniging Apollo bij een borrel in 1988. En dus wordt op Roze Zaterdag van dat jaar het eerste exemplaar gepresenteerd van 'Expreszo, kwartaaltijdschrift voor lesbische en homojongeren in Zuid-Holland'. Dat slaat aan. Krap drie jaar later gaat het blad landelijk. Hoog tijd, want 'Expreszo wil laten weten dat het heel leuk is om homo of lesbisch te zijn!' (uit het voorwoord). Gemiddeld doen jongeren er vier jaar over om na

de ontdekking van hun holebi-zijn daar ook wat mee te doen. De doelstelling is om die periode terug te brengen tot nul. *Expreszo* is strijdbaar.

Pritt-stift

Het blad wordt met schaar en Pritt-stift in elkaar gezet. Het resultaat ziet er lekker authentiek uit, maar is ook schots en scheef. En ook inhoudelijk zwabbert het. Zo doet een redacteur verslag vanuit het zandige homopretpark Sitges, worden stuitende

'Expreszo's Grote Kinderporno Prijs vraag' en verschijnt er een slaapverwikkend kunsthistorisch essay over een misprezen lesbische schilderes. Het abonneebestand verdampt.

What's in a name?

Bijster origineel is de titel 'Expreszo' niet. Behalve 's werelds enige tijdschrift voor lesbo-, ho- en bi-jongeren heet ook een cultuurprogramma van een Vlaamse regionale omroep zo. Een koffiespecialzaak in Zwolle, een espressobar in Schiedam en een coffeeshop in Den Bosch. Studentendisputen voor heren in Leiden en dames in Maastricht. Een theatergroep in Hoorn. En o ja, natuurlijk is er ook nog *Expreszo* in Haarlem, het kunstenaarsatelier voor mensen met een verstandelijke handicap.

Torenhoge ambities ten spijt blijft het modderen. Decadente feestjes, nalatigheid bij het innen van advertentie gelden en onverantwoorde uitgaven zorgen ervoor dat het voortbestaan steeds aan een zijden draadje bungelt. *Expreszo* wisselt regelmatig van uitgever en hier en daar sneuvelt een hoofdredacteur of voorzitter. Henk Krol en Paul Haenen zijn geïnteresseerd in overname. Uiteindelijk komt *Expreszo* onder de hoede van COC Nederland. Maar die uitgever wil eind 2001 de stekker eruit trekken. De zwoelste keer. Door de grootscheepse actie S.O.S. *Expreszo* komt er bijna 75.000 gulden op tafel (in nieuw geld: net iets meer dan 34.000 euro), waardoor het blad weer van de ondergang gered is.

zolderkamertjes

Professioneler is het allemaal wel geworden. De vormgeving gebeurt nu digitaal

op een PowerMac. En de enveloppen voor abonnees worden niet meer op zondagmiddag ingepakt in zwerterige zolderkamertjes. Wordt het eerste nummer nog gemaakt door acht vrijwilligers, nu zijn het er meer dan tachtig. Die houden zich niet alleen bezig met tekst en beeld, maar ook met marketing en promotie, internet, advertentieacquisitie, feestjes en... vrijwilligersmanagement. Flitsender is het ook. Nadat *Expreszo* een tijd lang alleen via een abonnement te bemachtigen valt, komt een wakkere hoofdredacteur op het idee dat een blad toch ook in de kiosk hoort. Maar dan moet het er wel weer lekker uitzien. Bij iedere restyling wordt het formaat weer wat kleiner en de oplage weer wat hoger. *Expreszo* is voortaan fullcolour en er komt een nieuw, hip logo. Ooit begonnen als 'Het Nieuwe Tijdschrift Voor Lesbische en Homojongeren' is *Expreszo* nu een 'no-budget glossy voor lesbo-, ho- en bi-jongeren'. Dat klinkt toch frisser.

Hitsige covers uit 1992 en 1995

roemrucht

Maar sommige dingen veranderen nooit. Sinds dag één zijn de zootjes mateloos populair. Een dik jubileumnummer was er vijf en tien jaar geleden ook. Compleet met artikelen over de roemruchte geschiedenis van het blad. Iaren geleden werd er al op de cover uitgepakt met een jongensbandje. En in het allereerste nummer stond een interview met een lesbocabaretière. Allemaal net als nu. ☺

Springplank?

De huidige baas van *Expreszo*, Merlijn Henfling, had illustere voorgangers. Na de landelijke lancering van *Expreszo* in 1991 was de eerste hoofdredacteur Bam-bi Delver. Hij werd opgevolgd door Aletta Smits ('92), maar keerde terug na het ontslag van Remco van Dam ('92/'93) en Renate Louw. Even deelde Delver de hoofdredactie met Riesjart van de Crommert ('94/'95), totdat ook die werd ontslagen. Edwin Reinerie ('96-'98) droeg de heerschappij over aan zijn vierde Caspar Pisters (1998-2002).

Maar bewijst *Expreszo* zich een beetje als springplank? Wie weet. Bam-bi Delver heet nu Bamber en publiceert in *Computer, Use en /M*. is directeur van Stichting De Kinderconsument en geeft lezingen over kinderen en internet via The Speakers Academy. Aletta Smits is onderwijskundig adviseur aan de Universiteit Leiden. Remco van Dam schreef voor *XL*, *Gay & Night* en *The Daily Friendship*, maar wat hij nu doet is onbekend. Van Renate Louw was het enige wat we vonden een artikelje op internet over de gevaren van bloemen en planten voor huiskatten. Riesjart van de Crommert heet nu Richard en is financieel journalist bij *De Telegraaf*. Edwin Reinerie is hoofdredacteur van *sQueeze* en Caspar Pisters is daar redacteur. Merlijn Henfling is ook theaterrecensent van de Amsterdamse krant *Het Parool*.

heeft gewonnen. Het jubileumnummer (september/oktober) verschijnt in een glossy-uitvoering op kwalitatief papier en is in de kiosk verkrijgbaar met vier verschillende covers. Op iedere cover staat een ander lid van de boyband Di-rect afgebeeld. En op de hartpagina's is bij wijze van gimmick een

homo-erotische pin-up-poster van het covermodel geplaatst. Het nummer bevat nog een aardige vondst: een persiflage op de fotomannetjes uit tienerbladen, met in de hoofdrol hoofdredacteur Henk Krol van de *Gay-Krant* als homovader.

Expreszo kan wat betreft inhoud en vormgeving prima wedijveren met bladen van meer vermogende, commerciële uitgeverijen. De fotografie is smaakvol en gevarieerd en de vormgeving van uitzonderlijke kwaliteit.

Het blad opent en eindigt met rubrieken in een overzichtelijke, strakke vormgeving. Ingeklemd tussen de rubrieken liggen de achtergrondartikelen, fotoreportages en interviews met een meer eigenzinnige vorm. Naast het mooie paginaontwerp is het ook de verdienste van vormgevers Eric Hammink en Karlijn Muller dat de eigenzinnige experimenten nergens rommelig worden en als vanzelfsprekend in het blad passen.

Inhoudelijk legt de redactie zich niet neer bij het vooroordeel dat jongeren nog amper lange teksten lezen. Voor een interview met cabaretière Sara Kroos ruimt *Expreszo* vijf pagina's in en ook de reportage *Vijftien jaar oud en out* wordt rustig op vijf pagina's gezet.

Expreszo is liefdevol-oud-papier en dat spat van de pagina's: de homoliefde én de liefde van de makers voor het blad.

Alexander Nijboer
Expreszo, COC Nederland, € 3,95.

Ben jij intelligent, kun jij goede gesprekken voeren en zie je er bovendien leuk uit? Dan zoekt Thomas uit Bree (B) jou. "Als ik op school word nageroepen, trek ik me daar niks van aan."

"Ik heb al een vriendje gehad, twee maanden. Ik word niet snel verliefd. Op mijn eerste vriendje was ik wel echt verliefd, maar ik denk dat ik toen nog te jong was voor een relatie. Hij was zestien en ik veertien."
"Bij jongens kijk ik altijd naar het geheel. Hij moet vrij intelligent zijn, zich kunnen amuseren en er natuurlijk ook leuk uitzien. Maar met een leuke jongen moet ik ook kunnen praten en dan maakt de rest niet zoveel uit."

kleedkamer "Dat ik homo ben, heb ik op mijn veertiende geleidelijk aan iedereen verteld. Tegenwoordig word ik nog wel eens nageroepen op school, maar daar trek ik me niks van aan. Naar een leerkracht ga ik daarmee niet, omdat dat toch niet helpt."
"In de kleedkamer na het turnen bijvoorbeeld, zijn die opmerkingen wel eens moeilijk. Dan zeggen ze wel eens 'flikker', 'homo' of 'janet'. Het nieuwste wat ik gehoord heb, is 'choco'. Dat vind ik nog wel grappig, maar vraag me niet hoe ze erop komen!"

reizen "Ik zit in het vierde jaar middelbaar Sociaal-Technische Wetenschappen. Mijn opleiding gaat vooral over hoe de mens leeft en hoe je met mensen moet omgaan. Bree, waar ik woon, is wel een gezellige stad, maar of ik hier dan wil blijven wonen? Er is bitter weinig te doen. Waarschijnlijk trek ik naar Antwerpen of Brussel of misschien naar het buitenland."
"Ik ben erg actief bij de holebi-jongerenvereniging. Als ik naar een activiteit ga, moet ik best wel een stukje reizen. Meestal raak ik er met de bus, maar dat duurt ongeveer anderhalf uur! Daarom blijf ik soms 's avonds slapen bij een vriend of brengt iemand uit de buurt me naar huis."

politiek "Over vijftien jaar, als Expresso dertig wordt en ik ook, heb ik hopelijk een job, wat geld en ben ik iemand die een leuk sociaal leven heeft. Wie weet ga ik nog de politiek in. Dat heeft mij altijd al geïnteresseerd. En als ik de geschikte jongen vind, zie ik trouwen wel zitten."

Thomas (15):
'Dat ze me choco noemen, vind ik nog wel grappig'

6. Handleiding Cyber Crime

Het Computer Emergency Response Team van de Nederlandse overheid (govcert.nl) en de Groep Digitaal Rechercheren van de KLPD hebben een 'Handleiding Cyber Crime' samengesteld. De handleiding (113 pagina's) geeft een helder overzicht van de technische en strafrechtelijke aspecten van cyber crime. Begrippen als spoofing, open relays, sniffing en port scans komen uitgebreid aan de orde. Daarnaast geeft de handleiding advies voor het doen van aangifte. De handleiding behandelt geen inhoudsgerelateerde incidenten (verspreiding kinderporno of schending auteursrecht) en is niet gericht op het grote publiek. De rol van meldpunten en abuse desks van internet providers komen niet aan de orde.

Van herkenning tot aangifte, Handleiding Cyber Crime (07.2003) http://www.bof.nl/docs/HandleidingCyberCrime_ned.pdf

Op zijn dertiende bleef het bij stiekem kijken naar leukere jongens uit zijn klas, nu gaat Rick uit Assen (NL) gay stappen in Groningen. "Mijn vrienden zijn ouder, omdat veel leeftijdsgenoten nog in de kast zitten."

"De eerste jongen die ik heb gezocht, woonde in onze buurt. We gingen wel eens samen uit. Dat zoenen gebeurde een keer toen we net terug waren uit een kroegje, ergens verstoppt in de stad. Een vriendje heb ik momenteel niet, maar ik heb wel iemand op het oog, haha."

homodisco "Dat ik jongens wel lekker vond, wist ik onbewust altijd al. Op mijn dertiende betrapte ik mijzelf er best vaak op dat ik naar jongens keek. In het begin van de tweede klas wist ik het al zeker. Vlak voor de zomervakantie had ik mijn coming-out, net nadat ik vijftien was geworden. Eerst kon ik het zelf allemaal moeilijk accepteren. Het leek me ook lastig om leuke jongens te vinden die ook op jongens vallen. Inmiddels weet ik dankzij internet dat dit erg meevalt. Sinds kort ga ik bovendien best vaak uit naar de Golden Arm, de homodisco in Groningen. Zo heb ik al veel jongens leren kennen die ook homo of bi zijn. Omdat veel jongens van mijn leeftijd nog niet uit de kast zijn, zijn de meeste vrienden wat ouder. Zo rond de twintig."

homo of bi "Of ik nou homo of bi ben, durf ik nog niet zeker te zeggen. Ik hou dat tenminste officieel nog even open. Dat ik zo ben, vind ik niet slecht, maar ook niet het beste wat er is. Dat mensen er moeilijk over doen als je homo bent, heb ik persoonlijk

liik nog niet gemerkt, want iedereen aan wie ik het heb verteld, reageert heel relaxed. Ik ben wie ik ben."

trouwen "Als ik me zou moeten voorstellen wat ik over vijftien jaar zou

doen, dan ziet mijn leven er vast heel anders uit. Waarschijnlijk ben ik dan op zoek naar een vaste vriend of heb ik er al een. Misschien ook wel een meisje, maar daar ben ik nog niet achter."

Rick (15):
'Homo of bi, ik hou het officieel nog even open'

Na Peters coming-out...

Peter (15) is een van de pootvindertjes uit de vorige Expresso. Vlak voordat zijn koppie in heel België en Nederland in de winkels lag, had hij thuis zijn coming-out. Gevolg: huisarrest, niet meer op internet en gsm inleveren. "Mijn ouders willen nu professionele hulp voor me zoeken."

Dagenlang zeurde Peter om film te mogen gaan kijken bij vrienden en daarna te blijven slapen. Die smoes had hij verzonnen om op 7 juni naar Expresso's Hahaha te gaan. Die avond was onvergetelijk. Maar wat hij toen nog niet wist, was dat de dag erop nog onvergetelijker zou worden. 's Middags - Peter was net wakker - belde zijn vader. Hij 'was erachter gekomen dat zijn zoon had gelogen. Toen hij thuiskwam, zaten zijn ouders al in spanning op de bank te wachten. Toen kwam het moment. Peter zei: "Ik denk dat ik jongetjes leuker vind dan meisjes." In eerste instantie reageerden zijn ouders rustig en vroegen hem van alles. Pff, dat was goed gegaan, dacht Peter nog.

In de gaten

Kort na het gesprek pakte Peters vader de oplader van zijn mobiele telefoon af. Daarnaast moest hij zijn simkaart inleveren en ging ook de internetkamer voorgoed op slot. Zijn ouders verboden hem nog langer met homovrienden om te gaan of contact met ze te zoeken. Hij mag amper het huis uit. Meestal zit hij dan ook alleen op zijn kamer en verveelt hij zich.

Voor Expresso is het lastig om Peter te bereiken om te horen hoe het nu met hem gaat, want zijn ouders houden hem

discussie is. In het maatschappelijk debat, denk aan klokkenluiders, is anonimiteit nu juist heel welkom. De schrijvers pleiten voor duidelijke regels wanneer anonimiteit is beschermd en wanneer deze wordt opgeheven. "Zo'n regeling moet er voor zorgen dat anonimiteit snel kan worden opgeheven bij een verdenking van een ernstig strafbaar feit. Maar er moet ook een garantie bestaan dat de provider niet bij het minste of geringste de identiteit van de surfer onthult." Als voorbeeld voor het laatste halen zij de

Privacy-ruzie EU en VS

De VS verlangen de persoonsgegevens van Europese reizigers die het land aandoen. Europa is verdeeld en aarzelt.

Door onze correspondent NMC
CAROLINE DE GRUYTER
BRUSSEL, 10 SEPT. "Voor elk complex probleem bestaat een antwoord dat helder, simpel en verkeerd is." Met die quote van de Amerikaanse schrijver Henry Lewis Mencken begon Eurocommissaris Frits Bolkestein gisteren zijn repliek aan de Commissie Vrijheden en Rechten van de Burger van het Europese Parlement, die hem had gevraagd om uit te leggen waarom hij toelaat dat Europese luchtvaartmaatschappijen persoonsgegevens van reizigers aan de Verenigde Staten verstrekken, terwijl dit in strijd is met de Europese privacy-wetgeving.

"De huidige situatie mag niet doorgaan", vertelde Bolkestein de parlementariërs. Hij zei duidelijk dat hij hun zorgen deelt over de dagelijkse inbreuken op de privacyregels. Maar hij liet zich niet intimideren door het plan van de parlementaire rapporteur in deze kwestie, de Nederlandse D66'er Johanna Boogerd, om de Europese Commissie voor het Europese Hof van Justitie in Luxemburg te dagen als de Commissie de overdracht van gegevens niet stopt.

Volgens Boogerd moet de Commissie ervoor zorgen dat luchtvaartmaatschappijen zich aan de Europese regels houden, punt uit.

pogingen van de muziekindustrie aan om peer-to-peer gebruikers te identificeren. Wie pleit voor een mogelijkheid voor opspoorders om anonimiteit in ernstige gevallen op te heffen moet niet allerlei civiele partijen met hun eigen agenda laten meesurfen ten koste van de doorsnee internet gebruiker.

Afpersing Campina meest vergaande misdaad met internet (21.08.2003) <http://www.netkwesties.nl/editie67/artikel1.php>

BOF.nl, 17/9

1. Nederland maakt geen halszaak van PNR doorgifte

De doorgifte van passagiersgegevens vanuit Nederland aan de Verenigde Staten stuit op weinig kritiek bij de Nederlandse regering. Minister Donner vindt de kwestie eigenlijk geen zaak van de regering en verwijst door naar het College bescherming persoonsgegevens en naar de rechter.

Sinds maart van dit jaar eisen de Verenigde Staten online toegang tot de Passenger Name Record (PNR) van alle passagiers op vluchten van, naar of via de VS. Het PNR bevat 39 gegevens waaronder naam, geboortedatum, telefoonnummer en de datum van reservering, en kan ook gegevens bevatten

zoals creditcardnummer, stoelnummer en maaltijdkeuze. Daarnaast vragen de VS via het Advanced Passenger Information System (APIS) van de vliegtuigmaatschappijen om naam, geboortedatum, geslacht, paspoortnummer en nationaliteit. De VS hebben bedreigd met hoge boetes en zelfs intrekking van de landingsrechten voor vliegtuigmaatschappijen die niet meewerken aan de verstrekking van de gegevens. De gegevens worden gebruikt voor risico-profielering van passagiers.

Sinds het voorjaar onderhandelt de Europese Commissie met de VS over een acceptabel privacyreglement zodat de Amerikaanse verwerking van gegevens van Europese passagiers voldoet aan

Hoewel de onderhandelingen tussen de Commissie en de VS gaande zijn, is er nog weinig vooruitgang geboekt. Tijd, zegt Boogerd, om de maatschappijen te dwingen om de gegevens meer naar Amerika te sturen. "Dat mes is mij te scherp", zei Bolkestein. Hij vroeg, en eind dit jaar de tijd om te proberen met de Amerikanen tot een vergelijk te komen.

Bolkestein zit in een dilemma. Enerzijds willen de Amerikanen alles doen om terreuraanslagen te voorkomen. Hun onderhande-

Commissie niet te wachten. Daarbij hebben de VS de luchtvaartmaatschappijen op de knieën gedwongen: als zij geen persoonsgegevens verstrekken, krijgen ze hoge boetes en kunnen ze hun landingsrechten in de VS kwijtraken. Als de Commissie nu op haar strepen gaat staan, is de financiële ravage niet te overzien. En reizigers staan dan uren in de rij, want de Amerikaanse douane en grensbewaking willen hun gegevens toch hebben.

Maar het grootste probleem ligt binnen de EU zelf. Het zijn namelijk de vijftien EU-lidstaten die hun nationale 'carriers' tot de orde moeten roepen. Maar een aantal lidstaten heeft daar geen zin in. Finland, Groot-Brittannië en Ierland overwegen zelf persoonsgegevens van passagiers op te gaan vragen. Ook Nederland staat niet onwelwillend tegenover de verlangde gegevensoverdracht.

Als Bolkestein actie wil ondernemen tegen de maatschappijen, dan zullen sommige lidstaten dat niet uitvoeren. Dan is er geen 'Europees blok' meer, en wordt zijn onderhandelingspositie ondergraven. "De Amerikanen weten dat", zegt een ingewijde. "Ze wachten tot het EU-ballonnetje knapt. Ze hebben geen haast, en willen geen concessies doen."

Wie dan nog bedenkt dat veel Europarlementariërs nu graag punten scoren (er zijn verkiezingen volgend jaar), begrijpt dat elk helder en simpel antwoord op dit probleem, om met Mencken te spreken, de Eurocommissaris in een lastig parket kan brengen.

Bolkestein verkeert in een lastig parket

laars zeggen steeds dat de aanslagen op het World Trade Center, morgen twee jaar geleden, voorkomen hadden kunnen worden als ze toen al persoonsgegevens hadden gecontroleerd. Anderzijds zijn er de Europese regels ter bescherming van de privacy, die verbieden dat die gegevens (namen, adressen, credit-cardnummers, maaltijdvoorkeuren en dergelijke) de oceaan over worden gestuurd.

Bovendien spelen er politieke en economische motieven mee. Handelsconflicten, de oorlog in Irak en andere zaken hebben de transatlantische betrekkingen verzuurd. Op een felle vete over persoonsgegevens zit de Europese

zoeken. Ik ben er nog steeds boos over, ik hoef geen hulp. die hebben ze zelf nodig!"

Peter ontvangt graag post van andere jongens. Je kunt je brief sturen naar de redactie (voeg wel twee postzegels van € 0,39 toe). Wij sturen hem dan ongeopend door.

nauwkeurig in de gaten. Hij klinkt niet meer zo vrolijk - we herkennen de jongen van het interview bijna niet meer. Peter heeft van alles geprobeerd om met zijn ouders te praten. Niks helpt: zij denken dat zijn geartheid aangeweerd is, dat hij te jong is om dat zelf te kunnen zeggen. Hij voelt zich eenzaam en hij weet eigenlijk niet meer wat hij moet doen. "Mijn ouders willen nu professionele hulp voor me

de voorwaarden van de EU privacy richtlijn. De onderhandelingen lijken muurvast te zitten. De enige serieuze tegemoetkoming waartoe de VS bereid lijkt, is het terugbrengen van de bewaartijd van 50 naar 6 of 7 jaar. Andere bezwaren van de EU lijken weinig gehoor te krijgen. De VS willen het gebruik van de gegevens niet beperken tot de bestrijding van terrorisme maar ook aanwenden bij andere 'serieuze' criminaliteit. De VS willen ook geen beperking van het aantal gegevens per passagier. Bovendien hebben Europese passagiers geen juridisch handvat om eventuele fouten voor een Amerikaanse rechter te brengen.

In antwoord op Kamervragen en tijdens een overleg in de Tweede Kamer heeft minister Donner alle bezwaren van de Kamerleden doorverwezen naar de EU, het CBP en de Nederlandse rechter. Donner heeft zich nadrukkelijk onthouden van elke kritiek op de VS en uitte in de Kamer begrip voor de eisen van de VS. Over de Nederlandse politiek zei hij: "De politiek verantwoordelijken zullen opnieuw voor de vraag staan waar de grenzen liggen bij dit soort verschijnselen en waar wij het risico aanvaarden dat er een aanslag van die omvang wordt gepleegd, omdat wij bepaalde andere waarden toch belangrijker vinden."

Het College bescherming persoonsgegevens neemt klachten over de doorgifte van passagiersgegevens in behandeling maar zal deze 'van geval tot geval' bekijken en alleen behandelen bij een 'bijzondere, individuele aanleiding'.

Kamervragen met antwoord 2002-2003, nr. 1797H, Tweede Kamer (27.08.2003)

Kamervragen met antwoord 2002-2003, nr. 1844, Tweede Kamer (01.09.2003)

Tweede Kamer, algemeen overleg van de vaste commissie voor Justitie en de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op 10.09.2003 (ongecorrigeerd stenogram)

6. BOF publicatie over verkeersgegevens

Juridisch kwartaalblad JAVI heeft in het augustusnummer een lang artikel gepubliceerd van Sjoera Nas (Bits of Freedom) over plannen voor gedwongen opslag van verkeersgegevens in de telecommunicatiesector. Het artikel gaat in op de definitie van verkeersgegevens, het juridische kader, de praktijk bij providers en de kritiek van privacy-watchdogs op de nieuwe privacy-wetgeving die een bewaarplicht mogelijk maakt.

"Ook onder dreiging van oorlog en terrorisme moeten we onze maatschappij blijven grondvesten op democratie, grondrechten en bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Het preventief in de gaten houden van het communicatiegedrag van alle burgers vormt een radicale omkering van het principe dat iedereen onschuldig is tot het tegendeel is bewezen. Het gevaar dreigt dat we onze maatschappij volledig ten dienste gaan stellen van opsporing, in plaats van omgekeerd."

You never surf alone
<http://www.bof.nl/javi.html>

Politie zet blinden in bij telefonisch afluisteren criminelen

door MILCO AARTS en JOHN VAN DEN HEUVEL

AMSTERDAM, donderdag De politie in Haarlem zal letterlijk en figuurlijk rode oortjes hebben gekregen bij het oprollen van een grootschalige bende in vrouwenhandel. Maar liefst 27.610 telefoontjes werden afgeluisterd om de bende in kaart te brengen, zo berichtte deze krant gisteren. Ook goed voor rode vingertjes, want al die gesprekken moeten worden uitgetikt. Is het leuk werk? Wat hoor je zoal en kan er een band ontstaan? De politie huurt steeds meer visueel gehandicapten in voor het afluisteren van gesprekken. Ze luisteren beter...

Als er een organisatie in Nederland bestaat mét een luisterend oor, dan is het justitie wel. De AIVD en de (speciale) recherche-eenheden van onze politie zijn koploper in de wereld. Nergens anders worden zo veel gesprekken afgeluisterd: Nederland, tapland. Dertig tot zestig keer per werkdag geeft justitie ergens in Nederland toestemming voor een telefoontap. Een tap in een uitgebreid onderzoek kan al snel oplopen tot 36.000 telefoongesprekken.

Saaai werk

Voor al in drugsonderzoeken luistert de politie massaal af. Dat is overigens niet het meest favoriete karweitje van rechercheurs. "Het is meestal erg saai werk", vertelt een Amsterdamse rechercheur, die uit privacyoverwegingen anoniem wil blijven. "Ervaren drugshandelaren bespreken haast niets door de telefoon en gebruiken codes. Ze weten bovendien dat we meeluisteren, dus proberen ze ook nog de politie op het verkeerde been te zetten door bijvoorbeeld fake afspraken te maken. Je luistert heel vaak naar nietszeggende privé-gesprekken. Een enkele keer is dat wel leuk, bijvoorbeeld als een topcrimineel ruzie blijkt te hebben met zijn vrouw of er een vriendinnetje op na houdt. Daar maken we later nog weleens gebruik van als de verdachte is opgepakt en we hem er tijdens het verhoor mee kunnen confronteren", aldus de politieman.

Of het wordt gebruikt om een eventuele partner tegen de crimineel uit te spelen, zegt advocaat Nico Meijerink. "Een echtgenote van een verdachte is meestal niet geneigd uit de school te klappen; ze eet immers meestal ook uit dezelfde ruif. Maar als ze dan op de hoogte wordt gebracht van allerlei intieme gesprekken die haar man met een of meerdere vriendinnetjes voerde, wil het dak nog wel eens van het huis gaan", zegt de in het strafrecht gespecialiseerde jurist.

Spanning

Al dat soort gegevens komt boven water bij intensief taponderzoek, weet de Amsterdamse strafpleiter. "Mensen die de gesprekken afluisteren, komen alles te weten. Of die man van Ajax houdt, gek is op bingo, wat hij graag eet, hoe ziek zijn moeder is tot en met wat hij van iedereen vindt. Ik heb zaken gehad waarin ik dertig dossiers kreeg met alleen verslagen van telefoongesprekken. En dan nog had de politie maar een beperkt deel uitgewerkt. Maar als je daar soms stukken uit leest, dan ga

je zelf de spanning voelen die in die gesprekken zit. Je voelt soms hoe de strop wordt aange-trokken."

Afluisteren is specialistisch werk dat waanzinnig veel geduld eist. De politie zelf hult zich desgevraagd in nevelen over de gebruikte methoden. Ook de vraag wat het met je doet om maandenlang iemand zo intensief te beluisteren, laat ze graag onbeantwoord. Wat wel gezegd kan worden, is dat het afluisteren in speciale tapkamers op politiebureaus gebeurt. Veel apparatuur is geleverd door Israëlische bedrijven en de meeste taperecorders zijn de laatste jaren sterk gemoderniseerd. Vaak wordt het werk nog moeilijker en tijdrovender omdat er een andere taal wordt gesproken. "Dan zit er een tolk dagenlang eerst te vertalen", zegt Meijerink. "Daarnaast spreken de meeste criminelen in bedekte termen over hun projecten. Of ze kennen elkaar heel goed en hebben aan een half woord genoeg. Als 'tapper' moet je proberen de verdachte zo goed te kennen dat je dat halve woord eruit filtert."

Hiervoor gebruikt de politie in toenemende mate visueel gehandicapten. "Ze hebben weliswaar dezelfde oren, maar in de praktijk blijkt dat ze meer uit de gesprekken halen", aldus een woordvoerder van het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD). "Het idee is een paar jaar geleden geboren tijdens een vergadering hier. Een van de mensen riep toen als grap dat telefoontaps net zo goed door blinden gedaan konden worden. We zijn het eens gaan proberen en het werkt perfect. We hebben er zelfs prijzen mee gewonnen."

Ze luisteren beter, vangen de nuances gemakkelijker op en horen zelfs aan de stem wie de leiding in handen heeft. Tapmedewerkster Pauline vertelde onlangs aan het blad

Dertig tot zestig keer per werkdag geeft justitie ergens in ons land toestemming voor een telefoontap. Een tap in een uitgebreid onderzoek kan al snel oplopen tot het afluisteren van 36.000 telefoongesprekken.

FOTO: RICHARD MOUW

Connexie: „Soms heb je het gevoel dat je zo'n crimineel leert kennen. Zelfs de familieleden worden bijna bekenden."

Er kan veel misgaan in de tapkamer van de politie. Advocaten willen weten of er met taps van hun cliënten is geknoeid. Over 'optical disks' en 'lawful interception technologies'.

Door onze redacteur HANS MOLL AMSTERDAM, 8 SEPT. Bij de rechtbank in Den Haag dient woensdag een kort geding waar-

TEL
2019

door Gijsbert Termaat en Tjerk de Vries

AMSTERDAM, donderdag Er moet een einde komen aan de privacybescherming van criminelen en raddraaiers. Loco-burgemeester Geert Dales van Amsterdam is van mening dat ons land op dat gebied doorgeslagen is.

Zo moeten er veel meer camera's worden ingezet bij grootschalige demonstraties of andere publiekevenementen. "Laat Big Brother maar meekijken. Wie niets te verbergen heeft, heeft ook niets te vrezen. En als je zo stoer bent om met stenen te gaan gooien, moet je ook maar zo stoer zijn om op video te worden opgenomen", zegt Dales, die wethouder Financiën en Economische Zaken is.

Volgens de loco-burgemeester wordt nu veel te vaak rekening gehouden met de privacy van burgers. Daardoor worden evenementen en demonstraties niet door de politie op video opgenomen. "Maar de politie zou tijdens en na demonstraties juist wel gebruik moeten maken van videoregistratie, zodat de daders achterhaald kunnen worden en desnoods hun leven lang kaalgeplukt kunnen worden."

"We zijn doorgeslagen in privacybescherming. Natuur-

van de uitkomst van groot belang is voor zowel het openbaar ministerie als de advocatuur. De Amsterdamse advocaten Bakker Schut en Van der Plas willen een onderzoek afdwingen naar de fysieke kern van het afluisteren, de zogeheten optical disk, om uit te sluiten dat met tapmateriaal is geknoeid.

De twee advocaten zijn niet de enigen die meer zicht willen op het digitale tappen. In het zeldzame geval dat de rechter onderzoek naar dit tappen toestaat, blijkt dat er veel mis kan gaan. Ingenieur M. Kuylman, die het digitale tapsysteem ontwierp dat bij de Amsterdamse politie wordt gebruikt, trad op als getuige-deskundige voor de Rotterdamse advocaat G. Aberson. Volgens Kuylman faalt de techniek van het tappen nog op een aantal punten. Zo is er onder meer geen juiste tijdsregistratie en ontbreekt soms informatie, zonder aanwijsbare reden.

Van der Plas meent dat in de zaak tegen haar cliënt, de Turks Koerdische zakenman Huseyin B., het tapmateriaal is gemanipuleerd. B. zegt over sommige gesprekken dat hij ze niet heeft gevoerd en van andere dat zo'n gesprek wel is gevoerd, maar dan op een ander tijdstip en vanaf een andere plek. Van der Plas heeft de hulp ingeroepen van eerder genoemde Kuylman, en H. van de Ven. Laatstgenoemde is zelfstandig werkzaam op het gebied van 'lawful interception technologies' en was twaalf jaar medewerker signaalanalyse voor de Militaire Inlichtingendienst.

Beiden bevestigen dat 'knoei-sporen' zijn te vinden op de kopieën die zijn gemaakt van de oorspronkelijke informatiedrager, de optical disk. Voor het ultieme bewijs echter, moet de optical disk worden onderzocht. Dat onderzoek is door het hof geweigerd. Van der Plas is tegen die beslissing in cassatie gegaan. A. J. M. Machielse, de advocaat-generaal van de Hoge Raad, vindt dat haar verzoek door de Hoge Raad moet worden afgewezen. De HR doet 23 september uitspraak.

Volgens Machielse is het niet eenvoudig om op de door de verdediging gesuggereerde manier gesprekken te manipuleren, ergo is het dus ook onwaarschijnlijk dat dat is gedaan. Zeker bij de zeer grote hoeveelheid afgeluisterde gesprekken zoals in de zaak-B., waarbij circa zesduizend gesprekken zijn afgeluisterd in een periode van zeven maanden. Het zou gewoon praktisch gesproken een probleem zijn zoveel manipulaties door te voeren, aldus de advocaat-generaal in zijn verwerping van de cassatiemiddelen.

Indien er al sprake zou zijn geweest van manipulaties zou dat „inhoudelijke onregelmatigheden" hebben opgeleverd, zegt Machielse, verwijzend naar de conclu-

lijk is privacy een heel belangrijk recht, maar dat recht kun je wel verliezen als je je niet weet te gedragen."

Ook wil Dales dat justitie veel meer informatie mag gebruiken om daders te veroordelen.

Hij wil bestanden van verschillende instanties koppelen, zodat alle informatie van daders bekend is ten tijde dat iemand voor de rechter moet komen.

"Bijvoorbeeld bij Justitie in de Buurt. Daar liggen dossiers van jongeren, maar die mogen weer niet worden gebruikt in de rechtszaal. Zo kan het voorkomen dat iemand die voor de twintigste keer terechtstaat voor een overval, behandeld wordt als iemand die nog nooit iets heeft uitgevreten."

Justitiewoordvoester Saskia de Klerk: "Een koppeling van bestanden zou wel handig kunnen zijn en ook wij zijn van mening dat we inderdaad misschien wel eens wat minder aan privacybescherming mogen doen."

'Stop bescherming privacy criminelen'

sies van het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) dat kopieën van het tapmateriaal heeft onderzocht. En, zo merkt Machielse op, de rechter kan heel goed, zonder technische hoogstandjes, zelf die gesprekken controleren op de inhoudelijke onregelmatigheden. Verder onderzoek hoeft niet, zegt Machielse, „als de rechter denkt dat hij voldoende is voorgelicht”.

In de zaak van B., die is veroordeeld wegens moord en drugshandel, speelt het NFI een cruciale rol. Het instituut zegt geen aanwezigingen te hebben gevonden voor manipulatie van de bewuste gesprekken, maar voegt daaraan toe dat ook niet kan worden uitgesloten

dát manipulatie heeft plaatsgevonden. In het onderhavige geval meent het NFI, dat er geen aanleiding is andere onderzoeksmethoden toe te passen, als die er al zouden zijn. Maar sowieso zijn er geen onderzoeksmogelijkheden die iets nieuws kunnen opleveren. Van der Plas denkt daar heel anders over.

Van der Plas baseert zich voor het kort geding op de Amerikaanse, forensische onderzoeker Barry Dickey, werkzaam bij het Audio Evidence Lab in Arlington. Het NFI heeft een zogeheten auditief onderzoek verricht op audio-kopieën en beschikt niet over de kennis en de middelen om een signaal-analytisch onderzoek te verrichten naar de optical disk. Volgens Dickey is het noodzakelijk dit onderzoek te doen op de oorspronkelijke opname en het apparaat dat daarvoor is gebruikt.

De enige plek in Nederland waar signaal-analytisch onderzoek gedaan zou kunnen worden, is bij het fysisch-elektronisch laboratorium van TNO (TNO-FEL). Daar zegt een woordvoerder dat dit onderzoek alleen gedaan kan worden als een rechter daartoe een verzoek indient. Tot dusver was een dergelijk onderzoek aan een optical disk nog niet gedaan.

B. wil voorkomen dat de optical disk verloren gaat. Ook nadat zijn strafrechtelijke veroordeling onherroepelijk is geworden – de Hoge Raad buigt zich momenteel over de zaak – wil hij dat het bewijsmateriaal blijft behouden. B. wil de mogelijkheid openhouden onderzoek te laten verrichten in het kader van civielrechtelijke procedures tegen onder meer het ministerie van Justitie en de Turkse staat.

Van der Plas gelooft dat er alle reden is aan te nemen dat de gesprekken in Turkije zijn gefabriceerd. Haar cliënt is oprichter van het Koerdisch parlement in ballingschap en heeft in het verleden de Turkse regering ernstig in verlegenheid gebracht met zijn onthullingen over de samenwerking van hooggeplaatste militairen, leidende politici en criminelen. Er zou de Turkse regering veel aan gelegen zijn B. definitief de mond te snoeren, dan wel voor lange tijd incommunicado te houden.

Verwijzend naar de zaak-B. noemde Bart Jacobs, in zijn inaugurele rede als hoogleraar wiskunde en informatica in Nijmegen, het in mei dit jaar „onacceptabel” dat in onze rechtsstaat „de gerezen twijfel aan de betrouwbaarheid van een zeer veel gebruikt bewijsmiddel niet ontzenuwd kan worden”. Jacobs benadrukte dat „openheid en transparantie” ook bij vergaande automatisering bij overheidsdiensten moeten zijn gegarandeerd. Het kort geding dient 10 september in Den Haag.

Afperser gepakt na onderzoek internet

Door een onzer redacteurs
ROTTERDAM, 22 AUG. De politie van de regio Utrecht heeft op 3 juli een 45-jarige man aangehouden op verdenking van afpersing van zuivelonderneming Campina, Sara Lee (Douwe Egberts) en de Nederlandse Spoorwegen. De man heeft bekend, zegt de politie. De arrestatie werd gisteren door de politie

Wordt uw provider rechter?

KARIN SPAINK

PAR 27/8

Vandaag bespreekt de Tweede Kamer een wet waarin de wettelijke aansprakelijkheid van providers wordt geregeld. Wat moet een provider doen als er klachten binnenkomen over materiaal dat klanten on-line hebben gezet? Dien je een provider te beschouwen als de verantwoordelijke uitgever of is hij, net zoals de telefoondienst, een *common carrier* die niets te maken heeft met de inhoud van wat zijn infrastructuur doorgeeft? Moet een provider dat materiaal verwijderen, en zo ja onder welke condities? Is hij verplicht de gegevens van de klant in kwestie aan de klager af te geven? Kan een klager de provider verantwoordelijk stellen als die niets onderneemt, en bijvoorbeeld een schadevergoeding eisen van de internetprovider?

Het wetsvoorstel is voor een groot deel gebaseerd op de jurisprudentie. In juni 1999 oordeelde de rechter dat wanneer er 'in redelijkheid niet valt te twijfelen' aan de juistheid van een klacht over materiaal dat bij een ISP wordt gehost, de provider gehouden is het betwiste materiaal onverwijld te verwijderen. Doet hij dat niet, dan wordt hij zelf medeverantwoordelijk voor wat zijn gebruiker doet. De provider handelt kortom onrechtmatig als hij in zo'n geval niet ingrijpt.

Een nieuwe uitspraak van een hogere rechtbank verwierp die zo belangrijke uitspraak van 1999 echter en kegelde daarmee de bestaande jurisprudentie omver. Die ontwikkeling kon niet meer in het wetsontwerp of de bijbehorende toelichting worden meegenomen, daar is het betreffende arrest te vers: het is nog geen drie weken oud. Zodat de Tweede Kamer plotseling met de vreemde figuur zit dat de memorie van toelichting jurisprudentie aanhaalt die niet meer bestaat. (En ik bevind me in de parallele rare positie dat ik jurisprudentie heb gemaakt en gebroken: beide uitspraken, de oude en de nieuwe, komen namelijk voort uit de zaak die Scientology tegen mij en mijn provider heeft aangespannen.)

Ik ben blij met die zojuist omver gehaalde jurisprudentie. Indertijd was de uitspraak een goede, maar wat je later zag ontstaan was onduidelijkheid. Wanneer raak je nu medeverantwoordelijk als provider? Wat is 'redelijke' twijfel? In de praktijk blijkt dat de ene provider iets sneller ingrijpt dan de andere. Sommige providers accepteren klachten zonder veel vragen te stellen, andere verzoeken standaard om een precisering van de klacht. Wanneer je om zo'n nadere toelichting vraagt, leert de ervaring, laat een deel van de klagers niks meer van zich horen. Soms raken ze afgeschrikt door het papierwerk, maar regelmatig ook klagen ze maar een eind weg in de hoop dat het iets uithaalt: ze klagen als een schot hagel. Niet geschoten is altijd mis.

Voor de gebruiker betekent dat verschil in interpretatie dat de ISP's erop nahouden, dat ze bij de ene provider meer bescherming genieten dan bij de andere. Sommige providers zijn immers dapperder – of koppiger – dan anderen. Ze geven niet zomaar gehoor aan klachten, ze willen een onderbouwing daarvan voor ze actie ondernemen. Feitelijk hebben de gebruikers daardoor bij de ene provider meer rechten dan bij de andere.

De aanstaande wet gaat net een stapje verder dan de oude jurisprudentie. De minister stelt dat een provider alleen mag ingrijpen wanneer materiaal 'onmiskenbaar onwettig' is. Naar schatting is in negentig procent van de gevallen de status van een klacht kraakhelder: wat die gebruiker heeft neergezet, mag gewoon niet (kopieën van liedjes of films, of kinderporno). Slechts in tien procent is de status van het betwiste materiaal onduidelijk, en dan heeft iedereen ervan af te blijven tot dat zekerheid is verkregen over de status van dat materiaal. De klager moet dan eerst naar de rechter en kan pas na een uitspraak in zijn voordeel eisen dat de provider ingrijpt. Dat voorkomt dat de provider op de stoel van de rechter moet gaan zitten.

Maar je zou dat helderder willen. Je kunt denken aan een verbod op het verwijderen van betwist (maar niet – onmiskenbaar – onwettig) materiaal. Of je kunt, om te voorkomen dat providers – zoals na 1999 gebeurde – toch zachtjes op de stoel van de rechter worden geduwd, centrale afspraken maken die klagers verantwoordelijk stellen voor de consequenties van hun eisen: als klagers willen dat betwist materiaal wordt verwijderd, moeten ze providers vrijwaren van eventuele schade als die uitvoering geven aan de eis. Want anders loopt de provider immers weer het risico dat de gebruiker een zaak tegen hem aanspant.

Die provider moet uit het midden. Hij kan niet beoordelen wat rechtmatig is en moet zich niet hoeven wapenen tegen boze klagers of boze gebruikers. Providers moeten doorgeven, rechters moeten oordelen. Ieder zijn vak, daar zijn gebruikers ook bij gebaat.

bekendgemaakt nadat de internetrubriek www.netkwesies.nl hierover een gedetailleerd artikel had aangekondigd.

De man wordt ervan verdacht

4. CDA/VVD willen aangifteplicht providers

BOF.nl 30/9

In het wetsvoorstel elektronische handel ter omzetting van de Europese E-commerce richtlijn (2000/31/EG) wordt maar zijdelingse over spam gesproken. Hoofdmoot van de richtlijn is de wettelijke aansprakelijkheid van internetproviders. Die aansprakelijkheid is van groot belang voor de balans tussen de vrijheid van meningsuiting en bijvoorbeeld het auteursrecht. De richtlijn onderscheidt 3 soorten diensten, namelijk caching (tijdelijke opslag), mere conduit (doorgifte) en hosting. Alleen in het geval van hosting riskeert een provider aansprakelijkheid, als hij in kennis wordt gesteld dat specifieke informatie op zijn servers onmiskenbaar onrechtmatig is, en als hij dan niet direct ingrijpt. Harde criteria voor providers om onmiskenbare onrechtmatigheid vast te stellen, zijn er niet, gaf minister Donner tijdens de mondelinge behandeling op 22 september toe, maar hij bevestigde dat een provider het oordeel aan de rechter kan laten op het moment dat hij redelijkerwijs kan twijfelen aan de onrechtmatigheid van informatie.

"Als hij (de provider) redelijkerwijs kan twijfelen, is er in ieder geval niet de situatie dat hij redelijkerwijs moet vermoeden (...) Dan is ook het oordeel aan de rechter. Bij die grensgevallen zit de rechter ertussen."

CDA Kamerlid Jan de Vries en VVD Kamerlid Szabo vonden dit niet ver genoeg gaan, en dienden 2 amendementen in (28 197 nr 12 en 13) om die verantwoordelijkheid aan te scherpen. Via het Kafkaeske amendement nr 12 worden providers aansprakelijk gesteld voor informatie als zij daarvan wisten zonder dat ze ervan op de hoogte waren dat die informatie een onrechtmatig karakter had. Via amendement nr 13 krijgen providers een aangifteplicht voor kinderporno en discriminatie.

Minister Donner liet weten daar geen heil in te zien. Hij gaf aan dat er ook geen aangifteplicht is voor moord en dat het lang niet zo makkelijk is vast te stellen wanneer iets strafbaar is als het gaat om racisme of kinderporno. "Wat de een vunzig en strafwaardig vindt, vindt de ander binnen de marges vallen. Het vergt de nodige kennis van zaken om te bepalen wat al dan niet strafbaar is."

Het is onduidelijk wanneer de Tweede Kamer over het wetsvoorstel stemt.

toetjes van Campina te hebben vergiftigd en dreigbrieven naar de onderneming te hebben gestuurd, waarin hij geld eiste. Hij kocht de toetjes in een supermarkt van Albert Heijn in het zuiden van het land. Thuis deed hij er muizenkorrels bij, waarna hij de toetjes terugplaatste in de winkel, zei zijn advocaat H. Ausma vanochtend tegen het Algemeen Nederlands Persbureau. De politie wil dit niet bevestigen, maar zegt dat de toetjes niet vergiftigd zijn in het productieproces van Campina. Een consument van een toetje is onwel geworden na het eten ervan, zo bevestigt de politie.

De verdachte wilde niemand in levensgevaar brengen, hij wilde alleen geld, zei advocaat Ausma tegen het ANP. „Daarom heeft hij de muizenkorrels eerst uitgeprobeerd op zijn bok (die hij als huisdier houdt – red.). Die werd er alleen maar misselijk van."

Campina laat in een reactie weten „heel erg opgelucht te zijn dat deze zaak tot een oplossing is ge-

De man die verdacht wordt van het afpersen van zuivelfabrikant Campina is via internet opgespoord. Een nieuwe wet moet dat in de toekomst nog gemakkelijker maken.

Door onze redacteur

JAN BENJAMIN

ROTTERDAM, 28 AUG. De man die in juni werd gearresteerd op verdenking van afpersing van zuivelfabrikant Campina, kon niet worden aangehouden zonder hulp van de internetbedrijven waar hij klant was. De occasions-website Autotelegraaf.nl gaf inzage in zijn logbestanden. Surfola, de Amerikaanse dienst om anoniem te surfen, stond het e-mailadres van de verdachte af aan de FBI. En zijn Nederlandse internetaanbieder verschafte naam en adres.

Het is niet duidelijk of er een justitieel bevel is geweest om de gegevens te verstrekken. Internetaanbieders staan in de regel alleen gegevens over hun klanten af na zo'n bevel dat ondertekend moet zijn door de officier van justitie.

om anoniem te surfen hoeven geen gegevens af te staan aan de politie als er geen opsporingsbevel is gegeven door justitie. Dat zei een woordvoerder van het landelijk parket in Rotterdam vanochtend tegen het ANP. Dit speelt onder meer ook bij de vervolging van muziekpiraten op internet die via programma's als Kazaa mp3-bestanden uitwisselen.

Steganografie is populair bij hackers om informatie te versluutelen. Ook terroristen zouden de te methode gebruiken. Job de Haas van het Amsterdamse computer beveiligingsbedrijf ITSSX vindt het nogal omslachtig. „Waarom zou je op zo'n ingewikkelde manier informatie in een plaatje willen stoppen?"

Het versluutelen van een bericht kan eenvoudig met een cryptiemethode als PGP. Het verspreiden van een bericht via nieuwsgroepen op Usenet garandeert bovendien meer anonimiteit.

Steganografie is populair bij hackers om informatie te versluutelen. Ook terroristen zouden de te methode gebruiken. Job de Haas van het Amsterdamse computer beveiligingsbedrijf ITSSX vindt het nogal omslachtig. „Waarom zou je op zo'n ingewikkelde manier informatie in een plaatje willen stoppen?"

De verdachte stuurde Campina een brief waarin hij geld eiste. Volgens moest het zuivelbedrijf de gegevens van de bankrekening en de pincode onzichtbaar verstoppen in een digitale foto van een rode Volkskrant. Met het bloot te oog is dat onzichtbaar. Er is een speciale techniek, steganografie, die

politie dat bewijsmateriaal rechtmatig verkregen heeft. De advocaat sluit niet uit dat hij medewerkers van de FBI en Surfola.com oproept als getuigen. De politie zegt „geen enkele twijfel over de rechtmatigheid van de manier waarop het bewijs verkregen is” te hebben.

Het politieonderzoek is in juli 2002 begonnen toen Campina aangifte van afpersing deed bij de politie. Ruim 150 politiemensen van verschillende korpsen hebben aan het onderzoek meegewerkt. (Aanvang AAFPERSER: pagina 3)

Ausma gaat onderzoeken of de

Nieuw onzich

Maar dat gaat waarschijnlijk veranderen. De nieuwe wet 'Vorderen gegevens telecommunicatiebedrijven' geeft alle opsporingsambtenaren (zoals rechercheurs en belastinginspecteurs) in Nederland het recht om bij een internetaanbieder of een telefoonbedrijf adres- en verkeersgegevens op te vragen.

Het wetsvoorstel is in april behandeld door de Tweede Kamer. De vaste commissie voor Justitie van de Eerste Kamer heeft er kritische vragen over gesteld. De kleine christelijke partijen SGP en ChristenUnie waren er nog niet van overtuigd dat in het wetsvoorstel op alle onderdelen „het gewenste evenwicht tussen het opsporings- en het privacybelang is gevonden”. Zij nemen niet voetstoots aan dat alle opsporingsambtenaren in Nederland zonder toestemming van een rechter of officier van justitie de juiste afweging van belangen

de man die verdacht wordt van het afpersen van zuivelfabrikant Campina is via internet opgespoord. Een nieuwe wet moet dat in de toekomst nog gemakkelijker maken.

Verdachte niet zichtbaar op internet

hebben gedaan. Met het e-mailadres konden de verdachte gemakkelijk via een Nederlandse internetaanbieder achterhaald worden.

Het is opmerkelijk dat Surfola het e-mailadres van de verdachte heeft verklaapt. In zijn gebruikersvoorwaarden stelt het bedrijf dat het nooit klantgegevens aan derden geeft. Christiaan Alberdingk Thijm van SOLV Advocaten stelt dat Surfola daarmee een 'wanprestatie' heeft geleverd. De verdachte zou op grond hiervan een schadevergoeding kunnen eisen bij Surfola, zegt hij. Maar voor de strafzaak over de afpersing heeft het volgens hem geen gevolgen. Nederlandse producenten van software die het mogelijk maakt

voor nodig om de gegevens uit de afbeelding te halen. De foto moest, zo zei de afperser, worden geplaatst op de website Autotelegraaf.nl, te midden van duizenden andere plaatjes van tweedehandsauto's. Met de anoniemizer haalde hij het plaatje van de site en ontrafde de gegevens van de rekening uit de afbeelding, aldus internetrubriek www.netkwesies.nl, die vandaag een artikel over de zaak publiceerde. Door het digitale archief van Autotelegraaf te analyseren kwam de politie uit bij Surfola. Op verzoek van de Nederlandse justitie zou de FBI begin juli naar dit bedrijf zijn gestapt en een e-mailadres van de verdachte hebben gekregen. Het bedrijf zou dat op vrijwillige basis

'Neem vingerafdruk en DNA van elke inbreker'

Van onze verslaggever
ROTTERDAM 25/8

De technische recherche van de politie moet zich niet langer concentreren op technische hoogstandjes met beperkt rendement, maar dient voortaan naar elke inbreker en elke auto kraak te gaan om DNA en vingerafdrukken te verzamelen. Dat zegt de Rotterdamse plaatsvervangend korpschef Hans Visser.

In een vraaggesprek met het po-

we wet: niet meer baar op internet

kunnen maken. Het ministerie van Justitie moet nog antwoorden op de vragen van de Kamercommissie. Deskundigen gaan er vanuit dat de wet met enkele kleine wijzigingen zal worden aangenomen.

'Digitale burgerrechten worden bedreigd'

Voorzitter H. Leemans van de vereniging van Nederlandse internetaanbieders NLIP is bezorgd over de nieuwe wet. „Als elke wijk-agent gegevens bij ons mag opvragen, schept dat een problematische situatie”, zegt hij.

Onder de nieuwe wet kunnen

ook gegevens worden opgevraagd van personen die niet worden verdacht van een strafbaar feit. De Nederlandse organisatie Bits of Freedom (BOF), die opkomt voor „digitale burgerrechten”, verwacht dat het opvragen van de naam en het woonadres bij een internetadres een standaardhandeling wordt, net zoals de controle van een kenteken van een fout geparkeerde auto. BOF is met name verontrust over het feit dat politie en openbaar ministerie niet hoeven te registreren hoe vaak gegevens worden opgevraagd. Verkeersgegevens, bijvoorbeeld over welke websites of nieuwsgroepen iemand bezoekt, zouden volgens mr. L.F. Asscher van het Instituut voor Informatierecht (IVIR) van de Universiteit van Amsterdam moeten vallen onder het briefgeheim. „Op internet zijn deze verkeersgegevens heel anders dan bij de telefoon,

waar wordt bijgehouden welke nummers zijn gebeld en hoe lang. Welke sites of nieuwsgroepen iemand bekijkt raakt rechtstreeks aan de inhoud. Ik vind niet dat iedere politieagent daarover moet kunnen beslissen.”

Providers mogen niet zomaar gegevens van hun cliënten verstrekken aan derden. Zij dienen zich te houden aan de Wet Bescherming Persoonsgegevens. Maar als sprake is van 'een gerechtvaardigd belang' mag het wel. Van dat recht hebben de Nederlandse providers nooit gebruik willen maken omdat zij dan te veel op de stoel van de rechter moeten gaan zitten.

Alleen als sprake is van kindporno, wordt een uitzondering gemaakt. Het opvragen van deze informatie is volgens Directeur Leemans van de verenigde internetaanbieders (NLIP) vaak bedoeld ter voorbereiding van een internettap.

Internetaanbieders zijn sinds een aantal jaren wettelijk verplicht het gedrag van hun klanten te kunnen aftappen. Deze gegevens moeten, als het openbaar ministerie (OM) er om vraagt, worden doorgesluisd naar zogenoemde 'tapkammers' van het OM.

Strengere straffen voor terrorisme

Door een onzer redacteurs

DEN HAAG, 21 AUG. 'Werving voor gewapende strijd' en 'samenspannen met als doel een terroristisch misdrijf te plegen' worden strafbaar met respectievelijk maximaal vier en tien jaar gevangenisstraf.

Dat staat in het wetsvoorstel 'Terroristische misdrijven' dat minister Donner (Justitie, CDA) gisteren naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. Met deze voorstellen wil Donner volgens een woordvoerder een effectieve strafrechtelijke vervolging van personen die betrokken zijn bij de jihad ('islamitische

strijd') mogelijk maken. De huidige wettelijke middelen zijn volgens Justitie te beperkt.

Twee rechtszaken tegen vermeende moslimextremisten in Rotterdam leidden eerder tot vrijpraak, omdat de informatie van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst door de rechter niet als rechtmatig bewijs werd beschouwd en niet werd toegelaten. Het openbaar ministerie had de verdachten hulp aan de vijand en lidmaatschap van een criminele organisatie ten laste gelegd.

Door in artikel 205 van het Wetboek van Strafrecht ook werving voor gewapende strijd strafbaar te stellen, wil Donner verzekeren dat „elk aanwerven voor een 'jihad' strafbaar is, ook als onduidelijk is of de geworvene zijn bijdrage aan deze strijd in enig georganiseerd verband zal willen leveren”. De strafmaat voor artikel 205 wordt verhoogd tot vier jaar, waardoor voorlopige hechtenis en andere strafrechtelijke dwangmiddelen mogelijk worden.

Strafbaar stellen van 'samenspannen met als doel een terroristisch misdrijf te plegen' moet het makkelijker maken terroristen die in losse, netwerkachtige structuren opereren te vervolgen. Wel moet dan worden bewezen dat minimaal twee personen bezig waren een terreurdaad voor te bereiden. Nu moet nog deelname aan een terroristische organisatie bewezen worden. Met dit voorstel zoekt Donner ook aansluiting bij de strafbaarstelling van 'conspiracy' (samenzwering) in het Amerikaanse en Britse strafrecht. Het kabinet

Kamer waarlijk was voorbereidingen te treffen tegen „een grote ramp als gevolg van een terroristische aanslag”.

Het wetsvoorstel 'Terroristische misdrijven' is een uitvoersel van de nota 'Terrorisme en de bescherming van de samenleving' die in december 2001 is uitgebracht. Het wetsvoorstel „Terrorisme en de bescherming van de samenleving” is door de Tweede Kamer aangenomen op 21 juni 2002.

Anonimiteitswet is hard nodig

Internet wordt associeerd met normvervaling. Toch moet een democratie de burger het grondrecht van de anonimiteit bieden, menen Lodewijk Asscher en Anton Ekker.

Anoniem communiceren is een grondrecht. Maar zo langzamerhand lijkt anonimiteit synoniem aan misbruik. Het debat is gereduceerd tot de antithese privacy versus veiligheid. Het internet verdient het dat anonimiteit een nette wettelijke regeling krijgt. Consumenten, internetproviders en vooral het publieke debat zijn daarbij gebaat.

Vorige week rekende de Utrechtse politie met hulp van de FBI een 45-jarige man in die Campina afperste door toetjes te vergifigen. De toetjesterroerist wist de politie lang te ontlopen door gebruik te maken van een 'anonymizer'. Dat is een computerprogramma dat internetsporen uitwist.

Deze brute afperser lijkt de vrees te bevestigen dat het internet uitsluitend bevolkt wordt door pedofielen, fraudeurs en terroristen. Al sinds de doorbraak als massamedium wordt het internet te pas en te onpas geassocieerd met ernstige misdrijven en het verval van normen en waarden. De regels van het strafrecht lijken in de digitale omgeving minder makkelijk te handhaven.

De negatieve associaties zijn begrijpelijk en verklaarbaar. Het internet biedt meer dan traditionele communicatietechnologieën de mogelijkheid om met anderen te communiceren zonder dat men de eigen identiteit hoeft prijs te geven. De nadelen van anonimiteit liggen voor de hand. De anoniemus kan straffeloos allerlei onzin

uitkramen of zich schuldig maken aan bedreiging en belediging. De slachtoffers van dergelijke uitingen kunnen nergens verhaal halen. Zij kunnen niemand ter verantwoording roepen. Dat is een volstrekt onbevredigende uitkomst in een rechtsstaat.

Doordat een ernstig misdrijf zoals de Campina-zaak veel media-aandacht krijgt, dreigt het probleem van de onvindbare dader al gauw de reputatie van het medium te besmetten. Hierdoor belandt het internet, en dan vooral de anonieme communicatie die dit medium mogelijk maakt, zelf in de klagaandenbank.

Ten onrechte! De voordelen van anonimiteit blijven vaak onderbelicht. Het internet kan als vrij communicatiemedium alleen blijven bestaan wanneer de onschuldige internetgebruiker het enorme potentieel van waardevolle informatie en communicatie kan benutten zonder gehinderd te worden door het idee dat de overheid en andere pottenkijkers continu over zijn schouder meegluren. Anonimiteit stelt de gebruiker in staat zijn eigen privacy te beschermen en verstoken te blijven van spam en allerlei andere ongewenste informatie.

Bovendien heeft anonimiteit een onmiskenbaar maatschappelijk nut. Het openbare debat is gebaat bij een vrije uitwisseling van ideeën en informatie. Allerlei kritische geluiden zouden niet gehoord worden wanneer de afzender te allen tijde verplicht zou zijn om zich met naam en toenaam bekend te maken. De anoniemus zal in sommige gevallen alleen eerlijk en ongegeneerd voor zijn mening durven uitkomen als hij niet hoeft te vrezen voor represailles van kwaadwillende overheidsinstanties, zijn werkgever, of de burens.

Anonimiteit is een belangrijke waarborg voor de anonieme klokkenluider die maatschappelijke misstanden aan de kaak stelt, voor de vertolker van de niet politiek

correcte mening en voor de criticus van een totalitair regime in China, Birma of Iran. Een volwassen democratische samenleving moet zo stevig zijn dat zij anonieme uitingen niet alleen toereemt maar ze zelfs waardeert en beschermt als onderdeel van de meningsvorming.

Het dilemma tussen enerzijds de roep om law and order en anderzijds de bescherming van privacy en communicatievrijheid wordt door de Nederlandse wetgever onvoldoende onderkend. Er bestaat vooral een groot wettelijk vacuüm waar het de handhaving van private belangen betreft. Dit terwijl juist daar allerlei lastige afwegingen moeten worden gemaakt.

Illustratief is het offensief van de muziekindustrie, die de verspreiding van digitale muziekbestanden probeert tegen te gaan door

vaardigde private belangen. Wanneer moeten zij identificerende gegevens afgeven? Kunnen ze door hun klanten voor de rechter worden gesleept wanneer achteraf blijkt dat die gegevens ten onrechte werden verstrekt?

Het is tijd dat de wetgever het belang van anonimiteit eindelijk expliciet aanvaardt en duidelijk vastlegt. Tegelijkertijd moet worden vastgesteld onder welke voorwaarden anonimiteit kan worden opgeheven. Zo'n regeling moet er voor zorgen dat anonimiteit snel kan worden opgeheven bij een verdenking van een ernstig strafbaar feit. Maar er moet ook een garantie bestaan dat de provider niet bij het minste of geringste de identiteit van de surfer onthult. Dat betekent dat als het gaat om schending van auteursrechten eerst maar moet worden aangetoond dat het echt noodzakelijk is de identiteit van een gebruiker te kennen. De rechter moet dan de grondrechten van de anonieme gebruiker afwegen tegen de mogelijke rechten van bijvoorbeeld de muziekindustrie.

Bij gebreke van een wettelijke regeling blijft het beeld bestaan van cyberspace als een duistere, wetteloze plek waar de griezels anoniem op de loer liggen. Dat beeld is net zo symplistisch en stompzinnig als de fictie van een utopische heilstaat waar geen overheid meer nodig is. Verdieders van privacy en anonimiteit verworden in de beeldvorming al gauw tot handlangers van boeven of tot naïeve activisten. Gewone internetgebruikers, providers en uiteindelijk het debat zelf zijn de belangrijkste slachtoffers van een luie wetgever. Een heldere anonimiteitswet moet voorkomen dat naast toetjes ook het imago van het internet verder vergiftigd wordt.

Lodewijk Asscher en Anton Ekker zijn onderzoekers bij het Instituut voor Informatierecht van de Universiteit van Amsterdam.

Cyberspace lijkt nu wetteloos hol voor anonieme griezels

internetgebruikers te ontmaskeren en te beboeten. In de toekomst zullen zich meer van dit soort problemen voor gaan doen. Kan iemand die zich door een uitlating op het Internet beledigd voelt een provider via de rechter dwingen om de identiteit van de afzender te onthullen? En een bedrijf dat te kampen heeft met dalende beurskoersen als gevolg van misleidende financiële tips van een sluwe speculant? In de rechtspraak bestaat geen duidelijkheid.

Zolang dat gat in de regelgeving niet wordt gevuld blijven de internetproviders in een onaangename spagaat steken. Zij zijn wettelijk en contractueel verplicht om de privacy van hun klanten te beschermen maar moeten tegelijkertijd meewerken aan de handhaving van het strafrecht en gerecht-

was'. Met de combinatie van tips en persoonsgegevens komen de rechters wellicht tot nieuwe inzichten. Bij de laboratoria van het Nederlands Forensisch Instituut is met het oog op de nieuwe mogelijkheden de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in extra mankracht en middelen om meer dna-onderzoek te kunnen verrichten. Behalve in nieuwe technieken wordt ook geïnvesteerd in de aanleg van een dna-bank van de capaciteit om dna te vergelijken. Toch moet Justitie zich nog steeds enigszins beperken. Ondanks de investeringen blijft dna-onderzoek een schaars goed. Mede daarom is vastgelegd dat de recherche eerst via 'klassieke' opsporingsmethoden (zoals buurt-onderzoek) moet proberen de zaak op te lossen.

bruik maken van de nieuwe mogelijkheden. Welk onderzoek vandaag de priemeur krijgt is nog niet bekend. Wel is zeker dat alle politiekorpsen met de methode gaan werken. „Je ziet de laatste jaren en vooral maanden dat veel politiekorpsen oude zaken oppikken door nieuwe mogelijkheden met dna-onderzoek”, zegt een woordvoerder van Justitie. „Er is minder dna nodig om dna dat op de plek van een misdrijf is gevonden te verbinden. En de databank raakt beter gevuld. Bij de mogelijkheden om uiterlijke kenmerken uit dna te herleiden, zul je zien dat rechters denken: „We hebben nog wat tips liggen en kunnen er nu achter komen of de dader een man of vrouw was en of hij Nederlands of bijvoorbeeld Chinees

litieblad APB geeft vissers voorbeelden van onderzoeksmethodes die naar zijn mening veel tijd en geld kosten maar weinig opbrengen. Zo zouden er nog slechts in zeer uitzonderlijke gevallen, bijvoorbeeld bij moorden of gewelddadige overvallen, oorafrakken moeten worden gemaakt of worden gespeurd naar schoenzool- of werktuigsporen. Ook moet veel minder tijd besteed worden aan het 'linken' van kogels en hulzen aan de wapens waarmee ze zijn afgeschoten.

door Alex Bogers

DEN HAAG - De politie kan vanaf vandaag via dna-geslacht en ras van vermeende misdadigers achterhalen. Politie en justitie verwachten veel van deze methode. Oude en ingewikkelde zaken kunnen daardoor opgelost worden. In de toekomst krijgt de dader van ieder vergrijp een gezicht: aan de hand van dna kan een compositietekening worden gemaakt.

Is een ontvoering makkelijker op te lossen als de politie ongeveer weet wie de dader is? Dat moet blijken. Er is in ieder geval niet veel meer nodig om een idee te krijgen van het uiterlijk van de dader (s): een beetje speeksel, een wimperhaar, een huidschilfer. In alle stukjes van het menselijk lichaam (maar ook in dieren en stoffen) zit dna en daaruit is via een ingewikkeld procédé alle informatie over de rest van het bijbehorende lichaam te halen. Dna vraagt de vorm van een gezicht, of iemand sproeten heeft, een bochel, of dat hij of zij op late leeftijd een dodelijke aandoening krijgt. De politie krijgt het een stuk gemakkelijker als van iedere Nederlander een dna-profiel in een databank wordt opgeslagen. Een agent hoeft dan alleen maar een stukje dna te vinden op de plaats van een misdrijf en hij kan in de databank uitzoeken bij wie het hoort. Ander bewijsmateriaal moet uitwijzen of diegene ook daadwerkelijk een misdrijf heeft gepleegd.

Zo'n databank is er nog lang niet. Volgens de wet mag alleen dna van (ex-)criminel worden bewaard. De vanaf vandaag toegestane nieuwe mogelijkheden om uit dna uiterlijke kenmerken te destilleren, is daarom een handig nieuw hulpmiddel voor het justitie-apparaat. Als er echt totaal geen aanwijzing over de verdachte is maar wel dna kan in ieder geval nog met honderd procent zekerheid het geslacht worden vastgesteld en met redelijk grote zekerheid het ras. De toekomst behoort meer. Het uit dna afleiden van uiterlijke kenmerken staat volgens een woordvoerder van het ministerie van Justitie nog in de kinderschoenen. In Groot-Brittannië wordt geëxperimenteerd met de kleur van haar en ogen. Zodra het mogelijk is deze gegevens betrouwbaar uit celmateriaal te halen, wordt het ook in Nederland toegestaan. Met rood haar is het bijna zeker. Het uiterlijke streven is het maken van een tekening van het gezicht van de onbekende dader.

Justitie gaat naar verwachting gretig ge-

Minister Donner van Justitie heeft voorgesteld om het rekruteren van strijders voor de jihad strafbaar te stellen. Juristen zijn niet enthousiast over Donners bijdrage aan het beschermen van de samenleving tegen terrorisme. «Met zijn oplossingen komen we niet verder.» — door Evert Nieuwenhuis

Het megaproces tegen twaalf vermeende strijders voor de jihad in juni van dit jaar in Rotterdam liep uit op een fiasco. Voor justitieminister Donner heeft dit proces wellicht mede gediend als proeve voor het ontwikkelen van nieuwe wetgeving ten aanzien van (potentieel) terrorisme. In de zomer al presenteerde Donner zijn notitie *Terrorisme en bescherming van de samenleving*. Dat was een opmerkelijke nota, die de opmaat bleek te zijn voor het onlangs gelanceerde wetsvoorstel om activiteiten wél te kunnen aanpakken. Donners voorstel is een spiegel van de ten laste gelegde feiten tijdens het proces in juni die door de rechter werden afgeserveerd als «onzorgvuldig» en «zorgwekkend». Als het aan Donner ligt, zal dat straks bij wet allemaal strafbaar gesteld moeten kunnen worden: iedere vorm van rekrutering voor de jihad — de heilige oorlog van de islam — en «samenspanning» voor terroristische misdrijven. Hij wil niet nog eens meemaken dat vrijspraak tot stand komt omdat, zoals de persofficier van justitie het zei, «we niets konden bewijzen, omdat we het materiaal van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst niet mochten gebruiken».

Zowel in de politiek als in juridische kringen is de discussie opgeblazen over de beperkte mogelijkheden die de «klassieke wetgeving» biedt in de strijd tegen het internationale terrorisme. Hoe wenselijk en nodig is een dergelijke verregaande strafbaarstelling, die neerkomt op niets minder dan een juridische omwenteling?

Michiel Pestman, advocaat van de twaalf beklaagden van Rotterdam, is niet onder de indruk: «Terrorisme is de nieuwste mode en de angst ervoor waait vanzelf weer over. Een aantal jaren geleden waren we allemaal gebiologeerd door het rapport van Van Traa en was de georganiseerde misdaad staatsvijand nummer 1. Daar hoor je nu niets meer over. Donner speelt in op de huidige angstgevoelens en roept allerlei flinke maatregelen voor de Bühne. Maar ik maak me geen zorgen, want Donner komt hier nooit mee weg. Het is van tweeën één: óf de AIVD moet in een rechtszaal alle kaarten op tafel leggen, wat geen enkele inlichtingendienst zal doen, óf de AIVD mag informatie geheim houden. Dat laatste is geen optie, want Donner is met handen en voeten gebonden aan het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. En dat is maar goed ook. In dat verdrag staat omschreven wat een eerlijk proces is, zoals het recht voor de verdediging om het bewijsmateriaal in te zien. Dat is essentieel, want anders kan de verdachte zich niet verdedigen.»

Donner mag het wel willen, maar het kan niet. Elk proces waarin de AIVD de kaken op elkaar houdt over de aard van het bewijsmateriaal, en rechter en verdediging de Dienst op z'n blauwe ogen moet geloven, is gedoemd vernietigd te worden door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Toch is Pestman er niet gerust op: «Je bent toch al gauw vijf jaar verder voordat je alle procedures in Nederland achter de rug hebt en je naar het Hof in Straatsburg mag. Al die tijd zit een individu vast vanwege een oneerlijk proces.»

«Linke soep», vat Ybo Buruma, hoogleraar strafrecht in Nijmegen, de voorstellen van Donner samen: «Waar ik als jurist nog enigszins begrip voor kan opbrengen is het voorstel om het ronselen voor jihad strafbaar te stellen. Maar de formulering zal een probleem zijn: ik kan me niet voorstellen dat het woord «jihad» in de Nederlandse wet komt te staan. Je kunt de term omzeilen door te verbieden om «strijders te ronselen voor gewapende strijd binnen of buiten Nederland.»

Overigens oordeelde de rechtbank in Rotterdam het ronselen voor de terroristische organisatie al-Qaeda in principe strafbaar, mits bewezen volgens de regels van het procesrecht. Strikt genomen zou nieuwe wetgeving niet nodig zijn. Ybo Buruma: «Neem het voorstel om «samenspanning tot een terroristisch misdrijf» afzonderlijk strafbaar te stellen. Volstrekt overbodig. Sinds 1 januari 2003 is een wet van kracht waardoor we voldoen aan het Bomterrismeverdrag. Daardoor is individuele voorbereiding van terrorisme nu reeds strafbaar. En dan heb ik het nog niet over het bij de Kamer ingediende wetsontwerp Terroristische Misdrijven. Het is juridisch onnodig om samenspanning nog een keer extra strafbaar te stellen, dat werkt alleen maar verwarrend. Advocaten zullen beweren dat voor hun cliënt de verkeerde bepaling is gebruikt, en voor je het weet moet een rechter een verdachte vrijspreken.»

Volgens Buruma ligt een verklaring voor deze stap van Donner in de grote druk vanuit het kabinet: «Zijn medeministers kijken hem dringend aan en zeggen: «Donner, aanpakken dat terrorisme, en stevig ook graag.» Daarnaast wil Nederland aan Europa en natuurlijk Amerika laten zien dat we terrorisme serieus nemen.»

De AIVD een grotere rol laten spelen in de rechtszaal noemt Buruma een misser. Naast het argument dat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens vonnissen zal vernietigen, heeft hij een ander bezwaar: «De AIVD werkt fundamenteel anders dan politie en justitie. De laatste twee kijken altijd achterom: wat is er wanneer door wie gedaan en hoe kunnen we dat bewijzen. De AIVD kijkt in de toekomst: wanneer gaat wie waar een brug opblazen en hoe kunnen we dat voorkomen. De AIVD gebruikt daarbij fantasie en inschattingen: ze brengen feit A met aanwijzing B in verband en voorspellen dan een aanslag. Dat kan tot goede resultaten leiden, en vergissingen zijn geoorloofd met het oog op het hogere doel, het beschermen van de samenleving tegen aanslagen. Maar in een rechtszaal kun je gissingen en vergissingen natuurlijk niet toestaan.»

Het enige wat Donner volgens Buruma moet doen, is de druk weerstaan om stoere maar domme dingen te ondernemen. «We moeten gewoon wachten hoe de recente wetgeving op dit gebied uitpakt. Nederland lijkt nauwelijks te beseffen hoe verregaand de bevoegdheden de laatste jaren al opgerekt zijn. En de Wet Terroristische Misdrijven loopt keurig in de pas met wetgeving elders in Europa.»

In politieke gelederen wordt Donners voorstel verdedigd. Tweede-Kamerlid en partijgenoot Sybrand van Haersma Buma is «heel tevreden» met de nota: «De essentie is: hoe kunnen we terrorisme bestrijden zonder onze democratische rechtsstaat geweld aan te doen? Dat is een duivels dilemma, maar je zult ermee aan de slag moeten, want niemand kan sinds 11 september ontkennen dat ook Nederland en Europa bedreigd worden. Degenen die kritiek hebben op Donners voorstellen zijn conservatief, ze willen de maatschappij en de wet niet aanpassen aan de nieuwe tijd. We moeten constateren dat we na de vrijspraak van de twaalf van Rotterdam met lege handen stonden en dat onze wetgeving tekortschoot. Je kunt niet domweg wachten tot de misdaad gepleegd is, dus moet je ook het voorbereiden van terroristische daden strafbaar stellen, en dat betekent dat je onder meer informatie van de AIVD nodig hebt. Het is toch onbestaanbaar dat de Nederlandse overheid belastende informatie heeft, bijvoorbeeld van de AIVD, en dat we die niet kunnen gebruiken in een rechtszaal om terrorisme te bestrijden?»

Om de burger te beschermen tegen de overheid is het een vereiste dat niet alle informatie bruikbaar is in een rechtszaal. Van Haersma Buma moet daar niets van hebben: «Ach kom

«Terrorisme bestrijden met strafrecht betekent blijven aanmodderen»

nou. De dreiging van terrorisme is veel groter dan de dreiging die van de overheid uitgaat.»

Maar is het inzien van belastend bewijs door de verdediging geen onvervreemdbaar onderdeel van de democratische rechtsstaat die Van Haersma Buma wil verdedigen tegen het internationale terrorisme? «Ja, maar er zijn ook tussenoplossingen mogelijk», zegt Van Haersma Buma. In zijn notitie specificiert Donner niet hoe bewijsmateriaal van de AIVD in de rechtszaal gebruikt moet worden — de Rotterdamse zaak is nog in beroep — maar Van Haersma Buma wil wel enkele handreikingen doen: «Moet de verdediging alles weten? Denk bijvoorbeeld aan de anonieme getuige, die gebruiken we in andersoortige rechtszaken ook. We kunnen ook een onafhankelijke rechter-commissaris instellen die het materiaal van de AIVD achter gesloten deuren toetst, waardoor gevoelige informatie die de werkwijze van de AIVD in gevaar brengt niet openbaar wordt, maar toch door een rechter wordt gewogen. Dat is overigens nu al niet ongebruikelijk: in asielprocedures kan de rechter zich baseren op geheime ambtsberichten. Verregaande aanpassingen van onze rechtsstaat als deze zie ik natuurlijk ook liever niet, maar we kunnen onze kop niet in het zand steken.»

«Terrorisbestrijding is een groot probleem in Nederland en Europa», zegt Coen Mulder, verbonden aan de rechtenfaculteit van de Universiteit van Amsterdam, «en met de oplossingen van Donner komen we niks verder.» Mulder heeft een helder advies voor wie terrorisme wil bestrijden: «Houd het strafrecht erbuiten. Feit 1: als je terrorisme wilt voorkomen, heb je informatie nodig van de AIVD. Stel, iemand ziet er onguur uit, komt regelmatig in een moskee waar een fanatieke imam prekt en bestelt op een dag diodes en vloeistoffen waar je een aardige knal mee kunt maken. Misschien heb je nog een infiltrant in de moskee die interessante informatie over deze man heeft. Die man wil je schaduwen. Dat mag de AIVD op basis van deze gegevens wél doen, maar de politie niet. Stel, je komt er achter dat die man echt iets van plan is. Je arresteert hem en brengt hem naar het gerecht. De rechter vraagt: «Hoe wist u dat deze man iets van plan was?» Dan sta je met lege handen. Feit 2: je komt nooit om artikel 6 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens heen, dat een eerlijke rechtszaak gebiedt. Terrorisme bestrijden met strafrecht betekent blijven aanmodderen. Bovendien, wie het paradijs verwacht, laat zich niet afschrikken door het Nederlands Wetboek van Strafrecht.»

Coen Mulder deed onderzoek naar hoe andere landen omgaan met terrorismebestrijding. Mulder: «Het Angelsaksische model stelt dat elke oorlog met alle middelen gestreden moet worden en dat daarbij, hoe betreuzenswaardig ook, onschuldige slachtoffers vallen. De inlichtingendiensten zijn militaire organisaties die redelijk buiten het strafrecht worden gehouden. Zij willen een terrorist niet in een rechtszaal hebben, maar dood in een berm. Het dogmatische model is vooral in Zweden en Duitsland in zwang: regels beschermen de beschaving, en wie ze overtreedt in de strijd tegen het terrorisme pleegt eveneens een aanslag op de democratische rechtsstaat die verdedigd moet worden. Een heel nobel gedachtegoed, maar weinig effectief. Tot slot is er het pragmatische Deens/Nederlandse model. De rechtsstaat is belangrijk, maar terrorismebestrijding ook. Je schippert een beetje. Het grote nadeel is dat je nauwelijks nadenkt over hoe je het probleem echt wilt aanpakken. Je kiest niet echt. Zo loop je de kans telkens achter het net te vissen.»

Nederland hoeft echter helemaal niet met lege handen te staan. Mulder ziet talloze manieren om terrorisme te bestrijden: «Je kunt

de Fiod langs verdachte gebouwen sturen. Die kunnen wel op aanwijzing van de AIVD het een en ander tegen het licht houden. Simpel en effectief om geldstromen, bedoeld voor terroristische activiteiten, te onderbreken. Maar ook de Economische Controle Dienst kan heel goed uitpluizen aan wie vervelende chemische stoffen worden verkocht. Daarnaast is er nog een wereld te winnen in een betere administratieve samenwerking tussen dit soort diensten. Ik vrees dat zo iets enig verlies in privacybescherming oplevert, maar terrorismebestrijding lijkt me belangrijker dan de privacy van een tandarts met zwart geld.»

Intensivering van informatie-uitwisseling tussen toezichthouders over aan terrorisme gerelateerde geldstromen.

◆ Toezicht op financiering gebouwen, koranscholen en andere non-profitorganisaties komt binnenkort.

◆ Nationaal en internationaal onderzoek naar bezit chemische, biologische of nucleaire wapens. Nederland erkent extra verantwoordelijkheid vanwege transitiefunctie in personen- en goederenvervoer. Controle in havens en luchthavens is opgevoerd, er is een gaspakketeenheid, rampenplannen zijn aangepast en hulpdiensten extra opgeleid. Grootchalige productie pokkenvaccin door RIVM is gereed. Decentrale opslag kaliumjodaanballetten.

◆ Verbod bedrijven die volgens de lijsten van de Verenigde Staten en Verenigde Naties de jihad subsidiëren. Uitbreiding toezicht op financiële sector om terroristische personen en organisaties financieel droog te leggen. Tevens om zichtbaar te maken wie deze organisaties heimelijk ondersteunen.

Vk 11/9 Jan Meelus Lidy Nicolassen

asielzoekers. Controles buitengrenzen en vreemdelingentoezicht zijn verscherpt.

◆ Ontwikkeling identificatie op basis van lichaamskenmerken (irisscan, vingerafdruk). VS willen invoering op paspoort in 2004. Nederland kiest dit najaar.

◆ Aanscherping wetgeving telefoontaps voor internet en satellietcommunicatie. Invoering dit jaar afhankelijk van advies Raad van State en sector die de taps moet uitvoeren.

◆ Verbod bedrijven die volgens de lijsten van de Verenigde Staten en Verenigde Naties de jihad subsidiëren. Uitbreiding toezicht op financiële sector om terroristische personen en organisaties financieel droog te leggen. Tevens om zichtbaar te maken wie deze organisaties heimelijk ondersteunen.

informatie niet toelaatbaar verklaarde.

◆ Bij het Korps Landelijke Politiediensten is de afdeling Terrorismebestrijding en Bijzondere Taken met 48 mensen uitgebreid tot 63. Voor persoonsbeveiliging is de Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten dit voorjaar met 49 mensen uitgebreid. Tips worden systematisch vastgelegd.

◆ Het Landelijk Parket van het Openbaar Ministerie kreeg een extra officier van justitie voor terrorismebestrijding.

◆ Intensivering van internationale samenwerking, door betere uitwisseling informatie en harmonisering visumbeleid.

◆ Immigratiedienst kreeg tweede unit voor opsporing oorlogsmisdadigers en terroristen onder

islamitisch terrorisme weg te nemen. Een greep uit de getroffen maatregelen:

◆ Ronselen voor de jihad (gewapende islamitische strijd) is strafbaar. Maximumstraf is verhoogd naar vier jaar. Samenspanning tot het begaan van terroristische misdrijven is afzonderlijk strafbaar. Wetsvoorstel ligt bij de Tweede Kamer. Aanpassingen van Burgerlijk Wetboek is in voorbereiding voor het verboden verklaren van terroristische rechtspersonen en bewegingen.

◆ De Algemene Inlichtingen en Veiligheidsdienst (AIVD) is uitgebreid. Informatie van de AIVD (voorheen BVD) moet in de toekomst kunnen worden gebruikt voor strafzaken of rechtmatige verdenking. Eerder dit jaar werden twee jihad-strijders vrijgelaten, omdat de rechter de AIVD-

De veiligheid van Nederland wordt ernstig bedreigd. Zo alarmerend is de openingszin van de notitie die minister Donner van Justitie deze zomer naar de Tweede Kamer stuurde. De ernst van de bedreiging zit in het feit dat de daders (islamitische terroristen) andere logica en motief hebben dan hun voorgangers, aldus Donner.

Daarnaast zijn ze bereid tot het uiterste te gaan, omdat zij 'opoffering van het eigen leven tot ideaal hebben verheven'. Voor Nederland komt de dreiging niet langer alleen van buiten. Ook hier worden plannen beraamd en moslim-jongeren gewonnen.

De Nederlandse regering maakt vlak na de aanslag van 11 september 2001 in New York een 43 punten tellend *Actieplan Terrorismebestrijding en Veiligheid*. De bedoeling is aanslagen te voorkomen en de oorzaken van het

Op de herdenkingsplek zelf hielden de autoriteiten zich gisteren op afstand. In Washington sprak minister van Buitenlandse Zaken Colin Powell namens president Bush. Hij greep de gelegenheid aan om het anti-terrorismebeleid nog eens in de kern neer te zetten. «Op deze Patriot Day houden we vast aan ons doel: we slegen onze vijanden voor het gerecht, of we brengen gerechtigheid naar onze vijanden.»

Powell maakte donderdag gewag van een nieuwe wereldwijde waarschuwing. De Amerikaanse geheime diensten houden opnieuw rekening met aanslagen. Aan de vooravond van 11/9 vroeg Bush om een aanscherping van de wetgeving op het terroris-

me. De zogeheten Patriottenwet ligt in de VS onder vuur omdat deze elementaire burgerrechten aantast. Ondanks de kritiek wil de president een paar stappen verder gaan. Het belangrijkste voorstel is om buiten justitie om burgers te kunnen dagvaarden. **Vk 11/9**

maakt van anonieme getuigen, iets wat in andere landen ondenkbaar is."

Zij betreurt het dat minister Donner van justitie zijn nek niet uitsteekt om dat beter te regelen. „De minister vindt de uitvoering iets voor de subsidiariteit. Dat betekent dat de lidstaten zelf de minimumnormen bepalen."

Als de ministers van justitie in de Unie in de toekomst met meerderheid beslissen, kan dat grote gevolgen hebben voor het Nederlandse drugsbeleid. „Ook dat is volgens mij een kwestie van nauwegezet aangeven wat Europees wel en niet mag. Ik stel vast dat drugsgebruik in grote delen van Europa nog teveel wordt criminaliseerd", zegt Buitengeweg, die op het vlak van justitie lastige onderhandelingen verwacht.

De weg naar een Europees justitiële ruimte is al enkele jaren geleden ingeslagen. Of bij het overleg over de EU-grondwet op dat vlak belangrijke vorderingen worden gemaakt blijft afwachten. De druk is in ieder geval groot om het aantal terreinen waarop meerderbesluiten regel zijn, sterk uit te breiden.

HOMORECHTEN

Naam: Gerard Spong (57)
Beroep: advocaat
Vindt dat: de rechten van homo's gewaarborgd moeten worden middels een antidiscriminatiebepaling in de Europese grondwet.

„Nederland kent een verbod op discriminatie naar seksuele geaardheid. Toch worden homoseksuelen en lesbiennes in dit land nog dagelijks gediscrimineerd. Is het niet door een RPF-politicus als Leen van Dijke (die stelde dat homoseksuelen niet onderdoen voor dieven, red.) dan is het wel door de Rotterdamse imam Khalil El Moumni (die homoseksualiteit een besmettelijke ziekte noemde). Vooral waar de godsdienstvrijheid in het geding is, blijkt het gelijkheidsbeginsel zo lek als een mandje.

„Toch verdient ook de Europese grondwet een antidiscriminatiebepaling, waarin 'seksuele geaardheid' expliciet genoemd wordt. Want het feit dat de Europese lidstaten het nodig achten de rechten van homoseksuelen door middel van een grondwet te beschermen, zegt genoeg. De gelijkheid van homo's en hetero's is voor godsdienstfanaten een sluipend virus, en dat zullen we ook buiten de parochie weten!

„Of ik bang ben dat de rechten van Nederlandse homo's afkalven door de Europese eenwording? Nee. Een Nederlander zal zich heus niet de wet laten voorschrijven door een katholieke Pool. Het is eerder andersom: de homoseksuele Pool keert, na een buitengewoon leerzaam bezoek aan Nederland, verheugd terug naar zijn vaderland om de blijde boodschap te verkondigen. Oost-Europa heeft de deuren opengezet voor het kapitalisme, maar krijgt de homoseksualiteit er gratis bij."

Geen grenzen voor misdadaadbestrijding

De gemeenschappelijke markt levert ook gemeenschappelijke criminaliteit op. De bestrijding daarvan moet sneller, beter, efficiënter. En: de meeste stemmen gaan gelden.

Caroline de Gruyter

Wat is een vluchteling? Al anderhalf jaar proberen de vijftien ministers van Binnenlandse Zaken van de Europese Unie dit begrip te definiëren. Of nou ja, er ligt sinds vorige herfst een definitie waar alle ministers zich in kunnen vinden – op één na, de Duitse minister Schily, die weigert zijn handtekening te zetten. Wat zijn collega's ook doen om hem halverwege tegemoet te komen (onderhandelen is tenslotte geven en nemen), Schily geeft geen krimp. Door dit veto is er nog steeds geen Europese definitie van vluchtelingen, en blijft elk land zijn eigen definitie en criteria gebruiken. En omdat het ene EU-land er soepeer criteria op nahoudt dan andere, blijven asielszoekers van buiten de EU naar de meest soepele landen trekken – 'asielshopping' heet dat. Hoewel asielschopping een grote hinderpaal is om immigratie in de Unie beheersbaar te maken, en een gemeenschappelijke definitie dat probleem deels kan oplossen, komt er dus in de praktijk weinig van.

Als de artikelen over justitie en binnenlandse Zaken (JBZ, in jargon) in de ontwerpgrondwet voor de Europese grondwet de komende maanden overeind blijven – en dat is niet zeker –, gaan dit soort taferelen in de toekomst drastisch veranderen. Nu kan één land de Europese besluitvorming torpederen, vertragen of doen verwateren: bij JBZ moeten namelijk alle beslissingen unaniem worden genomen.

Straks besluiten ministers vrijwel over de hele linie met meerderheid van stemmen, zoals dat nu al gebeurt bij landbouw of interne-marktzaken. Daarmee wordt een van de grootste struikelblokken voor de totstandkoming van de 'Europese ruimte voor vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid' uit de weg geruimd. Hoewel de regeringsleiders op de Top van Tampere in 1999 hebben beslist – met deadlines en al – dat er Europese wetgeving moet komen om het groeiende aantal grensoverschrijdende misdrijven als terrorisme, drugshandel, witwassen of illegale immigratie te bestrijden, wordt die regelgeving geregeld gegijzeld door de belangen van één land. Zo houdt Nederland al tijden een voorstel tegen om de georganiseerde drugshandel in alle EU-landen even hard aan te pakken – alleen om het eigen coffeeshop-beleid overeind te kunnen houden.

Europa is één gemeenschappelijke markt. In twaalf landen betaal je nu met dezelfde munt. Ook boeven maken daar

steeds handiger gebruik van. En met succes, want er bestaat geen Europese justitie, laat staan een Europese politiemacht. JBZ houdt in elk land bij de oude landsgrenzen op. Daar komt nu, zo belooft de ontwerpgrondwet, eindelijk verandering in: justitie en binnenlandse Zaken, staat er, worden volwaardig onderdeel van de Europese politiek, net als landbouw of de interne markt.

Niet alleen het veto, ook andere verdragingsmechanismen uit het 'oude' systeem gaan tot het verleden behoren. Zo kan elke lidstaat nu voorstellen doen voor regelgeving op het gebied van JBZ. Het gevolg is dat de agenda van de ministers volloopt met plannetjes waar de meesten geen boodschap aan hebben. Zeker landen die een half jaar EU-voorzitter zijn, zoals Italië nu, hebben er een handje van om hun stokpaardjes op de agenda te zetten. Dat kost tijd en leidt af van zaken die allen aangaan.

Volgens de ontwerpgrondwet mag een lidstaat straks alleen nog JBZ-voorstellen indienen als een kwart van alle lidstaten er achter staat (Nederland was hier tegen). De Europese Commissie mag ook

VEILIGHEID

voorstellen indienen, net als nu. Ook krijgt de Commissie een bevoegdheid die ze op veel andere terreinen al had: ze kan naar het Europese Hof stappen als een lidstaat de gemaakte afspraken niet uitvoert. Nu kunnen alleen gedupeerde burgers dat doen.

Behalve de Commissie krijgt ook het Europees Parlement meer macht op JBZ-terrein. Nu beslissen de ministers alles, en het Europees parlement geeft advies. Naar dit advies wordt meestal wel geluisterd, maar erg democratisch is die gang van zaken niet. In de toekomst gaat het Europees Parlement meebeslissen. Ze kan dus besluiten terugdraaien of veranderen. Dan verandert ook de rol van de nationale parlementen. Nu hebben die parlementen het recht om hun minister op het laatste moment terug te fluiten.

Dit systeem werkt slecht: veel parlementariërs in de hoofdsteden weten niet wat er in Brussel gebeurt. Omdat de meeste 'deals' in Brussel in het heetst van de strijd worden gesloten, worden de teksten tot op het laatst veranderd. Nationale parlementariërs krijgen vaak de dag vóór de JBZ-ministers in Brussel vergaderen, de laatste (soms Franstalige) versie toegestuurd.

Als ze nog tijd hebben om de teksten door te ploegen, kunnen zij de minister 'machtigen' om zijn handtekening te zetten. Nederlandse parlementsliden plaatsen weleens een 'reserve' uit chagrijn, omdat de tekst weer zo laat kwam. Dan kan de minister niet akkoord gaan met het Europese besluit.

In de toekomst worden de nationale parlementsliden in het beginstadium bij de besluitvorming betrokken. Ze krijgen zes weken van tevoren een tekst te zien. Als zij vinden dat het onderwerp op Europees niveau behandeld moet

worden, gaat het de Europese molen in. Vinden zij dat het on- een nationaal onderwerp gaat, dan kunnen ze bezwaar aantekenen. Als een kwart van de parlementen dat bezwaar heeft, komt het onderwerp niet (in die vorm) op de Europese agenda.

Ook inhoudelijk belooft de ontwerpgrondwet ingrijpende veranderingen. Voor asiel en immigratie verdwijnt het vetorecht van de landen. Maar er komt géén Europese grenspolitie, en ook mag elk land zelf bepalen hoeveel immigranten het binnenlaat. Ook voor het civielrecht sneuvelt het veto, behalve voor familierecht. Tot nu toe bemoeide Brussel zich bij het civiel recht alleen met zaken die met de interne markt te maken hebben. Dat wordt uitgebreid tot alle civielrechtelijke zaken waarbij meer dan één EU-lidstaat betrokken is. Zo kunnen burgers straks in eigen land een proces aanspannen tegen een bedrijf uit een ander land, en worden vonnissen in een ander land erkend en uitgevoerd.

Ook op strafrechtelijk gebied verdwijnt het veto, behalve voor politieverwerking. Er komt géén Europees Openbaar Ministerie om grensoverschrijdende misdrijven of misdrijven tegen het Europees belang (zoals fraude bij Eurostat) aan te pakken. Sommige lidstaten wilden dat, maar zeker vijf andere – vooral Groot-Brittannië – moeten er niet aan denken dat, zeg, een Duitser in hun land onderzoek komt doen. Wel scheidt de ontwerpgrondwet de wettelijke basis voor de oprichting van zo'n OM: het kan er komen als alle ministers het daarmee eens zijn. Het zou een soort Europees parket worden, geen rechtbank: rechtszaken worden in nationale rechtbanken gehouden. In de ontwerpgrondwet staat wel, tegen de zin van Nederland, dat het straf- en strafprocesrecht in de EU geleidelijk gemeenschappelijk moet worden. Boeven vangen over de grens wordt dus gemakkelijker. Het opent de deur voor meer bevoegdheden voor Eurojust in Den Haag, nu vrij machteloze clubs die politie- en justitiesamenwerking regelen. Het betekent ook dat bewijsmateriaal gemakkelijker in een ander land gebruikt kan worden. Nu kan dat vaak niet. In de processen tegen mensensmokkelaars die de dood van 58 Chinezen op weg naar Dover op hun geweten hebben, was dat een grote handicap. Ook terrorisme-processen worden hierdoor gehinderd.

De kans bestaat dat er bij de onderhandelingen tussen de Europese regeringen, dit najaar, ook aan de JBZ-bepalingen weer gesleuteld wordt. Groot-Brittannië wil het veto voor het strafprocesrecht houden, Duitsland voor asiel en immigratie. Nederland wil het veto voor strafrechtssamenwerking niet kwijt.

Op een vergadering in Rome, zaterdag, hebben de Europese JBZ-ministers elkaars posities al voorzichtig afgetast. Of dit een voorteken is van een nieuwe koehandel, is niet duidelijk: het is te vroeg om in te schatten welk land artikelen over JBZ uit de ontwerpgrondwet wil halen. Maar velen houden hun vingers gekruist.

MEER RECHTEN VOOR SLACHTOFFERS

De positie van het slachtoffer in het strafproces wordt versterkt. Minister Donner van Justitie heeft daarvoor acht wetsvoorstellen in voorbereiding. Die regelen onder meer de positie van het slachtoffer in het strafproces, verplichte afname van afdruksel en vordering van gegevens van telecommunicatiebedrijven. Een ander wetsvoorstel regelt om het verstrekken van strafrechtelijke gegevens door het openbaar ministerie. In 2002 waren 3,7 miljoen Nederlanders slachtoffer van een of meer vormen van criminaliteit, schrijft Donner in zijn begroting. Dat is een stijging ten opzichte van voorgaande jaren.

WACHTLIJST TBS WORDT WEGGEWERKT

Minister Donner van Justitie wil nog deze kabinetsperiode de wachtlijsten voor tbs-patiënten wegwerken. Onderzocht wordt of het mogelijk is bestaande tbs-voorzieningen uit te breiden met tijdelijke en soberder ingerichte cellencomplexen. Ook wordt bekeken of het mogelijk is binnen het bestaande gevangeniswezen tbs'ers te behandelen.

POSITIE NEDERLAND

• **Strafrecht.** Nederland was nooit enthousiast voor Europese integratie bij strafrecht, maar uitgesloten werd het nimmer. Minister Piet Hein Donner van Justitie deed dat wel, en op zijn instigatie hield Nederland vast aan de geldende besluitvorming bij unanimitie (vetorecht). In de Conventie was er nauwelijks bijval. De ontwerpgrondwet maakt dan ook meerderheidsbesluitvorming mogelijk. Daardoor wordt strafrechtelijke harmonisatie (op specifieke onderdelen) gemakkelijker afdwingbaar.

• **BEATIX:** In de tweede helft van volgend jaar bekleedt Nederland het voorzitterschap van de Europese Unie. De regering zal actief bijdragen aan het streven van de Unie om de meest concurrerende en dynamische kenniseconomie ter wereld te worden.

Mede met het oog op de bestrijding van terrorisme zullen voorstellen worden gedaan voor een verdergaande Europese samenwerking op het gebied van buitenlands en veiligheidsbeleid. Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar het continueren van de hechte relatie met de Verenigde Staten.

De kwaliteit van de samenleving zal verder verbeterd worden door het terugdringen van geweld en overlast op straat. Toezicht en controle in de openbare ruimte worden vergroot. Veelplegers worden met voorrang aangepakt.

Voor meer veiligheid zijn preventie en toezicht onontbeerlijk, evenals een effectief optreden van justitie en politie. Daartoe zijn verruiming van bevoegdheden en organisatorische aanpassingen dringend gewenst.

Voor de openbaar aanklager, de rechter en het gevangeniswezen worden extra middelen ter beschikking gesteld opdat wangedrag snel en rechtvaardig kan worden berecht.

Ontwikkeling en handhaving van de rechtsorde is één van de kerntaken van de overheid. Deze moet worden onderhouden en zo nodig aangepast aan een veranderende samenleving.

Het uitgangspunt daarbij is een rechtsorde die ruimte biedt waar mogelijk en kaders stelt waar vereist. Partijen moeten allereerst zelf een oplossing zoeken voor hun geschillen. Hiertoe zijn heldere rechtsnormen geboden. Een slagvaardige rechtspraak is als sluitstuk onmisbaar.

In de komende regeerperiode zullen u voorstellen worden voorgelegd om regelgeving, handhaving en rechtspraak hierop te laten aansluiten.

JUSTITIE

Wie: J.P.H. Donner (CDA)

Wat wil hij? Ujbreiding capaciteit gevangenis, openbaar ministerie en rechtbanken. Conflictbemiddeling buiten de rechtzaal. Meer rechten voor slachtoffers. Terrorismebestrijding. Meer preventie, voorrang voor jeugd.

NKE 16/9

Hoe? Opgelgde straffen moeten daadwerkelijk uitgevoerd worden. Daarvoor moet bestaande gevangenis capaciteit beter benut worden, bijvoorbeeld door meer mensen in één cel, uitbreiding van voorwaardelijke vrijlating, en versobering van gevangenisregimes. Er komt 41 miljoen euro voor nieuwe cellen.

Het openbaar ministerie en de rechterlijke macht moeten 40.000 zaken meer afhandelen. Eenvoudige delicten (winkeldiefstal, verkeersvertrfedingen) moeten afgedaan worden door de officier van justitie, zodat de rechter minder wordt belast. Criminele jongeren, veelplegers en pleegders van zeer ernstige delicten krijgen prioriteit. Om de capaciteit van de rechterlijke macht te vergroten zullen bekostiging en organisatie van de strafrechtelijke keten gewijzigd worden. Om de druk op de rechterlijke macht te verminderen wil Donner dat de partijen conflicten zoveel mogelijk buiten de rechtszaal uitvechten, bijvoorbeeld bij arbitrage- of klachtencommissies.

Donner wil de kwaliteit van wetgeving in het algemeen en het strafrecht in het bijzonder verhogen. Wetsvoorstellen worden getoets aan kwaliteitscriteria. Zo moet in nieuwe wetgeving de eigen verantwoordelijkheid van burgers meer aandacht krijgen. Bestaande wetgeving wordt periodiek gecontroleerd en zo nodig geactualiseerd. Voorbeelden zijn het realiseren van een gunstiger vestigingsklimaat door aanpassingen van het vennootschapsrecht met nieuwe rechtspersonen, en het aanpassen van aansprakelijkheids- en verzekeringsrecht.

Slachtoffers van misdrijven moeten meer aandacht krijgen. Een betere slachtofferzorg leidt tot minder gevoelens van onveiligheid en meer vertrouwen in Justitie.

Voor bestrijding van terrorisme bereidt Donner het wetsvoorstel Terroristische Misdrijven voor. Er komt meer aandacht voor preventie van criminaliteit. De reclassering moet zich meer richten op 'kansrijke' gevangenen. Om het tekort aan TBS-voorzieningen op te lossen kijkt Donner naar tijdelijke, soberder voorzieningen.

OPENBAAR MINISTERIE

Naam: Jan Piet Hein Donner (1948)
Beroep: minister van Justitie
Vindt dat: opsporing, vervolging en berechting op Europees niveau moeten plaatsvinden

„In deel III van de door de Conventie opgestelde verdragtekst ligt op het strafrechtelijk terrein sterk de nadruk op harmonisatie van het strafrecht en het strafprocesrecht. Daarnaast bevat de tekst aanzetten voor de verdere ontwikkeling van bestaande instellingen als Eurojust en Eurojust. Geheel nieuw in het verdrag is de oprichting van een Europees openbaar ministerie: het EOM. „Het EOM zal twee hoofdtaken krijgen: de vervolging van fraude en corruptie gepleegd door Europese ambtenaren en functionarissen en de vervolging van bepaalde vormen van grensoverschrijdende criminaliteit, waaronder EU-fraude. Het EOM is dus een Europese instelling die op Europees niveau wordt aangestuurd, maar het voert zijn onderzoeken uit met behulp van de opsporingsdiensten van de lidstaten. Ook de vervolging vindt plaats voor de rechtbanken van de lidstaten. „Tegen dat werken op twee niveaus heeft Nederland bezwaar gemaakt. Ten eerste omdat de democratische controle op het EOM zwak is; er wordt opgetreden in de lidstaten, maar de zeggenschap over het optreden van het EOM bestaat alleen op Europees niveau. Zo kan de Nederlandse minister van Justitie geen verantwoordelijkheid dragen voor het optreden in Nederland. Een ander nadeel is, dat de lidstaten wel opsporingscapaciteit ter beschikking moeten stellen aan een Europees openbaar ministerie, maar geen zeggenschap krijgen over de prioriteiten die het EOM stelt. „Ik zou het beter vinden als ook het optreden van het EOM op Europees niveau plaatsvindt: opsporing en vervolging op Europees niveau en ook berechting door een Europese rechter. Over deze kwestie heeft de Conventie inmiddels een discussie-nota ontvangen.

BURGERRECHTEN

Naam: Hanja Maij-Weggen (59)
Beroep: voorzitter CDA-delegatie Europees Parlement en lid van de conventie belast met de opstelling van een handvest van de grondrechten
Vindt dat: burgerrechten een apart hoofdstuk verdienen in de Europese grondwet.

„Een Europese grondwet is niet compleet zonder grondrechten. Zoals het recht op godsdienstvrijheid, of het recht op een eigen taal en cultuur voor minderheden. Of wat te denken van het recht op gelijke behandeling, ongeacht kleur, afkomst, sekse, seksuele geaardheid, leeftijd of lichamelijke handicap. Vooral in een rechtsgemeenschap zo groot en belangrijk als de Europese Unie moet je zorgen dat rechten van burgers goed geregeld zijn. „De geschiedenis leert dat er veel mis kan gaan als die grondrechten niet goed gewaarborgd zijn. Neem Joegoslavië, een land even buiten de Europese Unie. In Joegoslavië hadden minderheden slechts beperkte rechten en was de vrijheid van godsdienst niet goed geregeld. En kijk wat er van kwam: een rampzalige explosie. Met een apart handvest van de grondrechten hoop ik dat regionale conflicten in de toekomst voorkomen kunnen worden. Lidstaten zullen zich bij die grondrechten moeten neerleggen, omdat ze anders het risico lopen uit de Europese Unie te worden gezet. „Ik sta niet negatief tegenover een referendum over de Europese grondwet. Het dwingt Europarlementariërs en Tweede-Kamerleden, om burgers te informeren over de rol van de Europese Unie en hun plichten daarin. En dat is hard nodig, want de Europese grondwet spreekt nog maar nauwelijks tot de verbeelding. Een referendum is wellicht de manier om kennis en goodwill te kweken.

TEKSTEN DANIELLE PINEDO

‘Toets wetten aan grondrechten’

Femke Halsema (GroenLinks) wil grondwet wijzigen

land in de EU dat elke vorm van toetsing van wetten door rechters aan de grondwet verbiedt. Fractievoorzitter Halsema (GroenLinks) in de Tweede Kamer dient vandaag een initiatiefvoorstel in om constitutionele toetsing wel mogelijk te maken. Zij stelt voor het in de grondwet opgenomen toetsingsverbod voor grondrechten op te heffen. Het gaat om grondrechten waarop de burger direct aanspraak kan maken, zoals de vrijheid van meningsuiting, gelijke behandeling en vrijheid van onderwijs.

Halsema stelt geen constitutioneel hof voor. Dat werkt volgens haar „politieke benoemingen” van rechters in de hand. In plaats daarvan zouden zoudende burgers straks elke rechter kunnen vragen te toetsen of een wet in hun concrete geval grondrechten aantast, de zogenaamde gespreide toetsing. Als dat volgens de rechter zo is, kan hij de wet buiten toepassing verklaren.

Halsema voert diverse voorbeelden aan van toekomstige gevallen waarin constitutionele toetsing aan de orde kan komen. Bijvoorbeeld over de ‘broodbombepaling’ in de nieuwe wet werk en bijstand, waar-

over de Tweede Kamer deze week stemt. „Een dakloze kan dan bij de rechter aanvoeren dat zijn grondwettelijk recht op gelijke behandeling wordt geschonden wanneer hij straks zijn bijstandsuitkering in natura (broodbonnen) krijgt.” Ook noemt zij een verregaande controle op het godsdienstverbod, dat al ruim anderhalf kan worden getoetst aan de grondwettelijke vrijheid van onderwijs.

Omdat het hier om een grondwetswijziging gaat, moeten de Eerste en Tweede Kamer twee keer, voor en na de volgende verkiezingen, met tweederde meerderheid instemmen.

Bovendien is constitutionele toetsing een onderwerp dat de partijen traditioneel ook intern verdeelt. CDA was doorgaans overwegend tegen, D66 en ChristenUnie zijn voor, maar grote partijen als PvdA en VVD namen in het verleden wisselende standpunten in. Het voorstel van Halsema kennen zij nog niet. Volgens Tweede Kamerlid Dubbelboer, PvdA-woordvoerder over de kwestie, is de discussie in zijn partij „volop gaande”. Hij neigt naar „positieve bejegening.”

De VVD reageerde positief toen Halse-

ma vorig jaar voor het eerst met het voorstel kwam. Inmiddels heeft zij – overwegend positieve – kritieken van onder meer de Raad van State, de Hoge Raad en de Raad van de Rechtspraak verwerkt.

Dat het tot een initiatiefvoorstel is gekomen, is een primeur in het debat over het toetsingsverbod, dat al ruim anderhalf eeuw slecht. Toen ging de liberaler Thorbecke Halsema voor met een pleidooi voor toetsing. Hij voerde aan dat de grondwet aan belang inboet als rechters wetten er niet aan mogen toetsen. Voorstanders van het toetsingsverbod vreesden toen, evenals nu dat de rechter politieke interpretaties aan de grondwet zou moeten geven. Dat botst volgens hen met de scheiding der machten en tast het primaat van de wetgever aan om te bepalen hoe wetten in overeenstemming zijn met de grondwet.

De voorstanders van de toetsing kregen sinds de grondwetswijziging van 1953 een belangrijk extra argument: toen werd rechterlijke toetsing van wetten aan internationale verdragen wel mogelijk, maar niet aan de grondwet. De Hoge Raad toont de zich in 1991 voor het eerst voorstander

Nederlandse rechters behoren tot de laatsten in Europa die wetten niet mogen toetsen aan de grondwet. Een initiatiefwet van GroenLinks - fractievoorzitter Femke Halsema moet daaraan een einde maken.

Door onze redacteur
RENÉ MOERLAND
 DEN HAAG, 16 SEPT. Burgers die bij de rechter protest aantekenen tegen wetgeving die strijdig zou zijn met de grondwet, dat komt niet alleen in de Verenigde Staten maar ook in Europa regelmatig voor. Dit voorjaar nog wendden Nederlandse vrachtaffieurs zich tot het Duitse Bundesverfassungsgericht omdat zij zich achtergesteld voelden door nieuwe Duitse regels voor tolheffing. In andere landen, zoals Denemarken en Griekenland, is geen speciaal constitutioneel hof, maar kunnen alle rechters wetten aan de grondwet toetsen.

Nederland is met Finland het enige

Justitie | Criminaliteit altijd bestraft

Van onze verslaggever
Raoul du Pré
 DEN HAAG

Onafzienbaar is de reeks voornemens van minister Donner van Justitie voor de komende kabinetsperiode. Hij heeft het afgelopen jaar gebruikt om zich in te werken. De CDA-bewindsman gooit nu alle trossen los.

Politie, Openbaar Ministerie (OM) en de rechterlijke macht krijgen het druk: criminaliteit mag van deze minister niet onbestraft blijven. Niet alleen moet de politie veel méér zaken gaan aanleveren, ook moeten er in 2006 180 duizend extra boetes worden uitgedeeld. Ook ambtenaren krijgen een ruimere bevoegdheid boetes op te leggen.

Behalve vaker wordt er ook

strenger gestraft. De minister werkt aan verhoging van de maximum straffen voor bepaalde delicten (dood door schuld, mishandeling) en voor hogere straffen bij recidive. Ook illegalen kunnen rekenen op een nog strengere aanpak dan voorheen. Zij zullen actiever worden opgespoord om over de grens te worden gezet. 'Wie misbruik maakt van illegalen (werkgevers, huisjesmelkers) gaat opdraaien voor een deel van de kosten van de uitzetting.'

Te verwachten valt dat de gevangenen door dit beleid snel vol zullen zitten. Daarom mogen gevangenen met meer personen op één cel, worden veel cellen 'soberder' ingericht en zal vaker gebruik worden gemaakt van alternatieve vormen van detentie als taakstraffen en elektronisch huisarrest. Voor veelplegers, een

groep die in het bijzonder op de korrel wordt genomen, worden in de vier grote steden speciale inrichtingen gebouwd. In totaal verwacht Donner in 2008 zesduizend extra gevangenen op te kunnen bergen.

Ouders moeten zich meer bewust zijn van hun verantwoordelijkheid als opvoeders, vindt de minister. Enerzijds belooft hij meer opvoedingsondersteuning aan te zullen bieden aan ouders met kinderen die zich niet weten te gedragen. Anderzijds verlangt hij van ouders dat ze gaan meebetalen aan de kosten die de overheid moet maken bij de correctie van het kroost. Dat kunnen de kosten zijn van de detentie in nog verder uit te breiden 'resocialisatie'-instellingen als Den Eng en Glen Mills of de nachtdetentie van jongeren.

Bruikbare rechtsorde

NRU 20/9

DE DOORSTART van het eerste naar het tweede kabinet-Balkenende heeft minister Donner (Justitie) weinig moeite gekost, zei hij deze zomer tegen het *Justitie Magazine*. Dat blijkt. In zijn tweede begroting herhaalde hij deze week het motto dat hij al in zijn eerste had gekozen: 'een bruikbare rechtsorde'. Woorden luisteren nauw bij een geverseerd jurist als deze bewindspersoon. Donner gebruikt een term met een dubbele bodem. Het begrip rechtsorde bevat zelf al een spanning tussen bruikbaarheid (orde) en de kritische functie die bij uitstek toekomt aan het recht. De term rechtsorde wil tot uitdrukking brengen dat het de primaire opdracht van een rechtstaat is een evenwicht te zoeken. Het extra gebruik van het adjectief 'bruikbaar' vormt een tik om de weegschaal uit evenwicht te brengen.

Minister Donner maakt er geen geheim van dat hij de rechtsorde vooral ziet als een „instrument”. Dat is vreemd van deze ideoloog van de 'waarden en normen'. Normen en waarden zijn van een andere orde dan een werktuig. Het extra accent op bruikbaarheid steekt ook schraal af tegen de invulling die voorgangers van de minister hebben gegeven aan het begrip rechtstaat. Zij spraken van „het normatieve kader” van de rechtstaat (Hirsch Ballin) of de „rechtstatelijke zorgvuldigheid” (Sorgdrager), legden het accent op het „levende” karakter van de rechtstaat (Korthals) of propageerden een „volwassen rechtstaat” (Korthals Altes).

De praktische benadering van Donner heeft al een aanpak van 'veelplegers' opgeleverd die de strafrechtgeleerde Buruma in het *Juristenblad* de vrees deed uitspreken voor „Amerikaanse toestanden”: kansloze lieden die verknipt in de maatschappij terugkeren zonder enige begeleiding nadat de opleidingsmogelijkheden in de gevangenis ook al waren beperkt als gevolg van overbevolking. Zorgwekkend is helemaal dat Donner in naam van zijn bruikbare rechtsorde een oud beginsel ter discussie wil stellen: beter tien schuldigen vrij dan één onschuldige veroordeeld. Volgens het lid van de Hoge Raad Corstens in zijn handboek strafprocesrecht is het zelfs „beter honderd schuldigen niet te veroordelen”. Deze uitlating prent de strafrechtspleging het grote gebod van „voorzichtigheid” in. Dat dit geen loze kreet is, blijkt uit het breed gedragen gevoel van ontzetting wanneer iemand tóch ten onrechte achter de tralies blijkt te zijn beland, zoals onlangs in een Deventer moordzaak.

DE MINISTER zegt dat heroverweging van het oude beginsel vooral wordt ingegeven door de strijd tegen het moderne terrorisme. Dat alibi is onvoldoende, zo heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens al jaren geleden uitgemaakt. Het Europees verdrag voor de mensenrechten ontzegt vijanden van de vrijheid een beroep op de vrijheden die zij proberen aan te tasten. Maar dat geldt niet voor de manier waarop zij na arrestatie moeten worden behandeld. Zelfs de grootste terrorist heeft recht op het eerlijke proces dat hij zijn slachtoffers ontzegt. De suggestie van Donner vergroot bovendien het toch al niet denkbeeldige gevaar van besmetting van het reguliere (straf)recht door uitzonderingswetten. Zie Engeland, waar volgens *The Economist* antiterrorwetgeving is ingezet om gewone demonstranten van het type 'peacenik' van de straat te halen. De Nederlandse minister van Justitie dreigt een verkeerde weg in te slaan.

Donner: cellentekort groter

Door een onzer redacteurs
 DEN HAAG, 16 SEPT. Minister Donner van Justitie verwacht, ondanks extra investeringen, dat het cellentekort de komende jaren verder zal oplopen. Hij baseert zich op nieuwe prognoses van het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum (WODC). Het tekort zal de komende jaren bijongewijzigd beleid verdrievoudigen.

Donner schrijft dat in een vandaag verstuurd brief aan de Tweede Kamer. Het huidige cellentekort heeft er inmiddels toe geleid dat 7500 gedetineerden te maken kregen met incidenteel versneld ontslag (3089 man), strafonderbreking (4006) en incidenteel versnelde uitzetting (406) van gedetineerde vreemdelingen.

Het cellentekort in de komende jaren is deels het gevolg van aanscherping van het veiligheidsbeleid, schrijft de minister. Zo moet de politie de komende jaren 40.000 extra zaken aandragen bij het openbaar ministerie en is het de verwachting dat het aantal opgepakte drugskoeriers volgend jaar hoger zal zijn dan in 2002 het geval is geweest. Ook is extra celcapaciteit nodig omdat er meer acties zullen plaatshebben tegen illegalen.

Voor het gevangenhouden van zogeheten veelplegers is voorlopig een capaciteit van duizend plaatsen beschikbaar, ondanks de inschatting dat het daarbij gaat om zo'n vijftienduizend draaideurcriminalen.

Kabinet wil geen minimale strafmaat van onze verslaggever
2003-09-13, Trouw

DEN HAAG - Het kabinet-Balkenende ziet geen heil in de invoering van minimumstraffen. Onderzoek naar het functioneren van dergelijke stelsels in vier omliggende landen heeft de regering ervan overtuigd dat van een wetswijziging op dit punt niet veel te verwachten is. Dat schrijft minister Donner van justitie in een brief die gisteren naar de Kamer is gestuurd.

Met name de kamerfracties van LPF, CDA en VVD hebben er herhaaldelijk op aangedrongen om ook in Nederland minimumstraffen in te voeren. De LPF denkt daarbij aan geweldsdelicten, het CDA ook aan zedenmisdrijven en drugscriminaliteit. Van minimumstraffen zou een meer afschrikwekkende werking uitgaan, menen deze partijen. De hoogleraren A. van Kalmthout (Tilburg) en P. Tak (Nijmegen) constateren echter in hun rapport dat minimumstraffen in België, Frankrijk, Duitsland en Engeland nauwelijks effect hebben op de door de veroordeelde daadwerkelijk uit te zitten straf. Frankrijk heeft het systeem van minimumstraffen inmiddels zelfs afgeschaft. In België fungeert dit nauwelijks nog als referentiekader. Het Duitse strafrecht kent weliswaar veel minimumstraffen, maar ook een uitgebreid stelsel van strafverminderinggronden, die weer leiden tot lagere minimumstraffen. Engeland hanteert maar voor enkele zware delicten minimumstraffen, waarvan de rechter in bepaalde gevallen kan afwijken.

Invoering in Nederland zou betekenen dat het huidige Wetboek van Strafrecht en Wetboek van Strafvordering ingrijpend herzien moeten worden. Tak en Van Kalmthout geven aan dat het openbaar ministerie en/of de Nederlandse rechter binnen de huidige strafwetgeving over nogal wat mogelijkheden beschikken om een stelsel van minimumstraffen buitenspel te zetten: bijvoorbeeld door transactie, sepot, taakstraf, voorwaardelijke straf, strafvermindering of voorwaardelijke invrijheidstelling.

In de onderzochte landen wordt soms ook op 'oneigenlijke' wijze geprobeerd onder het dwingende karakter van de minimumstraf uit te komen: via oneigenlijke vrijspraak, misbruik van verzachtende omstandigheden en vervolging door het OM voor een lichtere variant dan het daadwerkelijk gepleegde strafbare feit. De uitkomsten van het onderzoek sterken minister Donner van justitie in zijn opvatting dat ondergrenzen voor straffen niet bijdragen tot een veiligere samenleving. Voor het geval de Europese Unie toch mocht aandringen op invoering van minimumstraffen in alle lidstaten, rekent het kabinet op 'de toonaangevende positie van Frankrijk'. Dat land heeft een nieuwe strafwet ingevoerd, waarin minimumstraffen vrijwel niet meer voorkomen.

Van onze verslaggever
DEN HAAG

Minister Donner van Justitie wil geen minimumstraffen voor geweldsdelicten en andere ernstige vergripen invoeren. Donner heeft op verzoek van de Tweede Kamer onderzoek naar de invoering van minimumstraffen laten doen, dat vandaag in de minister-raad wordt besproken. Hij zal voorstellen af te zien van de invoering van minimumstraffen omdat uit Europees onderzoek blijkt dat ze niet helpen bij de misdaadbestrijding.

Als in de Europese Unie wordt gesproken over de invoering van

Donner wijst ondergrens voor straf af

Door een onzer redacteurs

DEN HAAG, 12 SEPT. Minister Donner van Justitie wijst invoering van minimumstraffen definitief van de hand. Het leidt volgens hem niet tot effectievere bestrijding van de criminaliteit.

Onderzoek naar het effect van minimumstraffen in een aantal Europese landen heeft uitgewezen dat daar in de praktijk nauwelijks nog mee gewerkt wordt.

Donner schrijft dat namens het kabinet in een brief die vandaag aan de Tweede Kamer is verstuurd. De minister baseert zijn kabinetsstandpunt op internationaal rechtsvergelijkend onderzoek, uitgevoerd door de hoogleraren Van Kalmthout en Tak. Zij onderzochten de rechtssystemen met minimumstraffen in België, Frankrijk, Duitsland, Engeland en Wales.

Donner had beide hoogleraren om de studie gevraagd nadat CDA, VVD en LPF de afgelopen jaren herhaaldelijk om invoering van minimumstraffen hadden gevraagd. Een dergelijk stelsel zou met name moeten gelden voor ernstige geweldsdelicten als moord, beroving en verkrachting. Als de rechter lager zou willen straffen dan het vastgestelde minimum, zo bepleite met name de VVD, zou hij dat in zijn vonnis nadrukkelijk moeten motiveren.

In Frankrijk, ook wel de bakermat van het systeem van bijzondere minimumstraffen, is dat systeem in 1994 zo goed als afgeschaft, zo blijkt uit het onderzoek van de hoogleraren. In België bestaat een

een uniforme minimale strafmaat, zal Donner geen principieel afwijzend standpunt innemen. Hij zal wel zijn sterke twijfels naar voren brengen, belooft hij.

De afgelopen jaren is onder meer door Donners CDA, VVD en LPF geopperd om minimumstraffen in te voeren voor ernstige geweldsdelicten als moord, beroving en verkrachting.

De gedachte is dat minimumstraffen mogelijke daders zouden afschrikken. De LPF stelde vorig jaar nog voor om voor moord minimaal tien en voor verkrachting minimaal zes jaar in het vooruitzicht te stellen.

Donner is altijd al tegen de invoering van minimumstraffen geweest, maar de roep erom in eigen land en de Europese Unie is nooit verstomd. In de EU wordt Nederland in zijn verzet tegen de invoering meestal alleen door Oostenrijk gesteund.

Om de voortdurende vragen vanuit het parlement te kunnen beantwoorden met cijfer- en feitenmateriaal heeft Donner twee hoogleraren opgedragen een vergelijkend onderzoek in Europa te doen. Zij hebben de situatie bekeken in België, Duitsland, Engeland, Wales en Frankrijk, dat jarenlang de bakermat van de minimumstraf was, maar er intussen grotendeels van is afgestapt.

De conclusie van de hoogleraren is dat minimumstraffen, voor zover die in genoemde landen nog bestaan, worden ervaren als een keurslijf, niet toegesneden op de individuele situatie van de overtreeders. Rechters zouden om onder verplichte minimumstraffen uit te komen, zelfs tot (oneigenlijke) vrijspraken besluiten.

De invoering van minimumstraffen bemoeilijkt ook het opleggen van alternatieve straffen en voorwaardelijke invrijheidsstelling, zeggen de hoogleraren. In Duitsland leidde de invoering van minimumstraffen nauwelijks tot een andere strafoplegging door rechters, blijkt uit daar gedaan onderzoek.

dergelijk stelsel nog wel, maar is het feitelijk buitenspel gezet door strafverlagende omstandigheden die er worden meegewogen, zoals persoonlijke omstandigheden van de verdachte. Ook in Nederland zal de rechter zich eerder laten leiden door individuele gronden voor vermindering van de (maximum) straf en de mogelijkheid alternatieve sancties op te leggen dan door minimumstraffen, schrijft Donner aan de Kamer.

In het onderzoek wijzen de hoogleraren er op dat, naarmate het openbaar ministerie meer bevoegdheden krijgt om strafzaken zelf af te doen en de rechter over ruimere bevoegdheden beschikt om aan het keurslijf van minimumstraffen uit te komen, het steeds moeilijker wordt zo'n stelsel te handhaven. Volgens minister Donner zal Nederland in Europees verband geen principieel afwijzend standpunt innemen als daar debat is over minimumstraffen.

De minister schrijft zo'n debat eigenlijk niet meer te verwachten omdat uitgerekend Frankrijk, met een toonaangevende positie binnen de Europese Unie, juist nieuwe wetgeving heeft ingevoerd. Uit deze strafwetgeving zijn de minimumstraffen vrijwel geheel verdwenen.

Kamer tegen minimum bij straffen

Steun voor opvatting minister Donner

Van onze verslaggever
Jan Hoedeman
DEN HAAG

De Tweede Kamer steunt de opvatting van minister van Justitie Piet Hein Donner om geen minimumstraffen in te voeren voor geweldsdelicten en andere zware vergripen. Donners eigen partij het CDA is echter nog lang niet overtuigd en de LPF wil een initiatiefwetsvoorstel indienen.

De voormalige paarse partijen PvdA, VVD en D66 plus GroenLinks en de SP zijn tegen de invoering van minimumstraffen, vooral omdat dit vrijheid van de rechter beperkt een straf op maat op te leggen. Regeringspartij D66 zegt bij monde van Van der Laan: 'Dit plan komt nu waar het hoort: in de prullenbak. De vrouw die na jarenlange mishandeling en verkrachting door haar echtgenoot een moord pleegt, zou bij minimumstraffen ook zes jaar krijgen.'

CDA-Kamerlid Van Haersma Buma blijft van mening dat in bepaalde gevallen minimumstraffen zin hebben. Mocht in Europees verband een dergelijk initiatief worden genomen, 'dan mag Nederland niet aan de rem gaan hangen', vindt de christen-democraat. Coalitiepartner D66 vindt dat Ne-

Het strafrecht raakt steeds meer overbelast. Om het als instrument voor rechtshandhaving te behouden is herbezinning op zijn functie geboden, vindt Harm Brouwer.

In het Tijdschrift voor de Rechtelijke Macht (TREMA) van december 2001 schreef Peter Storm reeds dat de rechtspraak in ons land al geruime tijd wordt blootgesteld aan structurele overvraag, met alle risico's van dien, zowel kwantitatief als kwalitatief. De vraag naar rechtspraak is vele malen groter dan er geboden kan worden.

De rechtspraak is hierin niet uniek, ook andere rijksoverheidsfuncties worden geconfronteerd met structurele overvraag. Zij zijn echter beter in staat hiervoor een uitweg te vinden, door een herverdeling van taken tussen centrale en decentrale overheden, versterking van de marktwerking, privatisering enzovoort. Uitwegen die gegeven de bijzondere staatsrechtelijke positie van de rechtspraak, voor haar niet openstaan.

Leidt binnen de economie structurele overvraag tot prijsinflatie en op den duur tot uitholling van de economische groei, voor de rechtspraak kan zo'n overvraag leiden tot ondermijning van haar functie en uiteindelijk tot een crisis rond haar gezag. De situatie van een sterk overvraagde aanbieder van diensten doet zich binnen de rechtspraak vooral voor bij het strafrecht. Niet zo verwonderlijk wanneer men beseft dat structurele overvraag en haar gevolgen al geruime tijd ook de politie en het Openbaar Ministerie, de partners van de rechtspraak binnen de strafrechtketen, in haar greep houdt.

Bij een structurele onevenwicht-

tigheid tussen vraag en aanbod kan men ervoor kiezen het aanbod te verruimen, bijvoorbeeld door nog meer rechters aan te trekken dan nu al gebeurt. Anderen binnen de rechtspraak hebben er al op gewezen, dat de overvloed aan strafzaken reeds zo groot is, dat ernstig betwijfeld moet worden of deze aanpak nog voldoende soelaas zal bieden. Nog afgezien van vragen of men er überhaupt in zal slagen grote aantallen rechters uit de markt te halen, op te leiden, onderdak te bieden en aan zich te binden en of het ook gewenst is het op repressie gericht handhavingsapparaat binnen onze samenleving maar ongebreidelde te laten groeien.

Als het ene niet lukt moet men zich op het andere richten, dat wil zeggen nagaan of men de vraag naar rechtspraak dan niet zodanig kan reguleren, dat meer evenwicht tussen vraag en aanbod ontstaat. Aan de regulering van de vraag naar rechtspraak is mijns inziens gekoppeld een herbezinning op de functie van de strafrechtelijke handhaving binnen onze rechtsorde.

De vraag die wij ons hierbij moeten stellen is of we er in het verleden goed aan hebben gedaan de naleving van zoveel wet- en regelgeving af te dwingen door middel van het strafrecht, dat de aderen van het opsporings-, vervolgings- en rechtspraakapparaat heden ten dage zo dreigen dicht te slijben, dat een justitiële infarct nog slechts een kwestie van tijd lijkt te zijn? Mij dunkt een retorische vraag.

Het terugdringen van de rol van het strafrecht als instrument voor de rechtshandhaving lijkt een voor de hand liggende benadering te zijn voor het geconstateerde probleem. In dat geval wordt altijd de vraag gesteld, wat de grenzen zijn van deze benadering. Het antwoord hierop is niet makkelijk te geven. Het gaat er in feite om te kiezen welke wet- en regelgeving wij zo bepalend vinden voor de kwaliteit van onze rechtsorde, dat het zware middel van de strafrechtelijke handhaving geïndiceerd is.

Voor de hand liggend lijkt dat daartoe in ieder geval behoort de regelgeving op het terrein van de levens-, gewelds- en zedendelicten, maar geldt dat ook voor alle bestaande categorieën, vermogens-, economische- en milieudelicten? Of zijn daar andere handhavingsmiddelen evenzeer geschikt voor, met andere instanties dan de rechtspraak als in te roepen scheidsrechter?

Voor die regelgeving welke wel voor strafrechtelijke handhaving in aanmerking komt, kan men zich bovendien nog afvragen of het eindoordeel van de strafrechter daarover altijd zaligmakend is. Er leiden op het terrein van de algehele en bijzondere preventie meer wegen naar Rome dan alleen het rechterlijk oordeel.

Experimenten waarbij slachtoffer en dader, onder regie, met elkaar geconfronteerd worden met al dan niet een schadevergoeding, zijn in het verleden succesvol gebleken. Zaken die zich daarvoor lenen zullen zorgvuldig gekozen moeten worden, waarbij ik het natuurlijk niet heb over die recidiverende junk, die gezellig op de thee moet gaan bij de bedrijfsleider van de winkel waaruit hij al zes keer gestolen heeft.

Ook aan het Openbaar Ministerie kunnen voor de afhandeling van strafbare feiten meer bevoegdheden gegeven worden, zoals overigens de trend al is. Natuurlijk voorzien van de nodige rechtswaarborgen voor de verdachten.

Ik pretendeer geen pasklare oplossing te hebben voor een in mijn ogen dreigende justitiële infarct binnen de strafrechtketen, dit is slechts een richting voor een oplossing, al dan niet in combinatie met andere. Voor fundamentele oplossingen geldt vaak dat zij uiteindelijk gevonden worden buiten de reeds gebaande paden. Voor sommige beroepswandelaars is dat altijd even wennen.

Rechtsgeleerde Donner blijft pragmaticus

Analyse | Rechtspleging moet simpeler, sneller, effectiever en natuurlijk ook goedkoper.

Minister Piet Hein Donner (54) van Justitie beheert het actieministerie van het kabinet Balkenende. Waar andere departementen energie steken in het verminderen van uitgaven en activiteiten, mag Justitie de vleugels uitslaan. Ruim vijf miljard euro heeft hij volgend jaar te besteden, 95 miljoen euro meer dan dit jaar. Voor de komende vier jaar mag Donner 283 miljoen euro extra uitgeven.

Het doel van Donner is het werken van het 'achterstallig onderhoud' in de rechtsstaat. Het moet simpeler, sneller, effectiever en natuurlijk ook goedkoper. De nadruk verschuift van het voorkomen van misdrijven naar het strenger bestraffen ervan. *Law and order*, is de teneur. Want, aldus de minister in een toelichting, 'preventie kan nuttig zijn maar het werkt alleen als de repressie op orde is.'

Ondanks de extra miljoenen zal ook rond Justitie de sfeer van harde bezuinigingen blijven hangen. De ambitie van de minister is groot, de verwachtingen van de bevolking nog groter. De politie moet de komende jaren tienduizenden extra zaken gaan aanleveren, wat veel extra werk zal opleveren voor rechterlijke macht en gevangeniswezen. Dat daar maar een beetje extra geld tegenover staat, komt neer op een bezuiniging, is de verzuchting onder rechtshandhavers.

Dat juist Donner met een lawine aan nieuw beleid en regels komt, behoeft niet te bevreemden. Hij was veelvuldig betrokken bij de voorbereiding van wetten en was ondermeer rechter bij de Raad van State en voorzitter van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid.

Hij is bovendien een van de drijvende krachten binnen het CDA.

Binnen het kabinet geldt hij als eerste souffleur van zijn minister-president.

De daadkracht van Donner komt niet voort uit een bovenmatig geloof in de werking van het recht. 'Je moet als minister van

zoveel mogelijk zelf oplossen, vindt hij. De overheid dient daarbij via praktische regelgeving slechts een ondersteunende rol te spelen.

Donner kan de Tweede Kamer soms verrassen met diepe rechtsfilosofische overwegingen, waar weinig parlementariërs van terug hebben. Hij kan ook praktisch zijn, praktischer zelfs dan veel juristen voor wenselijk houden. Er bestaat dan wel een hoger rechtsidee, vindt Donner, maar de zaak moet niet onwrikbaar worden. Het recht moet de samenleving bieden wat het nodig heeft, vindt Donner. Daar hoort bij dat het recht mag worden aangepast aan de eisen van de tijd.

De ban op het plaatsen van meer personen in één gevangenis werd door Donner gebroken. De regels voor DNA-registratie worden aanzienlijk verruimd. Barrières in de informatie-uitwisselingen tussen politiediensten worden opgevoerd. Het Openbaar Ministerie mag meer zaken zelf afhandelen, waar anderen tussenkomst van de rechter een absoluut vereiste vinden. Ook breidt hij de mogelijkheden voor alternatieve conflictbeslechting uit. Dat wil zeggen dat burgers niet altijd meer een beroep op de rechter moeten doen, maar hun conflicten ook zouden moeten voorleggen aan bemiddelaars, arbiters of klachtencommissies.

Ook wil Donner doorknallen in de bestrijding van het terrorisme, zonnig ten koste van de rechtsbescherming. 'In bepaalde kwesties zullen in deze tijd andere grenzen gesteld moeten worden aan het overheidsoptreden', stelde Donner aan het begin van deze kabinetsperiode. 'Wat dat betreft zal het geen oninteressante periode worden.'

Marc van den Eerenbeemt

'Uitlevering moet kritischer bekeken'

Van onze verslaggever
AMSTERDAM

Nederlandse rechters moeten zorgvuldiger omgaan met uitleveringsverzoeken uit het buitenland. Ze moeten zich coulanter opstellen tegenover Nederlanders en hen beschermen tegen de vaak langdurige voorarresten en hogere straffen die zulke uitleveringen met zich meebrengen. Dit betoogde advocaat Viktor Koppe dinsdag bij de behandeling van een uitleveringsverzoek van Zweden voor een Nederlandse antiglobalist.

De Zweden verdenken de 22-jarige Nederlander Maarten B. ervan een agent met een stok te hebben geslagen tijdens de Eurotop in juni 2001 in Gothenburg. Ook wordt hij verdacht van 'gewelddadig oproer' tijdens de top. Maarten was de nacht voor de top in de Zweedse stad aangekomen en had een slaapplek gevonden in een door de gemeente toegewezen school. Deze werd op de dag van de top, 14 juni, omsingeld door de politie. Na enkele uren werden alle aanwezige antiglobalisten (meer dan vijfhonderd) gearresteerd. Ook Maarten werd op onduidelijke gronden gearresteerd en teruggestuurd naar Nederland.

Ongeveer vier maanden later

kreeg hij bericht dat hij internationaal werd gezocht. De Amsterdammer zou met een grote stok op een container zijn geklommen en een agent herhaaldelijk hard op de achterkant van zijn hoofd hebben geslagen.

Maarten ontkent dit. Uit video-beelden die hij heeft verzameld, zou duidelijk blijken dat hij alleen bezig was om andere demonstranten op de container te helpen. Ook zouden het slachtoffer en de agenten die Maarten arresteerden tegenstrijdige verklaringen hebben afgelegd over wie de klappen had uitgedeeld.

Volgens advocaat Koppe is de zaak nauwelijks onderbouwd. Hij wil dat de Amsterdamse rechtbank eerst meer informatie aan de Zweden vraagt over de verdenking en de bijbehorende bewijzen. Vooral nu Amnesty International en een door de Zweedse overheid ingestelde commissie hebben geconcludeerd dat de in Zweden gevoerde processen tegen andere verdachten van oproer tijdens de top in Gothenburg omstreden zijn.

Zo zouden er voor Zweedse begrippen ongebruikelijke hoge straffen zijn uitgedeeld, terwijl het bewijs erg mager was. Ook zou er aantoonbaar met het bewijs zijn geknoeid en zou de Zweedse politie tijdens de top buitensporig geweld hebben gebruikt.

Uitlevering Zwolse dj was rechtmatig

DEN HAAG, 27 SEPT. De uitlevering van de Zwolse dj Raymond K. en zijn kompaan Bas van der P. was rechtmatig. Dat heeft het gerechtshof in Den Haag bepaald.

De rechtbank besliste eind 2001 dat de staat beide verdachten aan de Verenigde Staten mocht uitleveren wegens betrokkenheid bij xtc-handel.

Een rechtbank in de Verenigde Staten veroordeelde Raymond K. tot acht jaar celstraf wegens de handel in honderdduizenden xtc-pillen, Bas van der P. kreeg een gevangenisstraf van vijf jaar opgelegd. Terug in hun Nederland zijn de straffen omgezet naar Nederlandse maatstaven. Van der P. kwam in maart op vrije voeten, K. in juli.

Volgens beide verdachten was de mogelijkheid om hun straf in Nederland uit te zitten onvoldoende gegarandeerd. Bovendien vond het duo de omstandigheden in

Amerikaanse gevangenis te onmenselijk om een uitlevering te rechtvaardigen.

Volgens het hof is er nu geen belang meer voor een verbod op uitlevering. De vraag was alleen nog of beide verdachten door de rechtbank terecht zijn veroordeeld tot het betalen van de proceskosten. Dat blijkt het geval.

Het hof meent dat het onmogelijk is om van de VS de garantie te verlangen dat straffen in Nederland mogen worden uitgediend. 'Maar daar mag op basis van diplomatieke toezeggingen wel van worden uitgegaan.'

Volgens het hof blijkt voldoende dat de situatie in sommige Amerikaanse gevangenis bij zonder slecht en in strijd met de rechten van gedetineerden is. 'Dat geldt alleen niet voor alle strafinrichtingen. Van een reëel risico op schending van de mensenrechten was geen sprake.' (ANP)

Achterstallig onderhoud wordt aangepakt

Justitie niet teveel ambities hebben', zei hij deze zomer bij zijn aantreden als minister. Hij beschouwt Justitie 'bij uitstek als een infrastructurele voorziening.' Eerder zei hij dat het recht niet meer is dan 'een pover instituut van sociale samenhang'.

Mensen moeten hun problemen

Donner verruimt normen voor uitlevering verdachten in EU

Door een onzer redacteurs
DEN HAAG, 18 SEPT. Nederland gaat in het kader van het Europees arrestatiebevel ook verdachten aan andere EU-lidstaten uitleveren voor delicten die hier niet strafbaar zijn. De mogelijkheid van cassatie tegen een uitlevering wordt afgeschaft.

Dit blijkt uit het wetsvoorstel dat minister Donner (Justitie) gisteren naar de Tweede Kamer heeft gestuurd waarin het Europees arrestatiebevel geïmplementeerd wordt.

Het schrappen van de eis van dubbele strafbaarheid (het delict moet niet alleen in het land dat uitlevering vraagt maar ook in Nederland strafbaar zijn) en afschaffing van het cassatieberoep geldt voor

delicten in de categorie terrorisme, mensenhandel, seksuele uitbuiting van kinderen en kinderpornografie. De Europese regeringsleiders besloten in 1999 op de top in Tampere tot stroomlijning en verruiming van het onderlinge uitleveringsbeleid voor een bepaalde categorie delicten. In 2001 werd het Europees arrestatiebevel vervat in een EU-kaderbesluit. De inwerkingtreding was voorzien op januari 2004.

Behalve Nederland hebben ook Spanje, Denemarken en Portugal hun nationale wetgeving inmiddels aangepast om het Europees arrestatiebevel mogelijk te maken. Sommige lidstaten, waaronder Oostenrijk en Italië, moeten de grondwet wijzigen om uitlevering

van eigen onderdanen mogelijk te maken. De procedure wordt vereenvoudigd doordat 'overlevering' niet meer via ministeries loopt, maar rechtstreeks via justitiële autoriteiten van de lidstaten. Daarom spreekt de wet niet over uitlevering, maar over overlevering.

Besluitvorming over overlevering vindt niet meer plaats op ministerieel, maar op justitieel niveau. De rechtbank te Amsterdam beoordeelt vervolgens of de overlevering mag, zo blijkt uit het wetsvoorstel.

Binnen zestig dagen moet een beslissing genomen worden. Daarna moet de verdachte binnen tien dagen worden overgebracht naar de lidstaat die om overlevering heeft gevraagd.

Staat mag familie Moro aan VS uitleveren

DEN HAAG, 29 AUG. Nederland mag vijf leden van de familie Moro uit de Brabantse plaats Best aan de Verenigde Staten uitleveren. De kortgedingrechter in Den Haag bepaalde dat gisteren. De zigeunerfamilie Moro vreest dat ze na de juridische procedures in Amerika niet kan terugkeren naar Nederland, omdat ze stateloos zou zijn. De kortgedingrechter in Den Haag bleek echter niet overtuigd van de stateloosheid. De Moro's worden in de VS verdacht van winkeldiefstal. Advocaat B. Tieman probeert nu bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) voet aan de grond te krijgen voor een spoedprocedure. (ANP)

Moro-familie hoeft niet naar VS

hebben 28 maanden vastgezet. De Moro's hebben zich steeds verzet tegen de uitlevering. Tieman vestigt dat zijn cliënten betrouwen zijn geweest bij zo'n 20 tot 25 winkeldiefstallen, maar dat justitie in de VS de zaak heeft 'opgeblazen'. Volgens Tieman zou een Amerikaanse politieganger, die een 'persoonlijke afkeer' had van vader Moro, onjuiste informatie hebben verschaft.

Door een onzer redacteurs
BEST, 24 SEPT. De Verenigde Staten hebben het verzoek tot uitlevering van vijf leden van de zigeunerfamilie Moro ingetrokken. Volgens advocaat B. Tieman heeft de Amerikaanse justitie in een fax laten weten dat de uitlevering 'geen belangrijk publiek belang meer diende'.

Het vijfde, vader Angelo, moeder Sali, een zoon, dochter en schoondochter, werd in de VS verdacht van het plegen van een aantal winkeldiefstallen in verschillende Amerikaanse staten, aan het einde van de jaren negentig. De Moro's, vijf gezinnen, verblijven sinds 1999 in een villa in de Oranjestraat in het Brabantse Best. Onder hen zijn zeventien kinderen, van wie de meeste jonger dan elf jaar.

Tieman zegt al langer te vermoeden dat de VS 'weinig behoefte' hadden aan de komst van de Moro's. 'Wat moet een land met zo'n groep stateloze burgers?' Bovendien, zegt hij, zijn ze in Nederland royaal gestraft. 'De vijf mensen

Achtergrond | Al Qa'ida-zaak is lakmoesproef voor vertrouwen in Amerikaans

Amerika wil dat Nederland drie belhuismedewerkers uitlevert die worden verdacht van banden met Al Qa'ida. De rechtbank heeft nader onderzoek gelast, tot ergernis van de Amerikanen. In hun optiek geldt: je bent vóór ons of tegen ons.

Van onze verslaggevers
AMSTERDAM/DEN HAAG

De Amerikaanse oorlog tegen Al Qa'ida heeft de Nederlandse

rechtbank bereikt. Afgelopen dinsdag behandelde de uitleveringskamer van de Amsterdamse rechtbank een verzoek van de Amerikanen om de uitlevering van drie verdachten die banden zouden hebben met Al Qa'ida. De zaak wordt een lakmoesproef voor het vertrouwen van de Nederlandse rechter in het Amerikaanse justitiële stelsel.

Nederland en Amerika sloten in 1983 een uitleveringsverdrag, dat tot groeiende irritaties heeft geleid. Tot nu toe is vooral sprake van eenrichtingsverkeer. Amerika heeft nog nooit een onderdaan aan Nederland uitgeleverd. Het aantal Nederlanders dat in handen valt van de Amerikaanse au-

toriteiten stijgt daarentegen snel. De afgelopen twaalf maanden alleen al heeft Den Haag 39 verzoeken om uitlevering van Washington gehad, waarvan er nog 17 lopen. De meeste uitleveringsverzoeken houden verband met de strijd tegen de handel in xtc-pillen. Nederlanders die nog nooit een voet op Amerikaanse bodem hebben gezet, kunnen worden uitgeleverd op verdenking van xtc-smokkel.

De wijze waarop de VS de strijd tegen de pillenmafia voeren, stuit in Nederland op verzet. Met name de Amerikaanse gewoonte zaken buiten de rechtszaal af te handelen, de zogenaamde *plea bargain*, roept veel protest op. Bij een *plea bargain* wordt een zaak met een

justitie

minimale rechterlijke toets afgedaan. De verdachte krijgt strafvermindering in ruil voor een schuld-bekentenis. Dat is in het Nederlandse rechtssysteem zeer ongebruikelijk. De vrees dat dit systeem de ver-

VS scherpen antiterreurmaatregelen opnieuw aan

De strikte visabepalingen in de VS sinds 11 september 2001 moeten de 'veiligheid en integriteit' van het land bewaren, zegt de Amerikaanse regering. Deze maand werden de regels opnieuw aangescherpt. Of de veiligheid ook toeneemt, valt niet te controleren: critici zeggen van niet en spreken van *racial profiling*, vooral van jonge mannen uit Arabische landen.
De American Civil Liberties Union (ACLU) is de eerste rechtszaak begonnen die de USA Patriot Act aan de kaak stelt. Die

wet van eind 2001 geeft de FBI en immigratiedienst INS nieuwe, verregaande bevoegdheden.
 'We weten dat de FBI zich wederom disproportioneel richt tegen ethische, religieuze en politieke minderheden', stelt de ACLU.
 Binnen de VS wordt scherper gecontroleerd. Mensen uit moslimlanden worden eerder ondervraagd of uitgezet, soms vanwege een onschuldige overtreding van de visaregels. In juni bepaalde minister van Justitie John Ashcroft dat nieuwe immigranten

voortaan 48 uur kunnen worden vastgehouden zonder dat ze voor een rechter hoeven te verschijnen. Dat was 24 uur. Het Congres ging stilzwijgend akkoord.
 De meest recente aanscherping is het einde van de zogenoemde *drop box*. Aanvragers voor niet-immigratie-visa konden hun formulieren bij een consulaat *droppen*, en kregen snel antwoord. Nu moet vrijwel iedereen voor een gesprek komen. Dat vertraagt het proces, en vergroot de kans op afwijzing.
 Voor studenten en tijdelijke

werknemers is het moeilijker geworden om de VS in te komen en te blijven. Dit geldt vooral voor mensen uit het Midden-Oosten en Zuid-Oost Azië.
 De Amerikaanse *Foreign Trade Association* heeft berekend dat de nieuwe regels sinds 2001 tot 20 procent minder bezoekers hebben geleid. Dit kostte de Amerikaanse economie tot nog toe vijftien miljard dollar.
 Het bedrijfsleven, zegt de groep, verliest snel handel en inkomen, voornamelijk met Arabische en islamitische landen.

dachte zijn recht op een eerlijk proces ontnaemt, leidde eind vorig jaar tot een verzoek van de Haagse kortgedingrechter om toelichting over de Amerikaanse rechtsgang. Minister Donner van Justitie reageerde gebeten en vatte deze vraag op als een belediging. Hij tekende beroep aan tegen de beslissing van de rechter. Hoewel Donner de beroepszaak bij het Haagse hof heeft gewonnen, is de relatie met Amerika onmiskenbaar onder druk komen te staan.
 Hoe durfde de rechter het Amerikaanse rechtssysteem ter discussie te stellen? Het uitleveringsverdrag is gebaseerd op wederzijds vertrouwen, daar passen dit soort vragen niet in. Van Amerikaanse zijde bleef het stil, maar de irritatie over het Nederlandse wantrouwen was er niet minder om.

Die irritatie zal alleen maar groter worden nu de Nederlandse rechtbank een nader onderzoek heeft gelast in verband met het verzoek om de uitlevering van de drie Al Qa'ida-verdachten. De oorlog tegen het terrorisme is voor de VS eendimensionaal: je bent voor ons of je bent tegen ons.

De Amerikanen wuiven alle kritiek weg op de omstandigheden waaronder Al Qa'ida en Taliban-strijders worden vastgehouden op Guantanamo Bay. Dat geldt ook voor de Patriot Act, wetgeving die vlak na de aanslagen van 11 september 2001 werd aangenomen om de strijd tegen het terrorisme effectief te kunnen voeren. Die wet biedt opsporingsinstanties ongekende vrijheid om machtsmiddelen te gebruiken. Verdachten kunnen maanden zonder juridische bijstand worden opgesloten, terwijl ze niet weten waarvan ze worden beschuldigd.

Het zijn dergelijke maatregelen die de uitleveringszaak van de drie Al Qa'ida-verdachten zo explosief maken. Het zal de Amerikanen allerminst bevallen dat de Nederlandse rechter onderzoek doet naar de reden waarom de drie verdachten uitgeleverd moeten worden. De regel is dat de rechtbank een uitleveringsverzoek alleen marginaal toetst. Rechter kijkt naar de rechtmatigheid van het uitleveringsverzoek, niet naar de feiten waaraan de verdachte zich schuldig zou hebben gemaakt, of naar de beweegredenen van de Amerikanen.

Vanwege de Patriot Act is het evenwel de vraag of de verdachten een eerlijk proces te wachten staat. De Amsterdamse rechter zal de uitlevering daarom toetsen aan het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Als de rechter de uitlevering niet toelaat, zullen de Amerikanen dat beschouwen als een motie van wantrouwen. En dat zal minister van Justitie Donner nog meer in verlegenheid brengen.

Bijdragen Janny Groen, Jan Meeus en Martin Sommer.

80 Procent Nederlanders wil referendum EU-grondwet

Van onze verslaggever DEN HAAG

Ruim 80 procent van de Nederlanders is voorstander van een referendum over de Europese grondwet. Dat blijkt uit een peiling die het kabinet heeft laten uitvoeren. Premier Balkenende wilde daar vrijdags nog geen conclusies aan verbinden. De Raad van State adviseerde deze week positief over een raadplegend referendum over de Europese grondwet.

'Het is wenselijk dat burgers zich rechtstreeks over grondwetswijzigingen kunnen uitspreken', schrijft de Raad van State. Goedkeuring van de EU-grondwet komt volgens de raad neer op een wijziging van de Nederlandse

Kritiek VS negeert Nederlandse wet

Achtergrond | Opsporingspraktijk in Amerika fundamenteel anders dan in Nederland

dat deze beschuldigingen zelden worden onderzocht, omdat de rechter uitleveringszaken marginaal toetst. Daardoor is de kans heel klein dat het vermeende gebruik van verboden opsporingsactiviteiten aan het licht komt.

Walters in: het gebruikmaken van criminele burgerinfiltranten. Blijkbaar is Walters niet op de hoogte van de Nederlandse gevoelheden rond dit onderwerp sinds de parlementaire enquête naar de IRK-affaire.

Donner van Justitie doet er alles aan om het imago van Nederland als drugsparadijs te doorbreken. In maart van dit jaar nog maakte hij nieuwe afspraken met de VS over de strijd tegen het terrorisme en de georganiseerde drugsmisdaad. Nederland werkt bovendien loyaal mee door onderdanen die van drugshandel worden verdacht uit te leveren aan de VS.

ren door andere criminelen aan te brengen. Daarnaast is er dan nog de kroongetuige die in ruil voor het verklaren van zijn criminele vrienden niet vervolgd wordt voor zijn eigen daden.

Het verzoek van Amerika om drie Al Qa'ida-verdachten uit te leveren, is ook een signaal dat de VS vinden dat Nederland harder moet optreden tegen de xtc-handel.

Met zijn kritiek zou Walters heel wel het tegendeel kunnen bereiken van wat hij beoogde. Zijn woorden geven advocaten extra munie om rechters aan te sporen tot nader onderzoek naar het gebruik van ongeoorloofde opsporingsactiviteiten. En dat leidt weer tot nieuwe irritatie bij de Amerikanen die iedere vraag om extra informatie beschouwen als een teken van wantrouwen. Dat gebeurt bijvoorbeeld in de zaak van de drie mensen om wiens uitlevering is gevraagd op verdenking van banden met Al Qa'ida.

Door de uitspraak van Walters wordt duidelijk hoe fundamenteel de meningsverschillen zijn over de opsporing van criminelen. Met zijn suggestie voedt Walters de scepsis over het Amerikaanse politie-optreden. Die is ontstaan door het groeiende aantal uitleveringszaken van vermeende xtc-smokkelaars naar Amerika.

Hoewel het kabinetsbeleid in de ogen van velen slaafs en kritiekloos is, gaat het voor de Amerikanen nog niet ver genoeg. De samenwerking met de Nederlandse justitie is verbeterd, beaamt Walters afgelopen vrijdag. Maar in de strijd tegen de xtc-mafia heeft de Nederlandse regering eenvoudige geen adequate stappen gezet.

Adequaat houdt in de ogen van de Amerikaanse justitie de USA Patriot Act, een direct na de aanslagen van 11 september 2001 ingevoerde anti-terreurwet, ook om gewone misdrijven te vervolgen. Daarbij gelden de waarborgen uit het normale strafrecht niet.

Boeven vang je met boeven: het is een wijsheid die in de Verenigde Staten tot beleid is verheven. Zo mogen Amerikaanse undercover-agenten burgers uitlokken tot het plegen van strafbare feiten. Ook handig is de criminele burgerinfiltrant die zijn straf kan verminderen door te helpen bij het opsporen van andere criminelen.

Unie en de LPF nodig. Omdat zij daar niet zeker van zijn, hopen zij op steun van de VVD.
 Die is echter zeer onzeker. VVD-fractieleider Van Aartsen maakt van het referendum in ieder geval geen vrije kwestie. Zijn fractie zal met één standpunt naar buiten komen. Het komend week-einde, als de fractie bijeen is in het Limburgse Tegelen, wordt het besproken.

Of de uitslag van het referendum bindend is voor het stemgedrag in de Tweede Kamer bij de ratificatie van de Europese grondwet, moet elke fractie zelf aangeven, vinden de drie initiatiefnemers. Ook het vereiste opkomstpercentage willen zij niet vastleggen.

'Justitie van VS misbruikt de anti-terreurwet'

Door onze correspondent

WASHINGTON, 29 SEPT. De Amerikaanse justitie gebruikt de USA Patriot Act, een direct na de aanslagen van 11 september 2001 ingevoerde anti-terreurwet, ook om gewone misdrijven te vervolgen. Daarbij gelden de waarborgen uit het normale strafrecht niet.

Dat blijkt volgens *The New York Times* uit een verslag dat het Amerikaanse ministerie van Justitie deze maand aan Congresleden heeft gestuurd.

Zo zouden met hulp van de Patriot Act emails en andere elektronische gegevens zijn onderschept om een computer hacker, een drughandelaar, een viervoudige moordenaar, iemand verdacht van het stelen van credit cardgegevens en twee afpersers op het spoor te komen.

Minister van Justitie John Ashcroft maakt op het ogenblik een tournee door de Verenigde Staten om 'het Amerikaanse volk' nut en noodzaak van de Patriot Act uit te leggen. Daarbij pleit hij voor uitbreiding van de opsporingsbevoegdheden onder de Patriot Act om het terrorisme nog beter te kunnen bestrijden.

Op die rondtocht van Ashcroft is de nodige kritiek in de Amerikaanse media omdat de minister in allerlei steden alleen spreekt tot een gehoor van genodigden, vaak werknemers van politie en justitie. Na afloop is hij alleen beschikbaar voor lokale televisie, waarbij de gedrukte media worden gemedan. Zijn ministerie heeft niet ontkend dat specifieke anti-terreurbevoegdheden worden ingezet voor de misdaadbestrijding in de ruim-

ste zin.

De justitie blijkt dankzij deze nieuwe bevoegdheden steeds vaker over te gaan tot huiszoeking en het af luisteren van telefoongesprekken zonder gerechtelijke goedkeuring of toezicht. Douaneautoriteiten hebben volgens *The New York Times* het afgelopen jaar veel meer geld onderschept dat illegaal het land werd uitgesmokkeld. Ook daarvoor zijn de nieuwe bevoegdheden gebruikt, hoewel het in veel gevallen ging om 'gewoon' crimineel verkregen bedragen.

De uitwerking van de Patriot Act, die al twee jaar van kracht is, wordt de laatste tijd steeds vaker ter discussie gesteld. Ook in andere kranten in de Verenigde Staten verschijnen berichten over Amerikaanse burgers die worden aangehouden nadat zij in het openbaar kritiek op de regering of de president hebben geuit.

In de krant *Modesto Bee* (uit Modesto, Californië) stonden gisteren dergelijke ervaringen van een 40-jarige advocaat in New Mexico en een 62-jarige gepensioneerde medewerker van een telefoonmaatschappij.

Bibliothecarissen in het hele land zijn gedwongen desgevraagd inlichtingen over leengedrag van burgers aan de geheime dienst over te leggen, zonder betrokkenen daarover te mogen informeren. Dat levert hun morele dilemma's op die zij op veel plaatsen bespreken. Minister Ashcroft heeft de verontruste bibliothecarissen „ongefundeerde hysterie" verweten en alle kritiek van de hand gewezen.

'Verdachte mag niet telkens advocaat vervangen'

Van onze verslaggever Greta Riemersma GRONINGEN

Het recht van verdachten om keer op keer een nieuwe advocaat te kiezen en op die manier de rechtsgang te frustreren, moet worden beperkt. Dat zal de Vereniging voor Veiligheid, Respect en Solidariteit bepleiten in de Tweede Kamer. Aanleiding is het feit dat seriemoordenaar Willem van E. heeft gebroken met zijn vierde advocaat, waardoor de behandeling van zijn hoger beroep in gevaar komt.

'Verdachten moeten binnen een redelijke termijn worden berecht,

zij mogen niet te lang in onzekerheid blijven', zegt verenigingsvoorzitter Jaap de Ruijter de Wildt. 'Datzelfde geldt voor nabestaanden. Het hoofdstuk moet eens afgesloten worden. Dat is ook een grondrecht.'

De Ruijter de Wildt, wiens dochter Anne in 1997 in Groningen werd vermoord, wil niet beweren dat Willem van E. bewust de rechtsgang traineert. 'Maar het vermoeden is er wel.' Over twee weken dient het hoger beroep voor het gerechtshof in Leeuwarden en Van E. zoekt nog naar een nieuwe advocaat: 'Dat moet wel een pro-formazaak worden.'

Tijdens de behandeling van zijn zaak voor de Groningse rechtbank eind vorig jaar werd Van E. bijgestaan door Bénédicte Ficq, zijn derde advocaat. Hij kreeg toen levenslang voor het doden van drie Groningse prostituees. De rechtbank achtte één moord bewezen.

Van E. (62) ging in hoger beroep, maar ontsloeg onlangs de opvolger van Ficq. Van E.'s ex-echtgenote Adrie reageerde vorige week woedend in het *Dagblad van het Noorden*: 'Hij heeft niets meer te verliezen en zit te gniffelen in zijn ccl. Hij weet duvels goed dat vertraging vreselijk is voor de nabestaanden.'

De Vereniging voor Veiligheid,

Politie werft burgers voor opsporingswerk

TEL 23/9

Van onze correspondent

NIEUWEGEIN, zaterdag
De politie in Nieuwegein begint komende maand met het werven van vrijwilligers voor het zogenoemde burgernet dat gaat helpen bij de opsporing van verdachten en vermisten.

Het gaat om een landelijke primeur, waarvoor de politie minimaal vierhonderd burgers wil inschakelen. Dat gaat gebeuren onder het motto 'Een echte held, belt'.

De vierhonderd deelnemers vormen een telefonisch netwerk dat in urgente gevallen, zoals zoekacties, wordt geactiveerd. Gedacht wordt aan hulp voor de politie bij het traceren van verdachten of verdachte auto's, waarvan een duidelijk signalement voorhanden is. Het kan daarbij gaan om inbrekers op de vlucht, bestuurders na een ongeluk, plegers van geweld of zedenmisdrijven en het zoeken naar vermiste mensen of dieren.

Doelwit

Het burgernet wordt via de telefoon door de meldkamer in werking gesteld. De vrijwilligers krijgen een op de band opgenomen tekst met informatie te horen. Ze dienen vanuit hun woning of vanaf hun werk mee uit te kijken naar het opgegeven doelwit.

De reacties vanuit het burgernet op de oproep worden door de meldkamer weer di-

In Nieuwegein gaan burgers politie helpen

NIEUWEGEIN - De politie in Nieuwegein gaat minimaal vierhonderd inwoners van die plaats inzetten bij de opsporing van verdachte of vermiste personen. Ze vormen vanaf half oktober het zogenaamde burgernet, een proefproject waarmee Nieuwegein een landelijke primeur heeft. Burgernet is een telefonische netwerk van vrijwilligers. De bedoeling is dat de deelnemers op verzoek van de politie in urgente gevallen uitkijken naar daders, waarvan een duidelijk signalement beschikbaar is. (ANP)

Minister Donner: afluisteren van advocaten mag

DEN HAAG, 19 AUG. Het afluisteren en registreren van gesprekken van advocaten met hun cliënten niet onrechtmatig. Dat zegt minister Donner (CDA) van Justitie in antwoord op vragen van Tweede Kamerlid De Wit (SP). Donner bestrijdt daarmee het oordeel van het College Bescherming Persoonsgegevens, dat vorige maand na onderzoek stelde dat dit afluisteren strijdig is met de „erkende bijzondere positie van beroepsgeheimhouders”. Volgens Donner luister justitie alleen gesprekken van advocaten af in situaties waarbij justitie de telefoon van een verdachte aftapt, schrijft Donner.

Respect en Solidariteit zal zeer binnenkort gesprekken voeren met Justitie-woordvoerders in de Tweede Kamer. De vereniging zal voorstellen dat wanneer een verdachte een bepaald aantal advocaten heeft versleten, de rechtbank of het hof een advocaat toewijst. Deze advocaat hoeft dan alleen nog toe te kijken of er sprake is van een eerlijk proces.

De Vereniging voor Veiligheid, Respect en Solidariteit werd in februari opgericht en telt zo'n tachtig leden uit voornamelijk Noord-Nederland. Motor achter de vereniging is De Ruijter de Wildt, die eind vorig jaar na een verschil van mening opstapte bij de Stichting Groningen Veilig.

50.000 keer anoniem geklikt

DEN HAAG, 4 SEPT. De anonieme kliklijn waar burgers informatie kwijt kunnen over criminaliteit heeft in één jaar tijd meer dan 50.000 meldingen opgeleverd. Dat heeft het Nationaal Platform Criminaliteitsbestrijding vandaag gemeld. De kliklijn bestaat vandaag precies een jaar en draait volgens het platform „boven verwachting goed”. (ANP)

rect doorgegeven aan de agenten op straat. Doel is het verhogen van de veiligheid in de gemeente en het opvoeren van het aantal aanhoudingen. Vooralsnog gaat het om een proef van een jaar.

Burgernet voor politie

Het Parool, 27-9-2003

AMSTERDAM - De politie van Nieuwegein begint in oktober met een telefonisch netwerk van minimaal vierhonderd inwoners die worden ingezet bij de opsporing van verdachte of vermiste personen. De proef met dit 'burgernet' is het eerste in zijn soort in Nederland.

Het is de bedoeling dat de vrijwilligers, verspreid over de gemeente, op verzoek van de politie in urgente gevallen uitkijken naar daders van wie een duidelijk signalement beschikbaar is. Volgens de woordvoester van de politie Utrecht valt hierbij te denken aan inbrekers, bestuurders na een aanrijding en plegers van gewelds- of zedendelicten.

Om het burgernet te activeren, verspreidt de politie onder de deelnemers telefonisch een op de band ingesproken tekst met relevante informatie, zoals het signalement van een dader of vermiste persoon, of de kenmerken van een voertuig. Aan de hand van de reacties, die binnenkomen bij de meldkamer, krijgen agenten op straat instructies. De leden van het burgernet krijgen achteraf telefonisch bericht over het resultaat van een oproep.

Doel van het project, dat vooralsnog een jaar gaat duren, is burgers de mogelijkheid bieden zelf een concrete bijdrage te leveren aan de veiligheid van de eigen leefomgeving. Bovendien moet het netwerk leiden tot 'meer en beter boeven vangen, bij voorkeur op heterdaad', aldus de Utrechtse politie. Bij welslagen wordt bekeken of het systeem landelijk navolging krijgt. Aan welke eisen de leden van het burgernet precies moeten voldoen, wil de politie nog niet bekendmaken, maar in principe kan iedere inwoner van Nieuwegein meedoen, mits ouder dan achttien jaar en beschikkend over een vaste telefoon. Volgens de politiewoordvoester ligt het voor de hand dat scannerluisteraars zich als eersten zullen aanmelden.

Woordvoerder Hans van Duijn van de Nederlandse Politie Bond (NPB) waarschuwt voor gevaren. "Het is niet raar burgers te vragen de ogen en oren van de politie te zijn, maar we moeten voorkomen dat kloppachten ontstaan. Burgers mogen niet verdachten achterna gaan, dat moet hun wel duidelijk worden gemaakt."

Ook bestaat het risico van persoonsverwisseling. Van Duijn: "Politie mensen zijn professionals, getraind om niet onmiddellijk in te grijpen als ze een verdachte zien aan wiens identiteit ze twijfelen. Je moet het risico van vervelende consequenties voor onschuldige burgers beperken."

Legitimatieplicht vanaf veertien jaar

Het Parool, 20-9-2003

DEN HAAG - Iedereen vanaf veertien jaar moet vanaf volgend jaar een identiteitsbewijs bij zich dragen. Politieagenten en toezichhouders mogen daarna vragen als dat voor de uitvoering van hun taak nodig is. Er komen geen afzonderlijke controles op het bezit van identiteitsbewijzen. Dat schrijft minister Piet Hein Donner in het wetsvoorstel dat hij naar de Kamer heeft gestuurd. Volgens Donner past de plicht in een breed pakket maatregelen om de rechtshandhaving te versterken.

Er komt geen nieuwe identiteitskaart. Mensen kunnen gebruik maken van hun paspoort of rijbewijs, maar dat mag niet verlopen zijn. Als de controle van de nationaliteit nodig is, is een rijbewijs niet voldoende.

De wet geeft geen mogelijkheid om het toezicht op vreemdelingen te verscherpen. De identiteit mag alleen gecontroleerd worden als de politie al op grond van objectief vast te stellen feiten vermoedt dat iemand illegaal in Nederland is. Volgens Donner zullen vreemdelingen daardoor niet een groot nadeel van de wet ondervinden.

Donner stelt zich voor dat de identiteit gecontroleerd bij dreigende verstoring van de openbare orde of om vast te stellen wie bij een burenrufzie was betrokken. Wie niet meewerkt, maakt zichzelf een verdachte van een strafbaar feit, kan worden meegenomen naar het bureau en riskeert een boete van 2250 euro.

Met de leeftijdseis van veertien jaar is Nederland strenger dan Duitsland en België, waar de grens zestien en vijftien jaar is. Volgens Donner is de lagere leeftijdsgrens nodig omdat jongeren van vijftien en ouder anders gemakkelijk kunnen beweren veertien jaar oud te zijn. Het argument dat jongeren de papieren snel kwijt raken, verwerpt Donner. "Veel mensen, onder wie veel jongeren, verlaten hun huis niet zonder hun mobiele telefoon." De Raad van Hoofddoelcommissarissen stelde eerder voor de plicht vanaf twaalf jaar te laten gelden.

In de Kamer zullen in ieder geval CDA, VVD, LPF en D66 het voorstel steunen.

Rechters voelen druk publieke opinie

DEN HAAG, 2 AUG. „Onze autoriteit is niet vanzelfsprekend meer”, zegt de ene rechter. „Als je uitlegt waarom bepaalde beslissingen genomen worden, vergroot dat de acceptatie van je handelen”, zegt een andere. Zes Rotterdamse rechters, die vandaag aan het woord komen in M, het maandblad van NRC Handelsblad, voelen dat de druk van publieke opinie en politiek op hen toeneemt. „Nu zijn wij aan de beurt”, zegt de civiele rechter Wouter van Boven.

In het algemeen spreken rech-

ters alleen via hun vonnis. Maar de jonge Rotterdamse rechters in M doorbreken dit stilzwijgen. Het is een reactie op de kritiek waaraan rechterlijke uitspraken steeds vaker blootstaan. Toen de Amsterdamse rechtbank Volkert van der G. in april veroordeelde tot achtien jaar voor de moord op Pim Fortuyn, kwam dat de rechters op veel kritiek te staan. Zelfs minister Remkes gaf te kennen dat hij die straf aan de lage kant vond.

„Wij moeten goede voorlichting geven over wat we doen en waarom we dat zo doen”, zegt familie- en jeugdrechter Monique

„Fiege. „Anders krijg je een heel eenzijdig beeld.” Strafrechter Takvor Avedissian spreekt over 'gezagserosie', waardoor op rechters een grotere maatschappelijke verantwoordingsplicht drukt.

De druk uit de samenleving mist zijn uitwerking overigens niet. Rechter Avedissian signaleert dat rechters de laatste vijf jaar strenger zijn gaan straffen, mede omdat het OM zwaardere straffen is gaan eisen. „Rechters zijn niet blind voor dergelijke ontwikkelingen”, zegt hij.

• MAANDBLAD M: pagina 48-58

'Strafrecht alleen nog voor levens- en zedendelicten'

Van onze medewerker
Marloes Ellings
AMSTERDAM

Alleen daders van levens- en zedendelicten zouden nog voor de rechter moeten verschijnen. Om de strafrechtelijke te ontlasten kunnen daders van andere delicten op andere wijze worden bestraft. Daarvoor is wel een fundamentele herziening van het strafrecht nodig. Dit stelt president Harm Brouwer van de rechtbank in Utrecht vandaag in de *Volkskrant*.

Zijn voorstel is bedoeld om de werkdruk op rechtbanken te verminderen. Volgens Brouwer zijn

Rechters huiverig voor spreekrecht slachtoffers van onze redactie samenleving ND, 22/9

DEN HAAG - Strafrechters zijn huiverig om slachtoffers van misdrijven spreekrecht in de rechtszaal te geven. Ze vrezen dat dit de werkdruk verhoogt en pijnlijke situaties schept voor nabestaanden.

Dat blijkt uit een onderzoek van de Raad voor de Rechtspraak onder rechters in heel Nederland. De meerderheid van de rechters

staat zeer welwillend tegenover het mondelinge spreekrecht. Dat gaat een stap verder dan de schriftelijke verklaring van slachtoffers of nabestaanden die nu al bij een aantal rechtbanken door de aanklager mag worden voorgelezen.

De Tweede Kamer is al akkoord met het initiatiefwetsvoorstel van D66-leider Dittich voor mondeling spreekrecht. De Eerste Kamer moet het nog goedkeuren. Als dat gebeurt, kunnen jaarlijks in zo'n 12.000 zware strafzaken slachtoffers en nabestaanden ter zitting een verklaring

afleggen. Veel rechters vrezen 'complicaties' als in zaken van moord en doodslag, verkrachting en zware mishandeling slachtoffers zelf het woord mogen voeren. Een verklaring die niet strookt met eerdere getuigenissen, kan bijvoorbeeld door de advocaten van de verdachte worden aangegeprepen voor nieuwe vragen.

„Als een slachtoffer eerst heeft gezegd drie keer te zijn geslagen en voor de rechter opeens twee keer, kan de verdediging hem laten horen als getuige. Ik kan me voorstellen dat een getraumatiseerd slachtoffer

daar helemaal niet op zit te wachten”, aldus Peter Duinkerken namens de Raad voor de Rechtspraak. Hij is tevens voorzitter van de sector strafrecht van de rechtbank in Leeuwarden. Bij een ontkenkende verklaring kan de situatie nog pijnlijker worden. Duinkerken: „Een slachtoffer wil begrip, maar een rechter mag niet vooruitlopen op de uitspraak. Dat begrip kan worden uitgelegd als een voortijdige veroordeling. De klinische bejegening van de rechter kan dan zeer ontuchtend en teleurstellend zijn voor nabestaanden.”

De rechterlijke macht vrees dat de werkdruk, die nu al enorm is, nog verder zal oplopen. „De kunt een slachtoffer of nabestaande

Magistraten bang voor mondeling spreektrecht van slachtoffers door Louis Cornelisse Trouw, 2003-09-22

AMSTERDAM - Rechters en officieren van justitie hebben grote bezwaren tegen een wetsvoorstel om slachtoffers en nabestaanden van misdrijven mondeling spreektrecht te geven in de rechtszaal. De nieuwe wet gaat waarschijnlijk over enkele maanden in.

De magistraten vrezen dat het spreektrecht een averechts effect zal hebben. Het risico is groot dat de slachtoffers geen genoegdoening krijgen, maar juist nog meer emotionele schade oplopen. Ook uit wetenschappelijke hoek komt kritiek. De initiatiefwet van D66-leider Boris Dittrich moet nog worden goedgekeurd door de Eerste Kamer. In het voorstel krijgen slachtoffers en nabestaanden de kans mondeling in de rechtszaal te vertellen welke gevolgen het misdrijf voor hen heeft. De nieuwe wet komt in de plaats van het beperkte spreektrecht dat slachtoffers bij sommige rechtbanken nu al hebben. Zij kunnen van tevoren een verklaring afleggen, die in de rechtszaal door de officier van justitie wordt voorgelezen.

Volgens betrokkenen bij het openbaar ministerie is het schriftelijke spreektrecht een succes. Na een experiment in drie arrondissementen wordt het momenteel landelijk ingevoerd. Het openbaar ministerie in Almelo, een van de proefregio's, zegt dat de huidige regeling veel beter past in het Nederlandse strafstelsel dan de nieuwe wet. Slachtoffers leggen nu in alle rust een verklaring af bij de onderzoeker die de zaak kennen. Dittrich gaat die mogelijkheid niet ver genoeg. Slachtoffers en nabestaanden moeten in de rechtszaal het hun aangedane leed kunnen verwoorden. Dat is wat de D66'er betreft een grondrecht.

Het openbaar ministerie in Almelo is bang dat slachtoffers en nabestaanden niet opgewassen zijn tegen de spanning in de rechtszaal, zegt woordvoerder Van Pelt. „Er kan van alles gebeuren. Iemand die ter plekke de traumatische ervaring gaat herbeleven. Of van de zenuwen andere feiten gaat verkondigen dan eerdere getuigenissen.”

Onderzoekster Renee Kool van het Willem Pompe Instituut vindt het onbegrijpelijk dat het wetsontwerp er bijna door is. Uit haar onderzoek 'Recht op Schrift' blijkt dat alle betrokkenen 'dik

tevreden' zijn over de schriftelijke verklaring.

Zowel officieren als rechters hebben weinig op met de mondelinge verklaring. Het gaat altijd om heftige ervaringen, waarbij de emoties hoog oplopen. Kool: „De rechters zijn bang dat ze onder die omstandigheden de regie kwijtraken”.

Spreektrecht / Slachtoffer, spreek door Louis Cornelisse Trouw-2003-09-22 - lezersreacties op dit artikel (16)

In de rechtszaal draait alles om de verdachte. Maar soms krijgen slachtoffers ook een stem: als hun verhaal wordt voorgelezen door de officier van justitie. „Maar er zitten ook gevaarlijke kanten aan. Zeker als de politiek doorzet en slachtoffers op z'n Amerikaans hun verhaal zelf mogen vertellen.”

Een rilling gaat door de rechtszaal als het verhaal van het slachtoffer wordt voorgelezen. „Hij komt straks na een paar jaar vrij, maar ik heb levenslang. Concentreren kan ik me niet meer. Steeds zie ik dat mes weer, middenin de nacht sta ik stijf van de angst”.

Het is een willekeurige zin uit een verklaring van een slachtoffer, voorgelezen tijdens een rechtszaak. In die verklaring mag het slachtoffer in een notendop de gevolgen van de misdaad schetsen. „Vaak denk ik: had ik me maar doodgemaakt.”

De rechtbank in Almelo was drie jaar geleden een van de eerste in het land waar slachtoffers een zogenaamde 'victim impact statement' (VIS) mochten afleggen. Een groot aantal slachtoffers wilde er gebruik van maken. Ze legden hun verklaring overigens niet zelf af. De officier las een vantevoren opgestelde tekst voor.

De proef, die tegelijkertijd ook draaide bij de parketten in Leeuwarden en Dordrecht, is zeer geslaagd. Stapsgevoel wordt het protocol nu ingevoerd in alle arrondissementen. „Dit gaat nu als een olievluk door justitieland”, zegt coördinator Coert van Pelt van het openbaar ministerie (OM) in Almelo.

Maar de vreugde is van korte duur. Van Pelt vreest dat het succes van de geschreven slachtofferverklaring binnenkort te lijden krijgt van een nieuwe variant: de gesproken verklaring. D66-Kamerlid Boris Dittrich heeft namelijk een initiatief-wetsontwerp ingediend om nabestaanden en slachtoffers in de rechtszaal voortaan zelf aan het woord te laten, mondeling.

De wet ligt bij de Eerste Kamer.

Dittrichs voorstel stoelt op het spreektrecht zoals dat in Canada en de Verenigde Staten bestaat. In die landen mag het slachtoffer aan het eind van het proces zelf vertellen wat de gevolgen van de misdaad voor hem of haar persoonlijk zijn geweest. Beperkingen zijn er nauwelijks. Een aanval op de verdachte - Jij hebt mijn leven verwoest, ik hoop dat je verrekt in de bajes! - is toegestaan.

In zowel het nieuwe voorstel als in de bestaande regeling is het spreektrecht bedoeld voor mensen die de dupe zijn geworden van ernstige misdrijven. „Slachtoffers van mishandeling, verkrachting, gijzeling, moord, dat soort geweld”, zegt Van Pelt.

In Almelo wordt de geschreven verklaring pas een paar weken voor de zitting opgemaakt. „Slachtoffers en nabestaanden vertellen hun verhaal eerst aan een politie-agent. Liefst degene die hen ook heeft gehoord in de zaak. Dan weet de agent waar de gevoeligheden liggen.” Het proces-verbaal wordt bij het dossier gevoegd. Na het afleggen van de verklaring, is de opluchting bij het slachtoffer meestal groot, heeft Van Pelt ervaren.

Verklaringen zijn vaak zeer indrukwekkend. Als de officier van justitie de letterlijke woorden van het slachtoffer voorleest, „kun je in de rechtbank een speld horen vallen”, weet Van Pelt. Sommige officieren lezen niet de letterlijke tekst voor maar verwerken de verklaring in hun requisitoir, om in de aanklacht te laten zien wat de reikwijdte van de misdaad is geweest.

In Almelo gaat de aandacht voor slachtoffers verder. Zij krijgen ook opvang. Het Tips, Twents informatiepunt slachtofferzaken is daar speciaal voor opgericht. Van Pelt: „Van het eerste moment kunnen mensen terecht bij dat ene loket. Met vragen over het politieonderzoek, hoever het OM is. Na de veroordeling zijn we ook beschikbaar. Bijvoorbeeld voor de vraag: 'wanneer komt de dader vrij?' en 'wat kan ik doen als ik opnieuw wordt belaagd?'”

Juist omdat er grote tevredenheid is over de nieuwe werkwijze, ziet het openbaar ministerie de nieuwe wet-Dittrich met grote vreze op zich afkomen. Het geeft nabestaanden misschieten meer voldoening om hun verhaal mondeling toe te lichten dan op papier te laten voorlezen, zegt Van Pelt. „Maar er zitten ook gevaarlijke kanten aan. Zeker als de politiek doorzet en slachtoffers op z'n Amerikaans hun verhaal zelf mogen doen.”

Oud-rechter Dittrich realiseert zich dat ook wel. Toch zet hij zijn wet door. „Het

is een principiële keuze”, zegt de democraat. Hij wijst op twee praktijkgevallen. In de strafzaak tegen de moordenaar van Joes Kloppenburg kreeg de vader van de doodslagen zoon van de Amsterdamse rechtbank volop de kans het woord te doen. Maar de vader van Froukje Schuitmaker, die in de discotheek Bacchus in Gorinchem was doodgeschoten, kreeg bij het gerechtshof in Den Haag geen kans een verklaring af te leggen. De president van het hof wees op de wet, waar -tot nog toe- niet instaat dat een slachtoffer of nabestaande tijdens het proces wat mag zeggen.

De vader van Joes Kloppenburg hield een indrukwekkende rede. Van Pelt: „Een nabestaande die goed uit zijn woorden komt heeft een voordeel. Maar wat betekent de nieuwe wet voor een slachtoffer dat niet zo goed gebekt is?” De schriftelijke verklaring ligt vast. De mondelinge kan uitgroeien tot een 'Victim's statement of opinion', een verklaring waarin de gedupeerde een mening over daad en verdachte geeft. Van Pelt: „Er kan van alles gebeuren. Neem degene die ter plekke de hele traumatische ervaring gaat herbeleven. Of van de zenuwen andere feiten gaat verkondigen dan eerdere getuigenissen?”

Dittrich hoopt dat de verklaring ook leidt tot berouw van de dader. De doorgewinterde OM-man Van Pelt is daar cynisch over: „Het enige waar de ouders doorgaans spijt van hebben, is dat ze gepakt zijn.”

De advocaten van de verdachte kunnen de verklaring van het slachtoffer gebruiken voor hun pleidooi. „Als de advocaat misgebruik maakt van emotionele versprekingen, ben je nog verder van huis. In dat geval is er eerder sprake van leedtoevoeging dan van genoegdoening”, meent Van Pelt. Vanuit Almelo komt daarom het dringende advies: „We moesten het maar bij een minder spectaculaire 'Victim Impact Statement' houden.”

Lezersreacties

Het zal tijd worden, dat het slachtofferdeed ook een plaats krijgt in onze rechtsgang. Prima dat Boris met dit van de LPF gepikte voorstel is gekomen. Een verdachte heeft spreektrecht en mag zichzelf zelfs verdedigen. Het slachtoffer mag en kan momenteel bijna niets.

Confestatum (22-09-2003, 08:18:27 uur)

Ben het er helemaal mee eens dat dit ingevoerd wordt, alleen moeten we er wel voor oppassen dat het spreektrecht

niet als een persoonlijk schied kwartiertje op de verdachte wordt gebruikt, Er moet aan worden gedacht aan het feit dat de verdachte ten tijde van de zitting nog steeds "verdachte" is, en hij dus nog niet veroordeeld is.

Daarom mag de spreektijd van een slachtoffer niet leiden tot een openbare persoonlijke veroordeling van de verdachte.

Maar dat het slachtoffer haar/zijn verhaal en ervaringen moet kunnen uitspreken tijdens een zitting is goed. Verder nog aan Confestatum: Een verdacht mag zichzelf "zelfs" verdedigen. Natuurlijk mag hij dat, het zou wat zijn als men als verdachte zichzelf niet meer mag verdedigen.... Dat is het fundament van onze Rechtspraak.

MT (22-09-2003, 08:42:40 uur)

Ben het geheel eens met de bevindingen van de rechtbank te Almelo en ik begrijp de halsstarrigheid van oud-rechter Dittrich helemaal niet. kees tissink (22-09-2003, 09:36:34 uur)

Ten eerste wil ik mijn waardering uitspreken voor beide Trouw-artikelen over dit punt, die zeer helder ook de nadelen schetsen. Toch denk ik, dat beide mogelijkheden goed zijn, indien ze goed worden ingezet. Ik pleit dus voor een wet, waarin beide instrumenten kunnen worden gebruikt. In samenspraak met het OM kan het slachtoffer dan voor één van beide kiezen.

C.J.M. van der Stappen (22-09-2003, 09:46:51 uur)

MT, een slachtoffer mag/hoeft zich niet te verdedigen in ons rechtstelsel. De VERDACHTE mag zich verdedigen. Jaap (22-09-2003, 10:17:30 uur)

grappig dat de heer Pelt zo tegen is. We gaan met dit kabinet toch al naar Amerikaanse toestanden. Dan is dit een logische stap.

Het slachtoffer MOET de kans krijgen te spreken. En als daar de straf hoger door wordt geweldig juist.

henk goene (22-09-2003, 10:28:15 uur)

Hoe je het ook wendt of keert. Het strafrecht is gemaakt voor de verdachte, niet voor het slachtoffer. Het gaat er enkel om te kijken of de verdachte het feit heeft begaan of niet. De verklaring van het slachtoffer / nabestaande doet niet ter zake behalve dan als getuigenis om te verklaren wat er in feite gebeurd is.

Het in dit artikel genoemde Tips is daarentegen erg goed, dit is precies wat het slachtoffer / nabestaande op dit

ogenblik vaak mist in Nederland.

Garlon (22-09-2003, 10:29:53 uur) Waarom kan de voorgelezen verklaring niet naast de mondelinge verklaring blijven bestaan? Dan kan het slachtoffer zelf kiezen wat hij/zij wil. Iedereen

Opmerkelijk is ook in het andere artikel over dit onderwerp, dat rechters kennelijk bang zijn voor emotionele zaken waarover zij geen regie hebben... Het gaat er toch juist om om die emoties terug te brengen in de rechtszaal, om te laten zien en merken wat de gevolgen zijn van de daad. Dat de verdachte nog verdachte is, is niet van belang: het slachtoffer is bekend!

Pierre (22-09-2003, 10:38:17 uur)

Een goed voorstel, dat evenwel met de nodige zorg en waarborgen moet worden tenuitvoergelegd. De waarschuwingen over de mogelijke negatieve gevolgen voor het slachtoffer moeten zeker serieus worden genomen en een goede begeleiding van het slachtoffer bij het opstellen en voordragen van zijn/haar verklaring is dan ook onontbeerlijk.

Theo Koopman (22-09-2003, 10:58:11 uur)

Pierre, het is van groot belang dat de verdachte nog verdachte is! Ik zou me goed belazerd voelen als ik onschuldig maar verdacht zou zijn en alle ellende van een slachtoffer over me uitgestort zou krijgen.

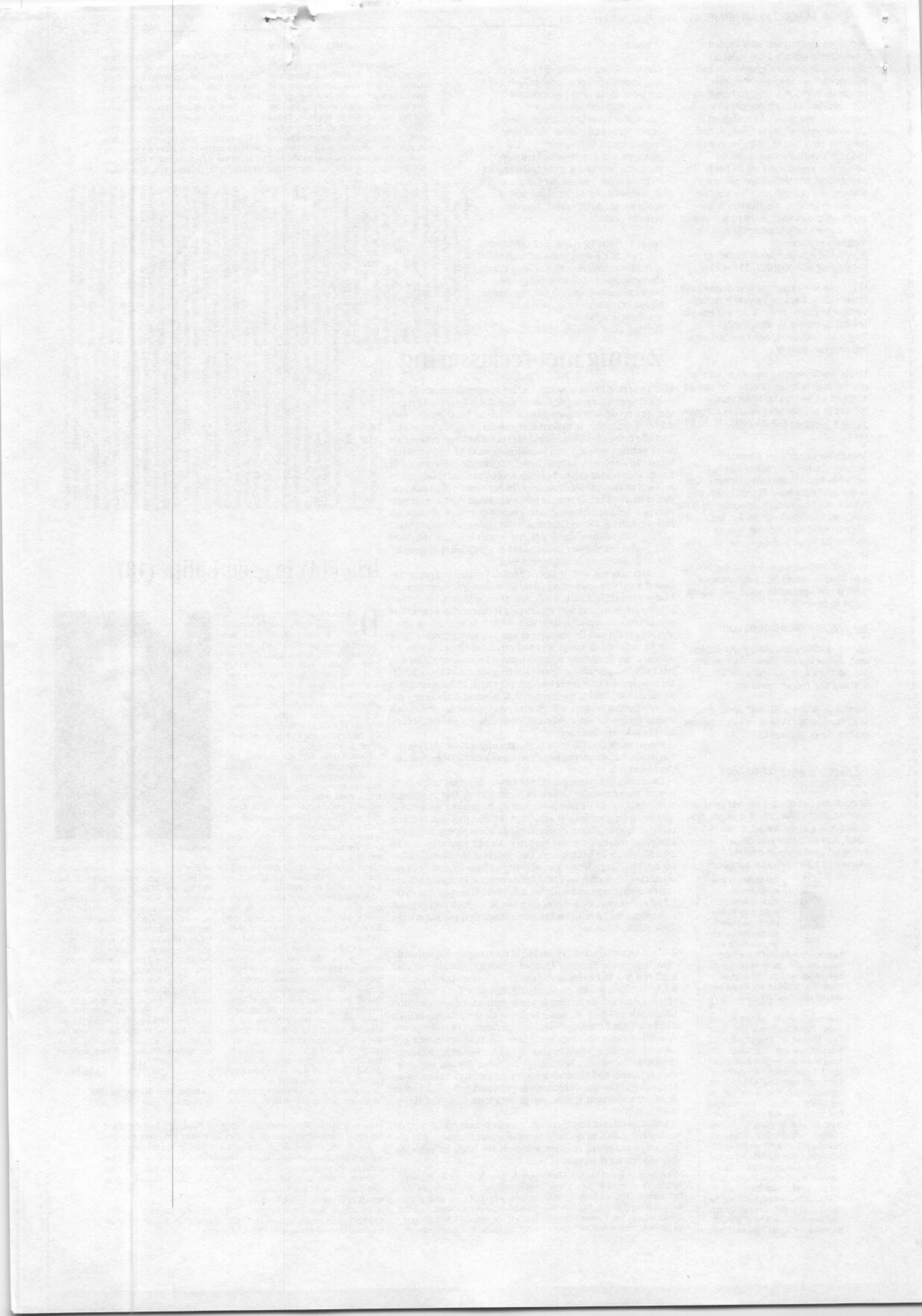
Jaap (22-09-2003, 11:18:59 uur)

Pierre; Er is toch geen samenhang met de mate van de emotie van het slachtoffer en de mate waarin de verdachte dan meer of minder schuldig zou zijn. Emoties in de rechtbank is goed of niet goed, dat is een andere discussie. De rechter moet rechtspreker op de stukken en op het aangevoerde bewijs, op de ontlastende bewijsvoering van de verdediging. Dus op feitelijkeheden. De rechter spreekt geen recht op emoties. Misschien moeten we dit spreektrecht beperken tot zaken waarin de verdachte heeft bekend. Een ontkennende verdachte en het bewijs bestaande uit enkel getuigenverklaringen is misschien wel niet het juiste kader om slachtoffer verklaringen in een rechtszaak te nemen.

Ik reageer vanuit een theoretische denkwijze, het is niet mijn bedoeling om lezers alhier die zelf slachtoffer zijn niet serieus te nemen.

MT (22-09-2003, 11:53:24 uur)

Het is goed dat slachtoffers in de gelgenheid worden gesteld om hardop

Pedofiele gedichten van Büch op veiling

Door Martijn Steenberg

GRONINGEN ■ Veilinghuis G. Postma in Groningen veilt volgende maand een nooit gepubliceerde gedichtencyclus van Boudewijn Büch. Centrale thema in de cyclus is een pedofiele - en daardoor onmogelijke - liefde voor een jongetje van acht jaar.

De cyclus bestaat uit 15 gedichten en draagt als titel *Liedjes voor de Blonde Koning*. Büch dicht onder meer: 'de koning / die is klein / ik ben vierentwintig / en dat doet pijn'. Een pijn die door de dichter vier verzen verder wordt verklaard: 'ik bedoel: / ik zou je / heel graag kussen / maar de politie / staat er tussen.'

De door Büch zelf uitgepte gedichten zijn gedateerd op 14, 15 en 16 augustus 1973. Zijn officiële debuut *Nogal droevige liedjes voor de kleine Gijs* verscheen pas in 1976. De cyclus is in het begin van de jaren negentig door Büch aan het antiquariaat van De Slegte verkocht. Daarvandaan kwamen de verzen in handen van een particuliere verzamelaar, die de cyclus nu bij Postma laat veilen.

De collectie wordt ingezet op zeventienhonderd euro, maar het zal Postma niet verbazen als de prijs tijdens de veiling oploopt. "De meeste mensen kennen de bezeten en bevroegen verzamelaar Boudewijn Büch, maar in ons vak kennen we nog een andere kant van hem: Büch wordt zelf ook fanatiek verzameld." Tijdens de veiling op 27 oktober komen meer literaire werken onder de hamer, zoals *Moord op de Noordpool*, een van de vier misdaadthrillers die Willem Frederik Hermans vlak na de oorlog onder het pseudoniem Fjodor Klondyke schreef. Postma verwacht dat het uiterst kwetsbare boekje in een zeldzaam goede staat 'enkele honderden euro's' op zal brengen.

'Op middelbare scholen wordt het scheldwoord homo te pas en te onpas gebruikt. Het leek me wel aardig om dat met Van Druuten te combineren.'

Krantenlezers schrikken van meneer Van Druuten

De stripfiguur Max en Moritz, die het leuk vonden om zakken meel kapot te snijden, zijn slecht aan hun eind gekomen: boer Meck heeft ze fijn laten malen en hun stoffelijke resten door de eenden laten opvreten. Maar ja, dat was in de 19de eeuw, toen je met ondegende kinderen nog kon doen wat je wilde.

Verleden week is de krantenstrip *Dirkjan* van Mark Retera per direct en definitief uit het *Leidsch Dagblad*, *Haarlems Dagblad* en de *Gooi- en Eemlander* gegooid, omdat de laatste bijdrage door de lezers te aanstootgevend werd bevonden. Daarin nam meneer Van Druuten een van zijn leerlingen van achteren. Voor straf, want het boert niet tussen hem en zijn pupillen. In de strip was deze climax voorbereid door een lange reeks treiterijen door Van Druuten. De verkrachting staat dus niet op zichzelf.

'Misschien een beetje smakeloos', erkent Retera, die het onair was. Hij is een van de eerste mensen geweest die zich heeft afgezet tegen het modernisme en tegen de hoogmoed van de moderne mens die alles denkt op te lossen door middel van techniek. Nu is iedereen er achter gekomen dat je niet zonder religie kunt en dat je niet zonder verhalen, zonder fictie kunt. Dat heeft hij al heel vroeg begrepen. En die meesterlijke ironie. Aan de ene kant die totale wanhoop en het leven verschrikkelijk vinden, het niet aankunnen en aan de andere kant er toch met een ontwapenende humor elke dag weer tegenaan gaan.'

Heb je hem wel eens ontmoet?

'Ik heb hem een jaar of zeven geleden ontmoet en sindsdien ben ik over de vloer blijven komen bij de familie Reve. Ik ben ook wel 's met hem op stap geweest en zelfs op bedevaart. Ik bewaar daar hele mooie herinneringen aan. Ja, en op dit ogenblik gaat het niet goed met zijn gezondheid, zijn geheugen is sterk achteruit gegaan. Heel erg. Ik hoop dat het op een waardige manier afgesloten wordt, dat leven van hem. Ik hoop ook, dat wil ik echt wel kwijt, dat Joop Schafthuizen gerespecteerd wordt. Want met name de Nederlandse pers is nogal onvriendelijk over hem. Joop verdient respect. Hij zal zeker, in zijn drang om Gerard te beschermen, in de loop der jaren foute beslissingen hebben genomen en heel rabiaat mensen buiten de deur hebben gehouden maar ik vind het, om het zacht uit te drukken, onfatsoenlijk om Joop daarop af te rekenen. En uitgerekend nu Gerard ziek is heeft hij gerechtelijke problemen. Dat vind ik heel erg eigenlijk. Vooral ook omdat, als je de situatie een beetje kent, je weet dat Joop zijn hele leven heeft weggecijferd

er beleefdheidshalve een telefoontje aan vooraf gaan. Retera trekt de conclusie dat er bij de HDC blijkaar niemand in zijn strips is geïnteresseerd. 'Ik vind het een beetje hypocriet dat ze de strip eerst plaatsen, zonder hem bekeken te hebben, en hem dan snel terugtrekken.' Er zijn nog zeven kranten die *Dirkjan* publiceren en daarnaast verschijnt de strip wekelijks in de *Veronica Gids*.

Hoe is hij eigenlijk op dat idee van de anale afstraffing gekomen?

Het irriteert de tekenaar dat hij via via te horen moet krijgen dat zijn dagstrip uit drie kranten van de Hollandse Dagbladcombinatie (HDC) wordt geweerd. De *Gelderlander* heeft de bewuste grap ook niet geplaatst, maar liet

hem en zijn pupillen. In de strip was deze climax voorbereid door een lange reeks treiterijen door Van Druuten. De verkrachting staat dus niet op zichzelf.

'Misschien een beetje smakeloos', erkent Retera, die het onair was. Hij is een van de eerste mensen geweest die zich heeft afgezet tegen het modernisme en tegen de hoogmoed van de moderne mens die alles denkt op te lossen door middel van techniek. Nu is iedereen er achter gekomen dat je niet zonder religie kunt en dat je niet zonder verhalen, zonder fictie kunt. Dat heeft hij al heel vroeg begrepen. En die meesterlijke ironie. Aan de ene kant die totale wanhoop en het leven verschrikkelijk vinden, het niet aankunnen en aan de andere kant er toch met een ontwapenende humor elke dag weer tegenaan gaan.'

Hij heeft het heel moeilijk. Hij moet zich staande houden, hij moet Gerard verzorgen, hij moet zich op een waardige manier door dat rare proces werken. Het zal wel beter gaan zodra er een uitspraak is. Die uitspraak moet nog komen. Joop heeft een stommeitje begaan en daar wil hij ook voor gestraft worden maar hij wil niet aan de schandpaal genageld worden door de pers. Je hebt ook in België te maken met dat gekke Dutroux proces. Die Dutroux is nog altijd niet veroordeeld. Er is nog een enorme frustratie in België, bij politici, bij de bevolking. Nog een enorme kwaadheid, die katharsis is er nog niet gekomen. En dan is er Joop Schafthuizen die gedurende 3 seconden een picmel aanraakt en die moet dan plotseling als een zoenoffer dienen voor Dutroux. Ik vind dat gewoon fundamenteel onrechtvaardig. Dat maakt mij bijzonder boos. Als je weet dat hij die zware last in zijn eentje torst om de belangrijkste schrijver van Nederland te verzorgen in zijn laatste dagen, dan verdient hij meer respect.'

Republica wordt elke werkdag uitgezonden van 11.00 tot 13.00 voor Studio Brussel. Je kunt meeluisteren via internet op www.stubru.be.

Een 'vervelende coincidentie' noemt Majoor dat. Hij meldt dat hij nu al aanbiedingen krijgt van striptekenaars die de lege plek van Retera willen opvullen. 'Ratjes', zegt de hoofdredacteur.

Joost Pollmann

wordt die vraag niet en toont vooral de politiehysterie en de latere val blijkende getuigenissen van kinderen die met behulp van suggestieve hypnose en politieverhoor in hun brein werd geplaat. Jarecki toont ook hoe de familie uit elkaar valt. De moeder scheidt van haar man en David, een van de drie kinderen, neemt haar van alles kwalijk. *Capturing the Friedmans* geeft een wat ongemakkelijk voyeuristisch gevoel. Jarecki gebruikt suggestieve muziek en tussenshots in slow motion, en manipuleert daarnaast flink door zijn constructie, waarbij op het laatst nog wat nieuwe onthullingen worden gedaan. Ook deze film zal na het IDFA in de bioscoop uitgebracht worden, hoewel op een herhaling van het succes van Michael Moores *Bowling for Columbine*.

de religieuze beleving van vijf Oostenrijkers. Seidl filmt ze voornamelijk biddend en toont zo hun hoop, dromen, teleurstellingen en andere, vaak niet religieuze, gevoelens. Seidls film zal te zien zijn op het International Documentary

en zal ook in Nederland te zien zijn, het eerst op het International Film Festival Rotterdam. In de wandelgangen wordt het woord meesterwerk gefluisterd.

Naast de internationale competitie is er ook een videocompetitie in Locarno. Een van de juryleden is Simon Field, de directeur van het Rotterdam filmfestival die volgend jaar afscheid neemt. De competitie is zeer divers: van korte films en kleine experimenten tot de nieuwste documentaire van Ulrich Seidl (*Hundstage*), de voor televisie gemaakte *Jesus du weisst* over

De gewraakte aflevering van Mark Retera's strip 'Dirkjan'.

Op het festival van Locarno trekken documentaires de aandacht. 'Capturing the Friedmans', gaat over echt en vermeend seksueel misbruik van kinderen.

DOOF ANDRÉ WAARDENBURG LOCARNO, 13 AUG. Het Locarno Filmfestival is nu een week bezig, maar favorieten voor het zilveren luipaard zijn nog niet boven komen drijven. Dat kan natuurlijk nog komen in de laatste dagen van het festival. Dan draait bijvoorbeeld de nieuwe film van de Zuid-Koreaanse regisseur Kim Ki-Duk, *Spring, Summer, Fall, Winter...and Spring*. Kims vorige film *Bad City* wordt nu in Nederland uitge-

bracht. Hij maakt films waarin extreme stemmingswisselingen een grote rol spelen, paart dat aan seks en geweld en levert zo een controverste bijdrage aan de wereldcinema. Zijn nieuwe film is al ver- toond aan potentiële distributeurs en zal ook in Nederland te zien zijn, het eerst op het International Film Festival Rotterdam. In de wandelgangen wordt het woord meesterwerk gefluisterd.

Naast de internationale competitie is er ook een videocompetitie in Locarno. Een van de juryleden is Simon Field, de directeur van het Rotterdam filmfestival die volgend jaar afscheid neemt. De competitie is zeer divers: van korte films en kleine experimenten tot de nieuwste documentaire van Ulrich Seidl (*Hundstage*), de voor televisie gemaakte *Jesus du weisst* over

Voyeurisme en kindermisbruik

wordt die vraag niet en toont vooral de politiehysterie en de latere val blijkende getuigenissen van kinderen die met behulp van suggestieve hypnose en politieverhoor in hun brein werd geplaat. Jarecki toont ook hoe de familie uit elkaar valt. De moeder scheidt van haar man en David, een van de drie kinderen, neemt haar van alles kwalijk. *Capturing the Friedmans* geeft een wat ongemakkelijk voyeuristisch gevoel. Jarecki gebruikt suggestieve muziek en tussenshots in slow motion, en manipuleert daarnaast flink door zijn constructie, waarbij op het laatst nog wat nieuwe onthullingen worden gedaan. Ook deze film zal na het IDFA in de bioscoop uitgebracht worden, hoewel op een herhaling van het succes van Michael Moores *Bowling for Columbine*.

de religieuze beleving van vijf Oostenrijkers. Seidl filmt ze voornamelijk biddend en toont zo hun hoop, dromen, teleurstellingen en andere, vaak niet religieuze, gevoelens. Seidls film zal te zien zijn op het International Documentary

en zal ook in Nederland te zien zijn, het eerst op het International Film Festival Rotterdam. In de wandelgangen wordt het woord meesterwerk gefluisterd.

Naast de internationale competitie is er ook een videocompetitie in Locarno. Een van de juryleden is Simon Field, de directeur van het Rotterdam filmfestival die volgend jaar afscheid neemt. De competitie is zeer divers: van korte films en kleine experimenten tot de nieuwste documentaire van Ulrich Seidl (*Hundstage*), de voor televisie gemaakte *Jesus du weisst* over

De gewraakte aflevering van Mark Retera's strip 'Dirkjan'.

Op het festival van Locarno trekken documentaires de aandacht. 'Capturing the Friedmans', gaat over echt en vermeend seksueel misbruik van kinderen.

DOOF ANDRÉ WAARDENBURG LOCARNO, 13 AUG. Het Locarno Filmfestival is nu een week bezig, maar favorieten voor het zilveren luipaard zijn nog niet boven komen drijven. Dat kan natuurlijk nog komen in de laatste dagen van het festival. Dan draait bijvoorbeeld de nieuwe film van de Zuid-Koreaanse regisseur Kim Ki-Duk, *Spring, Summer, Fall, Winter...and Spring*. Kims vorige film *Bad City* wordt nu in Nederland uitge-

bracht. Hij maakt films waarin extreme stemmingswisselingen een grote rol spelen, paart dat aan seks en geweld en levert zo een controverste bijdrage aan de wereldcinema. Zijn nieuwe film is al ver- toond aan potentiële distributeurs en zal ook in Nederland te zien zijn, het eerst op het International Film Festival Rotterdam. In de wandelgangen wordt het woord meesterwerk gefluisterd.

Naast de internationale competitie is er ook een videocompetitie in Locarno. Een van de juryleden is Simon Field, de directeur van het Rotterdam filmfestival die volgend jaar afscheid neemt. De competitie is zeer divers: van korte films en kleine experimenten tot de nieuwste documentaire van Ulrich Seidl (*Hundstage*), de voor televisie gemaakte *Jesus du weisst* over

wordt die vraag niet en toont vooral de politiehysterie en de latere val blijkende getuigenissen van kinderen die met behulp van suggestieve hypnose en politieverhoor in hun brein werd geplaat. Jarecki toont ook hoe de familie uit elkaar valt. De moeder scheidt van haar man en David, een van de drie kinderen, neemt haar van alles kwalijk. *Capturing the Friedmans* geeft een wat ongemakkelijk voyeuristisch gevoel. Jarecki gebruikt suggestieve muziek en tussenshots in slow motion, en manipuleert daarnaast flink door zijn constructie, waarbij op het laatst nog wat nieuwe onthullingen worden gedaan. Ook deze film zal na het IDFA in de bioscoop uitgebracht worden, hoewel op een herhaling van het succes van Michael Moores *Bowling for Columbine*.

de religieuze beleving van vijf Oostenrijkers. Seidl filmt ze voornamelijk biddend en toont zo hun hoop, dromen, teleurstellingen en andere, vaak niet religieuze, gevoelens. Seidls film zal te zien zijn op het International Documentary

en zal ook in Nederland te zien zijn, het eerst op het International Film Festival Rotterdam. In de wandelgangen wordt het woord meesterwerk gefluisterd.

Naast de internationale competitie is er ook een videocompetitie in Locarno. Een van de juryleden is Simon Field, de directeur van het Rotterdam filmfestival die volgend jaar afscheid neemt. De competitie is zeer divers: van korte films en kleine experimenten tot de nieuwste documentaire van Ulrich Seidl (*Hundstage*), de voor televisie gemaakte *Jesus du weisst* over

De gewraakte aflevering van Mark Retera's strip 'Dirkjan'.

Op het festival van Locarno trekken documentaires de aandacht. 'Capturing the Friedmans', gaat over echt en vermeend seksueel misbruik van kinderen.

DOOF ANDRÉ WAARDENBURG LOCARNO, 13 AUG. Het Locarno Filmfestival is nu een week bezig, maar favorieten voor het zilveren luipaard zijn nog niet boven komen drijven. Dat kan natuurlijk nog komen in de laatste dagen van het festival. Dan draait bijvoorbeeld de nieuwe film van de Zuid-Koreaanse regisseur Kim Ki-Duk, *Spring, Summer, Fall, Winter...and Spring*. Kims vorige film *Bad City* wordt nu in Nederland uitge-

bracht. Hij maakt films waarin extreme stemmingswisselingen een grote rol spelen, paart dat aan seks en geweld en levert zo een controverste bijdrage aan de wereldcinema. Zijn nieuwe film is al ver- toond aan potentiële distributeurs en zal ook in Nederland te zien zijn, het eerst op het International Film Festival Rotterdam. In de wandelgangen wordt het woord meesterwerk gefluisterd.

Naast de internationale competitie is er ook een videocompetitie in Locarno. Een van de juryleden is Simon Field, de directeur van het Rotterdam filmfestival die volgend jaar afscheid neemt. De competitie is zeer divers: van korte films en kleine experimenten tot de nieuwste documentaire van Ulrich Seidl (*Hundstage*), de voor televisie gemaakte *Jesus du weisst* over

wordt die vraag niet en toont vooral de politiehysterie en de latere val blijkende getuigenissen van kinderen die met behulp van suggestieve hypnose en politieverhoor in hun brein werd geplaat. Jarecki toont ook hoe de familie uit elkaar valt. De moeder scheidt van haar man en David, een van de drie kinderen, neemt haar van alles kwalijk. *Capturing the Friedmans* geeft een wat ongemakkelijk voyeuristisch gevoel. Jarecki gebruikt suggestieve muziek en tussenshots in slow motion, en manipuleert daarnaast flink door zijn constructie, waarbij op het laatst nog wat nieuwe onthullingen worden gedaan. Ook deze film zal na het IDFA in de bioscoop uitgebracht worden, hoewel op een herhaling van het succes van Michael Moores *Bowling for Columbine*.

de religieuze beleving van vijf Oostenrijkers. Seidl filmt ze voornamelijk biddend en toont zo hun hoop, dromen, teleurstellingen en andere, vaak niet religieuze, gevoelens. Seidls film zal te zien zijn op het International Documentary

en zal ook in Nederland te zien zijn, het eerst op het International Film Festival Rotterdam. In de wandelgangen wordt het woord meesterwerk gefluisterd.

Naast de internationale competitie is er ook een videocompetitie in Locarno. Een van de juryleden is Simon Field, de directeur van het Rotterdam filmfestival die volgend jaar afscheid neemt. De competitie is zeer divers: van korte films en kleine experimenten tot de nieuwste documentaire van Ulrich Seidl (*Hundstage*), de voor televisie gemaakte *Jesus du weisst* over

De gewraakte aflevering van Mark Retera's strip 'Dirkjan'.

Op het festival van Locarno trekken documentaires de aandacht. 'Capturing the Friedmans', gaat over echt en vermeend seksueel misbruik van kinderen.

DOOF ANDRÉ WAARDENBURG LOCARNO, 13 AUG. Het Locarno Filmfestival is nu een week bezig, maar favorieten voor het zilveren luipaard zijn nog niet boven komen drijven. Dat kan natuurlijk nog komen in de laatste dagen van het festival. Dan draait bijvoorbeeld de nieuwe film van de Zuid-Koreaanse regisseur Kim Ki-Duk, *Spring, Summer, Fall, Winter...and Spring*. Kims vorige film *Bad City* wordt nu in Nederland uitge-

bracht. Hij maakt films waarin extreme stemmingswisselingen een grote rol spelen, paart dat aan seks en geweld en levert zo een controverste bijdrage aan de wereldcinema. Zijn nieuwe film is al ver- toond aan potentiële distributeurs en zal ook in Nederland te zien zijn, het eerst op het International Film Festival Rotterdam. In de wandelgangen wordt het woord meesterwerk gefluisterd.

Naast de internationale competitie is er ook een videocompetitie in Locarno. Een van de juryleden is Simon Field, de directeur van het Rotterdam filmfestival die volgend jaar afscheid neemt. De competitie is zeer divers: van korte films en kleine experimenten tot de nieuwste documentaire van Ulrich Seidl (*Hundstage*), de voor televisie gemaakte *Jesus du weisst* over

PF
SP
03

Indonesië: alleen educatieve porno

JAKARTA - Indonesië krijgt een nieuwe, zeer strenge pornografiewet. Op distributie van porno komt een straf van maximaal zeven jaar cel staan. Porno mag alleen nog voor educatief, medisch en wetenschappelijk gebruik, meldde The Jakarta Post vandaag. Ook het optreden als model of als pornografisch object wordt strafbaar gesteld.

Huiselijk geweld

Niet de slachtoffers, maar de daders van huiselijk geweld moeten gedwongen hun huis uit. Dat is de strekking van het kabinetsstandpunt dat dit najaar openbaar wordt gemaakt. Opvanghuizen zitten boordevol gevluichte slachtoffers. Per jaar worden 200 duizend vrouwen mishandeld, vanwie 50 duizend ernstig. Elk jaar sterven ongeveer 50 inderen, 75 vrouwen en 25 mannen als gevolg van huiselijk geweld. In Rotterdam gaat de politie ingrijpen tegen geweld binnenshuis, ook als er geen aangifte is gedaan. De Amsterdamse politie wil een meldingsplicht voor hulpverleners die merken dat hun cliënt een slachtoffer is. Het ministerie van

'Pornosurfers' niet zomaar op straat

AMSTERDAM, 22 SEPT. Bedrijven die medewerkers willen ontslaan die in werktijd pornosites bezoeken, krijgen hiervoor geen toestemming meer. Kantonnerechters willen eerst een interne gedragscode van het bedrijf zien, die uitdrukkelijk verbiedt om niet-zakelijke websites te bezoeken. In deze code moeten bovendien sancties staan, zoals de mogelijkheid van ontslag. Dat concludeert het tijdschrift voor maatschappelijk verantwoord ondernemen *People Planet Profit* uit onderzoek naar vijf jaar rechtspraak over internetmis-

brutiek (ANP).

Bron: Het Laatste Nieuws/De Nieuwe Gazet van 10/09/03

wordt die vraag niet en toont vooral de politiehysterie en de latere val blijkende getuigenissen van kinderen die met behulp van suggestieve hypnose en politieverhoor in hun brein werd geplaat. Jarecki toont ook hoe de familie uit elkaar valt. De moeder scheidt van haar man en David, een van de drie kinderen, neemt haar van alles kwalijk. *Capturing the Friedmans* geeft een wat ongemakkelijk voyeuristisch gevoel. Jarecki gebruikt suggestieve muziek en tussenshots in slow motion, en manipuleert daarnaast flink door zijn constructie, waarbij op het laatst nog wat nieuwe onthullingen worden gedaan. Ook deze film zal na het IDFA in de bioscoop uitgebracht worden, hoewel op een herhaling van het succes van Michael Moores *Bowling for Columbine*.

de religieuze beleving van vijf Oostenrijkers. Seidl filmt ze voornamelijk biddend en toont zo hun hoop, dromen, teleurstellingen en andere, vaak niet religieuze, gevoelens. Seidls film zal te zien zijn op het International Documentary

en zal ook in Nederland te zien zijn, het eerst op het International Film Festival Rotterdam. In de wandelgangen wordt het woord meesterwerk gefluisterd.

Naast de internationale competitie is er ook een videocompetitie in Locarno. Een van de juryleden is Simon Field, de directeur van het Rotterdam filmfestival die volgend jaar afscheid neemt. De competitie is zeer divers: van korte films en kleine experimenten tot de nieuwste documentaire van Ulrich Seidl (*Hundstage*), de voor televisie gemaakte *Jesus du weisst* over

De gewraakte aflevering van Mark Retera's strip 'Dirkjan'.

Op het festival van Locarno trekken documentaires de aandacht. 'Capturing the Friedmans', gaat over echt en vermeend seksueel misbruik van kinderen.

DOOF ANDRÉ WAARDENBURG LOCARNO, 13 AUG. Het Locarno Filmfestival is nu een week bezig, maar favorieten voor het zilveren luipaard zijn nog niet boven komen drijven. Dat kan natuurlijk nog komen in de laatste dagen van het festival. Dan draait bijvoorbeeld de nieuwe film van de Zuid-Koreaanse regisseur Kim Ki-Duk, *Spring, Summer, Fall, Winter...and Spring*. Kims vorige film *Bad City* wordt nu in Nederland uitge-

bracht. Hij maakt films waarin extreme stemmingswisselingen een grote rol spelen, paart dat aan seks en geweld en levert zo een controverste bijdrage aan de wereldcinema. Zijn nieuwe film is al ver- toond aan potentiële distributeurs en zal ook in Nederland te zien zijn, het eerst op het International Film Festival Rotterdam. In de wandelgangen wordt het woord meesterwerk gefluisterd.

Naast de internationale competitie is er ook een videocompetitie in Locarno. Een van de juryleden is Simon Field, de directeur van het Rotterdam filmfestival die volgend jaar afscheid neemt. De competitie is zeer divers: van korte films en kleine experimenten tot de nieuwste documentaire van Ulrich Seidl (*Hundstage*), de voor televisie gemaakte *Jesus du weisst* over

wordt die vraag niet en toont vooral de politiehysterie en de latere val blijkende getuigenissen van kinderen die met behulp van suggestieve hypnose en politieverhoor in hun brein werd geplaat. Jarecki toont ook hoe de familie uit elkaar valt. De moeder scheidt van haar man en David, een van de drie kinderen, neemt haar van alles kwalijk. *Capturing the Friedmans* geeft een wat ongemakkelijk voyeuristisch gevoel. Jarecki gebruikt suggestieve muziek en tussenshots in slow motion, en manipuleert daarnaast flink door zijn constructie, waarbij op het laatst nog wat nieuwe onthullingen worden gedaan. Ook deze film zal na het IDFA in de bioscoop uitgebracht worden, hoewel op een herhaling van het succes van Michael Moores *Bowling for Columbine*.

de religieuze beleving van vijf Oostenrijkers. Seidl filmt ze voornamelijk biddend en toont zo hun hoop, dromen, teleurstellingen en andere, vaak niet religieuze, gevoelens. Seidls film zal te zien zijn op het International Documentary

en zal ook in Nederland te zien zijn, het eerst op het International Film Festival Rotterdam. In de wandelgangen wordt het woord meesterwerk gefluisterd.

Naast de internationale competitie is er ook een videocompetitie in Locarno. Een van de juryleden is Simon Field, de directeur van het Rotterdam filmfestival die volgend jaar afscheid neemt. De competitie is zeer divers: van korte films en kleine experimenten tot de nieuwste documentaire van Ulrich Seidl (*Hundstage*), de voor televisie gemaakte *Jesus du weisst* over

De gewraakte aflevering van Mark Retera's strip 'Dirkjan'.

Op het festival van Locarno trekken documentaires de aandacht. 'Capturing the Friedmans', gaat over echt en vermeend seksueel misbruik van kinderen.

DOOF ANDRÉ WAARDENBURG LOCARNO, 13 AUG. Het Locarno Filmfestival is nu een week bezig, maar favorieten voor het zilveren luipaard zijn nog niet boven komen drijven. Dat kan natuurlijk nog komen in de laatste dagen van het festival. Dan draait bijvoorbeeld de nieuwe film van de Zuid-Koreaanse regisseur Kim Ki-Duk, *Spring, Summer, Fall, Winter...and Spring*. Kims vorige film *Bad City* wordt nu in Nederland uitge-

bracht. Hij maakt films waarin extreme stemmingswisselingen een grote rol spelen, paart dat aan seks en geweld en levert zo een controverste bijdrage aan de wereldcinema. Zijn nieuwe film is al ver- toond aan potentiële distributeurs en zal ook in Nederland te zien zijn, het eerst op het International Film Festival Rotterdam. In de wandelgangen wordt het woord meesterwerk gefluisterd.

Naast de internationale competitie is er ook een videocompetitie in Locarno. Een van de juryleden is Simon Field, de directeur van het Rotterdam filmfestival die volgend jaar afscheid neemt. De competitie is zeer divers: van korte films en kleine experimenten tot de nieuwste documentaire van Ulrich Seidl (*Hundstage*), de voor televisie gemaakte *Jesus du weisst* over

wordt die vraag niet en toont vooral de politiehysterie en de latere val blijkende getuigenissen van kinderen die met behulp van suggestieve hypnose en politieverhoor in hun brein werd geplaat. Jarecki toont ook hoe de familie uit elkaar valt. De moeder scheidt van haar man en David, een van de drie kinderen, neemt haar van alles kwalijk. *Capturing the Friedmans* geeft een wat ongemakkelijk voyeuristisch gevoel. Jarecki gebruikt suggestieve muziek en tussenshots in slow motion, en manipuleert daarnaast flink door zijn constructie, waarbij op het laatst nog wat nieuwe onthullingen worden gedaan. Ook deze film zal na het IDFA in de bioscoop uitgebracht worden, hoewel op een herhaling van het succes van Michael Moores *Bowling for Columbine*.

de religieuze beleving van vijf Oostenrijkers. Seidl filmt ze voornamelijk biddend en toont zo hun hoop, dromen, teleurstellingen en andere, vaak niet religieuze, gevoelens. Seidls film zal te zien zijn op het International Documentary

en zal ook in Nederland te zien zijn, het eerst op het International Film Festival Rotterdam. In de wandelgangen wordt het woord meesterwerk gefluisterd.

Naast de internationale competitie is er ook een videocompetitie in Locarno. Een van de juryleden is Simon Field, de directeur van het Rotterdam filmfestival die volgend jaar afscheid neemt. De competitie is zeer divers: van korte films en kleine experimenten tot de nieuwste documentaire van Ulrich Seidl (*Hundstage*), de voor televisie gemaakte *Jesus du weisst* over

De gewraakte aflevering van Mark Retera's strip 'Dirkjan'.

Op het festival van Locarno trekken documentaires de aandacht. 'Capturing the Friedmans', gaat over echt en vermeend seksueel misbruik van kinderen.

DOOF ANDRÉ WAARDENBURG LOCARNO, 13 AUG. Het Locarno Filmfestival is nu een week bezig, maar favorieten voor het zilveren luipaard zijn nog niet boven komen drijven. Dat kan natuurlijk nog komen in de laatste dagen van het festival. Dan draait bijvoorbeeld de nieuwe film van de Zuid-Koreaanse regisseur Kim Ki-Duk, *Spring, Summer, Fall, Winter...and Spring*. Kims vorige film *Bad City* wordt nu in Nederland uitge-

bracht. Hij maakt films waarin extreme stemmingswisselingen een grote rol spelen, paart dat aan seks en geweld en levert zo een controverste bijdrage aan de wereldcinema. Zijn nieuwe film is al ver- toond aan potentiële distributeurs en zal ook in Nederland te zien zijn, het eerst op het International Film Festival Rotterdam. In de wandelgangen wordt het woord meesterwerk gefluisterd.

Naast de internationale competitie is er ook een videocompetitie in Locarno. Een van de juryleden is Simon Field, de directeur van het Rotterdam filmfestival die volgend jaar afscheid neemt. De competitie is zeer divers: van korte films en kleine experimenten tot de nieuwste documentaire van Ulrich Seidl (*Hundstage*), de voor televisie gemaakte *Jesus du weisst* over

wordt die vraag niet en toont vooral de politiehysterie en de latere val blijkende getuigenissen van kinderen die met behulp van suggestieve hypnose en politieverhoor in hun brein werd geplaat. Jarecki toont ook hoe de familie uit elkaar valt. De moeder scheidt van haar man en David, een van de drie kinderen, neemt haar van alles kwalijk. *Capturing the Friedmans* geeft een wat ongemakkelijk voyeuristisch gevoel. Jarecki gebruikt suggestieve muziek en tussenshots in slow motion, en manipuleert daarnaast flink door zijn constructie, waarbij op het laatst nog wat nieuwe onthullingen worden gedaan. Ook deze film zal na het IDFA in de bioscoop uitgebracht worden, hoewel op een herhaling van het succes van Michael Moores *Bowling for Columbine*.

de religieuze beleving van vijf Oostenrijkers. Seidl filmt ze voornamelijk biddend en toont zo hun hoop, dromen, teleurstellingen en andere, vaak niet religieuze, gevoelens. Seidls film zal te zien zijn op het International Documentary

en zal ook in Nederland te zien zijn, het eerst op het International Film Festival Rotterdam. In de wandelgangen wordt het woord meesterwerk gefluisterd.

Naast de internationale competitie is er ook een videocompetitie in Locarno. Een van de juryleden is Simon Field, de directeur van het Rotterdam filmfestival die volgend jaar afscheid neemt. De competitie is zeer divers: van korte films en kleine experimenten tot de nieuwste documentaire van Ulrich Seidl (*Hundstage*), de voor televisie gemaakte *Jesus du weisst* over

De gewraakte aflevering van Mark Retera's strip 'Dirkjan'.

Op het festival van Locarno trekken documentaires de aandacht. 'Capturing the Friedmans', gaat over echt en vermeend seksueel misbruik van kinderen.

DOOF ANDRÉ WAARDENBURG LOCARNO, 13 AUG. Het Locarno Filmfestival is nu een week bezig, maar favorieten voor het zilveren luipaard zijn nog niet boven komen drijven. Dat kan natuurlijk nog komen in de laatste dagen van het festival. Dan draait bijvoorbeeld de nieuwe film van de Zuid-Koreaanse regisseur Kim Ki-Duk, *Spring, Summer, Fall, Winter...and Spring*. Kims vorige film *Bad City* wordt nu in Nederland uitge-

bracht. Hij maakt films waarin extreme stemmingswisselingen een grote rol spelen, paart dat aan seks en geweld en levert zo een controverste bijdrage aan de wereldcinema. Zijn nieuwe film is al ver- toond aan potentiële distributeurs en zal ook in Nederland te zien zijn, het eerst op het International Film Festival Rotterdam. In de wandelgangen wordt het woord meesterwerk gefluisterd.

Naast de internationale competitie is er ook een videocompetitie in Locarno. Een van de juryleden is Simon Field, de directeur van het Rotterdam filmfestival die volgend jaar afscheid neemt. De competitie is zeer divers: van korte films en kleine experimenten tot de nieuwste documentaire van Ulrich Seidl (*Hundstage*), de voor televisie gemaakte *Jesus du weisst* over

wordt die vraag niet en toont vooral de politiehysterie en de latere val blijkende getuigenissen van kinderen die met behulp van suggestieve hypnose en politieverhoor in hun brein werd geplaat. Jarecki toont ook hoe de familie uit elkaar valt. De moeder scheidt van haar man en David, een van de drie kinderen, neemt haar van alles kwalijk. *Capturing the Friedmans* geeft een wat ongemakkelijk voyeuristisch gevoel. Jarecki gebruikt suggestieve muziek en tussenshots in slow motion, en manipuleert daarnaast flink door zijn constructie, waarbij op het laatst nog wat nieuwe onthullingen worden gedaan. Ook deze film zal na het IDFA in de bioscoop uitgebracht worden, hoewel op een herhaling van het succes van Michael Moores *Bowling for Columbine*.

de religieuze beleving van vijf Oostenrijkers. Seidl filmt ze voornamelijk biddend en toont zo hun hoop, dromen, teleurstellingen en andere, vaak niet religieuze, gevoelens. Seidls film zal te zien zijn op het International Documentary

1108

Handwritten text in the top right corner, likely a date or reference number, which is mostly illegible due to fading.